

1.
==1760, 22. november.
=====Evenrød.
=====Niels Michelsen Evenrød til Maria Olsdatter Hauge.

Elskelige kiere Ven Maria Olsdaatter Haue.

En meget kierlig og venlig Hilsen til dig, altid forsen<d>t med Guds Naade og Kierlighed.

Nogle faa Linner vil ieg nu skrive dig til, kiere Ven, om den Kierlighed som ieg elsker dig med frem for nogen i Værden. Men hvad ieg skriver, det maa du ingenlunde tenke at det kun er bare optenkte Ord; men det er idel Sandhed, og ieg skriver det som for den levendes Guds Angsigt, til hvis Ære ieg allene og fornemmeligt ieg og vil at det maa skee. Thi ieg vil give dig mit Sind og Kierlighed til kiende, som er allene falden til dig og ellers til ingen anden enten død eller levende, uden allene til dig, kiere Ven, og det paa ingen anden Maade og til ingen anden Ende en<d> som denne, at vi maa leve udi Kierlighed og Ennighed og have et Sin<d> udi Christo, saa at den ene maa opmuntre den anden til at vandre den korte Tid vi her er, i Tro og Kierlighed og i Guds Frygt, og altsaa at det maa skee og komme Gud til Ære. Saa glemmes icke vor Velfært i Tid og Ævighed.

Til den Ende og paa den Maade er det at mit Sin<d> og Kierlig-
<hed> er falden til dig, at ieg vil have dig til Ægte, efter den alvise og gode og ~~og~~ bar<m>hirtige Guds egen Anorning og Stiftelse, som har agtet for got at Mennesken ikke skulle vere eene, men de skulle vere tvende, og de to skulle vere til et. Og nu til Bevis derpaa at ieg saaledes elsker dig, er det at denne liden Gave følger med, at ieg i Sanhed elsker dig paa saadan Maade som ovenfor er melt, og om du den da vil aname.

Men naar Gud giver os Mennesker sinne Gaver, hvilke ere herlige

1.
==1760, 22. november.
=====Evenrød.
=====Niels Michelsen Evenrød til Maria Olsdatter Hauge.

Elskelige kiere Ven Maria Olsdaatter Haue.

En meget kierlig og venlig Hilsen til dig, altid forsen<d>t med Guds Naade og Kierlighed.

Nogle faa Linner vil ieg nu skrive dig til, kiere Ven, om den Kierlighed som ieg elsker dig med frem for nogen i Værd. Men hvad ieg skriver, det maa du ingenlunde tenke at det kun er bare optenkte Ord; men det er idel Sandhed, og ieg skriver det som for den levendes Guds Angsigt, til hvis Ære ieg allene og fornemmeliger ieg og vil at det maa skee. Thi ieg vil give dig mit Sind og Kierlighed til kiende, som er allene falden til dig og ellers til ingen anden enten død eller levende, uden allene til dig, kiere Ven, og det paa ingen anden Maade og til ingen anden Ende en<d> som denne, at vi maa leve udi Kierlighed og Ennighed og have et Sin<d> udi Christo, saa at den ene maa opmuntre den anden til at vandre den korte Tid vi her er, i Tro og Kierlighed og i Guds Frygt, og altsaa at det maa skee og komme Gud til Ære. Saa glemmes icke vor Velfærd i Tid og Ævighed.

Til den Ende og paa den Maade er det at mit Sin<d> og Kierlig-
<hed> er falden til dig, at ieg vil have dig til Ægte, efter den alvise og gode og ~~ex~~ bar<m>hirtige Guds egen Anorning og Stiftelse, som har agtet for got at Mennesken ikke skulle vere eene, men de skulle vere tvende, og de to skulle vere til et. Og nu til Bevis derpaa at ieg saaledes elsker dig, er det at denne liden Gave følger med, at ieg i Sanhed elsker dig paa saadan-Maade som ovenfor er melt, og om du den da vil aname.

Men naar Gud giver os Mennesker sinne Gaver, hvilke ere herlige

og store Gaver, — men hos Verden og dem som sanse kun iordiske Ting, hos dem ere de lidet agtet. Men saa vil dog Gud at vi ikke skal see paa de blotte Gaver allene, men fornemmeligen paa ham som giver dem. Saa vil og ieg ikke <h>eller at du maa see paa den blotte Gave, hvilcke<n> er kun ganske liden og ringe i sig selv, men <h>eller paa den som vil give dig den. Men ieg beder dig at du maa ikke tenke at ~~jeg~~ skriver saaledes lige som du ikke skulle vide det selv. Io det ved ieg nock du ved; men ieg ved og at den onde Fiende, han[d] ikke vil forsømme sig. Thi hans Anslag er os ikke ubekient. Men ieg skriver og i den Henseend at du kund vil see paa mig som vil give dig den ringe Gave, om dit Sin og Kierlighed kand falde til mig, ligesom mit Sin og Kierlighed er falden til dig; saa bliver vi som til et.

Men Guld og Sølv og stor Rigdom, det haver ieg ikke at visse frem, og ieg ved at du der efter ikke seer saa meget. Og ieg haver <h>eller ikke seet der efter; thi foruden dig da vilde ieg ingen have, om hun end var nock saa rig og anseelig som hun nogensinde kunde være. Det siger ieg for Gud, som veed alle Ting.

Men ieg vil og give dig til kiende hvorledes at ieg haver elsket dig og haver havt Kierlighed til dig i denne Sommer, at naar ieg haver seet nogen i fra det Huus hvor du er, enten din Broder som døde, eller nogen anden, da haver det saa hiertelig glædet og fornøyet mig. Herren veed ~~ikke~~ det at ieg icke lyver, da min Samvittighed vidner med mig at det er Sanhed. Og da ieg fik at høre at du var syg, da blev ieg ret saa sørgefuld; men ieg hol<d>t det saa hemmeligt at det ingen kunde mærcke. Dog overgav ieg det til Herren, som allene er Herre over Sygdom og Sunhed, over Liv og Død. Og ieg bad hannem at hand som seer alleting og veed alleting, at hand vilde udføre det saaledes at det maatte skee ham til Ære efter

sin Villies Velbehagelighed. Og hvad videre ieg bad, det er Herrer allenne bekient, og han haver bønhørt min ydmyge Begiering efter sin Vill*e*. Ham, den gode og barmhiertige Gud Fader, vere allen< al Ære og Priis baade nu og i al Ævighed!

Og nu, kierre Ven, du maa ingenlunde tenke at ~~six~~ ieg skriver saaledes at ieg vil rosse <mig> deraf, det være lang<t> fra, men kun at ieg vil give dig den Kierlighed til kiende som ieg haver til dig. Ikke <h>eller maa du tenke at ieg endelig her med vil overhenge dig og ligesom tvinge og nøde dig. Det vil ieg ikke, og i den Henseende skriver ieg ikke. Dog tviller ieg ikke paa at io dit Sin og Kierlighed falder til mig igiend, som ieg tilforen haver sagt. Og om det er Guds Vill*e*, hvilke<t> ieg ikke <h>eller tviller paa at det io er ogsaa, — er det da Guds Ville, saa ved ieg ogsaa at det skeer.

Thi denne er den Frimodighed som vi have til hannem, at dersom vi begiere noget af hannem efter hans Ville, da hører hand os. Og dersom hand hører os, da vide vi at vi have de Begieringer som vi have [✓]begierret af ham, siger Apostelen Johanes i det 5 Capittel i det 14 og 15 Vers.

Og nu i det Øvrige, hvad vi til dette Livs Ophold behøver, det vil ieg allene overlade til Herren, hvad hand vil give os i dette Timmelige, enten Fattigdom eller Rigdom; det staar allene til ham. Dog tviller ieg icke paa Guds faderlige Forsorg, at hand io giver os saameget som til dette Livs Nødtørvtighed behøves. Og naar vi dette haver, er det nock, og <vi> behøver ikke mere af dette Time- lige; thi naar vi haver Klæde og Føde, saa skal vi dermed lade os nøye. Og nu vil ieg anføre den gamle Tobbias Ord som hand tallede til sin Søn saa lydende, nemlig: Og nu frygt ikke fordi vi ere fattige! Thi vi have meget om vi frygte Gud og viger fra al Syn<d> og gjør det som er velbehageligt for ham.

Og hermed vil ieg befalle dig den gode Guds faderlige Naade og Barmhiertighed, hans Styrelse og Ledaagelse i alle Ting, det skrevet af mig, din hülde og tro Ven[d] stedse og altid.

Evenrød den 22 Novemb. Anno 1760. Niels Michelsen.

Salmen 37, ~~XXXXXX~~ 3, 4, 5 Vers: Forlad dig paa Her(r)en og giøgot, boe i Landett og nær dig troligen, og forlyste dig i Herren, saa skal hand give dig dit Hiertes Begiering! Velt din Vey og din Omhu paa ham! Han skal vel giøre det.

I det Øvrige, da faar vi vel talles ved. Lev altid vel og fornøyet i Gud!

2. 1789, 19. januar. Hauge.
== =====
=====

Ole Nielsen Hauge til kammerherre og amtmann von Hauch. (Søknad um å få broren Hans til lensmannsdreng.)

Høyedle og velbaarne Hr. Kammerherre og Amtmand von Hauch!

I ærbødigst Underdanighed kand jeg ikke unlade at andrage for Deres Høyvelbaarenhed, at da nu den til Glemming og Rolfsøe Lensmand Ombud afgivne Lensmands frii Karl Lars Baarsen Aarum i Borge Sogn /:som ved Afgivelsen var Mandskab ved det Borgiske Hr. Capitain von Rømlings Compagnie:/ har været ved denne Tieneste nue i fulde 13 Aar /:da hand efter S: T: Hr. Conferens-Raad og Amtmand von Lachmands Resolution af 18de Martj 1748(?)~~XX~~ er afgiven til Lensmand Karl den 5te Decembr. 1775:/, hvor over hand nu aldeles vægrer sig ved lengere at forrette denne Tieneste, *L*igesom hand dog i sidst afvigte Aar aldeles jngen publicve Tieneste haver forrettet, da det dog allermest havde været fornødent, hvorfor hvad jeg i

den Tiid icke i egen Pærsoen har kundet overtage, har jeg formaaet min Broder Hans Nielsen Hauge til at forrette ...

Thi er min underdanigste Begiering at Deres Høyvelbaarenhed med øvrige Sesions Deputerende ved den berammede Completerings Session for det Borgiske Compagnie paa Borg^{en}estkommende 6te Martj, vilde meddeelle bemelte Lensmand Karl, Lars Baarsen Aarum, Afskeed og Pas for samme hans Tieneste, og der efter i Stæden afgive til frii Karl i det mig anbetroede Lensmand Ombud bemelte min Broeder, Hans Nielsen Hauge, der og ligeledes er Manskab ved bemelte det Borgiske Compagni, under Lægds-No. 81 — 19 Aar gammel og er 60 Tomm. høy.

Til denne min underdanige Ansøgning er min ydmyge Begiering at nyde Deeres Høyvelbaarnheds Assistense, udj det Ansøgte at ærholde bevilget.

Hvormed jeg er høyædle og velbaarne Hr. Kammerherrens underdanigste, ydmygeste og ringeste Tienere,

O. Nielsen.

Hauge den 19de Iannuarj 1789.

Til høyædle og velbaarne Hr. Kammerherre og Amtmand von Hauch.

R e s o l u t i o n

Ungt Mandskab af Det BORGESKE Jnft.-Compagnie Hans Nielsen af Lægded No. 81 Houge-Østre, afgives herved til Lehnsmand Karl for Glemminge-Sogns Lehnsmands Ombud og som saadan haver at tjene den anbefalede Tiid.

Sessionen ved Borge d. 6te Martii 1789.

Mansbach.

Hauch.

3.
==

1795, 22. desember.
=====

Bergen.
=====

Johan N. Loose kjøper hus av Mickel Jensen.

Imellem os underskrevne Mickel Jensen (retta frå Jørgensen) paa den eene og Jan Loos paa den anden Side er oprettet følgende Forening:

1. Jeg Mickel Jensen sælger hermed og overdrager fra mig og mine Arvinger det mig i Byens 23de Rode No. 26 tilhørende Huus til Mæster Bødker Jan Loos for den Summa 70 Rd., skriver halvfierdsindstyre Rigsdaler.
2. Huset tiltræder Kjøbereren til Brug og Nytte til førstkommende Paaske Flyttetid imod Kjøbe Summens prompte Betaling, og et af Sælgeren udstødende lovformeligt og frit Skiøde til samme Tid.
3. For ovenmelte Huus betaler ieg underskrevne Jan Loos til Sælgeren Mickel Jensen til førstkommende Paaske Fløttetid den foracorderede Kjøbe-Sum 70 Rd., skriver halvfierdsindstyre Rigsdaler, da Kjøbereren Jan Loos der imod strax af mig Mickel Jensen som Sælger skal vorde meddeelt et lovformeligt og frit Skiøde, med alle Huusets Adkomster.

Den originale Kjøbe Forening paa behørig stemplet Papir forbliver i min som Sælgers Forvaring, hvorimod ieg meddeeler Kjøbereren en under min Haand bekræftet Gienpart deraf paa slet Papir.

Saaledes af os at være indgaaet og sluttet bekræfte vi med vore Hænder og Seigl, samt 2de Mands Underskrift til Vitterlighed.

Bergen d. 22de Decemb. 1795.

Johan N. Loose.

Mickel Jensen
med paaholden Pen.

Til Vitterlighed underskriver

Friderich Loose. JFFoss.

4. 1798, 25. juni. Vassbotnen.
 == =====

Knud Stud til Cornelius Corneliussen.

Høystærede kiere Broder.

Efter som jeg hører du arbeyder alsidig(?) i Tree, saa som Juulmager, Dreyer og videre, derfor har jeg i Tankke at du kand giøre Høvelbænskruver. Da er just mit Hensigt at bestille et Par Skruver af sikker tør Ved. Jeg skal bettale dem efter eget Nøye. Jeg skal til Vinteren, om Gud sparer Livet, selv afhente dem.

Vi venter sikkert "dems komme" (= at de/dere kommer?) i Julen, i Øvrigt tilønsker jeg dig med Familietal optænkkelig Velgaaende! Hvornest jeg henlever bestandig som Broder.

Wasbonden d. 25de Iuny 1798.

Knud Stud.

Til Cornelius Corneliussen, boende i Westfossen.

5. 1798, 10. november. Bergen.
 == =====

Samson ~~Theorhjørnsen~~ Traae til H. N. Haare. ^{HNH.}

(Skr. II s. 385—388.)

6. 1799.
 == =====

Nils Iversen Riis til vener.

Hiertelskende kiære Brødre og Søstre i Iesu Christo.

Guds og vor Herres Iesu Christi Fred hvile altid over eder, alle som vil elske Gud af et reent Hierte!

"Kadt fra eder alle eders Overtrædelser med hvilke I haver

overtraad, og gjører eder et nyt Hierte og en ny Aand! Thi hvorfor vil I døe, I Israels Huus? Thi ieg haver ikke Behagelighed i hans Død som dør, siger den Herre, Herre. Derfor, lader eder omvende, saa skal I leve!" Esekiel 18 C., 31—32.

Ak Venner, lader os da ihukomme disse Ord, at vi skal kaste fra os alle vore gamle Synder, hvormed vi haver overtraad Guds Bud, aflægge det gamle Menneske og iføre os det nye, Ef. 4 C., 22, gjøre os et nyt Hierte og en ny Aand, og modtage det af Herren! Thi han vil give os det, Esekiel 11 C. 19 V.

Modtager I nu ikke det som Gud, vor Fader, vil give os, men modstaar det, saa maa vi vente Guds evige Straf, som han truer alle sine Buds Overtrædere med. Men derimod <lover han> sin Naade og alt Godt <til dem> som holde hans Bud og opstaar ifra Synden og faa den rette Bedrøvelse efter Gud, som virker Omvendelse til Saliggjørelse, 2 Corintier 7 C. 10 V.

Men da bliver det med os som med en Fange som sover, og naar han opvaagner, da er det først at han fornemmer at han er fængslet, og da begynder han at sørge og græde og blive bedrøvet. Nu kiender et Menneske ikke heller at han er fangen af Synd saa længe vi gaar paa Syndens Vei, og ikke læser Guds Ord med nogen Eftertanke og Prøvels i sin Samvittighed, men lader det være nok dermed at han allene søger til det Sted som Guds Ord forhandles. Men naar han nu begynder at prøve sig efter de ti Herrens Bud, og gaar ind i sig selv og spørger om han haver overtraad dem, og finder at han er skyldig i dem, — haver han da sin Siel kjær og vil frelse den, da vaagner han vist op af Søvn og falder i Bedrøvelse efter Gud, og vil bede at Gud vil forlade ham alle sine Overtrædelser. Men da maa en ikke være med de Børn der beder og er lydig saa længe Tugten er over det, men glemmer strax og ikke ved Tugten bliver lydig af Hiertet, saa de siden kunne komme i Naade med ham.

Ieg tænker saa meget paa Iesu Ord: "Mange ere kaldede, men faa ere udvalgte." Og derfor maa vi bede Dag og Nat, at vi maatte blive Ordets Gjørere og ikke Hørere allene. Thi da bedrage vi os med de Iomfruer der var i Selskab med de kloge, men ikke havde den brændende Kiærlighed med Iesu Sind og Aand, i at vaage og bede og være beredt naar Brudgommens Røst hørdes. "See, Brudgommen kommer! Gaaer ud imod ham!" Math. 25 C. Dette Sprog burde vi stedse tiltale os med først, betænke at han vil komme til alle som gaar ud fra sig selv og Verdens Begiærlighed. Og dem vil han bepryde med sin Retfærdighed, Ydmyghed og Kiærlighed.

Der næst vil han komme i Skyerne, og hvert Øye skal see ham! Og de som ham igiennemstunge med sin Ubodfærdighed, og korsfested sig selv, den Guds Søn til Spot, og ikke vil adlyde hans Røst og efterfølge hans Fodspor i at fornegte sig selv og tage hans Kors paa, som er Verdens Foragt og Fornedrelse at taale med Iesu Sind, a glæde os derover, og bede for vore Fiender af Hiertet og blive fuld kommen som vor Fader er fuldkommen, Math. 5, — de som ikke det vil skal græde og hyle, fordi de ikke har agtet sig saadan Salighed værd.

Men de da, mine aandelige Brødre og Søstre, der har Lyst til en sand Fornegtelse, og vil blive Iesu Efterfølgere paa den trange Vei til Livet, eder vil ieg erindre Davids Ord, 45 Sal.: "Hør, Datter, og see til og bøy dit Øre, og glem dit Folk og din Faders Huus, saa skal Kongen faa Lyst til din Deilighed! Thi han er din Herre, og du skal tilbede ham."

Ia det er mit Hiertes Ønske at vi maatte blive ledige ifra alle Ting og komme i Herrens Vingaard, da Høsten er saa stor og Arbejderne ere saa faae. Og iblandt de faae som vil arbeide noget i det Gode, er der faae som har faaet den rette Kraft til at prøve Aanderne og gjøre Forskiel, hvor Iesu Aand er og fattes, og har faaet

Forklaring og Kraft af Herrens Ord til at stride mod Fienderne indvortes og udvortes, og derimod at føde den Guds Hiord med Kundskab og Forstand, at gaa selv fore igiennem den snevre Port, hvorpaa Kiødet skal dødes, og saa lede andre med sig og lyse for dem i Ord og Gierninger etc.

Ak, kiære Brødre, det er dog altfor faae der er salvet med Iesu Aand og Sind, og har den rette Kiærligheds Sorg for de mange aandelig blinde Mennesker, til at ville oplyse dem! Bed Gud, alle med mig, at Gud maatte faa uddrevet mange Arbeidere i denne store Høst, som kunde brænde som himmelske Lys iblandt denne vanartige Slægt, saa alle iordisksindede Hyklere og falske Aander maatte blive aabenbaret, saa ingen der haver Villie til at tiene Gud, skulde blive forført formedelst vor Lunkenhed og Ligegyldighed i Herrens Giernin. Med det Gode gaar det altfor sagte; det sukker ieg over. Og min store Sorg er at Satan som en Abe aber efter Guds Børn med et Skin af Guds frygt, og hindrer derved Kraften hos de Enfoldige.

Thi Dyrets Billede blev og givet en Aand at tale med, Aab. 13, og Hiorden følger helst dets Røst for de store Ords Skyld. Ia, oft bliver Dievelen som af Herodes antaget [som] for Guds Bud, Apg. 12. O at vi stedse maatte frygte for os selv af Kiærlighed til Gud, med ydmyg Bøn og Varsomhed for os selv og andre! Ak at det gode maatte voxe, Hiertet mere knuses, Fornuften fanges, Naturen dødes, Egen og Verdens Kiærlighed udryddes og Christi Kiærlighed indøses! Og Dievelen, som bruser og piner alles oprigtige Siele med sine syndige Ord og Gierninger, maatte dog forstaaes og for Lyset aabenbares, ia ved Ilden borttørres (borttares?).

Kiære Brødre, har I faaet en brændende Aand og Kiærlighed, saa kan den ikke bedre bevares end ved ydmyg Bøn og Sagtmodigheds Aand. Bærer denne Skat med Frygt for de mange Røvere! Thi at aagre ret med det betroede Pund til Guds Ære og Næstens Opbyggelse vil <det>

Visdom og Kraft til, som daglig Erfarenhed lærer. Og Guds Kraft voxer i de i sig selv Ringe og Skrøbelige, som søger Herren i ydmy Bøn. Thi vi vil saa gjerne gaa af Veien ved en af Siderne, enten ved Hyklery og Lunkenhed, ved Kiødets Lokkelse eller fri Villies Samtykke, eller ved Iver af Kiødet, Harskhed af Aanden, som truer og slaar Ugudelighed ned, Esaias 58.

Bed derfor med mig at vi maatte blive løs af Fiendens Haand og siden løse andre, prædike Evangelium med Iesu Sind, i Ord og Gierninger at lyse etc., og formane at hver trænger sig ind med Magt, Luk. 16. O at vi alle maatte være Grene paa eet Træ, Børn fødte af een Faders Sæd! Thi da kan de alle lære alle, opbygge alle, formane den ene efter den anden. Thi Profeters Aander ere Profeter underdanige, 1 C<or>. 14 C. Men dersom der er nogen der haver de Korintiers Tungemaal og synes Guds frygt er en Vinding, vil indlægge sig Ære og praler dermed, fordrister sig til at lære andre og ikke selv er lærd eller har faaet Kraft dertil, men af en Rørelse af Aandens Angst over Synden udbryder med store Bekiendelser om Guds Straf og derved skiuler sig, men ikke arbejder paa at faa rensed Hiertet, eller at de haver seet noget ved Guds Lys, hans Kiærlighed og da taget en Tanke at have den, men ikke har fuldkommen Villie til al Lydighed, at fornegte sig selv og følge hans Befalning, da de som det gjør, skal blive i hans Kiærlighed.

Ieg haver stor Sorg <over> at iblandt eder skulle blive Forverrelse eller nogen Splid, saa mange derved skulle blive forførte; dog Sægter er vel vanskelige at undgaae[s]. Ach at de Retskafne maatte aabenbares! Staaer sammen i Aandens Lys af Guds Kraft, <saaf om Faraos Gøglere faar sine Kiepper til Slinger, <at> eders dog maatte opsluge dem! Moses Maal var svagt; men <han var> en saare sagtmodig Mand, med saadan stor Kraft. Vore Vaaben ere ikke kiødelige, at skielde igien naar vi bliver overskielt, men med Sagtmodig-

hed straffe de Ønde, og overbevise med Bøn for dem til Omvendelse.

Ieg elsker eder nu alle i Gud, mest de som strider med de Troens efter Fuldkommenheds Maal. Ieg kan ikke bede at hilse nogen særdeles; men ieg beder at I hilse paa det Kiærligste alle, og ieg haver Glæde og Sorg over eder alle. Ach at de maatte blive i Iesu Sind og Troens Retfærdighed alle! Saa skulle alle Ting tiene os tilgode. Ingen søge da sit Eget, men sin Næstes, og hvorledes det kan behage Gud, og taalmodig lide Had som paakommer, naar det er for Christi Skyld. Saa frelser vist tilsist Gud sine, naar I ikke lader eder af dem besmitte, af deres Iokkelse eller Trudslar "om som Villien at tiene Gud".

Saa ønsker ieg eder samtlig Guds Aands Drift at fylde Gierningen med. Da ere vi forvissat om at samles i Faderens Rige, hvortil ieg udbeder Guds Kraft, at være eders og alles Broder i Christo indtil Døden. Amen.

Nils Iverssen Riis. 1799.

7.
==

1799, 26. januar.
=====

Vassbotnen.
=====

C. Corneliussen til sonen Cornelius Corneliussen.

Hiertelskende kiære Søn samt Hustrue og Børn.

Ieg ønsker dem alle et lykosaligt nyt Aar, og ønsker af mit inderste Hierte at Gud, den himmelske Fader, vilde naadelig tilsende eder sin Hellig Aands Kraft og Bistand, og at deres Øyne maatte oplades til at see og kiende den rette Vei til Salighed, og lade sig icke forføre af de omsvevende Sysler i Verden og selvkloge Propheter, da her nu spageres saa megen Tale. Men alt kan icke være trolig, at du tillige med flere skulde være indtaget af en særskilt Helligdom; ieg kan vel icke tro at det skulde være ligesom

Phariseernes Hellighed. Da var det bedre med Tolderen at sige: Gud, vær mig Synder naadig!

Ieg synes efter min Forstand at ieg icke vilde lade saadan Skam spørges blant retsindige og rettenkende Mennesker, at ieg vilde ligesom tillegge mine Siele Sørgere en Tort, og saadan^m Omløbende Ere. Dette var ilde betenck^t af en ret Skiøn^mende. Jeg ved at de her paa Eger baade har haft og haver enu saa fromme, duelige og høylærde Prædikantere som nogen Steds findes kan^d; hvorfor skal ieg da icke gjøre den Ere som bør Ere? Og det siges at du skal have taget dig saa nær af disse Omløbende, at du overgiver al din Handel og Husnæring. O, lad dig da icke forføre fra den rette Troe! Haver icke Gud befalet, at saalenge vi er i dette dødelige Liv, da maae vi drage Omsorg for Livets Ophold? Siger icke Gud: "I sex Dage skal du arbeide; ja, i dit Andsi^gdes Sved skal du æde dit Brød, indtil du bliver til Iord, som du est tagen af!"? Derfor staar det og at Mennesket er skabt til Arbeide som Fuglen til Flugten.

Adam havde sit Arbeide i Paradis. Den anden Adam var altid i Arbeide her i Verden; hans Mad og Dricke var at gjøre sin Faders Villie. Englene ogsaa haver deres Arbeide og ere tienstagtige Aander, udsente^d for deres Skyld som skulle arve Salighed. Der er ingen af Guds Skabninger som er skabt til Ladhed og Ørkesløshed, men enhver til sin Gierning i det Kald han^d er sat. Og da Mennesket er det ædelste blant Guds Skabninger, saa maae han^d og være den flittigste i sit Kald og Embede. Gud siger icke til os som Iosva til Solen: "Stat stille!", men heller med Paulo: "Værer icke lade til det I skulle gjøre!"

Ieg kan^d da icke finde at Gud forbyder at bruge det Kald vi er satte i; men med legemligt Arbeide skal vi vinde den naturlige Tid, saa at enhver bliver i det Kald han^d er kaldet til. Thi Gud har

uddeelt til enhver i sin Stand sin Gierning og Arbeide. Ethvert Menneske er Arbeide paalagt efter sin Maade, naar han bruger den til det som hans Pligt udfordrer: en Kiøbmand i sin Kramboe, en Præst paa sin Prædickestoel, en Dommer paa Dom-Stolen, en Bonde paa sin Ager. Og enhver i sin Stand vinder Tiden ved Arbeid og Flittighed.

Hvoraf kunde det da komme at ieg skulde forlade mine værdslige Forretninger, hvormed ieg skulde fortjene Underholdning til mig og mit Huus? Kan ieg icke love og priise min Gud og Skaber lige vel naar ieg bruger Ret og Retfærdighed i mine Haandteringer? Ret Maal, ret Vægt skal være hos eder. Saa kan ieg med et frit Mod love og prise Gud, min Skaber.

Vi skal og giøre Godt mod hver Mand, icke allene mod vore egne Venner og Huusfolck, men og mod Fremmede og Nødlidende. Aflegger eders Pligt den Stund I have Tid dertil! Opføder eders Børn i Tugt og Herrens Formanelse! Bøyer Qvisten den Stund han er ung! Lader os da vel anvende Naadens Tiid, og bede Gud Den Almægtige at han naadelig bevare sin Kristenkircke fra al Katteri og falsk Lærdom og vrang Gudstieneste!

O, Gud føre dem til Rette som er afvigede fra den rette Vei, og at de icke maatte falde hen i altfor megen Sikkerhed! O, Gud forbarme dig over os arme Syndere, at Mennesken icke selv maatte være Aarsag til at der kunde komme Krig og Feide i Landet indbyrdes, ved saadan Religions Forstyrning som det tegner sig til.

Betænck kun din lille Chatuechismus, og især de 10 Budord! Der finder du nock hvad du skal giøre og lade. Der staar joe i det første Bud: "Du skal icke tage fremmede Guder for mig; men du skal over alle Ting frygte og elske Gud, din Herre, af gandske Hierte, af gandske Sind og af en Troe som er uden Skrømt!" Forlader eder da icke paa løgnagtige Ord, at de sig: "Herrens Tempel, Herrens Tempel, Herrens ere de." Men dersom I alvorlig bedre eders Veje og

eders Idretter! Det gielder intet at hykle for Herren; thi han er alvidende. Thi han siger: "Naar I end udbreder eders Hender for mig, da vil ieg skiule mine Øyne for eder; thi eders Hender er fulde af Blod. Thi dette maae I vide, at ingen Skiørlevner <ell> Ureen eller Gierrig, hvilken er en Afgudsdyrker, haver Arv i Christo og hans Rige, og saa kalder ieg deres Helligdom. Thi Gud randsager Hierter og prøver Nyrene.

Lad dig da icke forføres fra den rette Troe, men hold fast ved din Gud paa den rette Maade! Ieg længes og din Moder længes inderlig efter at tale med dig. Kom da endelig der op Løverdags først-kommende, som er Kyndelmesse! Ieg troer neppe at din Moder kommer til Westfosen i sin Tid, formedelst Svaghed. Kom da endelig der op den for sagde Tid!

Ieg hilser dem da meget flittig fra alle vel bekiendte Venner. Men kom endelig der op til den foreskrevne Tid, om du vil tale med din Moder og din Broderkone! Jeg troer neppe dem kommer der til dem i sin Tid, formedelst deres daglige Svaghed. I andre Maader lever vi vel, og tilønsker dem Guds Naade og Velsignelse, og forbliver din kiære Fader,

C: Corneliusen.

Wasbonden d. 26de Ianuary 1799. Dette er skrevet i kiendelig Hast.

8.
==

1799, 31. august.
=====

Treikra.
=====

Peder Evensen til ^{HNH.}~~H. N. Hansen~~

Af et ærede Skrivelse under 23de denne Maaned til min Søn, Lensmand Erik Pedersen, fra en Person ved Navn Nils Iversen Ris, som i Juli Maaned passerede her forbi, erfares — som vel Rygtet forud

har sagt os — at I nu allerede er kommen til Throndhjem.

Jeg haver af nogle gudelige Bøger, som min Søn har faaet hos Ni Iversen Ris, erfaret Eders kloge og meget vel oplyste Sinds Forfatning til at ophøie Guds allerhelligste Navn og Ære, til Lov og Ære for al sin faderlige Godhed og Velgjerning, som han daglig beviser os, saavel i de aandelige som i de timelige Ting. I samme Bøger erfares og, at I er meget nidkjer for Guds allerhelligste Ære, med Tilhold at vi alle bør vogte os for Synd og alt det som Gud er misbehageligt og os selv aller skadeligst, baade her i Tiden og allermost i den uendelige Evighed, og derimod tilholder os alle at vogte os fra at synde forsætteligen imod vor gode Gud, og stræbe med Flid at udøve en christelig Vandel her i denne Verdens korte Tid. O Gud, ved din gode Helligaand forunde os mange slige veltænkende Mænd, med saa gode og veltænkende Gemytter!

Endelig har jeg og med Hjertens Fornøielse af nogle Breve erfaret, at I saavel i Agershus som Bergens Stifter haver flere Tilhængere, saasom en Kjøbmand i Drammen, Hr. Mads Møller, Samson Torbjørnsen Traa i Bergen, Erik Larsen og flere. Om Eder og alle saa veltænkende Mænd vil jeg alvorlig bede og sige med Moses: O Gud give at alle Herrens Folk vare Propheter, og at han vilde udgyde sin gode Aand over enhver til at vare Prester og Konger over sig selv, til sin Sjels evige Velfærd!

Skulde endnu Nils Ris være i Throndhjem, da hils ham flittig fra mig, at jeg ikke andet kunde end efter Moldes eller Romsdals Øvrigheds Paategning paa hans Pas, som en mig ubekjendt Person, holde ham da for en af de Apostelen Paulus ommelder i anden Skrivelse til Timotium, 3die Cap. 5te Vers, at skulle komme i de sidste Verdens Tider. Men efter min Søns Beretning om (ms.: af) hans Gud hengivne Sindelag og Opførsel erfares, at han med Eder er en Medlem og kan blive med Eder et udvalgt Guds Redskab.

Nils melder udi ovenmeldte Skrivelse, at han tænker at komme paa Romsdals Marked. Kjære Ven, se til at I kunde faa aftrøgt og indbunden nogle af Eders Bøger, hid og til Markedet sendt med ham; jeg forvisser mange Hundrede Libhabere til samme. Og dersom han tager Reiseturen tillands didhen, som han vel ikke gjør, da bed ham komme frem hos mig; saa bliver min Søn ham følgagtig til Markedet. Men i Mangel <heraf> bliver han ham vel følgelig tilbage.

Hils ham iligemaade, at jeg af hans første Brev til min Søn fik den bedrøvelige Efterretning, at han var indsat i Thronhjems Raadstue som i Fængsel, men nu saameget mere glæder mig, at jeg ser af dette andet Skrivelse, at den samme Engel som kastede Peder Ap. ud af Fængslet, der han sov imellem tvende Vægttere, haver nu og ledet ham ud.

Jeg maa nu for Mangel paa Leilighed afbryde med denne ringe Skrivelse, og forønske Eder udi Eders saa velmente gudelig<e> Foretagende af Hjertets Oprigtighed al Fremgang, at I ogsaa endnu ved denne ellefte Stund maatte faa med Eder mange flittige og tro Arbeidere i Herrens Vingaard, hvortil forhjælpe Gud os alle ved sin værdige Helligaand, forblivende Eders i Christo Jesu forbundne Ven og ringe Tjener,

Peder Evensen.

Tre Eichrem den 31te Augusti 1799.

Til Hans Nilsen Hauge.

9.
==

1799, 23. september.
=====

Iver Olsen Gabestad til ein ven.

Hiertelskende Broder.

Ia bedende at vi maatte være et nyt Chreatur i Christo, og have eet Hierte, Sind og Siel efter ham. Thi hvo som er i ham, bør at

omgaaes saa som han omgikkes, i Sagtmodighed, Ydmyghed og Kiærlighed, ia fornægte alle Ting for vor Faders hellige Navn Skyld. Saa skal vi faa det hundrefold igien, Markus 10 C. 30 V. Ia, som vor eneste Herre og Mester ikke holdt det for et Rov at være Gud lig, men forringede sig til den Ringeste, for derved at vise os et fuldkomment Exempel paa Fornægtelse, baade i Kiød og Aand.

Naar nu Iesu Sind er der, foragter en ikke alene al Verdens Herlighed for at tiene Gud; men han fraskiller sig og gierne fra alle Venner, baade i Kiød og Aand, tager Fornuften fangen og bærer Korset med Glæde, at være alles Tiener i det Gode, afsige al Begierlighed til gode Dage, som efter vor Natur kunde være let og behagelig, enten i kiødelig eller aandelig Glæde, at elske og finde Behag og Villie deri. Da dræbes snart den sønlige Aands Trøstighed. Thi da bliver vi med dem som stielær, som vore første Foreldre, og da skiuler os for Guds Røst, og frygter baade for Guds Børn, der kunde overbevise dem, og for Gud. Thi dem er med Iudas, der var vel med og talte med Iesus; men naar det ramte ham, da lod han det gaae forbi sig. Saaledes er der og mange med de 5 Iomfruer, der vilde være i Samfund med de kloge.

Saa kan og mange tale meget godt, ia haver og stor Begierlighed efter at blive salig; men de vil have en lettere Vei end den Iesus har gaaet. Thi naar de hører at de i Aanden skal æde hans Kiød til sin Aands Styrke og saa blive i ham en frugtbar Gren, og følge ham og drikke hans Blod, saa det opvelder en Kilde til et evigt Liv, at forkynde i Ord og Gierninger at han er hellig, og hvo som ikke lever i ham, haver ikke Livet, som Iesus siger i Iohns. 6 C., [og] da gik mange af hans Disiple fra ham.

Ia, ieg beder dig Broder med mig selv, at du undersøger med en bestandig Bøn til Gud om sin Aands Oplysning, om vort Huus er bygt

paa Klippen, saa hans Kierlighed er engang indøst i Hiertet. Lad den aldrig udslukkes, men lad os rense os selv, ligesom han er ren.

Ieg beder nu at du hilser alle Vennerne som du faar tale med, a vi som haver lagt Haand paa Ploven, ikke maatte see tilbage. Ieg vil [at] komme dig i Hu i mine Bønner. Saa er mit Hiertens Ønske at ieg maatte være din og du min oprigtige Broder i Herren. Ieg haver stor Sorg for dig og alle, og Haab at du skulde og sørge for at blive ledig til det Kald som Guds Aand haver begyndt i os. Farvel i Gud! Amen.

Iver Olsen Gabestad.

10.

1799, 23. september.

Trondheim.

Arne Syversen Saarby til ein ven.

Hiertelskede kiære Broder i Christo.

Ia, ieg siger „i Christo“; men mit Hiertes Ønske er at du maatte være i ham, saa han kunde lyse for dig hvor du vandrer. Saa skulde alle Ting blive dig lette, og behagelig at følge hans Fodspor her i Livet. Ia, ieg tænker paa dig for den store Guds Naade som dig en Gang er vederfaret. Ak at <det> ikke skulde blive <som> med Stenen som Gud ikke har faaet indsat i Christi Kierke, dog han haver arbejdet meget paa os, <saa> vi da ikke skulde forkastes ved at vi falt fra i Lunkenhed og Verdens Kierlighed, eller ved Stolthed, at Dragens Hoved ikke bliver ret knuset! Thi vi maa blive ganske nye i Legem og Aand, om vi skal blive i Iesu Broderskab.

Nu, nu faar ieg sige dig om det Udvortes, da min Ønske er at vi maatte prise Gud derved. Ole Bakke og Christafor er isammen, og ieg er <her> [og], ieg og. Vi har nu tænkt at skilles fra hverandre, da Høsten er stor og mange Begjærlige.

Hils alle Venner fra mig, din ringe Broder!

Trunhiem paa den 23 September 1799. Arne Syversen Saarby.

11. 1799, 3. oktober. Bragernes.
===
=====

Paul Gundersen til vener.

(Skr. II s. 192 ff.)

12. 1799, 6. oktober. Hokksund.
===
=====

Paul Gundersen Holmen til vener.

Elskelige Venner.

Naade og Fred være med eder i Christo Iesu, vor Herre! Amen.

Der er opgaaet et Lys for de Oprigtige i Mørket, <for den> som er naadig, barmhiertig og retfærdig, Psalmen 112, 4 V. Disse Herrens Ord som her er anført, [og] bør tages til Hiertet. Og see saa til at finde det Lys som oplyser, som er Iesum Christum, og ifra hannem at faa da overvunden Synden, at overgive vor Villie i ham til sin Hellige Aands Hielp, at Synden kan komme til at (ms.: komme og) gjøre os Smerte! Og da vide I at Ilden er hed, og den som brænder sig, han kiender det og vil ikke brænde sig paany.

Gud siger han er en fortærende Ild mod Synden; for hvor Guds Kiærlighed er indkommen, saa driver den Hede og staar til Vagt mod Synden. Saa at naar den onde Aand lokker med Kiøds Begiær og vil have dens Lyster frem, da smelter Guds Kiærlighed det bort. Og er det Livets Veie og den saliggjørende Naade som altid Satan vil have slukket ud, og da forsøger han at faa slukket det ud. Thi I vide at hvor Lyset slukkes ud i Huset, da bliver det mørkt. Saa søger den Verdens Gud, Dievelen, med Stoltsindigheder at faa noget i Veien, og søger at gjøre Saligheds Arbeide kiedsommeligt, ia rig i Hovedet og tom i Hiertet, saa han med Rette maa hede den brølende Løve, der søger at opsluge hvem han kan, 1 Pet. 5 C. 8 V.

Men [da] Gud har givet Raad herimod, ved en sand Omvendelse og Syndens Foragt, og igien at komme til vort Fædrenes Land, som Iesu Kiærlighed driver til. Thi han lod Livet til for vor Skyld; saa maa vi lade Synden af for hans Skyld og lade den (= Iesu Kiærlighed) føre os, som vel kan svares Ia til med Gierninger. Priser man den, saa er en Christen varsom i hellig Omgjængelse, og <vil> være edru og vaagen, og har Lys hos sig. Og Guds Kiærlighed driver, og da skiules Syndens Mangfoldighed ved Iesu Sind og hans Aands Magt, og saaledes overvindes det Onde ved det Gode.

Og <det> er den faste Grundvold at Herren kiender sine, og <de> maa derfor drikke af det Bæger som Herren har iskienket, og ikke knurre, og som lydige Børn kys<se> paa Riset som Gud truer med, og give ham Ære, den kiære himmelske Fader. Og dette skiar i de Ondes Øyne, og <de> kan dermed brænde sig paa Lyset. Og hvor der er stærk Ild, der staaar Heden fra. Ia, Gud give at mange maatte brænd sig paa Guds Ords Lys, at den dievelske døde Troe "og al dens for Syn" faar see hvem dem forfølger, da dem maa selv sige at Gierningen som Guds Børn driver, ikke er ond, men vil dog dømme dem til Straf. Gud forlade dem det! De vide ikke hvad de gjøre.

Dog, de har intet at undskylde sig med, og kan see at mange lade af det Onde. Men da Budet er glemt, saa er Omvendelsen foragtelig, da Herren sagde at Qvindens Sæd skal sønderknuse Slangens Hoved, og det er vist denne Sæd som knuser Synden. Den kiendes derpaa at tale om Pligter og Dyder. Men da Kiødet er fuldt af Synden, saa maa det først renses i Iesu Blod og paatage sig hans Kors og sige Synden et evigt Farvel. Og det er nødvendigt for alle Mennesker at fornyes i sin Sinds Aand og blive en Gren paa Vinstokken, Iesum Christum. Det høre og bønføre Gud Fader, Søn og Hellig Aand! Amen.

Haugrund den 6 October 1799. Paul Gundersen Holmen.

13. 1799, 12. oktober. Bragernes.
 === =====

Mads Møller til ein v^{HNH}en (H. N. Hauze?).
 (Skr. II s. 361 ff.)

14. 1799, 23. oktober. Hokksund.
 === =====

Paul Gundersen til vener.
 (Skr. II s. 376—379.)

15. 1799, 6. november. Skjetlin.
 === =====

Lensmann Iver Monssen til presten Steenbuch, Melhus.
 (Skr. II s. 194—197.)

16. 1799, 8. november. Bragernes.
 === =====

Mads Møller til ei truande veninne.
 (Skr. II s. 197—201.)

17. 1799, 14. november. Grut.
 === =====

Nils Iversen Riis til sokneprest Parelus.

Pro Memoria.

Ieg underskrevne maa i største Ydmyghed for Gud tage mig den

Frihed og skrive Dem til, da vor sidste Sammenværelse var meget ynkelig at høre paa for ^(me) Mennesker, at De som en Sielesørger vilde forbyde at tale Guds reene Ord, ia det værste deraf: vilde gjøre min Tale til Løgn, da De dog aldrig havde hørt eller vilde høre den, som var Bevis paa at De tale imod Deres egen Samvittigheds Vidnesbyrd.

Dette vil ieg alt sammen ikke regne Dem til noget paa min Side. Thi ieg hører at Mennesken siger at De haver fortalt dem at Deres ældste Søn har kiendt mig, tillige fortalt dem at ieg har været mine Foreldre en ulydig Søn, som han har skammelig forseeet sig ved at lyve.

Dievelen er da Løgnens Fader. Og naar han taler Løgn, da taler han af sit eget, Ioh. 8 C. Og den som tjener ham, kan aldrig indbilde sig at faae Løn af Gud. Ellers (ms.: heller) vilde vi gjøre ham til en uretfærdig Gud som gav det Onde god Belønning, som ieg nok synes Deres Tale hensigter til naar De priser alle saa salige. Men ieg haver aldrig læst i Guds Ord at en Ugudelig kan arve det evige Liv, ^(en) som ikke omvender sig. Og ingen kommer der uden han gjør "min Faders Villie som er i Himmelen", siger Iesus, Matt. 7 C. 21 V., og siger ydermere, at faae finder den trange Vei som gaar til det evige Liv. Derfor maae vi mere troe Guds end Menneskens Ord.

Dog hørde ieg dog ved Renneboe Kirke at Præsten sagde: "Forbandet være hver den som lærer saaledes, at faae blive salige", hvorfor ieg ynkes over Dem, fordi at De skulde forbande Guds Søn. Men desværre, naar Hiertet er ondt, saa taler Munden af dets Overflødhed.

Hvad [h]ellers Deres Tale om vore Bøger angaaer, saa skal vi tage og gaae dem igiennem ved Menneskers Paahør, om der skulde findes

nogen Feil; da takkes den som vil aabenbare den. Men den som gjorde dem, bad Læseren <at han> ikke skulde bruge verdslig Visdom Thi den som skrev, stüderede ikke, og det kiødelige Menneske kan heller ikke forstaae de Ting som høre Guds Aand til, hvilket Salomon klarere stadfæster i Visd. B. 1 C., og siger at Visdommen kommer ikke ind i en arrig Siel, ei heller i et Legeme som er Synden undergiven.

Altsaa maae ^vvi først opvækkes af den aandelige Død, førend vi kan forstaae Guds og Iesu reene Ord, daglig lære af Iesum at være ydmyg og sagtmodig af Hiertet, hvilket alt er Adams onde Natur imod, og skeer ikke uden vi ved Guds Bud seer at vi haver giort Gud imod, og ved Guds Aands Tugt kiender Syndens hæsle Besmitelse, saa den smerter os i Hiertet. Da søger vi af ganske Hierte ved Bønnen til Gud, at han vil give os Kraft til at blive Iesus Christus lig og lydig. Og vor Iyst bliver med Paulus i Apostg. 20 <C. 35> V. heller give end tage. Og hvad vi lære i Kirke eller andenstæds, da maa det alt sammen være efter Bibelens hele Grund. Og <vi maae> sørge med Christus at faae enhver Siel oplyst efter Guds Villie, og ikke prædike noget andet Evangelium. Thi den være forbandet som gjør Herrens Gierning svigagtig, saa Bedehuset bliver til en Røverkule, Matt. 21 C.

Men saa skal det ikke være ~~sin~~ en Skik at lære i Kirken allene. Thi Iesus stod i Skibet og Folket stod paa Strandbrædden. <Han> var ogsaa i Sacchæi Huus, og gik op paa et Bierg og satte sig og lærde alle sine Efterfølgere. Saa var det ingen vis Stæd som han lærde paa. Nu kan vi i Lærdom og Gierninger ikke regne os lige med Guds Søn. Men i Liv og Levnet maae vi efterfølge ham, forat blive fuldkomne ligesom Faderen i Himmelen er, Matt. 5 C. Han som var saa god, sagde da: Har de forfulgt og kaldet mig Beelsebul,

som er Mester, hvor meget mere I, som er mine Efterfølgere og kur
Husfolk!

At ieg i denne min Skrivelse vil bebreide nogen eller skrive
det af Had, være langt fra. Synden, som er mangeslags, hader ieg
men beder for Synderen til Gud og ynkes over enhver Vildfarende.
Og mit Ønske er at vi maatte blive eet i Christo; saa kunde vi
alle lære hinanden. Thi Propheters Aander ere Propheter under-
danige.

Ieg henlever enhver villige saavel som tjenstskyldigste Tiener
i Gud.

Grudt den 14 Novembr. 1799. Niels Iversen Riis.

18. 1799, 19. november. Hauge.
=== =====

Ole, Anne og Karen til broren, ^{HNH} H. N. Hauge.

Elskelige Broder i vores Frelsere Iesue Kierlighed Hans Nielser
Houge

Lige som Apostellen Pouvlus siger til de Ebr. 2 C. 3 V.: Hvor-
ledes skulle vi da undflye dersom vi ikke agte saa stor end Sahlig
giørelse, hvilken efter at den tog sind Begyndelse, at tahles ved
Her(r)en, er bleven stadfæstet for os formedelst dem som havde
hørt ham —, saa har vii nu, Gud være lovet, formedelst Iesum
Christum største Aarsag (ti) at Guds sahliggjørende Naade er saa
meeget aabenbahret for os nu baade muntlig og skrif(t)lig, saa vel
af dee Gud elskende Brødre og Søstre som besøger os fra langt fra
liggende Stæder og Bøyder saa vel som dem her hiemme veed (= her
ved Hiemstædet?), saa vii faar alt meere og meere Stadfæstelse
paa Guds uryggelige Sanhed i hans Ord formeedelst dem som haver

hørt ham, neml. der haver hørt ham tahle Freed til sind Siehl, i
 <h>viis Tahl jeg er altfor uværdig endnue at regne mig, dog haaber
 ved Guds Naade at komme der udj, da jeg vil ved hands Biistand
 lægge Viin<d> paa med Fliid at trænge mig frem paa den snævre
 Livets Vey. Jeg hører saa mange kierlige Paamindelser, Advahrsler
 og Opmuntringer til at tiltage og fremvoxe som et Guds elskeligt
 Bahrn, dog først at blive ret født, hvorpaa jeg mangler altfor
 meget.

Her gaar <det> meeget sagte med Guds Meenigheds Fremvæxt; ak at
 den ike tog af! Hær er nu 2de Brødre hos os, navnl. Ole Haagensen
 Skoleholder fra Eger, og Corporal Ole N. Wam (= Hvam?) fra San-
 sver. Sidst i Ugen gaar dem nord til(?) Frid.hald, og jeg meener
 A. Gunerd. bliver med.

Du maa med det første du skriver lade os viide om du har faaet
 eet Brev fra Bergen som i<eg> skrev til dig med dem Bøger ieg
 sente i Sommer, der skulde været sendt til dig, men kom til Bergen
 Der udj meener jeg at have melt at det er Marja P. Hougen som er
 død.

Ieg ærjndrer ikke om ieg lod dig viide i sidste Skrivelse at
 Peder And. Roehr leverede mig 20 Rd. da jeg reyste til Christjanja
 som hand sagde at <han> vilde leveret dig i Vaares da du gik jnd-
 efter; men du kom ike der om. Hand overlader det til dig, paa
 hvad Maade dem bæst kand anvendes til Nestens Nytte og Gud til
 Ere. Og da jeg spurgte ham om hand tillod at nogen anden fik det
 at viid<e>, om det veed Hendelse skeede, svahrede hand at det er
 ike entten at tahle om eller at tie med.

Vores Søster Berte Saxegaard har føedt en Sønd til Verden, som
 vahr til Daaben nu paa Søndag.

Tak for dine til os sændte Skrivelser, ~~og~~ med Levnedsregelen

og Fadervors Forklaring samt Begyndelsen af Salmebogen saa vel som og din Skrivelse til Anders Kuschebachen! Dem er os til stor Nøtte.

Af din sidste Skrivelse seer vi at Postillen ike endnu er begyndt at tryke(s) i Kiøbenhavn, som vi dog havde ment, da Dyhr(e)ndahl sagde at skulde sænde det med neste Post da jeg vaahr der. Den Trækker Sven hos Berg, som er kommen fra Bergen, hand sagde at hand viist meener at dem faar Postillen at trække, hvilke(t) dem nu vel kand gjøre; thi dem faar ike meeget at udrette i Vinter. Og jeg synes at du gjør retteste at du lader den trække der, da du faar det meeget ringere (= billigere) som i Tronhiem. Thi vii kand tage hid og giennemsee og rette Fieltrøkene.

Det du siger i din Skrivelse af 28de Septbr. med Levnets-Reg., at du haver faaet eet Brev fra os, som du haver besvahret 2de Gange, ved jeg ike (h)vad du meener. Hvad meener du om (at) vii skulde gjøre noget Andragende til Regieringen om den ubillige Medhandling med Sanheds-Viidnerne paa een Deel Stæder, hvor den onde Aand for (= faar) mest forhardet sine Tienere? Lad os og endelig viide om du kommer hjem i Høst, eller naar det skeer.

Anne Bersøe reyste først med Søren Røehr og H. Rosnes til Rygge Sogn og var der nogle Uger, og har nue reyst med dem til Drammen, hvor hund nue nok er.

Du og dem 3de Brødre fra Hedemarchen, maaske og N. Rihs, samt alle Venner døhr i Christj Sind, vehr kierlig hilset fra alle Ligesindet her og mig, din længselfulde Broder i Christo.

Houge d. 19de Novembr. 1799.

O. Nielsen.

Efterskrift.

Hiertelskende Broder i Christoe.

Du siger i din Skrivelse sidst at du har længe været overbeviist

om det Søster K. (= Karen) haver sagt, at jeg skal leve etc. Ja, Gud styrke og opholde Guds Kraf<t> udj mig, saa sandt som jeg ike kan eller vil nægte for at jeg af Guds Naade føhler den, med mang store Aabenbahrelser og Overbevisninger om deeres Tilstand, saa vel hos dem Hiemmeværende som Fremmede som jeg faar tahle ved, og sørger over det Onde som ieg hører eller seer, og glæder mig over det Gode, da jeg erfahrer noget af <h>vært. Ja, ieg haver saadan Bekiømring over nogle af dem Profetjnder som vil saa giern gaa og er haarde til at straffe andre, dog jeg føhler at dem er besmittet. Og <jeg> haver og sagt hende det, E., men ike kand erfahres at <hun> er kommen til Erkiendelse derved.

Og *ieg* erfahrer at her er meegen Lunkenhed og Efterladenhed, saa jeg meget frygter at den sande Gudsørkelse i Aan<d> og Sanhed mangler nue meeget paa hos end stoer Deel af dem som holdes for eller tales blandt dem Oprigtige. Jeg synes at det er fornøden, om Gud vil, at du kunde komme hiem med det første skee kand, for om Gud igiennem dig kunde faa antændt nogen Aands Ild i dem opvagne og begierlige Siehle her igien.

Ieg slutter med end sorigfuld Bøhn i Haabet for dem, mig og alle: Gud optænde den sande Troe og Kierlighed i vore Hierter, der kand udbrende det Onde og <give> Løst til at giøre det Gode! Men det er som du Broder siger, at den er rahr (= sjelden) at finde, dog rarere at eye og beholde.

Vehr kierlig hilset fra mig, sin ringe Søster i Christo,

Anne Nielsdatter Houge.

Hiertelskende Broder!

Du siger, kiære Broder, at du icke veed hvad ieg særdeles meente du skulde skrive mig til om, og da har du falden paa den Tanke at det vahr om mit Valg at gaa hiem. Men dette havde jeg

ike valgt, havde ieg ike vist haabet snart at kommet ud igien. Og dette vahr det eneste jeg vilde have dine Tanker om, om du synes at det ike skulde være til Anstøed og Needbrydelse i Kierken, da mine Foreldre frg (= frygter) for legemlig Fængsel.

Det Hovedsvar du saa kierlig har givet: Vaag, beed og strid!, det kierlige Haab du Broder siger du har om mig deri, rører saa jnderlig midt Hierte, da jeg nu maa med grædende Taare bekiende at jeg nu end Tiid har været altfor lunken og efterladen hæri.

Kiære Broder, bed for mig! Ieg kan kiende undertiden <at> Guds Aand rører mit Hierte, saa det brender af Kiærlighed til Gud og min Nestes Skiæls Salighed; men Fienden søger paa mange Maader at kvele den. Saa Gud <h>ielpe baade mig og andre til at blive ved en ydmyg Bøn til Gud og Frøgt for os selv, som af Naturen erre saa store Fi<e>nder imod Gud, at den (= Naturen) maate blive ret til Døden bøyt! Ia, giv os dertil, o kiære Fader, Kraft for din Søn Skyl<d>: Ammen.

Hilses fra mig, din ringe Søster i Christo,

Karen Nilsdatter.

Til Ungkarl Hans Nilsen Hauge,
Logerende i Tronhiem.
Recommanderende Hr. Bogtrøcker
Stephansen til sicker Befordring.

19.
===

1799, 19. november.
=====

Hokksund.
=====

Paul Gundersen til ein ven.

Elskelige Ven i Christo. Herren være med dig til at voxe i Naaden!

Derfor og vi, efter<di> vi haver såadan en Hob Vidner satte

omkring os, lader os aflegge al Brynde, og Synden som lætteligen staaer omkring os, <og> ved Taalmodighed løbe den os foresatte Kamp, i det vi see hen til Troens Begyndere og Fuldkomere, Iesum, hvilken istedenfor den Glede som han var foresat, led tolmodelige Korset, i det han foragtet den Skam, og sidder hos Guds høyre Side, Ebree<r> 12 C. 1 V.

Dise Ord bør have Magt i Hiertet, som her er anført. Hvad tykkes du Broder herom? Har Troens Begyndere og Fuldkomere Rom i dig? Hvad gjør vi da? Vii maa prøve Aanderne, om de ere af Gud; thi mange falske ere udgangne i Verden, 1 Ioh. (ms.: I Eb.) 4d<e> C. Her er fornøden at see hen til Begynderen, den Sandheds Aand som er[re] udgangen fra Gud til at vise os Saligheds Vey. Han viser os aldrig paa Kiøde<t>s Begierligheder. Vi maa derfor holde Lysterne nøye fangne under hans Komme. Her bliver ikke at ~~so~~ grave eller at grave ~~seet~~ ^{sit} Pund ned, og dermed lukke sig selv ude. Og da~~e~~ bliver Saligheds Arbeide saa tungt og tilsidst kiedsommelig, og derved faar den onde Aand Magt i Hiertet, som er saa be dragelig til det som pa~~s~~^ser sig selv. Derfor er det saa fornøden at see paa Troens Begyndere, og da~~e~~ bliver vi~~e~~ aldrig vist til Kiødets ~~WAAW/AAWAAW~~ Fornøjelse, men dets ~~WAAW/AAWAAW~~ Korsfæstelse.

Ieg haver meget at stride hermed for at beholde Ham, og ieg beder eder det samme at gjøre, og derfor ikke at ~~tl~~^{tl}iene ~~WAAW~~ Gud andenhver Stund, som <det> nue seer <ud> til at mange vil gjøre, ia som Pavlus siger, vender Bagen til Christum.

Enhver skylder ~~WAAW/AAWAAW~~ ^{<at>} betænke sig. Ieg behøver at vaage, og ieg formaner dig til at gjøre det samme, og derfor at stride for Kronen, som er for<an> og ikke efter. Thi hvad hielper det om vi~~x~~ klager naar ike Aflæggelsen skier? En bliver bare ophold[e]t derved, og kan derved komme til at <n>vile paa hver-

andre, da der er ingen <H>vile uden i Gud og hans Befalninger at
gjøre. Det skulde være ilde at være kommen imellem (= til) Porten
og ~~ikke~~^{te} komme i Staden, da <ved> Omvendelsen forstaaes Porten. Og
siden maa vi vandre, som forstaaes vor korte Levetid i Verden, og
derfor ~~ikke~~^{te} at lade Kiødet vinde <over> Aanden.

Ia, ieg ønsker og beder at vi kunde være ret Udlændige,
færdig til at vandre. Thi naar Verdens Menesker tale vel om en
Christen, da er ieg bange at Iyset ~~ikke~~^{te} skal skiøne dem i Øynene.
Men <det gielder> at dem kan brænde<s> paa Guds Kierlighed og
derved overvinde<s>, som er min Hiertens Lyst at høre <at> Guds
Villie maa skee hos os her paa Iorden. Da nyder vi Landets Gode.

Lev vel i Gud!

Hugsund 19 Novembær 1799.

Pol Guenderssen.

20. 1800.
=== =====

Anne Halvorsdatter til ein ven.

(Skr. II s. 301 f.)

21. 1800.
=== =====

Gundro Viuldsen til ein ven.

(Skr. II s. 303 f.)

22. 1800.
=== =====

Karen Nielsdatter til H. N. ^{HNH}Hauge(?).

(Skr. II s. 302 f.)

23. 1800.
=== =====

Larina Olsdatter Øxne til H. N. ^{HNH}Hauge(?).

(Skr. II s. 288—91.)

24. 1800.
=== =====

Maren Andreasdatter til ein ven.

(Skr. II s. 295 ff.)

25. 1800.
=== =====

Ole Simonsen til vener.

(Skr. II s. 297—301.)

26. 1800(?).
 === =====

Guri Bakke til ein ven (HNH?).

Elskelige Broder.

Ieg veed ikke noget at sige dig, uden du veed det. Men saa vil ieg skrive dig til nogle Ord, om Gud giver mig Kraft.

Ia, ieg kiender at Gud maa ofte tugte mig med sin Aand for min Ulydighed Skyld. Men saa vil ieg lede (= lide?) og stride i Bønner Ia, ieg tenker ofte paa hvor varsom en maa vandre, som skal samle flere med sig. Ia, ieg sørger meget over mange Siele som mener at de kan have faaet det sande Lys. Og det kommer deraf at den høye Aand kommer og gjør det stort for deres Sanser. Men Gud hielp mig og alle til at grave dybt i vore Hierter, saa ingen ond Rod skulde opvoxe og nedqvæle det sande Lys!

Ia, ieg vil arbejde og stræbe at blive forenet med Gud og hans Børn her i Tiden. Saa kunde vi findes med Glæde i Evigheden. Amen

Det du paaminte mig om den Tid vi skiltes ad, — ieg havde følt det i mit Hierte før; men siden fik ieg mere Magt til at stride. Saa det glæder mig meget at Gud har sendt os til hverandre til Opbyggelse, saa vi skulle blive løs fra de Baand som Fienden har bundet.

Vær nu saa kiærlig hilset fra mig, som arbejder paa at blive alles Tiener. Det bedes af mig,

Guri Bakke.

27. 1800. Flesberg.
 === =====

Nils Iversen Riis til vener.

Elskelige i Herren!

Eders kjærlige Skrivelser med Formaning til Bestandighed, Aarvaagenhed, Flittighed og Iydighed har jeg ved Guds Naade bekom-

met, og alle de hjerterørende Ord deri bevægede mig til Lov og Taknemmelighed mod den gode Gud. Ak! at vore Hjerter ogsaa steds maatte følge med, saa vi ikke skulde tilbede Gud med svigefulde Læber eller Hyklari, men at det maatte ske i Hjertets Enfoldighed og Oprigtighed i at blive ved at stride i Bøn og Paakaldelse, i Selvfornegtelse og Udtømmelse fra al Egen-Ære, Egen-Nytte, Egen-Kjærlighed, kjødeligt Venskab med Verdens Børn, Lettroenhed, Letsindighed, aandeligt Hovmod og andre fine Rænker, som Fienden manglede<es> udkaster, og vil fange os i!

Lader os derfor være aarvaagne til at give Gud Æren, søge Næstens Nytte, elske Gud over alle Ting, og Næsten som os selv, ja endog Fienderne til Omvendelse! Lad os prøve vore Medmenesker om de ere af Mørkets eller Lysets Børn førend vi betro dem vore Hjerter, og være stadige til at gaa frem i en stille Sagtmodighed, Taalmodighed og Langmodighed, have Medynk med vor fejlende Næste, trøste de Bedrøvede efter Gud, hjælpe de Svage, paaminde de Uskikkelige, og formane de som ville annamme Sandheds Ord, men som dog ere ulydige, at de skulde gaa fra en Klarhed til en anden paa Helligdommens Vei, samt selv vise os som Guds Tjener

Vi som lære andre, maa gaa dem fore i en hellig Omgjængelse, i Kydskhed, Reenhed, Afhold og en brændende Kjærlighed til at gjøre Guds Villie, saa vores Lære kunde overgaa alle andres i gode Gjæringer, at vi ikke selv skulde blive udstødte fra den hellige Guds Evigheds Goder. Ja hvad skal jeg sige: Guds Rige bestaar ikke i Ord, men i Kraft, hvilken Fienden paa mangeslags Maader listigen søger at berøve os. Vi maa opofre os til Herren med Legem og Sjæl, og overgive os i hans behagelige Villie, at vi ikke skulde bedrøve Guds Hellige Aand, med hvilken vi ere beseglede.

Jeg frygter for mig selv og andre, at vi ikke ere saa bestandige i Bønnen, brændende i Aanden, og saa aarvaagne mod Fienden,

som vi burde være, og saaledes staa Guds Aand imod, og jage den ifra os, idet at vi smigre for vore kjære Skjødesynder, og ei gaa ind i en grundig Selvfornegtelse, saa vi bliver ydmygede for Gud, og ret bekjende vore blodrøde Synder, at de kunde toes snehvide i Jesu rene Blod og vore Hjerter renses formedelst Troen paa hans Ord, og vi derunder tillige maatte bøies af Hjertet til at leve efter Ordet, og afsige os alt det, som kjært er i denne Verden, saa Intet maatte være forbeholdt, men Guds Kjærlighed maatte bo i vore Hjerter, og Gud leve i os, og vi i ham, 1 Joh. 4 C.; thi i ham ere, leve og røres vi, ApG. 17, og det bør os alle at aabenbares for Jesu Christi Domstol, at Enhver kan faa efter det, som skeet er ved Legemet, enten Godt eller Ondt. Hvo som — ligesom David — gjør efter hans Ord, lignes med en forstandig Mand, men hvo som ikke gjør derefter, lignes med en daarlig Mand, som byggede sit Hus paa Sand, og naar det falder, da er dets Fald stort.

Bedre er det da, I Elskelige, at vi gjøre som Herren befaler os, og dagligen tage Korset op og følge ham efter, undertvinge det gamle Menneske ved daglig Kamp og Strid mod det og alle dets Lyster og Begjæringer, og lægger Vind paa at efterfølge den Herre Jesum villigt i al Trængsel, Forfølgelse og Nød, af Taknemmelighed, fordi han af Naede har forerhvervet os det evige Liv, ved sit hellige Liv, Lidelse og Død for os. Naar vi lade os igjendeføde af Guds Sandheds Ords uforkrænkelige Sæd, og lære af den Sandheds Aand, som han vil sende os ifra Faderen i al Sandhed, saa kunde vi blive ligeskikkede med ham i denne Verden, og da annamme vi en sønlig Udkaarelses Aand i vore Hjerter, som vidner med vor Aand, at vi ere Guds Børn; og ere vi Børn, da ere vi og Guds Arvinger og Christi Medarvinger til det evige Liv. Thi saa-

fremt vi lide med ham, saa skulle vi og herliggjøres med ham.

Brødre! Vi maa betænke, at denne Lidelse med Christo er meest i det Indvortes, at vi maa have Trængsel i Kjødet ved at korsfæste det med sine Lyster og Begjærligheder, Gal. 3 C. (= 5 C. 24 V.); thi vi kunne ikke annamme den rene, hellige og dyrebare Guds Kjerlighed, førend Verdens Kjerlighed, Kjødets Lyster i Mad og Drikke, Ukydskhed, Letfærdighed osv. ere fornegtede, hvilket maa skee, som Paulus siger, ved Beden, Fasten, Vaagen og Arbeide; thi ville vi beholde den mindste Synd og ikke modtage Tugt og Bestraffelse for den, da kunne vi ikke faa nogen Deel i Guds Naad i Christo; thi Tugtens hellige Aand flyr al Svig. Men naar vi have annammet Lyset i vort Hjerte, og vore Ord og gode Gjerninger skinne for Menneskene, saa blive de mange til Bestyrkelse, men andre derimod forhærdes derved, som vi kunne se da vor hellige Frelser gjorde Godt, Luc. 11 C., Joh. 9 og fl. St. Han blev bespottet, ja de beskyldte ham endog for at han havde Djævelen. Det er alene saligt at lide med ham for Retfærdigheds Skyld; thi dersom vi synde, og blive slagen paa Munden, hvad er det for en Roes om vi taale det, men dersom vi gjøre Godt og dog lide de dearlige Menneskers Vanvittighed, det har Løn hos Gud, 1 P. 2 C. 15 V. (= 20 V.).

O! hvilken Naade er det ikke, elskelige Brødre! at vi have Guds hellige Ord, som saa klart vise os den rette Vei, baade hvad vi skulle tro, og gjøre og lade, og hvorved vi ei alene fries fra saa meget Ondt, men ogsaa føres til en saadan evig vigtig Herlighed og Glæde! Lader os give Agt derpaa, og følge det nøie i alle Dele indtil Morgenstjernen Jesus Christus oprinder i vore Hjerter, saa han med sit hellige og klare Lys kunde faa oplyse os om den mindste Syndelyst, og vi kunde sky alle falske Veie, og blive

af de som tilbede Gud i Aand og Sandhed! Lader os ikke være lad. hvor Flittighed kræves, med føde Guds Hjord frivilligt og ikke tvungent, Ps. 51, og se hen til Troens Begynder og Fuldkommer Jesus Christus! Betænk hvor lydig han var sin Fader indtil Døden paa Korset, og seer til at træde i hans Fodspor, tage Exempel af ham, sky al Ureenhed, baade Kjødets og Aandens Besmittelse saa vi samtlige med hinanden kunde have Samfund i Troen, holde Aandens Enighed i Fredens Baand, og bede med og for hverandre, saa vi med et forenet Hjerte altid kunde være sammenbundne til at staa Fienden imod i Christi Kraft!

I disse Stykker formaar den Sjæl Alting der forlader sig paa ham, bøier sig i Støvet for hans Fødder, og med den cananæiske Qvinde ikke aflader fra ham med Bønnen — om han end prøver vor Taalmodighed — førend han siger: "Dig skee, som du troede!"

Den almægtige Guds Kraft og Kjerlighed, Viisdoms og Forstands, Raads og Styrkes, Kundskabs og Herrens Brygtes Aand være med eder alle! Det give du, o kjære Gud og Fader, for din Søns Jesu Christi Skyld! Amen.

Alle som elske Gud og hans Ord, og følge det i et helligt og gudeligt Levnet til Guds Ære, være paa det Kjerligste hilset <fra> deres ringeste og takskyldigste Ven og Broder, hvilket attraaes at blive i Christo.

Flesberg 1800.

Nils Iversen Riis.

28.
===

1800.
=====

Hans og Ole Hansson Aas til Maren Andersdatter.

Elskelige Søster Maren Aanders Datter i den rene Guds
Kierlighed.

Ia, havde ieg den, da priste vi Gud for sin store Naade, at han har givet os Tid til Omvendelse. Herren hielpe mig og alle der vil tilbede Gud i Aand og Sandhed, ia min egen Fiende, <der> vil gjerne forføre mig ifra at søge Gud. Det bedragelige Hierte der vil saa gjerne "skulle" sig og henge ved noget med Frøgt for Verden. Herren hielpe mig og alle der vil tiene Herren! Guds Naade, Fred og Kierlighed vere med dig!

Hilses saa kierlig fra mig. Arbeyder at blive din Broder,

1800.

Hans Hansen Aas.

Hiertelskende kiære Søster MAD.

I Elskelige, lader os elske hverandre! Thi Kierligheden er af Gud, og hver den som elsker, er fød af Gud og Kiender Gud, i Ioh. Epistel 4 C. 7 V. At være fød af Gud og igienløst fra Synden i Christi Blod, og salvet med hans Aand til at modstaa Synden og gjøre Guds Villie, det vil meget til. Ia, ieg maa sukke over mig, at ieg lader min egen Fiende ofte forføre mig; dog, ieg kiender at det er uret for Gud at klage naar ikke Afstaaelse følger med. Ia, bed til Gud med mig, kiære Søster, at ieg maa blive din Broder i Herren!

Hilses ifra os her til eder der, og ønskes eder Naade og Kraft af Gud til at forkaste det Onde og gjøre det Gode med en frivilli Aand, for Iesu Christi Skyld.

Ole Hansen Aas.

29.
===1800(?).
=====Sven Olsen til Randi ~~Løvaas~~ Lauvaasen.

Min hierte-elskende kiere Søster Randi Løvaas, og delagtig formedelst Guds Kierlighed, som ieg haaber og beder driver dig, som er min Hiertens Glæde at faa høre af andre naar ieg selv er delagtig deri, og strider i Bønnen Nat og Dag at betenke Christi Sind i Ydmyghed og en sand Fornegtelse, i alle Ting at søge Guds Ære og Villie.

Ieg kiender nu intet andet end <at> ieg vil vere fornøyet med Guds Villie, og søge det, og lære ved Guds Naade inderlig at fuldkomme Helliggiørelse i Guds Frygt. Men saa kiender ieg en daglig Strid med Tankerne, som er saa fine at ieg ikke kan~~ne~~ mærke det, uden ieg vaager i Bønnen hvert Øyeblik. Og det vil ieg med Guds Magt giøre.

Det ser nu ikke ud til andet end at vi bliver ført hjem. Herren ved hvor ieg lenges efter hans Villie. Og det kan~~ne~~ vere mulig om Guds Almagt <ei?> forhindrer dem, at dem settes og paa Christi ans Tugthus. Og ieg vil bede dig: Bed med mig at Herrens Villie maa udrettes ved hans Kraft! Ieg kan~~ne~~ ret sige dig, kiere Søster Ieg haaber du beder og adlyde<r> Sandheds Aand, den rette Veilede som Gud har skienket den Oprigtige, Bestandige, aandelig Fattige, som hungrer og tørster efter Retferdighed og det levende Vand, som er Christi Kierlighed, som opvelder til et evigt Liv, i Flittighed at iage efter Fuldkommenheds Maal, at blive den ringeste Tiener til Guds Ære.

Min Kierlighed til dig i Aanden, med Lov og Pris til Gud for den ~~meddelte~~ meddelte Naade, der driver mig i Bøn for mig selv og dig, at blive ret vaagne, at vaage og gaa frem med alle Guds Børn,

som er fød af Gud, og gjøre andre Godt af den Magt Gud har givet os, at blive rensed fra al Kiødets og Aandens Besmittelse, som er al egen Ære, Villie og Begieringer, saa og Dovenhed, Hastighe og Utaknemmehed, Vrede og Surhed, som ieg kiender at blive rensed fra, som er en stor Naade at døe med Christo fra det Onde og leve med ham til vor Faders Ære.

Kiere Søster, du skriver til Ole Simon~~sen~~ Berg i Stange Sogn "end til mig". Det var min Løst at skrive til dig, hvor du er. Det var min store Løst at Jon Ust kom til Norland, efter so det ser ud at vi og du kommer der. Og det var meget nødvendigt at du skulde vere noget over hos Venner (ms.: vorner) der, efter som Gud af Naade har givet dig Lyset, at naar du vandre~~r~~ der-efter, saa kan du og lede andre dermed.

Lev vel i Gud!

Sven Olsen.

30. 1800, 2. januar. Christiania Tugthuus.
 ===
 =====

Torkel Olsen Gabestad til ~~H. N. Høne~~ ^{HNH}.

(Skr. II s. 369 ff.)

31. 1800, 18. februar. Bergen.
 ===
 =====

Maren Boes til ~~H. N. Høne~~ ^{HNH} (?).

(Skr. II s. 207 f.)

32.
===

1800, 19. februar.
=====

Bergen.
=====

Elling Hansen Høidal til ^{HNH} H. N. Haug.

(Skr. II s. 209.)

33.
===

1800, 10. april.
=====

Gabestad.
=====

Iver Olsen Gabestad til vener.

(Skr. II s. 282 ff.)

34.
===

1800, 17. april.
=====

(Gabestad.)
=====

Iver Olsen Gabestad til Nils Iversen Riis.

Hiertelig kjærre Broder i Herren Nils I.s. Riis.

Gud bøye os af Hiertet, at vi maa tiene af ganske Hierte Gud og Næsten, og saa vi har (ms.: har vi) Fred med Gud, og at stride trolig, at vi ey mere skulde gaa tilbage ved nogen ond Begierlighed, Magelighed, egen Ære, men at vi som Børn <maa være> enfoldig og lydig! Saa kiender ieg at det er saa stor Naade naar vi af Hiertet lære at kiende Gud, med en trolig, kierlig og sønlig Aands Dristighed raabe Abba Fader, og have det Vidnesbyrd at vi ikke gjøre noget uden hans Villie, men har faaet hans Kraft at staa det Onde imod.

Far vel i Herrens Fred og Naade! Hilses fra mig, din Medbroder

Den 17de April 1800.

Iver Olsen Gabestad.

35. 1800, 8. mai. Bakke.
=== =====

Ole Olsen Bakke til vener.

(Skr. II s. 284 f.)

36. 1800, 13. mai. Unnestad.
=== =====

Ellev Hansen til vener.

(Skr. II s. 285.)

37. 1800, 16. mai. Hauge.
=== =====

Ole Nielsen til ~~H. N. Hauge~~^{HNH}

(Skr. II s. 286.)

38. 1800, 8. juni. Christiania Tugthuus.
== =====

Torkel Olsen Gabestad til foreldri.

(Skr. II s. 287 f.)

39. 1800, 12. juni. Christiania Tugthuus.
=== =====

Torkel Olsen Gabestad til vener.

Elskelige Brødre og Medarbeidere i Herrens Vingaard.

Ieg skulde skrevet eder til sidste Gang. Men fordi vi fik saa hastigt Bud, da fik ieg ikke skrevet mere end nogle faa Ord, som ieg talede om Bekjendelsen, at det er ikke alle som drives af Iesu Sind, Aand og Kierlighed, men at mange af Ordets Overbevisninger bliver dreven dertil, som de nok kiender. Og dette

maa ieg nok kiende mig ^(noget)skyldig i, som Mikkel og ieg haver talet om at Budet ikke er blevet saa let endnu, som Iohannes siger, hvilket kommer deraf at Naturens Sandser og Fiendskabet ikke er ganske dødet. Thi ieg kiender at saavidt dem har Liv, da har dem saadan Drift til at sandse det Nørværende, som og daglig kiendes, at dem paa den ene Side plager mig med Stolthed og egen Ere, Nytte og Fornøiyelse, og paa den anden Side med Skamfuldhed i Anseelse i (= af?) Personer, og Frygt som vil give Adgang til Hastighed, som (= saa?) man staar i Fare at tage Eren eller Lydigheden fra Gud og give Menneskene. Ia, det kan ske under et Skin af Lydighed fra Gud.

Men naar vi prøver det nøye, da skal vi kiende at det er imod den rette Iesu Sagtmodighed og mod hans Befal^linger. Thi han siger: Giver Keiseren det som Keiserens er og Gud det Guds er! Men heri tager mange feil, idet dem agter saadant ringe, antager falsk Trøst og Hvile, idet dem kiender Syndens Begierlighed, ia samtykker deri, og tænker vi kan ikke blive reene eller fri fra saadant, og mener at dem derved med Paulus og andre Guds Mænd skulle derved blive bøyet til mere Ydmyghed, endskiønt dem baade kiender og bekiender saadant med Letsindighed.

Men dette gjorde ikke Paulus. Men han formanede Herren indtil 3 Gange; det er at hans Begiering og Bøn var til Gud om Kraft til at døde det Onde. Ia, Pontopidan siger om saadant at det forminsker Naaden og hindrer den sønlige Aands Dristighed i Omgang med Gud, og baner Vei til Affald i Ondskabs Synder. Det tænker ieg meget paa daglig, hvorledes ieg skulde blive opofret Gud paa en døende Vis, som Paulus siger. Og det er min daglige Sörg, Bøn og Begiering til Gud, at ieg kunde faa Magt til at knuse Slangens Hoved eller Naturens onde Rod. Thi ieg kiender med David at saadant vil lægge mig ned i Mørket ligesom de Døde i Verden. Ia,

ieg tænker meget paa den rette Overgivelse til Gud, at blive fornyet og overladt, baade i Trængsel, Angst og Uro, saavel i aandelige og legemlige Ting.

Det er mere at være overladt i det Aandelige, som vi talede med Søster Gabestad da vi var tilsammen. Ia, Israels Børns Vandring er et Exempel for os. Thi det staar at dem vandrede baade Nat og Dag, <om> Dagen ved en Skystøtte og om Natten ved en Ildstøtte. Saaledes maae og vi vandre dersom vi skal komme til det himmelske Kanaan. Om Dagen maa Iesus, som er den aandelige Sol, [at han] fornemmes i Sielen med sin Kraft, Lys og Kierlighed, ~~K~~saa at vi føler noget Godt af de tilkommende Verdens Kræfter, som Paulus siger, at vi da vandrer ved Skystøtten, som sker naar Gud forklarer sin Lov i os, og sin hellige og retferdige Natur i os. Da lærer vi at kiende vor Uverdighed og at vore bedste Gierninger er som et besmittet Klædebon. Da begynder Dommen fra Guds Hus, som Peder siger, og da kiender vi at den Retferdige neppeligen frelses. Og det er Skystøtten eller et Afhold~~KXX~~ (= Affald?) hvorved vi bliver bevaret fra den aandelige Stolthed og Opblæselse samt alle gode Indbildninger om os selv.

Og ved Ildstøtten om Natten, naar vi med Bruden i Høysangen maa lede i vor Seng efter den som vor Siel elsker, eller naar Gud skiuler sig og vi ikke andet kiender end endog Angst, Sorg og Uro saa lyser dog Gud med en Gnist af Haabet for os, som er Ildstøtten, og det er stærkest at imodstaa. Saa er det naar Haabet trøstes, ~~(Sjæns)~~. Thi det er det meste som opholder os igiennem Gienvordighederne, som Salomon siger i Visdommens Bog 3 C. 4 V. om Guds Børn, at om dem endskiønt straffes for Menneskens Øyne, saa er dog deres Haab fuldt af Udødelighed. Og naar vi da er overladt i Guds Villie, da kiender ieg at det bliver aabenbaret baade ved Sorg og Glæde, hvad som staar Guds Aand imod.

Min Bøn til Gud er for os alle at vi maatte bygge paa Klippen, og faae Magt til at imodstaae alle de Ting som ske skal og blive en frugtbar Gren, og at vor Frugt maatte blive ved, som Iesus siger. Og dette maa ieg frygte for saa længe ieg er her til Huse, og mest naar ieg hører om andre at deres Sød grønnes og blomstres som en deilig Klint(!). Men fordi de ikke bliver i Vintræet, saa maa de dog høste Dyrge(!) paa Svagheds (ms.: svages) og den ulægelige Smertes Dag, Esaias 17 C. 11 V. Derfor siger Iesus: Uden mig kunne I slet intet gjøre. Giv vi da maatte bevares i ham ustraffelige og rene indtil Iesu Christi Dag! Amen.

Om vi skulde givet eder Underretning om noget i det Nærværende —, men fordi den Broder som kommer til eder, om Gud vil, da I vil vide det som er nødvendigt, og hvorledes det er med Arbeydet i Vingaarden. Ver kierlig hilset fra os, saa ogsaa fra en Sødster her, den de (= Fangene?) taler ved, som vi ikke andet kan kiende end Oprigtighed hos. Vi ønsker eder Naade og Fred.

Christiania Tugthus den 12 Juni 1800. Til Brødrene paa Trykkeriet i Kiøbenhavn. Torkel Olssøn Gabestad.

40.

===

1800, (22. juni).

=====

Gravem i Sunndalen.

=====

Jon Ust til ein ven.

..... ransage Skriften, hvorledes vi bør være og hvad der udfordres <for> at være en sand Christen, og naar vi da ikke finder at vi har levet som Guds Ord os tilsiger og vi dog maa tro Skriften, at den staar uryggelig fast og at det er lettere at Himmel og Jord forgaar end <at> en Tøddel af Loven forgaar

og bliver til intet, som maa skrekke os og tilskynde os at søge efter Livet, Veien og Sandheden i Skriften, og randsage den; thi den haver det evige Liv. Da siger Iesus: "Ieg er Døren. Dersom nogen gaar ind ved mig, han skal gaa ind og gaa ud og finde Føde."

Men vi kan ikke gaa ind ad den Dør med vor onde Kiøds Villi eller den gamle Adam, som først maa korsfestes med Christus, ved at det smerter os at vi har saa foragtelig mod Guds Ord levet hen vor forrige Tid, som er evig borte; og den kan ikke igienkiøbes med al Verdens Rigdom. Og <vi> kund<e> der have endt vor Tid og <vore> Dage i samme vort Levnet, saa Sielen havde været i evig Bedrøvelse.

Men ak hvilken Overvettelse Naade er det at vi er opholden til denne Tid, saa at vi nu bruger Tiden mens den er! Og vi modstaar Kiødets Lyster, som er haardt for Kiødet, iser naar en er blødagtig, som ieg kiender hos mig, og at faa undertvinget og bundet Tankerne, da dem er saa flygtige. Maa Gud hielpe mig og alle at kiende dem med Smerte, at ieg maatte deraf ydnyges under Guds veldige Haand, at han kunde faa ophøyet vore Siele i Besøggelsens Tid, naar vi her har fornødret os under Verden og taget den Besspottelse paa os, ikke for at faa Naade og Synndsforladelse for sin Feil og Forseelse.

Lad os derfor, kiere Broder, bede med og for hverandre, at Gud vil være vore Siele naadig for sin Søns Skyld! Og naar vi selv vil strebe derefter, da vil vist Gud hielpe os, da han har ikke Behag i en Synders Død, men at han skal omvende sig og leve. Herren styrke os da i det Begyndte, at vi maatte være tro paa vor Side, ligesom han er tro paa sin Side! Bed da og strid med mig, kiere Broder, at vi kunde ret faa see vor

Fordervelse <og> da være taalmodig i Bønnen til Herren kommer. Saa skal han vist til rette Tid hielpe os. Herren være da vor Hielper! Og ikke forkast os ifra dit Ansigt, men bliv du tilstede med din Aand! Veiled os paa Saligheds Vei formedelst Iesum Christum ved den Helligaand!

Hilset paa det kierligste fra mig, eders Ven og Broder og tjenesteskylidigste Tiener, som vil af Hierte arbeide at blive et Guds Barn.

Gravem i Syndalen den 2 Søndag efter Trenitates 1800.

Jon Ust.

41. 1800, 29. juni. Christiania Tugthuus.
=== =====

Michel Nielsen Hauge til foreldre og syskin.

(Skr. II s. 291—294.)

42. 1800, 5. juli. Bergen.
=== =====

Samson ~~Frøbjørnsen~~ Traae til ~~H. N. Traae~~ ^{HNH}.

(Skr. II s. 304 ff.)

43. 1800, 5. juli. Christiania Tugthuus.
=== =====

Torkel Olsen Gabestad til vener.

Elskelige Venner som er <i> eller attraar det aandelige Samfund.

Vi tilønsker eder Guds Naade og Fred i Guds Gierninger, saa vor Glede i Herren kunde voxte tilsammen, at I bede til Gud med os at vi ikke skulde tabe de Ting vi have arbeydet paa, men at

vi maatte bekomme en fuld Løn og mere og mere faa Magt til at gjøre Guds Villie, saa vi kunde skinne som Lys i det sidste Verdens Mørke blant en ond og forvent^d Slægt. Hertil ønsker ieg eder Gud Faders Naade, Iesu Kierlighed, den Helligaands Kraft til at gjøre Guds Villie. Amen.

Op, I Sion^s Børn, fryder og glæder eder i Herren, eders Gud! Thi han haver givet den Retferdigheds Lære^(s), og han skal lade nedfare til eder Regn, ia Tidligregn og Sildigregn i den første Maaned. Laderne skal vere fulde med Korn, og Persekarene skal løbe over med Most og fersk Olie, Ioels 2 C. 23, 24. Giv nu Agt paa Guds Foriættelse, kiære Venner, I som arbeyder paa at blive <det> aandelige Sion[!]

Fryder og glæder eder, siger Herren i vor Textes Ord. Og han lover at give eder den Retferdigheds Lære<r> som er den Hellig Aand, som han giver tilkiende idet han siger han skal lade nedfare Regn baade tidlig og silde, som er Aandens Trøst og Vederqvegelse. Og da siger han <at> Persekarene skal løbe over med Most og fersk Olie, som er at vore Hierter bliver fyldt med Troens og Retferdigheds Frugter. Da kommer det til, formedelst Kierlighed til Gud og Nesten, at løbe over i aandelige Taler og gode Gierninger, <saa> at vi med Paulus kan sige Christi Kierlighed tvinger os dertil. Og da bliver vi de rette Grene paa Iesu Vintre, der altid udretter noget Aandeligt og Godt.

Men hvor <faae> er det ikke som er villige at fornægte det Onde! Men <mange> lader sig holde tilbage af Kiødets Sendrægtighed og Verdens Begierlighed, hvorover vi ere uskikket at imodtage Guds skiulte Naadeskat og Liggendefæ, hvilket er til vor egen Skade, som Herren siger hos Hoseas 13 C. 12 (= 13) V.

Smerten skal komme paa ham, som paa en Qvinde der føder. Han er ikke en vis Søn; ellers havde han ikke staaet saa lang Tid i Børnefødselens Sted.

Ia enhver, naar han vil give Agt paa sig selv, da skal han have gjort Veyen trang og paaført sig Smerte og Sorg, for det <at> han har ikke gjort ret Vold paa Syndens Begierlighed. Dog er Gud trofast, og forsøger med mange Slags Øvelse for at vinde Mennesket. Men saadan en Siel staar i stor Fare. Dog, dersom det er meget af Vanvittighed han staar Aanden imod, kan han endog (= endda el. alligevel?) komme til Sandheds Erkien- delse, som der staar i Verset 15, at han skal bere Frugter blant Brødrene. Dog skal der komme til fore (= tilførn?) et Østenvær, et Herrens Vær som skal fare op af Ørken, og hans Kildevæld skal tørres og hans Kilde blive tør. Det samme skal berøre alle kostelige Kars Liggendefæe.

Dette Vær eller Sielens Anfægning er det stærkeste at over- vinde for en Siel i dette dødelige Liv. Thi det berører alle Kars Liggendefæe, som er at al Trøst og det meste af Haabet forsvinder, og der er intet tilovers uden Angst, Sorg og Mørk- hed; thi det er Natten, som David siger. En skal grunde paa Herrens Lov, og denne Skaal skienker Gud undertiden sine kiere- ste Børn, dog til deres Forbedrelse. Men det misbruges af mange som ophøyer sig af Guds Refselse og derover falder i Sikkerhed, kun som et ondt og ulydigt Barn bliver mere haard- nakket deraf, ia indbilder andre at de derfor skal vere kiere og behageligere for Gud, hvilket vi ikke maa lade os bedrage ved.

Og Iesus advarer os i de Ord: Naar de siger han er i Ørken, da gaa ikke ud, siger han. Derfor bliver dem bedragne, stole

paa gamle Rørelser, Opvækkelser. Thi det er mange som har vere haardt tugtet af Gud, men er ennu lige ulydige og gaar sin egen Vey. Derfor skulde vi daglig prøve hvad der er den Guds gode og behagelige Vilie, og om vi har Magt at giøre derefter, ikke tvungen, men frivillig, og om vor <Vilie> er med Iesus at giøre vor Faders Vilie.

Ia, kiære Venner, det glæder os naar vi faar høre noget fra eder, naar de faar høre noget fra os. Gud give vi kunde findes vaagne, vi som haver saadan Hob Vidner satte omkring os! Thi salig er den Tiener som hans Herre finder vaagen naar han kommer siger Herren hos Amos 6 C. (= Luk. 12, 37). Og de som forlader sig paa Samaria Bierg (Amos 6, 1), [som] er dem som forlader sig paa Bøn, Sang eller andre udvortes gode Øvelser, og ikke omgaaes i Troens Lydighed, men føder sig selv uden Frygt, som Iesus siger som I nok er overbevist om. Og det er ikke noget nyt Bud vi skriver eder til, men kun for at erindre eder at gaa Brudgommen imøde. Maa ske han vil snart opstaa at indkalde dem som ere rede.

Og Herren siger hos Malakias 4 C.: Se, Dagen kommer som brender som en Ovn; da skal alle Hovmodige være Halm, og den Dag som kommer, skal optende dem, sagde den Herre Sebaot, som ikke skal lade dem Rod eller Gren tilbage. Men for eder, siger han, som frygter mit Navn, skal opgaa Retferdigheds Sol, og der skal vere Lægedom under dens Vinger. Og I skal <gaa> ud og tage til som fede Kalve, og I skal undertræde de Ugudelige. Thi de skal vorde Aske under eders Fødders Fodsaaler paa den Dag hvilke<n> ieg giør, sagde den Herre Sebaot. Og det er det samme som Herre siger hos Esaias 52 C. (= 54, 17): Intet Redskab som er dannet mod dig, skal lykkes, og hver Tunge som opstaar imod dig, skal du fordømme.

Denne er Herrens Tieners Arv, og deres Retferdighed <er> af mig, siger Herren. Giv vi derfor maatte iføres de rette aandelige Vaaben, og faa Magt til at staa alle Fiender imod, baade hemmelig< og aabenbare, fornemmeligen imod os selv og vort eget Kiød og Blod at vi ikke samtykker i noget som kiert haver veret. Og dersom vi saaledes staa alvorligen alle onde Løster og Begieringer imod, da skal dem intet skade os, som Herren siger hos Esaias (11, 9): "De skal ey gjøre Ondt og forderve noget paa mit hellige Bierg; thi Jorden er fuld af Herrens Kundskab, ligesom Vandet skiulte over Havenes Bund." Ia, Guds Ord er mægtigt til at gjøre eders Siele kyske i Sandheds Lydighed. Giv vi derfor maatte bevares ustraffelige og rene indtil Jesu Christi Dag!

Ver saa kierlig hilset! De fleste af eder er vel ubekjendte med mig i Legemet. Men Gud give vi kunde i Oprigtighed vere kjendte i Aanden! Det er snart sagt; men det vil en daglig Kamp til, dersom det skal ske i Gierning og Sandhed. Gud give baade mig og eder Naade til at stride lovligen! Thi ellers bliver vi ikke kronet. Amen.

Christians Tugthus d. 5 Juli 1800. Torkel Olssen Gabestad.

44.
===

1800, 6. juli.
=====

Søren Nielsen til vener.

Hierteelskende kiære Søskende, alle som elsker Gud.

Min Bøn er for os alle at vi opfyldes med alle gode Ting som er Gud til Lov og Priis, at vi udi Giærninger, Ord og Fagter kunde vise Christi Billede, og som hans Brud ubesmített ifra alt Ondt, og som hans Tienere der gjør Guds Villie af Hiertet uden Fordring i nogen Maade, eller kortere at sige, af et reent Hierte som er

igiennemtrængt af Guds Kiærlighed og brænder af Kiærlighed til Gud og Næsten. Thi det er aabenbaret at de Udvalgte skulde forføres, om det var muligt. Derfor, lad os ofte undersøge hvad Grund vi ligger paa, at det ikke skulde være nogen falsk og ustadig, men den faste Klippe Iesus Christus! Thi i ham er al Guddoms Fylde, og [af] hans Sind og Aand fylder alle gode Ting som er til Liv og Gudfrygtighed.

Elskelige Venner, beflitter eder paa at iføres Bryllupsklædningen, og <at> søge Herren af ganske Hierte! Saa vil Gud lade sig finde. Om han end tøver at svare, saa bliver han ikke borte, men gjør det for at prøve vor Kiærlighed, om den er reen eller blandet med iordisk Kiærlighed. Enhver da som haver Lyst til Gud, maa omgaaes forsigtig i alle Ting, og blive stedse ved Ydmyghed og Kiærlig<hed>, uden Hyklerie og Svig. Thi disse Ting er Satan mege imod, og er en god Vold imod ham naar han vil indbryde. Thi han arbejder med Flid for at faa andre med sig i den evige Fordærvelse.

De som vandrer i Sikkerhed, kiender ikke meget til ham; for de er hans Tienere paa den brede <Vey>. Men de som staar ham meget imod, søger han at faa paa Afveye. Men den som strider alvorlig imod sig selv, den kan han ikke overvinde; thi Guds Naade opholder ham, ikke fordi han afsiger sin onde Villie eller fornægter sig selv, men for<di> en overlader sig i Gud. Thi den kan han ikke støde ifra sig. Men at være levende overladt til ham ret, vil en stor Flid til, naar en skal gjøre alle Ting til Guds Ere, baade naar vi æder og drikker og hvad andet vi gjør. Saa bliver den Tiener salig som Herren finder vaagende naar han kommer, da Fornægtelsen er at en tillukker sit Hierte fra alle verdslige Ting, og at en dermed aabner Hiertet for Guds Aands Iboelse, og Kiærligheden til Gud overvinder det Onde.

Men saa længe et Menneske holdes tilbage ifra det Onde af Lovens Tvang eller en Trældoms Frygt for Guds Retfærdighed, da mangler det paa Christi Sind. Ia, en Deel kan og være saa døde at de hverken frygter for Straffen eller Formaning. Kiære Brødre, ere I alle vaagne, da kiende I vel Fiendens List. Men den som slumrer kiender det ikke, uden han vaagner op.

Vi haver da fornødent stedse at bede hverandre vaage. Thi det kom mig saa fore, <det> som Paulus siger til de Galater, 6 C.: "Som et Menneske saar, saa skal han og høste." Disse Ord haver ieg ofte betragtet; men de haver ikke været mig saa klare — som vi ellers ikke maa begiære, men være stedse tilfreds <med det> som Gud vil skienke os, men ikke hvile i nogen Ting, men haste til Maalet. Og <det> skeer naar vi bruger Guds Naade til Hiertens Renselse; thi da bliver ikke Frugterne onde.

Saa mange da som vil være med i den evige Glæde og Fred, maa stride og overvinde det Onde ved Guds Kraft. Men den som lader sig overvinde af det Onde, i at faa Behag deri, den skiller sig selv fra det Gode og farer vild fra Sandheden. Thi ingen Ureen skal gaa Helligdommens Vey, og Lyset maa forderves dersom Mørket beholdes eller elskes. Herren give os da alle Naade til at omvend os ifra alt Ondt, saa der ikke skulde findes nogen Fiende som skulde forføre os, men at vi stedse beholde Seyer!

Ieg haver nu bekommet Brev ifra Christoffer og Amund Smaaland og Peder Moogen (? = Moen el. Mejer), som glæder mig enhver som graver dybt i sit Hierte, og med Bestandighed finder Afguderne som før haver været skiulte. Og saa længe det Onde ikke er bleven kiendt, kan det ikke blive afstaaet.

Vær nu hermed saa kiærlig hilset, alle som søger Gud af ganske Hierte, fra mig som af Guds Naade arbeyder paa det samme, og haver

48.
===

1800, 25. august.
=====

Little-Re.
=====

Samson ~~Træ~~^{Træ} til vener.

Hierteelskende kiere Venner i Herren.

Guds Naade, Kraft og Styrke, Visdom og Forstand til at gjøre Guds Villie i Sandhed med et frit Mod, og frivillig af Lyst og Kierlighed, tilønsker ieg eder alle Bekiendte, Slægt og Venner. Herren velsigne vore Siele med alle aandelige og legemlige Herligheder, til sit Navns Ære! Amen. Glæder eder i Herren altid! Eders Billighed (= Sagtmodighed) være vitterlig for alle Mennesker Bekymrer eder intet, men i alle Ting lader eders Begieringer kundgøres for Gud! Og den Guds Fred som overgaar al Forstand skal forvare eders Hierter og eders Tanker i Christo Iesu. Filipensern 4 C. 4 V.

Elskelige i Christo Iesu vor Herre. Disse Ord sender ieg eder med Begiering at I tager Del i dem, at glæde eder i Herren altid, og lade eders Billighed være vitterlig for alle Mennesker, hvilket er at vi skal aabenbare for enhver vor Tro, Haab og Kierlighed til Gud, tillige for vor Næste, samt vor Billighed at øve Barmhiertighed mod ham. Vær kierlig, sagtmodig, langmodig, mild, sanddru, godgiørende! I trøste den Bedrøvede, ophielp den Faldne, vær $\langle e \rangle$ sagtmodig mod alle og have Omsorg for deres Siel, at den kan frelles!

Bekymrer eder ikke! siger Apostelen. Det er hans Mening at de ikke skal bekymre sig for hvad de skal lide i Verden, eller have Omsorg for sin egen Villie, som oftest gjør Bedrøvelse, Sorg og Uro. Men han vil at de skal kundgiøre sin Begiering for Gud; det er saa meget at de skal spørge Gud til Raads om det er hans Villie, ia bede ham. Gjør vi det, da faar vi Deel i de siste Ord: Den Guds Fred som overgaar al Forstand, forvares da (ms.: for varest det

i Hierte og Tanker ved Christi Kraft. Da maa Fienden staa udenfor (ms.: indenfor) med sine indskydende onde Tanker, der gjør vore Siele bedrøvet og onde.

Søger da, elskelige kiere Venner, at rense eders Hierter fra Synden, og annammer Guds Kierlighed! Elsker hverandre til det Gode! Lad ingen Splid, Trøtte eller Avind, Hevngierrighed, Fiendskab eller noget Ondt faa Rum i eders Hierter! Bliv fast ved Guds Ords Betragtning, Bøn og Sang! Men tager eder ivare for Ophøyelse Stolthed, egen Ere og Forvidenhed i Kundskab som opblæser, men lad Tro og Kierlighed og Ydmyghed være eders Grundvold, og at søge Gud Ere, Næstens Nytte!

Ieg tenker paa eders Siele, hvorledes de kan opholdes og bevare i en ren Kierlighed, ubesmittet til Christi Dag, i<a> om vi ikke skulde findes før, saa da med Glæde. Dog, ieg tror det er Guds Villie at <ieg skal> komme til eder igien, at styrke eders Hierter. Lad da ikke Sorger for min Bortreyse betage eder, men <h>eller glæder eder derved at flere Siele kunde komme til Lyset og indgaa i Herlighed! Ieg kan ikke sige eder hvor langt ieg reyser bort, da det er uvist hvor Gud vil føre mig. Det bliver vel noget langt, dog ikke lenger <end at ieg> kan naa at skrive og komme tilbage i Vænter, om Herren vil.

Vær nu alle saa kierlig helset! Guds faderlige Naade og Venskab forønsker ieg eder, som de faar som afstaar Synden. Herren give os Kraft og Villie dertil ved Iesum Christum! Amen.

Ieg kom her til Vos Søndag, havde Samling. Her ser ud til <at> mange oprigtige Siele er begierlig efter Guds Ord. Ieg agter at tage her fra idag over til Sogn og nordefter. Vær nu kierlig helset fra mig, deres underdanigste Tiener i Herren!

Lille Red d. 25 Agusti 1800. Samson Torbiørnson Traa.

~~Nitampå~~ Til Wiglæch Torbi.sen Traa — Jondals Sogn.

49.
===

1800, 29. september.
=====

Christiania Tugthuus.
=====

Mikkel Nielsen Hauge til vðner.

"Bliver i Kierlighed, men den som er min!" siger Iesus i Iohannes 15, 9 V.

Ia, dásse Iesu Ord skulde vi nøye prøve os efter, om vi bliver i Kierlighed som er uden Skrømt. Da holder vi hans Bud, og hans Bud er ikke svare. Thi Kierlighed er sterk som Døden, siger Salomon, og dens Gløder er glødendes Gløder, Herrens Lue som kan fortære alt Ondt som staar Guds Aand imod, og kan gjøre i Sielen Guds Bolig, og faar Sielen dydig, ren og god, at den vel kan see de fin Synderanker og de falske Otterslange som i Verden ere mange, som vil undergrave os, som David siger i sin Salme, at ikke hverken Vildbæstene eller de smaa Ræve skal undergrave os, som er at Fienden hverken med Vold eller List (ms.: Løst) skulde faa bedraget os med nogen Underfundighed, hverken hemmelig eller aabenbar.

Det frøgter ieg meget for, at det skulde skee af os. Det forhindre du, o himmelske Fader, at det [ikke] skulde skee af os, som har kiendt de tilkommende Verdens Kræfter og smaget at Herren er god! Og salig er den Mand som tror paa ham, som er de faste Vidnebyrds Ord, som et Guds Barn haver Forgiøttelse efter om det tilkommende Liv! Og Troen bliver derved bestørket, og <hos> Mennesket som bliver ved Herren, bliver Troen forøget, som Disciplerne bad Herren at han skulde gjøre, som vi nu maa bede om, som strider i det levende Haab — det lærer nu Guds Raad — og følge Iesum i Ord og Gierninger og bekiende hans Sandhed uforfalsket, ia end i den største Fare.

Men dertil hører en Guds Kraft og en bestandig Vaagen imod sin egen Fiende, og <at> stride lovlig, at maatte overvinde og bekomme mere Magt til at overvinde alt det som ondt er, og at tro mere ved

den guddommelige Kraft paa Herren for Menneskens Børn. Det er vist og sant, at saa mange som ham annammede, dem haver han givet Magt at vorde Guds Børn, og vil opfylde de Tomme med rige Gaver efter hans Ord. Thi Herren har givet meget Godt for dem som ham frøgter, og bier paa ham efter hans Ord. Ham skal Miskundhed omkringgive [os], saa vi skulde komme til <at> glæde os i Herren og fryde os i Retfærdighed og synge med Løst, alle I Fromme og Oprigtige af Hiertet, saa vi endrægteligen prisede Gud med een Mund, og vor Herre Iesum Christum for den store Naade som os er bevist af Herrens Ord, at vi kiender Satans bedrage<lige> List.

Og derfor bør <vi> grave ned i Hiertens Urenlighed, saa al egen Kierlighed kunde blive opgraven, saa Christi Kierlighed kunde blive sat til Grunden og han vere vor Bygnings Hiørneste. Saa bliver vi vist bestandig derved, at bygge alvorlig derpaa, og lader Christi Kierlighed drive os. Ia, gjør vi det, da faar vist ingen Fiende undergravet os. Men Iesus faar da frigiort os, saa vi bliver hans Eyendoms Folk, der skal blive saare flittige til gode Gierninger og findes ustraffelig i Guds Gierninger. Thi Herren faar bevaret os kyske i Sandheds Lydighed, og vi bliver da bevaret uomstødelig i Guds Gierning formedelst den Herre Iesum Christum, vor Frelsere, at vi som er i Verden, maatte blive bevare fra det Onde, saa vi kunde sige at "du som er verdig til at tage Prisen og Eren og Velsignelsen i al Evighed". Amen.

Hilses ifra mig, som lenges efter at vere de Oprigtiges Broder i Christo, og strider i Haabet om at vinde en uforkrænkelig Krone.

Christiania ~~Tu~~thus d. 29 September 1800. Mekel Nils Sønd.

50.
===1800, 15. oktober.
=====Steien.
=====Samson ~~Triggerson~~ Traae til Jon Torsen Vold.

Til Jon Torsen Vold.

Guds faderlige Naade, Trøst, Fred og Glede i den Hellig Aand vere eder bestandig tilønsket, som strider imod Synden med fuldkommen Villie at gjøre Guds Villie, hvilke<t> ieg haaber eders Løst er. Og det gleder mit Hierte naar ieg ser eller hører nogen som vil omvende sig fra Synden, fatte Tro og Kierlighed til Gud, elske ham og holde hans Bud. Det er al min Lengsel at fuldkomme i Gierning og Sandhed, og saa at faa flere til den himmelske Glede. Thi fra den Dag ieg fik oplatte Øyne at see det store Mørk<e> ieg og andre var nedsenket i, og da ved Troens Kraft paa Iesum vant Seyer over Synden, da blev indøst i min Siel Guds Kierlighed.

Siden har ieg ikke haft Fred i min Aand, uden at forkynde at Herrens Navn er helligt, og hvo som vil komme i hans Rige, maa vorde hellig ved hans Søn i Iesu Navn. Der er Trøst at faa for alle de som vil afstaa al Uretferdighed, ikke beholde den minste Synd i Hiertet, men faa dem alle udrenset med Iesu Blod. Da først bliver vi Guds Børn, og faar smage Guds Godhed i Sielen.

Men det koster en sterk Strid og Kamp at faa sit Hierte renset fra alle onde Tanker og Begieringer. Thi de udvortes grove Laster ere lette at aflegge; men de indvortes fine ere værre Baand at kiende og faa ud af Hiertet. Dog kan det ske naar vi beder flittig Gud derom, giver hans Aand Rom i Sielen, som virker Bedrøvelse efter Gud, som gjør Omvendelse som ingen fortryder. Thi den som kommer ret til at blive omvendt, fortryder ikke derpaa naar han faar smage Guds Godhed, og ser den Fare en er bleven frelst af.

Ver frimodig uden Frøgt og Tvil! Men fat Troe, Haab, Tillid, Kierlighed, Lyst og Vilie at tiene Gud! Hold fast til Gud og hans

Ord, med daglig Bøn at gjøre derefter! Min kjerlige Hilsen til eder, med Tak for eders Godhed. Lev vel i Gud!

Steyen d. 15de October 1800. Samson Torbjørnsen Traa.

51. 1800¹, 23. oktober. Ust på Leinstrand.
===
=====

Samson ~~Torbjørnsen~~ Traaa til vener.

Elskelige Venner i Christi Samfund.

Ieg tilønsker eder Guds Naade, Faderens Velsignelse, med Lyst og Frimodighed at gjøre hans Vilie, daglig lutres og renses for-medelst Ordet og Aanden, til Guds Ære, vor Siel til Glæde i Tid og Evighed. Amen.

"Vorder mine Efterfølgere, ligesom ieg er Christus'!" Disse Apostelens Ord tilsender ieg eder, som er vel ubekientd i Legemet, men beder og haaber at vere og blive kientd i Herren, hvilket er det Vigtigste, ia det Dyrebareste af alle Ting i Verden. Thi hvad kunde det hielpe os om vi vandt den ganske Verden og tog Skade paa vor Siel! "Hvad <Ve>derlag kan et Menneske give for sin Siel?", siger Jesus, Mat. <1>6 C. Og det er en Sandhed som vi skulde agte nøye at eftertenke, saa vi kunde undgaa eller vogte os for alt det der kan forderve, eller skille os fra Gud og den evige Salighed.

Naar vi skulde miste den, saa var alle Ting som vi i Verden haver haft at forlyste os i, forgjæves. Ia, om en havde veret æret af den hele Verden, saa var det dog intet, dersom vor Siel blev fortabt. Hvad Vederlag kunde han give for den, eller hvad Glæde kunde han have af sine syndige Lyster i Evighed?

Lad os da, elskelige Venner, stræbe efter at blive Christus og hans Efterfølgere ligesindet i Sagtmodighed, Ydmyghed, Kierlighed, ia og forsage Verdens Ære og Herlighed, men søge de Ting oventil, nemlig at komme i Venskab med Gud og tragte at gjøre hans Vilie,

forlade os paa ham, have vort Sind henvendt til Himmelen, bede, sukke, paakalde Herren om hans Aand, der kan lære os i Sandhed om Guds Veye, give os tilkiende Synden i Hiertet, hvorved vi bliver ydmyge og søger Gud om Naade at blive løst fra den ved Troen paa Iesum, der er en Frelser fra al Synd, og har Magt at skienke alt Godt, giver Trøst, Fred og Fryd i Sielen naar vi beder ham alvorlig derom.

Men Hiertet maa først renses af det Onde; før kan ikke Guds Godhed smages i Sielen. Thi han lader ikke ny Vin i gamle Flasker Luk. 5 C., eller et urent Hierte, der er fuldt med gamle Synder. Det maa først nytgjøres ved en sand Omvendelse, toes i Iesu Blod før Guds Kierligheds Vin kan føles i Sielen. Lad os derfor legge Vind paa at rense Hiertet og blive Gud lydig, holde hans Bud og tage hans Ord i Agt, bekiende det for alle, og selv opmuntre og bestyrke vor Siel at stride Fienden <i>mod, ikke aflade før vi vinder Seyer ved Troen paa Iesum! Hertil ønsker ieg eder Kraft og Naade, som oprigtig vil elske Gud.

Ver hermed hilset saa kierlig, alle som arbeyder paa det Gode i Herren, fra mig, Samsond Torbjørnsen Traa fra Bergen Stift.

Ust paa Linstranden d. 23 optober.

52.

===

1800, 26. oktober.

=====

Ust på Leinstrand.

=====

~~Samson Torbjørnsen~~ Traa til vener. ~~i Bergen o. a. st.~~

Elskelige kiære Brødre i Herrens Vingaard, og oprigtige Christi Menigheds Christi Stridere, der velger at lide Ondt med Guds Folk, <heller> end have Syndens timelige Nydelse, som vi ser den hellige Mand Moses gjorde, med flere.

Herren lejre sig omkring vor Fæstning, at bevare den christen Kierke i Hellighed! Dens Stad er vor Siel, den kostbare Skat som

Fienden søger at myrde. Dens Fæstning er Legemet; faar han ind-sneget sig der med nogen List, Naturens eller Sansernes Begier-lighed, da kommer han snart i Staden, som er Sielen.

Ieg kiender at Kiød og Blød er Fiender mod Guds Bud, Romerne 8 C. Ia, hvor ofte vil det ikke hindre og dræbe Guds Aand! Og Fienden kommer hemmeligt i Faareskin i Hiertet, at stiale de god Tanker bort. De ere som Faar, længe enfoldige, ydmyge, sagtmodi-ge, taalmodige, milde, kiærlige. Heriblandt kommer Ulven ofte, som er Harskhed, Vrede, stolte Ord, Letsindighed, Vantro, Frygt, Verdens Kiærlighed med andre skadelige Dyr. Disse adspreder Faarene, ia slaar ihjel, saa en bliver død eller lunken til det Gode. Vi maa derfor mure saa høyt om vor Siel at ingen Røvere kan komme over. Det maa være med Guds Bud, at vi ikke viger derfra, saa der ikke bliver Veje for Fienden, uden han gaar igiennem Døren. Den maa vi lukke vel til, eller vaage og passe nøye hvem vi indlukker.

Iesus er Døren af Faarestien, har vi ham i Sielen boende, med den sande Fornægtelse eller Kiærlighed, med de andre Frugter. Kommer nu Fienden af Døren, eller vi kiender det Gode af Iesu Liv forsvinder, saa har vi ikke vaaget ret.

Ia, elskelige kiære Venner, Guds Ord haver vi rigelig, og er nu aabenbaret mange Sandheds Grunder i Postillen til Hans, med andre Bøger; saa Guds Villie er ikke skiult. Men min Bøn er for os alle at vi maatte blive delagtige deri, saa det kunde blive en Livs Lugt til Livet, ikke til Døden. Lad os æde vore Siele fede af Herrens Ord, at den ikke skulde være eller blive mager i aande-lig Kraft, Liv og Styrke! Vi maa vogte os, at vi ikke beholder Skallen(e) og Skyggen, og Kiærnen og Træet og Styrken <skal> være borte. Thi vi behøver Kraft for at-gaa Fienden imøde og vinde,

saa vi kunde bekomme Løn, arve Kronen. Gud Fader af sin Naade give os Bestandighed at holde ud indtil Enden! De skal vorde salige.

Hilser nu alle Vennerne i Herren, Erik Lars(en) med Kone og Tiener! Herrens Aand være med eder og os alle, at vandre saa vi kunde faa det evige Liv! Amen.

Elskelige Ven og Broder ^(ms.: Los) Loose, og de andre som sendte mig de gode Guds Ord, ieg takker eder, og Gud som alt Godt kommer fra. De glæder mit Hierte meget med eders Skrivelse, for det Gode hos eder. Saa og den Broder Christofer, ved den store Begjærlig(hed) der er, at Gud faar det frem til sin Ære. Saa bliver det vist til vor Sielefrelse. Ieg besvarer eder tilsammen eders kiærlige Skrivelse, som ieg haaber de ere fornøyet med, da vi ere i Christo.

Los siger at her er ingen anden Vej at gaae end den trange. Og io længer en faar Overbevisning om Synden og ikke afstaar, des hardere bliver Striden; det er en grundig Sandhed. Ieg haver en Tid arbeidet indvortes og udvortes, især holdt tre a fire Samlinger om Dagen, og om Netterne skrevet over Midnat, ia saa længe Kræfterne haver tilladt. Ieg haver nu lært noget bedre at kiende mig selv end før. Ieg haver ofte stridet, tvunget Legemet og Aanden ved haarde Øvelser for at komme til Fornægtelsen, og overvundet Fienden, og saa gjort Guds Villie i Ydmyghed og holdt Buden

Det har gaaet med mig som med Lægmanden: ieg haver ikke vundet, men tabt. Thi det har været mest i Trældoms Frygt og egen Villie. Naar det Gode har erfares, har der været Frygt, lige saa vel Tugtelse for (at) ieg skulde have gjort Uret for Gud naar Gud har virket noget Godt. Har Gud givet mig noget Godt, har Stolthed fældet mig. Har der været Svagt, saa har der været Misfornøjelse med mere. De giver nu Agt paa det: at stride ved egen Magt,

strænge Øvelser, hjælper ikke; men <man> forderver sig selv og gaar Herren forbi. En tenker herved at blive ydmyg; men det skie ikke af Hiertet. Guds Aand maa virke det, hvilket ikke kan skie saa længe en staar i egen Villie og Vantro. Da faar Aanden ikke Magt at virke i Siælen.

Den trange Vej maa gaaes, som ieg holder for er at overlade sig Gud, i en grundig Ydmyghed at fornægte sit eget, lade saa Gud raade. Den er Veien den beste. Den aandelige Fattigdom maa kien des at befinde sig uverdigg til alle gode Ting, ia til Ydmyghed selv, og Forringelse. Da kommer en til Erkiendelse, at han er intet, ia uverdigg til at faa Syndernes Forladelse eller noget Godt. Herved virkes den sande Ydmyghed og Kiærlighed til Gud i Hiertet. Og da kiender en <at> det Gode er alt fra Herren. Nu taber Fienden <ved> at en lægger Eren til Gud, og tigger om Naade som en Fattig. Og da begjærer en ikke stor Kraft eller Gaver, og setter Herren <Krav?> for, men er fornøyet og taalmodig, bier paa hans Hielp.

Da gjør og giver Gud saa meget han finder for godt. Siælen faar nok Kraft over Fienden naar vi er fornøyet med Guds Villie og fornægte vor egen. Thi saa længe der er Begjærighed i os efter <noget> timelig eller aandelig, ere vi fulde med egen Villie og Begjærighed, og derfor ikke kan faa Magt over det Onde eller Styrke til det Gode og Kiærlighed til Gud.

Vær nu kiærlig hilset fra mig, Samson Torbjørnsøn Traa.

Ust paa Linestrand den 26 October 1800.

53.
===1800, 26. november.
=====Vårås.
=====Ole Gubbrandsen til vener.

Elskelige Sødskende i Herren.

Gud give os Naade til at vandre i den sande Enfoldighed og bevare Guds Ord i Hiertet! Saa giver dem os Fred med Gud og Had til det Onde som hindrer Sielene fra Omvendelsen, hvilket vi maa give Agt paa om vi her i Tiden skal blive forligt med Gud formedelst hans Søns Død, og ved hans Kraft døde og dræbe de onde Lyster eller Lemmer paa Iorden, saa vi med ham opstaar, nemlig ~~med~~ Christus, ifra alle døde Gjerninger. Lad os derfor vandre frem paa Veien til det evige Liv, og staa sammen i en Aand!

De Salmebøger som H. skriver at ieg har modtaget, er de som Christen Salmager fik, og var 18 Stykker. Og for dem sender ieg en R.d., og ifra Ole og Jens 6 Rd. og 1 M. og en Rd. som er sent til Kierkens Befordring, og er i alt 8 R. og 24 Sk. Og saa om du har Bøger at bringe mig med ~~det~~ Første, saa vilde Hans Nielsen ieg skulde tage~~a~~ vest~~over~~ og ud ifra Stavanger, om Gud vilde give Tid og Kræfter dertil, som han haaber skulde ske, allene at ieg blev lydlig under Gud, som han formanede mig til og bad at hilse eder alle der med. Lev vel i Gud!

Ieg skulde faa mest af de smaa Bøger, og send dem til Niel~~s~~ Aacher, og skriv tilbage med disse 2 Brødre, og læg Brevet hos Niels Aacher i W.

Waraass d. 26 November 1800.

Ole Gubbrandsen.

~~(I Hansen:)~~ Ieg skal hilse dig ifra Hans Nielssen og Ole Tomte; dem var paa Ballke.

~~(Utampær:)~~ Til Cornelius i Wes~~t~~fossen.

54.
===1800, 26. november.
=====Innset.
=====Samson ~~Traaen~~ Traae til vener.

Herrens Fred og Naade tilønsker ieg eder, Guds Kierlighed med et himmelsk Sind, at blive delagtig i den guddomelig Natur, som Peder siger.

Naar vi flyr det Forkrænkelige, som er Verdens Begieringer og Syndens Lyst efter Kiødet, og ~~ansæer~~ Guds Aand og Ord i sit (= vort Hierte ved en levende Tro paa Iesum, hvorved vi faar Magt over Synden og de iordiske Begieringer, at den døder (= at de dødes?) ved daglig Bøn og Strid mod det Onde, da værkes Guds Kierlighed i Siælen, med Langmodighed, Sagtmodighed og et aandeligt Liv, at smage Guds Gode og de tilkommende Verdens Kræfter.

Ak, kjendte Menneskene Herrens Godhed, da vilde dem vist forlade Verdens Lyst. Men det er skiult for de fleste formedelst Verdens Kierlighed, egen Ære og Kiødets Behag og al Syndens Lyst. Skal vi overvinde dem og kiende Iesum i vor Siel, saa maa vi stride, vaage, bede, og fornægte os selv i alle Ting, ikke beholde nogen ond Begierlighed i Hiertet, men bede Gud at kiende dem og ~~om~~ Kraft at overvinde dem, saa vi kunde blive delagtig i den himmelske Natur, Guds Billede, og nyde hans Fred og Glæde i Siæle. Lader os da bruge Guds Ord at betænke, og forlyste os i Herren med Salmer og Sang, love ham for sin Godhed, og give ham Æren, Magten og Prisen i al Evighed!

Ieg takker eder for det ieg var hos dem, og tænker paa eder, at vi maatte forenes i et Sin<d> og elske Herren af Hiertet, og gjøre hvad han~~ne~~ haver befal<et> os i sit Ord. Det maa vi ~~ansæe~~ ~~ansæe~~, som Iesus siger: Dersom mit Ord bliver i eder, da beder hvad I vil! Det skal gives eder. Naar hans Ord bliver i Os, da kan vi ikke andet bede end det som er efter Herrens Vilie. Og det vil

hand give, at vi skal faa Kraft at holde hans Bud og overvinde Fienden, indgaa til Livet.

Hils Skoleholderen med flere der omkring! Og saa hilse i eg eder saa kierlig. Lev vel i Gud! Det ønskes af mig,

Samson Torbjørn Søn Traa.

←
Insæt d. 26 Noven 1800.

55.
===

1800, 11. desember.
=====

Stange.
=====

Ole Simensen Berg til vener i Oppdal.

Til alle hierteelskende kiere Vener, Søst~~er~~ og Brød~~er~~ i Iesu Christo i Opdal~~en~~.

Megen kierlig Tak skal I have for eders Brev med Iohanes Markusen til os, hvorved vi saae eders Arbeyde imod Synden, at eders Forset er at gjøre en sand Omvendelse, hvilket bør legges Vind paa med Flid, at gaa frem i det Gode, alt mer og mer at kiende os selv i vor Ringhed og Uduelighed til at gjøre det Gode, saa Christi Kraft kan~~de~~ blive megtig i os, kiend~~e~~ Faderens Naade, hvor kierlig han~~de~~ har ment det med os i alle Del~~te~~, og levende kiende at han~~de~~ vil ingen Synders Død, men at alle skulde begive sig til Omvendelse og aname Livet og det evige Gode. Alle (ms.: ikke) hans Forgiøttelser ere Ia og Amen, hvad han~~de~~ haver aabenbaret ved sine Profeter og sin egen Søn og hans hellige Redskaber, hvilke alle i Sandhed læ~~re~~ at vi maa ved megen Trengsel indgaae i Guds Rige.

Og ingen kan~~de~~ læ~~re~~ at siunge Herren den nye Sang eller ret prise hans inderlige og uendelige Godhed mod dem som ham frøgter, uden de som følge Lam~~e~~^mt efter ihvor det gaar. Og di~~se~~ er ikke besmittede med Qvinden i Aabe~~n~~bar. 17 (ms.: 14) C. eller laden~~v~~ sit Hierte henge ved Følelsen eller med Kierlighed til nogen skabt

Ting, hvilke er Overtredelser mod Guds Lov. Thj han~~ø~~ krever os a ganske Hierte, Villie, Siel og Sinds Krefter, at gjøre hans Villi og henge ved ham i Troen, og elske ham som det høyeste Gode. Og dette at arbeide paa i Sandhed kan~~ø~~ vi aldrig tilfulde tilskynde hverandre <til>, at vaage og bede og vare (ms.: vere) eder af Syndens gamle Nid, saa Gud kunde faa fødet og vederqveget os med Ordets Brød og Kraft, til Bestyrkelse at staa vor Modstandere, Dievelen, mandig imod, hvilket er nøye at prøve os efter, om han~~ø~~ er vor Modstandere, [h]jeller vi følge hans Begier i at hem~~ø~~elig følge de onde Lyster og have Begierlighed til at aftage sit Gode her i Tiden, hvilket kan~~ø~~ vere meget fi[e]nt, men dog aabenbaret for Guds alseende Øyne. Dem ransager Hierte~~ø~~ og prøver Nyrrer og kiender Forsettet, hade enhver <Begierlighed>, saa int~~ø~~et Skind a Budfrøgtigheden kan~~ø~~ hielpe naar en ikke vil berede sig til at modtage Magten til at vorde et Guds Barn. Thi Herrens Arm er ikke forkortet, at han~~ø~~ ikke kunde frelse, og hans Øren er ikke tung-hørende, at han~~ø~~ i~~ø~~ kunde høre. Men naar han~~ø~~ i Sandhed paakal-des, da frelser han~~ø~~ vis~~ø~~el<ig>, om han~~ø~~ en<d> forhal~~ø~~er Hielpen for at Troen skal blive prøvet og sterk i Trengselen. Dog, han~~ø~~ siger hos Esaias 1 C.: Om <I> en<d> lenge bede, høre<r> ieg ikke uden <I> i Løndom borttager eders Idret~~ø~~ers Ondskab, lader af at gjøre Ilde, l~~ø~~ere at gjøre Gode.

Guds saliggjørende Naade er da aabenbaret for os alle, og ieg ønsker og beder til Gud at den ikke maatte blive taget forgieves, men <at vi maatte> vere begierlig efter den usvigelige Guds Ords Føde, at voxe ved den, og med David hade alle falske Veie, at Tugtens Hellig Aand, der fly~~ø~~ al Svig, ~~ø~~ Visdomens Bog 1 C., kunde faa bered os til Guds Tabernakel og Bolig, saa han~~ø~~ kan~~ø~~ faa givet os Lys og Kraft til at kiende og overvinde alle Fiender. Da vil

han~~ø~~ vere vor Gud, og vi skal vere hans Folk, og arve alle Ting
his~~et~~ i vor Faders Rige, af Naade for Jesu Skyld. Amen.

Ieg skal hilse eder saa kierlig fra alle Vener her til alle~~de~~ der
og tilsist ifra mig, deres Ven og tienskiyldigste Tiener i det
Gode,

Ole Simonsen Berg.

Stange Sogn paa Hedemarken den 11 Desember 1800.

56.
===

1800, 27. desember.
=====

Bergen(?).
=====

Samson ~~Simonsen~~ Traae til vener.

Et lyksaligt nyt Aar med et fornøyet Sind, og Aand, Kraft og
Styrke til Herrens Gierning at gjøre, ~~vere~~ eder af Gud skienket,
og formedelst den Helligaands Kraft ved Troen paa vor Saliggjørere
den levende Guds enbaarne Søn, fød af Faderen fra Evighed, som er
given til Retfærdighed og Renselse, at hellige de troende Siele
til Guds Billede, fri dem fra Synd, Død og Mørkhedens Magt, Dieve-
len, og ophøye (ms.: opføre) dem over alle skabte Ting, eller som
Peder siger, og gjøre os delagtige i den gu~~de~~^{de}m~~el~~^{el}ige Natur naar vi
fly den forkrænkelige Verdens Kierlighed, Begierlighed og Kiødets
Lyster eller Natur!

Disse Egenskaber ere ikke lette at overvinde i det Hemmelige
eller Hiertens Jnderste. Der vil et klart Lys og Selvprøvelse
<til>, med Hiertens Bøn til Gud at blive oplyst af hans Aand at
forstaae de herlige skiulte Ting i Guds Lov. Denne Hellighed og
Retfærdigheds Natur, den maa vi iføres, som ingen kan~~et~~ ret komme
til, uden saa er at han faar dødet den forkrænkelige Kiødets Sans
og al egen Bemærkelse, hvilke lenge vil have Liv, især Villiens
Ærekierlighed, Naturens Frihed og Selvraadighed efter sin egen
Udvelgelse, af sin egen Aand og Fornuft.

Ieg frygter at mange lærer stedse og kommer dog ikke til Sandheds Erkiendelse, hvilken <Tilstand> ieg selv mest haver at frygt for; thi ieg kiender ieg haver været paa mange Afveie, ia <været> meget enfoldig i mange Ting, som har været til stor Skade og hindret fra Troen og Guds Kierlighed, og at tiene Gud og Næsten med Lyst. Thi naar Troen vakler og er i Tvil om en Ting, bliver det til Synd og føder Frøgt, og den haver Piine, hvorfor Kierligheden bliver hindret og den rette Troens Kraft <ligesaa>. Thi Hiertet bliver ikke rensed og Fienden ikke overvunden. Derved bliver den aandelige Kraft og Lys hindret, og Mennesket ligger i en aandelig Afmagt og Skræk for Gud, finder ingen Lyst til at elske ham, endskiønt han har Villie dertil, kan og gjøre meget og være troe, men bliver dog af Tjenerne; for han drives mere af Tvang og Frygt end Kierlighed og behagelig Lyst, haver ingen Frimodighed og Fred i sine Gierninger. Aarsagen er at det ikke bliver gjort i Troen og Hiertet rensed ved den og iført Iesum som sin Retfærdiggjørerere, <saa> at Aanden bliver levendegiort og løst fra Lovens Tvang.

Ia, ieg kan ikke give eder det saa klart tilkiende som ieg føler det. Herren give os det tilkiende, og især over alle Fiender! Thi min Hiertens Bøn for mig og eder, ia alle oprigtige Iesu Elskere, er dertil, saa vi med Glæde kunde mødes i de evige Boliger, da det er uvist her i dette Liv. Men Aandens Samfund haabes dog at vedblive og vandre sammen til det Himmelske, der at findes i den evige Fred.

Have vi nu dette Haab, saa lader os rense os selv, ligesom vor Frelser er reen, at blive i hans Kierlighed! Thi den onde Aand vil altid sette Splid og Mistanke imellem de aandelige Sødskende. Og det skeer af forskellige Aarsager, mest at en vil dømme efter det Udvortes, hvilket kan ofte blive ofte urigtigt, da enhver

faaer sine Gaver, ikke i lige Grader eller Udførsel. Og mange kan tage fejl i mange Ting af Vanvittighed m. m. Hertil behøves Kierlighed og Sagtmodighed, at lære hverandre og bære hverandres Byrde, og søge at rette og ikke forarge sig [h]eller Splidagtighed beholde. Kierlighed maa være med, og <man maa> ikke betroe alle sit Hierte eller deele det og samtykke i det Onde, at tage det til sig, men hade det hos sig selv og andre, at den sande Lydighed og Ydmyghed maatte blive plantet i os, og brendendes Kierlighed til Gud, den sande Troe og aandeligt Liv og Lys opgaae i vore Hierter alt mere og mere, at vi kunde stride den gode Strid og fuldkomme Løbet med Glæde, som er min Bøn og Sorg for mig selv og alle stridende Siele.

Thi Mørket er stort i Verden; det kan sees klart. Her er mest Fiende<r> paa den Vey som tilforn, dog ikke saa grove. Ieg faar dog bekiende Sannhed for mange, som er min Glæde, haver og haft tvende Samlinger paa Veyen.

Hermed hilser ieg eder meget kjerligt, og ønsker eder Guds Fre og Velsignelse, at voxe i det nye Menneske i det nye Aar. Fred være med eder alle! Amen.

Den 3de Iuuledags Aften 1800.

Samson Torbiørnsen Traa.

57.
===

1800, 28. desember.
=====

Breie.
=====

Torsten Siverson Breie til Lars Nielssen Øvsthus.

Ieg helser saa kjerlig med min Hiertens Mening og enfoldig Skrivelse at Anders Hofgaard, som skal være vor Sielesørger og at samle med Christo i hans Lade, som er et vigtigt Arbeide, at være Faarehyrder i disse Tider. Mig synest at Faarene ere vidt adspredte. Det kom mig til megen Eftertanke, det du sagde, at den

moralske Lov er afskaffet, hvilke<t> var sant^d, at paa den Retfærdige ligger ingen Lov, men paa den Uretfærdige staar Loven ved Magt til Christus kommer og siger at Loven er afskaffet, og mere stadfæster den.

Thi han siger: Hvo som bliver i mig, han bliver til evig Tid, som ieg ved du ikke er uvidende derom. Men saaledes kalder han til Omvendelse baade Iæg og Lærd, at vi skal fornægte os selv og leve efter Aanden. For alle dem er han en Frelser. Men den som lever efter Kiødet, for dem bliver han til et Fald, og det Fald bliver stort. Gud hielpe mig og alle til at søge Gud her i Naadens Tid, at vi ikke bliver blandt de der falder i den dybe Fordervelse for de ikke vil omvende sig! Men lær du os med din Helligaands Oplysning at Christus kan blive os til en Frelser! Og giv du os som ydmygeligen beder dig derom, din Kraft at overvinde indvortes og udvortes Fiender!

Og da tænker ieg paa det Ord du sagde, at vi vil mere adlyde os selv end vore Sielesørgere, hvilke<t> du tager fejl i. Thi vi vil adlyde alle Herrens Folk som opbygger os til vor Siels Beste, baade i Ord og gode Frugter, ^{de}<= > som haver korsfæstet Kiødet med sine Lyster og Begierligheder, og stride imod Synden. Det er et Mynster paa Christi Efterfølgelse. Deres Lærdom vil vi imodtage, ikke som fra Mennesken, men fra Gud. Thi alt det Gode kommer fra Gud og maa til Gud igien, at give ham allene Eren.

Vi læser at os bør ved megen Trængsel at indgaa i Guds Rige, som ieg saa stort Exempel paa den Søndag Hans Nielssen Hauge var her under Arrest, at det bliver saa sandt at Sandheden bliver straffet og Ondskaben faar Lov at fare. Da sagde ieg at Guds Ord bliver sandt. De siger at Livsens Vei er trang at vandre paa; men de som lider Spot og Trængsel for Sandheds skyld, for dem er

Lægen god.

O, gid vi ikke var iblandt dem som forfølger Sandheden! Ve den som ser sin Broders Synder og ikke paaminder ham! Han er skyldig i hans Misgjæringer. 3 Mosebog 5 C. 1 V. Esekiel 3 C. 18 Vers.

Og saa spurte du os om vi vil ikke holde os efter det Ny Testamente, som vi ved Guds Naade daglig vil arbeide paa, vaage, bede og stride imod Synden, som Frelseren haver os befalet. Dem vil han give Magt over det Onde og lære dem at gjøre det Gode.

Da ieg var tilstæde paa Sundve da Hans Nielssen Hauge var der, da fik ieg mig en Bog og vilde læse Texten som hørte Søndagen til Men da nægtede Lensmanden mig. Men saa kom der en med en Fiol og begynte at leege, og dansede med Kiøds Fornøielse, som er en Fiendskab mod Gud. Saaledes vilde han holde sit Huus om Sabaten. Hvad synes Hofgaard, om det er ret for Gud saaledes at forholde sig, som ieg seer i Guds Ord og haver hørt af din Mund paa Prædiken stolen af Herrens Ord, at De kalder os til Omvendelse?

Og skal vi da allene være Ordets Hørere og ikke Giørere, saa bedrager vi os selv. Thi Iacob siger: Vis mig din Tro af dine Giærninger! Og ere vi da Lemmer paa Christo, saa maa det vise sig i Ord og Giærninger; thi der Lyset er, der maa og Glansen være. Men naar Gud har opvagt en Siel her eller det at komme saa vidt at de skal vise det i Ord og Frugter, og tilskynder sin Næste til det Gode, og paaminder ham for det Onde, da kommer Satans forhærdede Mennesker og <vil> myrde dem om det var mueligt. Det kan vi sige i disse Tider, at mange ere kaldte, men faa ere udvalgte.

Breynt den 28 December 1800.

Tosten Siverson Breyen.

58.

(1800 eller 1801?)

===

=====

Nils Iarssen Fenne til Iver Monssen (Skjetlin).

Til Iver Monsen ...

Hierteelskende kiere Broder i Herren.

Den alvidende Gud og kierlige gode Fader, han ved sin gode Aand oplyse og vejlede enhver op(rigtig) Siel som attraar med Lengsel at vinde den dyrebare Naade og Barmhiertighed, og vil frøgte dit hellige Navn, dem at veylede frem til det sande Livsens Lys, Iesus Christus, og af ham lære hver Dag Lydighed i en Hiertens Ydmyghed og Sagtmodighed, og deri faa vor Siel rensed, at voxe i Kierlighed, saa vore Gierninger kan ske udi Christi Kierlighed til Guds Ere og Lov! Amen.

De serdeles Ord som vor Frelser taler hos Johanⁿs 5 C. (= 15, 14): I ere mine Vener dersom I gi~~re~~re hvad som helst ieg befaler eder, siger han. Elskelige Broder, i Iesu Lære og hans Befalninger er den rene (= bene?) Vey til Guds Rige, som han har forkyndet os efter sin Faders Villie, hvilket er vel nøye at prøve sit Hierte efter, om vi følger Herrens Lov og Befalninger. Thi den udkrever det ganske Menⁿeske med Legem og Siel, Sind, Begierlighed, og al Kraft at tiene Gud, i den sande Frøgt og Kierlighed at holde hans Bud, forringe sig selv og fornegte alle Ting, og blive Gud lydige til at vandre oprigtig i hans Rige i Hellighed og Retferdighed, tiene og tilbede Gud af Hierte i Aand og Sandhed.

Dem er <det> Iesus vil kalde til sine Vener, og med ham skal <de> arve Herlighedens Rige i Himmelen, hvorom meget bliver talt, dog <det er> faa som agter det i saa høy Verd som det i sig selv er. Men du, o kierlige Fader, hielp mig og enhver som ere svage i det Gode, med din Aands Kraft til at stride mod det Onde og voxe dagligen i det Gode, til Herrens Ere! Saa bliver det vor Siel til evig Gavn og Glede.

Ieg slutter nu min ringe Skrivelse, med Tak for sin tvende (= din anden) Skrivelse (= for dine to Skrivelser?), som vi haver bekommet fra dig siden du kom til Tronhiem Stift, hvilken kom os til stor Glede og Fornøyelse, og <vil> bede dig venlig at du skriver os til.

Knud Helestvetten er nu reyst at holde Samlinger; men de andre er hieme^m. Min Brøder Mons skal ieg hilse dig fra, at han er end^{dn} ikke reist nogenst^des. En kierlig Hilsen fra os alle her til eder alle der som frøgter Gud, elsker ham og holder hans Bud, fra en ringe Ven og Broder.

Nils Larsen Fenne.

59.
===

(1800—1801.)
=====

Iver Olsen Gabestad til ein ven.

Hierteelskende Broder i Christo, som ønsker at leve i Herrens Fred.

Idet vi fornyes (ms.: formøyes) i Guds Bilede og følger det Bud som Iesus har givet, at vi ikke havde noget at helde vort Hoved til, men at vort Liv maatte vere skiult med Christo i Gud, at naar han bliver aabenbaret, vi da kan blive ham lig og see ham saa som han er, og renses i ham, det sande Vintre, at bere Livsens Frugt i Sagtmodighed med Aandens Flittighed og Ydmyghed af Hiertet, med en fri Villie at følge vor Frelser —, saa bliver vort Liv skiult liggende og vort Arbeide til det Usvigelige, som (ms.: saa) ingen som lever i Erelyster, Begierlighed, i Stolthed, i Vrede, i Surhed, Tungsindighed, Verdens Sind og det som følger Naturen, kan kiende, men tro ikke Guds Ord, langt mindre vil arbeide paa den Mad som varer til et evigt Liv, som er at følge Guds Bud og bygge^g paa Klippen, og overgive sig ganske i Gud med al Forsigtighed.

Vi haver her Opbyggelse i Gud, at hans Villie sker, som vi maa bøyes til "at vor Gierning at prise her for", og give ham Frugten. som er et sønderknust Hierte, med den Kierlighed som han har elsket os med at elske vor Neste, at vere en Tienere i det Gode.

Hilses fra mig, eders Tienere.

Iver Olssen Gabestad.

60.

(1800—1801.)
=====

Randi Lauvaasen til Guri Fossem.

Elskelige medarbeydende Søster i Herren Guri Fosem.

Gud ved sin Helligaand oplyse og lede os alle paa Sandheds og Retfærdigheds Vei til sin Ære, at vor Lyst maatte vere med Christo at gjøre vor Faders Vilie, dertil bruge Tiden flittig, da vi ved den er kort, ia ofte kortere end vi tenker! Lad os derfor altid vere vaagne og vente vor Herres Komme, at vi da maatte gjøre det med Glede og Fryd, at den timelige Død maatte blive os en Indgang til det evige Liv! Det skienke du os, o Gud, ved din Kierligheds Kraft formedelst din Søn, ved den Helligaands fuldkommen Beredelse i vore Hierter, at blive en Aand med ham! Amen.

Ver saa flittig hilset fra mig og flere Vener her! Lev vel i Guds Fred!

Randi Løvaas.

61.

(1800—1801.)
=====

Randi Lauvaasen til Samson Traae.

Kiere Broder og Arbeidere i Herren Samson Traa.

Tak og for din kierlige Skrivelse til os, som vi med Lengsel og Glede har modtaget! Gud er Kierlighed. Hver den som bliver i

Kierlighed, han bliver i Gud, og Gud i ham, Johannes' første Episte 4 C. 16 V. At vere og blive i Guds Kierlighed, det kan ingen ude de rene af Hiertet, hvorfor Jesus priser dem salige, Mat. 5 C., <de> som i Troen æder Brød i Guds Rige, styrkes af det Himmels-Manna, hvorved de kan gaa og ikke blive trette, løbe og ikke vansmægtes, hvorfor og David siger: Naar du Herre udbreder(?) mit Hierte, da løber ieg dine Budords Veie med Glede, hvilket da ikke bliver tvungen<t>, men frivillig, af sønlig Lydighed og Kierlighed.

Men dette at kome^m til, kiender ieg bliver ikk^{ke}, uden at gjøre Vold paa Hømmerrigens Rige, gaa ud ifra sig selv og ind til Gud, at tiene, ære og elske ham, som han elskte os først. Men da det ikke gaar an at tiene to, som du siger i din Skrivelse, saa er det faa som ere iførte Guds Kierligheds Kraft, som er Fuldkommenheds Baand. Den skal i Evighed bestaa; men alt andet skal forgaa.

Døden adskiller Siel og Legem; det er Syndens Sold. Men den Siel som her faar rett^t Syndernes Forladelse, er opreyst med Christo til et nytt^t aandeligt Liv, og derved har Fred med Gud i en god Samvittighed, hvilket er Guds Naadegave og Forsikring om et evigt Liv. Amen.

Herrens rige Naade, Fred og Barmhiertighed være dig tilønsket, bestandig at se til Iesum og af ham lære Lydighed, Sagtmodighed, Ydmyghed og Kierlighed af Hiertet. Thi Kierlighed er iust den Stie som de med Iesum vandrer i.

Hilses kierligt fra Søster Berit med andre Vener her.

Randi Løvaas.

62.(1800—1801.)
=====Nils Iversen Riis til vener.

Hierteelskende oprigtige Sødskende i Herren, som i Hiertens Enfoldighed tro Gud og hans Bud, og har fornegtet sig selv til at vere Gud lydige indtil Døden og følge den Herre Jesum efter — som bestaar i al Evighed —, til Glæde naar vi ey <bare> med Munden bekiender, men i Gierninger og Sandhed viser at vi elsker ham og holder hans Bud i Sagtmodighed og Ydmyghed af inderste Hierte, til at omgaaes varligen og give Agt paa os selv og Igrdomen, saa vi kunde prøve hvilken er den Guds gode og velbehagelige Villie, og ikke bedrage os selv eller andre, men med Hiertens Bøn til Gud at tale hans Ord i Jesu Kierlighed, med den rette Sorg over vor og andres Elendighed, saa det klare Lys kunde oplyse os til at skille imellem Kraft og Skin, og imellem Klinten og Hveden, som skal voxe tilsammen indtil Høsten.

Dette er en stor Naade, at Herren har sagt og opfylder sin Forgiøttelse, at naar Hveden ber Frugt, saa skal Klinten som den onde Aand har saaet, ogsaa lade sig tilsyne. Ach at vi nu maatte ret prøve hvilket Tal vi er iblant, [at] om vi har veret med de skalkagtige Tienere i Vingaarden, som slog Sønnen ihjel fordi han krevde Frugter! Gud give vi nu kunde blive forvandlede i vor Sinds Aand, og iføre os det nye M^{en}nske, som er skabt efter Gud i Ret^{te}ferdighed og Sandheds Hellighed, og korsfeste vort onde Kiøds Villie, med alle sine Lyster og Begierligheder, ved ydmyge Bøner til Gud at hans Villie kunde ske her paa Iorden af os, som den sker i Him^{me}len af Englene, at vi ligesom de bliver med vore dyrekiøbte Legemer og Aand opofrede til Jesu Efterfølgere i Exempel og Lydighed, til at tiene ham i Hellighed og Ret^{te}ferdighed alle vore Livs Dage, som ikke sker uden den onde Nat^urs

Tilbøyelighed som er i os, bliver dødet ved Bøn og Guds hellige Ords Efterfølgelse, at omgaaes med en sønlig Frøgt saa længe vi er her til Huse. Da er vi ret~~te~~ indplantet i det gode Vintre Jesum, og ber ham de Frugter som Herren behager, idet at vi brenne som himmelske Lys iblant Vanartige og Forvendtes Slegt, og stride da imod alle indvortes og udvortes Fiender.

Bønens Forsømmelse er en stor Daarlighed som giver Fienden Adgang til Hiertet, at handle let^sindig saavel i aandelige som timelige Ting, at det ikke gaar af Hiertet, men bestaar i Ord og ikke i Kraft, hvorfor det heller ikke kan gaa til Hiertet igien, saa det bliver bøyet derunder.

Ia, Gud lege os alle og aabenbare os alle vore Lyster, som mest ligger i Skiul, fordi dem elskes og bedrives! Bed da med og for mig til Gud. Ieg vil ved Guds Naade bede for eder igien til vor himmelske Fader, at han vil bestyrke os alle med sin guddommelige Kraft og Naade, for Jesu Christi Skyld.

For Tidens Korthed maa ieg nu slutte, og ønsker eder alle et lykksaligt Nyttaar, med ny Lyst og Lengsel til at blive bestandig ved i det Gode.

Hvad min Tilstand [h]jellers angaar, da har ieg veret meget syg i 16 Uger, men er nu saa vidt frisk at ieg kan besøge de nærmeste Vener. Ieg tenker eller^s, om Gud vil saaledes skikke^{te} det, at komme til eder ved første Leylighed som ~~fridens~~ falder. Vi her, som ere faa, samles ofte til Opbygelse.

Den Broder Skenke(?) med din Famelie hilses og takes^k saa paa det Kierligste fra mig. Send dette til Lindstranden (= Leinstrand Lensmanden og Jon Ust, og saa til Søskenne paa Løvaas! Ia ikke dem allene, men alle som strider med os, hilses paa det Kierligste og da er ingen forglemt.

Er det Guds Villie, saa skriv mig til, og Udskriften til Nils Fovelsøn, boende paa Ageren ad Kongsberg. I det Øvrige haaber og beder ieg til Gud at blive en forringet Broder i mig selv, og vere alle underdanig[e] i Guds Frøgt til eders Tieneste og felles Glæde at vere tro indtil Døden. Nils Iversen Riis.

63.

(1800—1801.)

=====

Samson ~~Fortjænt~~ Traae til HNH.

Hiertheelskende Broder i Christo HNS.

Guds Aand, Fred, Naade og Barmhiertighed hvile over din Siel med Visdom, Forstand, Trøst, Styrke, og Guds Kierlighed boe i Sandhed i din Aand, at forkynde Guds Evangelium hvor du vandre⟨r⟩ hen! Herren selv vere med dig! Amen.

Den almegtige Gud og al Barmhiertighedens Fader vere høylovet, som haver formedelst sin store Kierlighed ~~haver~~ draget os og mange andre ud af det store Verdens Mørke, der nu skiule⟨r⟩ Jorderige! Den same Naade bøye mig til Ydmyghed og Kierlighed til Frelseren, og at blive ham (ms.: dem) troe og lydige! Herren selv give Kraft hertil, at ieg og hver som haver anamet Sandheds Aand, maatte blive bestandig til Enden, voxe og tiltage i Guds Herligheds Billede, at stige fra en Klarhed til en anden og vinde Seyer over alle vore Fiender jndvortes og udvortes, som i Sandhed ere mange. Naar de bliver aabenbaret og Lyset kommer til at skinne i det urene Kar, — dette at faa rensed er saare høyt fornødent og vil meget til.

Herren rense vor⟨t⟩ Tempel at blive hans Bolig, at hans klare Vin ikke skulde besmittes og hans Aand bedrøves! Det ber ieg megen Frøgt for hos mig. Thi ieg kiender Satans dybe Ting, og ieg ved ikke hvad ieg siger om dem hvor de har regieret i sin

fulde Magt og Skjækkelse; thi ieg har stor Sorg, og det piner min Siel som fordøm Lot i Sodoma. De haver tabt sin Magt nu og er stille naar ieg taler. Men der er intet Haab om Forbedring; det sukker ieg over. Og Hyklerne ere mange; dem er mig ikke bedre. De Oprigtige ere faa. Min Lyst er at gjøre Herrens Villi og arbejde i hans Vingaard. Hertil er ieg svag og befrygter mig selv, for at ikke hindre hans Kraft i mig, og vil lade mig nøye med hans Naade, da hans Kraft fuldkommes i den Skrøbelige.

Ieg maa takke Gud og Eder for Eders mange og gode Skråvelser til os. Din store Flid at tiene Gud og udbrede hans Ere, er overflødig. Gud give at mange Siele maatte frelses herved, at Seden kunde falde i god Iord og udspire til Fuldkom^menheds Frugt! Det sker vist at mange ere kalte, men faa udvalgte. Sande er vel Iesu Ord, at den meste Sed falder bort; det har vi Bevis paa.

Du melder at i Christiania er <det> dødt, baade Forfølgelser og at tiene Gud. Det var godt at Forfølgelser var døde (ms.: dødt); men det er ilde at det skal vere dødt at tiene Gud, hvilket (ms.: hvilken) dog findes allesteds. Det er en Uly^{ke} og en dyb Søndesøvn som haver betaget mesten alle Men^{ne}sker. Gud op^{ke}veke enhver af Syndens Sikkerheds Fordervelse-Sø^{ve}vn, at Lyset kunde bestraale deres formørkede Siele, at de maatte undgaa det evige Mørke, der forestaar alle Uomvendte som ikke søger Gud her i Naadens Tid, men vedbliver i sin Ondskab her i stor Fare!

Gud op^{ke}veke sin Kierlighed i os og alle, at elske Gud med en brendende Kierlighed over alle Ting og Nesten som os selv, ved Christi Kraft og Naade! Det give du os, o barmhiertige Gud og kiere Fader, ved din Helligaand! Amen.

Ver hilset fra mig i Aand og Sandhed, med Kierligheds Lydighed og Formaning i Herren!

Samson T.S. Traa.

64.

(1800—1801.)

=====

Pernille Vold til vener i Op^Pdal.

Elskelige Venner og Sødskende, alle i Opdal som er <i> eller attraar Iesu Samfund.

Kiere Venner, saa mange som har lagt Haand paa Ploven, see ikk tilbage til noget i denne Verden! Thi den er ikke skikket til Guds Rige. Og hvad gavner det os om vi vandt al Verden, naar vor Siel skulde døe i den evige Fordervelse? Ak, at det maatte skrives i Hiertet at vi nøgen udkom af Moders Liv, og nøgen skal vi herifra igien, nemlig med Legemet. Thi dersom det bliver kjent i Hiertet, da kaste vi vist al vor Omsorg paa Gud for det Nærverende og sørger allene for det Tilkommende, hvorledes vi skal blive dertil skik~~te~~ede.

Thi dersom vi skal herliggiøres med Christus, da maa vi her blive plantede med ham efter hans Døds Lignelse, idet at vi ved hans Døds Kraft døder Syndens Lyster, og ved hans Opstandelse opstaar til en sand Omvendelse fra alle døde Gierninger. Thi salig ere de som har Del i den første Opstandelse, Aabenbaringen 20 C.; thi over dem har den anden Død ingen Magt.

Ieg ihukommer eder alle med Bøn til Gud om Bestyrkelse paa Livsens Vey. Megen Tak for alt ieg nød da ieg var hos eder!

Hilses saa kierlig ifra mig og flere Venner her til eder.

Pernil^e Vold.

65.

(1800—1801.)

=====

Arnt Solem til vener i Opdal.

Til kiere Vener og Sødskende i Opdalen.

Gud sagde at Lyset skinⁿer ud af Mørket, som er at Gud ved sit

Ords Kraft vil oplyse alle i Synden Formørkede, saa at enhver der kommer til Lyset, — da bliver deres Gierninger aabenbaret. Hvo som søger Herren om Forstand og bøyer sin Vilie, ia modtager Guds Kraft, den faar Magt til at vorde Guds Barn (ms.: Børn), Johannes^w 1 C. Som Broder Hans siger: vi fornemmelig skal paamine vor Næste, naar vort Hierte, Ord og Gierning er grundet efter Guds Or

Vi hilser eder alle der fra os her, ønsker at vore Hierter maatte være sammenbundne til Gud. Saa samles vi med Glæde.

Arnt Sollem.

66.
===

(1800—1801.)
=====

Randi Lauvaasen til vener.

Da vi ikke har faaet Skrivelse fra eder, jsær nu efter Juulen, som vi dog har lengtes efter at høre eders Tilstand aandelig og legemlig — ja mange kan nok leve vel, som den rige Mand her. Mer de som vil leve vel efter Guds Vilie, de maa ofte lide Trængsel her, af Verden, Kiødet og Diævelen, ia bestandig være i Strid.

Lad os da være trofast i Pagten, at tiene Herren af et oprigtigt Hierte, og undersøge nøie hvad Guds behagelige Vilie er, saa vi ikke selv skulde blive bedragne, og bedrage andre med at sige "Herre, Herre", og elske Gud og vor Næste <bare> med Mund, men bevise det i Kierligheds Gierninger ved at forlade vore egne Ting, og søge det som er mange nyt^tigt til Legem og Siel, som ieg kiender vil meget til, ia at søge sig selv legemlig eller aandelig, hvilket ieg vil paamine eder om at ransage efter, saa vi kunde lære at forkaste det Onde og udvælge det Gode! Dertiå give Gud os Naade ved Iesum! Amen.

Helses kierlig til alle Vener der som vil vandre den trange Stie og blive bestandig til Enden, fra mig, eders ringeste i Herren.

Randi Løvaas.

67.

(1801?)

=====

Haldo Eliassen til ei syster.

Elskelige Syster.

Guds Naade, Fred og Iesu Christi Kierlighed og Den Helligaands Kraft vere med dig og os alle til at arbeyde trolig i Herrens Vingaard! Lader os betenke disse Ord som Christus siger: "Lær af mig; thi ieg er sagtmodig og ydmyg af Hiertet. Saa skal I finde <H>ville for eders Siele." Ia, han var saa sagtmodig og ydmyg <at> om nogen slog hannem paa det ene Kindben, saa vendte han og det andet til og bød det godvilligt til. Og Christus har befaljet at vi skulde trede i hans Fodspor, og Christus siger: "Ieg er ikke kommen at sende Fred, men Tvedragt." Og som Gud sagde til Adam efter Syndefaldet, at han vil sette Fienskab imill ~~om~~ Qvindens Sed og Slangens Sed, dette kan vi daglig erfare.

Derfor, lad os lege Vind paa at vi kunde bygge paa Klippen og ikke paa Sand! Dersom vi bygge paa Sand, da kan vort Huus ikke blive bestandig. Derfor, lader os see vel til at os bygger vort Hus paa Klippen! For vi maa aldrig have de Tanker at vi kan gaa den rette Vey foruden Modgang. Vi bør med megen Trengsel at indgaa i Guds Rige. Vi maa see til at vi strider ~~l~~ ligen, om vi skal blive kronet.

Kiere Syster, bed for mig! Saa skal ieg vist bede for dig. Det var mig end den største Sorg om ieg skulde høre at noget Ondt skulde trenge sig ind hos dig, som kunde forhindre dig ifra det Gode som Gud har begiynt i Eder, men at det skulde fuldkomes indtil Iesu Christi Dag. Ieg frægter saa meget for mig selv, og finder saa megen Svaghed hos mig. Derfor beder ieg, kiere Syster: Lader os tale med hverandre om de Ting som høre til Guds Rige! Thi ieg maa sige med David: Mine Synder ere bleven store og mine

Misgjerninger ere mange. Thi det vil saa gjerne indsnige sig hos mig det som ikke skal vere, ia alle de Ugudeligheder som kan indfinde <sig> hos et Men^{ne}nske. Men det er ingen Sag at frøgte Gud mens alle Ting gaar os tilhaande. Men lader os endnu tage disse Ord tilbage, at vi bør med megen Trengsel[er] at indgaa i Guds Rige

O at vi alle kunde blive nye og aandelige Men^{ne}sker, saa at vi tale med hverandre om de Ting som høre til Guds Rige! Hielp os Gud dertil! Amen.

Haldo Eliassen.

68.

1801.

Christiania Tugthus.

Torkel Olsen Gabestad til vener.

Elskelige Brødre og Søskende i Iesu Christo.

Ac, hvor meget hører det ikke til at vere en oprigtig Broder eller Søster i Christo! Thi Paulus siger at dersom nogen er i Christo, da er han et nyt Chreatur. De gamle Ting ere forbigangne, alle Ting ere blevne nye. Ia, naar vi betragter disse Pauli Ord, da skulde vi befinde at det er faa som har aflagt alle gamle Ting. Men der er vel mange som kan have aflagt meget af det Gamle; dem kan holde med i det Udvortes og glede sig i Kierkens Forfrem^melse, og vere niker (= nidkjær) imod mange Synder. Men dette, kiære Brødre og Søst^{re}re, er io ike^{te} noc; thi Gud siger: Min Søn, giv mig dit Hierte!

Dette skulde vi betenke, at saa lenge Hiertet er indtaget af Begierlighed til Verden<s> Atraa, at man lever i Omsørg for det Timelige, og Hiertet besveres med det som hører det Nerverende til, da er det ikke opofret til Gud. O, lader os derfor^{vaage} ~~vege~~ over Hiertet, at det ikke skulde indtages af Omsørg for det nerverende Liv! Thi Iesus siger at eders him^melske Fader ved at I haver alle disse Ting Behov. Ia, saadaneⁿ ere vel grove Strikker;

dog bliver der nogle fangne i dem. Og om saadane taler Iesus hos Luc. 13 C. 24 V. og siger: "Streber alvorlig at indgaa igienⁿ den snevre Port! Thi mange skal, siger ieg eder, søge at kome ind, og skal dog ikke kunde", fordi ~~dem~~ dem søger tillige det Timelige.

Om det ikke er i de grove <Ting>, saa som verd^dslig Høyhed og Rigdom, Vellyst og Overdaadighed, saa kan det dog skee paa en finere Maade at man kan føde Begierligheder, dertil med Marta forvirⁿes af saadanⁿ unødige Bekjæmringer at man ikke med Maria kan faa alvorlig Smerte og Bedrøvelse og i Troen til at lide (= ligge ved Iesu Fødder, ~~hans fødder~~), at begrede vore Synder. Saaledes kan mange forstaa at Maria havde udvalt den beste Part. Dog elsker dem og gaar frem i Marta<s> Sind. Saadanⁿ kan øve meget af de<t> udvortes Gode, med megen Umage og Tienstagtighed. Men naar Hiertet ikke først er opofret, saa krever dem strags Løn derfor, og synes om dem som ere afdøde ifra Saadant, at dem skiller sig altfor meget af med det Timelige, ia ofte tage Guds Ord og skiu-ler sig under og mener med Saadant at tekkes Gud. Thi saaledes tenkte Marta, og siger: "Herre, skiøt^t du intet om at min Søster har forlat mig, og ieg maa tiene allene? Sig hende dog til at hun komⁿer mig til Hielp!" Men hvad svarede Iesus hende? Ia, han siger at Maria har udvalt den gode Part, som ikke skal tages fra hende.

Ac, hvor meget er det ikke som vil hindre os ifra det rette Iesu Sind, i at søge Faderens Ære i alle Dele! Saaledes skulde det same Sind vere i os i al Vandel: Ydmyghed, Sagtmodighed og Venlighed imod alle, i at undervise og lokke vor Neste til Omvendelse, ia Visdom fra Gud til at gribe de Verdens Vise i sin Tresk-hed, og strafe^e og overb^ewise Hyklereⁿ uden Persons Andse<e>lse.

Men hertil er ieg svag og skrøbelig. Vill<i>en har ieg vel; men

Kraft at fuldkom^m~~e~~ finder ieg ikke. Ieg synes ved Guds Naade at ieg kiender min Afmagt. Men det vil ligesom blive staaende derve og det sørger ieg dag~~l~~igen over, at ieg ikke er saa flittig til at tiene Gud, som ieg er skyldig, hvorfor ieg Dag og Nat er nød til at bede med Disiplerne at Herren vil forøge Troen i mig. Thi vi vandrer i en ond Verden, og har megtige Fiender at stride imod og som vi ofte erfarer at den udvortes Fiende er~~er~~ sterkere naar den indvortes kom^m~~e~~r ham til Hielp, saa at ofte de ubekreftede Sie vindes tilbage til Verden igien.

Derfor er det ikke noc at en er bleven et Barn i Christo. Men vi maa efter Iesu Egsempel gaa frem i Aandens Styrke. Thi det heder i Lucas 2 C. <40 V.> at Barnet vogste og blev stærkt i Anden og fuld med Visdom, og Guds Naade var over ham.

Nest~~er~~ en inderlig Bøn~~en~~ til Gud for eder, ønsker ieg eder alle Guds Naade, Kraft og Visdom til at stride for Kronen. Ieg vil ikke allene ønske, men og arbejde paa at blive eders medstri- dende Broder paa den trange Vey til Livet. Amen.

Christianias Tugthus de<n> 11 ..... 1801.

Tørrel Olsen.

~~(Brevet er)~~

Her er end^{nu} intet at høre om nogen Løsladelse. Dem tier stille i Haabet om at vi skulde kiedes af Fængselet og dem derved kunde overvinde os. Men vi priser Guds Naade deri at vi ere mere overlatte i Guds Vill~~i~~e, og vi ser at Byrden bliver dag~~l~~ig lettere. Og i Troen kan vi see at det er let for Gud at løse de Baan<d> som dem kan have bundet os med, og <han> kan have mange Midler dertil. Dersom vi i San^dhed har [for]negtet os <det> som Verden kalder godt at vere, men holder os uverdige til det, dog med vor Frelsere <veed at> om vi ikke haver det Minste at helde vort Hoved til, — naar vi ere saa overlatte i Guds Vill~~i~~e, da ved vi at han udfø- rer Sagen viselig.

Men dem staar os imod med stor Forherdelse. Her var en Livsfange som Kongen havde skienket sin Frihed; dog blev hun først tilspurt om hun var ~~var~~ af de Hellige. Og da hun svarede ~~Nej~~, saa forklynte dem hende sin Løsladelse. Men os siger dem intet til, uden dem kan foreholde os hvor godt vi kunde have det naar vi vilde lyde dem baade i det Timelige, saa og vere rolige og stille hos vore Foreldre; vi kunde frygte Gud i Stilhed. Som vi billig bør sørge over og intet undres derover. Thi saa lenge dem vandre i Mørket, saa kan dem intet bedre forstaa det.

Ver saa kierlig hilset fra mig og os alle, <I> som elsker os i Christo!

Tørkel Olsen Gabastad i Baastad
Sogn.

69.

1801.

Trondheim.

Torfinn Madsen til ein ven.

Hierteelskende Ven og Arbeider i Herrens Vinguard, som er bleven delagtig i Iesu Christi Samfund og Fortieneste.

Ieg ønsker at du maatte faa drage mange Siele ud af Ilden af de arme Creature som gaar og sover i deres Synder og ikke kiender deres Mangel paa at holde Guds Bud. Ia, ieg ønsker, om det skulde vere Guds Villie, at han lader komme alle sikre Synderer under en haard Perse, og saaledes lære dem hvad saadan Sikkerhed har at betyde, hvad Angest Synden kan foraarsage i Sielen med Tidens Lengde. O, hvor ilde den gjør som ikke arbejder paa sin Sielens Frelse og at komme i en ret alvorlig Kamp og Strid og Igienembrydelse med Lengsel og Tørst efter Rettferdighed, saa vi kunde faa Forsikring og efter Tiden Seier derover!

Men for mig kommer det til at bliye meget svart at vinde Seier derover; dog ved Guds Naade er det ikke umueligt. Men ieg maae

sige med David: "Herre, gjør mig ren af mine Synder!" Thi de gaar over mit Hoved og ere blevne mig en svar Byrde. Thi ieg maae sige for Sandhed: Her er ikke andet end en syndig Suus med all Ugudelighed. Saa ieg tænker ved mig at det maae vere disse Dage at Ondskaben skal blive aabenbaret, og det skal høre ~~s~~ Strid og Rygte om Strid, og dem som paakalder Guds Navn, skal antvordes til Trengsel og blive forfulgte baade paa Land og Vand. Thi Fiendskabet som er sat imellem Qvindens Sed og Slangens Sed, bliver stor. Thi ieg kan ikke andet see end daglig Forvirelse og Forskrekelse, saa ieg maa vemodig klage mig.

Men ieg beder eder alle, I som haver smagt Herrens Vin, at I ikke kaster eders Frimodighed bort, hvilken haver en stor Belønning. Thi naar vi betragter de hellige Martyrer, som haver beseglet Sandheden med sit Liv og Blod, saa kan vi forstaa det bliver ikke uden Strid.

Ieg kan ikke vide om du forstaar min Skrivelse; thi den er ikke saa fuldkommen som ieg ønsker. Men vi maa vere fornøyd med vort betroede Pund.

Hels Ingebrigt Knudssen Hulve(?): Guds Kraft og Den Helligaands Salvelse vere med alle Vener, tilønskende af mig, som ønsker at blive eders oprigtige Broder.

Tørfind Madssen i Trondhjem. 1801.

70.

(1801?)
=====

Tore Muskier til vener.

Elskelige Vener.

Eders Kierlighed tilskynder mig at skrive nogle Ord til eder, og ieg takker eder at I vilde gjøre saa vel og besøge os. Ieg tilstaar at siden haver min Samvittighed opvæget, og ieg synes at kiende mig selv langt bedre. Men ach, hvor elendige vi Menne-

sker ere naar vi kun vil betragte os selv, og vi kunde komme til at see vor Elendighed! Thi udi dette Liv er intet elendigere Chreatur end et Meneske som er fuld<t> af Uro den Stund det lever. Vore Legemer plages for vore Måggierningers Skiyld, og bliver ofte dødsyge. Thi denne Verden er intet andet end et Hospital eller Syg<e>stue, hvilke, om man findes, <er der> udi hvert Land og hver Bye, ia moxen i hvert Huus syge Menesker, og er med den onde Spedalskhed forgiven.

Thi det er ikke nu som det var med Jsra^literne, der gieng af Egypten med Qvinder og Børn. Endog de vare over sex hundrede tusinde, saa var der dog ingen svag eller skrøbelig blandt alle deres Stam<r>. Nu er der neppelig iblant hundrede hver femte Mand som er karsk. Saa her giøres Omvendelse Behov.

Ia, Gud hielpe os med din Naade, at vi kunde faa Tid til Omvendelse! Gud ruste og bevæbne os imod vore Fiender, saa vi kunde gaa frimodig i den Kamp som os forestaar! Ebr. 12 C. 1 V. Men om der er Lidelser, ved vi <at vi> maae deran. Her er Guds Bud og Villie. Ia, lader os løbe med Frimodighed i den Kamp som os forestaar, og see op til Iesum, som er Troens Begynder og Fuldkommere! Ebr. 12 C. Vi kan da ikke paa anden Maade faae Klenodiet. Ingen bliver kronet uden den som strider, og strider rettelig. Lad os derfor vende vor Huu og Sind fra denne Verden, og gaa ud til Iesum udenfor Leiren, idet vi berer hans Forsmedelse! heder det, Ebre<e>r 13 C.

Ver nu saa kierlig hilset fra Tore Musskier.

71.
===

1801.
=====

Johan Johnsen Ofstad (til HNH?). ("Brev frå Hans Nielsen Hauge"
III s. 188 f.)

72.

(1801.)

=====

Knud Olsen Hellestveit til Anne og Tolleiv Grove.

Elskelige og fortrolige Slægtninger, eller Sødster Anne og Tolleiv Graave.

Ieg maa lade eder vide om min Tilstand. Da takker ieg Gud for sin Naade. Og <ieg> har Sundhed, og meget Godt tilbydes daglig. Og saa tænker ieg paa eder. Ieg ved at de har holdt med os i Sandheden, men ønsker at de maatte vedblive og voxe i det Gode.

Ieg ser og kiender at det er nødvendigt at komme omkring baade til Land og Vand, som og er min Lyst hvor det var Guds Villie at vide og gjøre den Stund vi lever, saa vi kunde have Trøst midt i Døden, ia i Fare kan være tilfreds og overvinde alt formedelst Troen, og er glade at vi kommer frem paa Søen, og faar tale med mange som ei før har hørt det.

Knud O.s.

~~(Efterskrift)~~ Ieg maa give eder min Mening tilkiende. Da har ieg tænkt paa at købe en Part i en Iægt med vor Broder Hans Nilssen og fare med, hvorfor ieg beder dig Tolleiv, at du paa min Vægne opsiger de Penger paa Gaarden Berge, som er 250 Rd., som Obligation<en> lyder paa, at du siger dem op saa snart som skie kan, og faar dem ind og sendt dem til Bergen til Iohan Nilssen Iose. Og Pantebrevet ligger paa Mølster hos Knud Biørnesen, som er en Lodsmand paa samme Brev.

Helses kiærlig. Ieg tænker at besøge eder, om Gud vil at ieg kommer igien til Bergen.

73.
 ===

(1801?)
 =====

A. Smaaland til vener.

Elskelig(e) Søskende som søger Gud i Hiertens Oprigtighed.

Eder ønsker ieg Den Helligaands Oplysning, saa I kunde lære at kiende alle Afveie som l^ger sl^{te}ult i Hiertet, saa det Onde kunde smertelig føles og bøye os til Ydmyghed under Guds Haan(d), saa han kunde faa sin Skik^{te}else i os, saa vi ved Hiertens Bøner kunde trenge in(d) til Gud, og af ham faa Kraft til at staa det Onde imod, og vende alle vore Sieles Krefter til at stride imod os selv, og nøye vaage over det bedragelige Hierte som vil saa giernhykle for sig selv forat faa noget at skiule sig under.

Og naar vi saaledes vil gjøre Vol(d) paa os selv, og dette bliver vort alvorlige Forset og Lengsel, at fornegte vor egen Villie, som hindrer Guds Aands Virkninger og Kraft, saa skal vi o faa mere Lys. Og det bliver da som Apostelen siger, at alle Ting tiene dem tilgode som elsker Gud, Romere 8 C., hvortil ieg beder Gud at han vil give os alle sin Naade, forøge os Troen, som virker kraftig i vore Hierter formedelst Kierlighed, saa vi kunde faa Seier over Synden og Verden inden- og udenom os, og føre vor Attraa og Lengsel op over alle skabte Ting, saa vi kunde regiere over det Iordiske efter Guds ~~WILLIE~~ Vilie. Det ønskes eder som mig selv at arbeide paa.

A. Smaaland.

74.
 ===

(1801?)
 =====

Samson ~~Samson~~ Traase til vener.

Elskelige i Herren.

Den almechtige Gud(s) og vor Herres Iesu Christi Fader(s) Naade forønsker ieg eder som oprigtig vil stride for Guds Ære, hvilket

vi som sande Christne er skyldige, til vor egen Gavn, da han, Iesum, har elsket os først og sat sit Liv til forat frelse os, hvorfor ieg er skyldig til at elske ham og holde hans Befalninger, som er at vi skal fornægte os selv og alt vi haver, til med vort eget Liv, — det er at vi skal opoffre os til Gud med Legem og Siel og alt det vi haver, til hans Ære og Tieneste, fornægte al ond Begierlighed og Kierlighed til os selv og Verden, ikke at vi skal forlade ~~for~~ eller forkaste det menneskelige betroede Gods, i dette Liv at bruge til vort nødvendige Ophold, men forsage eller fornægte deres Begierlighed og Kierlighed, at elske og tiene. For Gud skal elskes over alle Ting og boe i vore Hierter.

Ak at vi maatte fatte Kierlighed til ham, og ydmyge os under ham Dag fra Dag! Thi det maa vi gjøre om vi skal have Del i Christo. Da maa vi blive ham lig i den sande Kierlighed, og anam hans Sind og den Sandheds Aand som lære i al Sandhed hvad vi skal gjøre og lade. Guds Ord er nu det Lys som vi maa give Agt paa og bevare i Hiertet. Thi det kan ikke hielpe os at vi allene høre det. Men vi maa og gjøre derefter, hvilket skal ske med fri Villie og Kierlighed, ikke af Tvang, men godvilig. Saa vil Herre hielpe os at stride, og vi faar Magt til at overvinde alle vore Fiender, hvortil ieg ønsker eder alle Naade og Kraft formedelst Jesum Christum vor Herre. Amen.

Ver kierlig hilset fra mig! Samson Torbiørnsen Traa.

85.
===

(1801?)
=====

Samson ~~Torbiørnsen~~ Traa til ei åndeleg syster.

Elskelige Søster i Christo.

Eders gode Begiering kan ieg sige i Sandhed gleder mig meget. Thi det er ikke en ring Naade af den gode Gud at et Meneske bliver

opvagt af Synden, komme⟨r⟩ til Erkiendelse om sin Tilstand for Gud, søge⟨r⟩ at vide hans Villie og vil vandre derpaa. At komme i Samfund med Gud er det beste og vigtigste af vort Liv og Arbeid i Verden. Hertil maa Guds Ord nøye, med Hiertens Prøve efter Ordet, betragtes og eftertenkes, ved inderlig Bøn og Suk til Gud om hans Aands Oplysning at kiende sin egen Fordervelse til det Gode.

Men her er det nøye at betragte om vor Villie er sand og oprigtig for Gud. [H]jellers kan Gud ikke skienke sit Gode, naar vi ikke vil bruge det til hans Ere og vor Siels Gavn. Vi maa fødes paa nye, skal vi blive Guds Børn og Arvinger, Ioh. 3 C., undfanget af Guds Kierlighed og **D**en Helligaand, der virker Fornyelsen, at Christus avles og fødes i vor Siel, at vi bliver ydmyg og sagtmodig af Hiertet, Matteum 11 C. 29 (ms.: 28) V., og faar Magt at fornægte os selv og Verdens Lyster, og faar Kierlighed til Gud og hans Ord. Da faar en Glede og Fryd i Gud i sin Siel.

Det maa vi arbeyde paa daglig: at rense Hiertet, vaage, bede og stride mod Synden taalmodig i Lidelsen, forlade sig paa Herren og hans Ord, holde ved til Enden. Da faar vi den evige Løn i de himelske Boliger.

Ieg takker Gud ⟨for⟩ det Lidet vi taledes ved (ms.: med). Herren bevare sit Ord paa vore Hierter! Ieg har nu ikke Dag til at skrive mere. Men bed at det maatte skrives paa Hiertet!

Ver kierlig hilset fra mig! Samson Torbiørnsen Traa.

76,

(1801?)
=====

Jon Ust til vener.

Elskelige Sødskende som ved Guds Naade er kaldet ved Evangelium til at være Christi Efterfølgere, og lide og stride med ham i Naadens Tid forat blive evig seierrig.

See hvor stor Kierlighed Faderen haver haft til os, at vi skal kaldes Guds Børn, 1 Ioh. 3 C. 1 V.! Seer vi den Guds Naade og Kierlighed, der har agtet os værdig til at kaldes hans Børn som er Gud af Evighed, uendelig stor, barmhiertig og kierlig mod os som med vor fri Villie har fortient den evige Død? Seer vi dette i Sandhed, maatte det vist bevæge os til at gjøre Faderens Vilie, som er at troe paa den som han udsendte til vor Frelse, nemlig Jesus. Og den Troe rensar vore Hierter fra døde Gierninger, og derimod driver os til at tiene Næsten og ære Gud med alle vore Lemmer. Og derpaa kan vi kiende om vor Troe er levende eller død.

Thi som Treet kiendes paa Frugten, saa og et godt Menⁿsket fremberer gode Ting af sit Hiertens Lig^gendefæe. Men kommer der onde Frugter, om ikke udvortes saa grovt at Verden kan see dem, saa dog i Tanker og Hiertens Begiæringer, som er for Gud Uret og agtes som Gierningen for Straf, saa maa vi selv troe at Treet er ondt, og efter Jesu Formaning gjøre Vold paa vor Natur og Fornuft og egen Vilie, som vil styre og raade sig selv og paastaa at have ret.

Thi dersom vi synder, har vi en Talsmand hos Faderen, som beder for os naar vi selv vil afstaa det Onde og med fri Vilie gjøre det Gode, uden Lovens Tvang og Skræk for Straf, men af Kierlighed til Gud og Næsten derved at vi betragter den Herre Jesum, som har af Kierlighed til os kommet i saadan Fattigdom og Ringhed forat gjøre os meddeeltige i, og at vi skal kaldes hans Brødre og Guds Børn. Men det sker ikke uden Den Helligaands Forklarelse i Christum i vore Hierter. Thi naar han ved Ordet har kaldet os, vil han og med sin Aand helliggiøre os, og da maa vor egen Vilie forlades.

Ia, elskelige Venner, gid vi vilde følge Ordets Vei! Det svi-ger ingenlunde; det staar naar alle Ting gaar tilgrunde. Fienderne ere mange at igienⁿemgaa, siger vor Broder H. N. S.; men Herren

frier den Oprigtige, som alvorlig paakalder ham og er troe i det Lidet; da skal han betros mere. Men den som er utroe i det Lide ved at han ikke beder og strider, om Gud oplyser om Fristelser og Fiendens Anslag, da tages det fra ham, og han bliver mer og mer lunken. Og det bliver vanskeligt for en saadan, <sa> at han ikke kommer til det sande Lys og Kraft.

Derfor, vaager, som Jesus siger, og strid af al Magt! Saa skal Herren give sin Kierligheds Ild i vore Hierter. Og da overvinde os let alle Ting som vil imodstaa Guds Aand i vore Hierter. Thi hvor Guds Kierlighed er, der kan man overvinde alle Ting. Og hvor den fattes, der er ingen Aand Gudsfrøgt eller Kraft at overvinde Fienden; men <den> er død og kraftesløs og bliver et Skin og udvortes Gudsdyrkelse, som en bedrager sig selv med.

Thi hvor Guds Aand arbejder i Sielen, der er det kiendeligt, og Alting agtes for Skam forat vinde sin Jesum og hans Kierlighed at have i Hiertet, da det er Veien til Livet at være foragtet og forringet Tiener, og være ydmyge i Hiertens Grund som vor Frelser, at bære Korset og med Glæde følge ham igien^m denne Grædedal. Da mødes vi med ham i Himlens Sal. Amen.

Tak skal I have for eders Skrivelse, som gleder mig! Gud give os Naade at voxe og tiltage i det Gode, voxe og tiltage i Christi Kierlighed og Retfærdighed, afvoxe i os selv og blive fattig og forringet, legge Vind paa at gjøre Godt mod alle Vener og Fiender, og søge og bede Gud om at faa dem paa Sandheds Vei, arbejde flittig med vore Hender saavel som indvortes mod Fienderne, forat lyse for XVerden, at vor Gudsfrøgt ikke bestaar i Lædighed, men i Flittighed.

Hilses fra H. N. S. og fra Vennerne her, og fra mig, eders Broder og Tiener i Christo.

Jon Ust.

77
===1801, januar.
=====Folqvar Pettersen til Cornelius Corneliussen.

Til Bøgebinder Cornelius (Corneliu)ssen ved Westfosen.

Ieg hilser ham kjarligen enskiønt ieg er ukjent for ham j Legemet. Saa ønsker ieg og beder at vores Faders gode og kjerlige Aand maatte forene vores Siæle til et broderlig Samfund j Iesus Naade. Saa skulde Fremede blive som Bekiente.

Ieg har modtaget 8 Rd. j Penge af Ole Gulbransen Wæraas, og paa hans Vegne skal sænde Eder paa de opbaarne Bøger. Skulde de ey kome ret frem, saa maa han mælde mig det tilbage. For hermed sender ieg dem i en Pæcke til ham, og mit Naven er Folqvar Pettersen, Skoleholder j Grandsheret Anex til Hierdals Præstegield.

J Januari Maane 1801 udsent.

Herren give os alle at vi kunde bøye os j hans ^{Vilket, og} ~~Vilket~~ j Dyd og Ydmyghed kiende hans Godhed!

Kjære Ven. Lad mig faa j et Bind ale HNS Bøger tilbage med Budet j godt Bind. Saa skal ieg sænde ham vist Pengen<e> om Bude ikke kan.

~~(Til Bøgebinder Cornelius Corneliussen j Westfosen)~~ Til Bøgebinder Cornelius Corneliussen j Westfosen
paa Eger. [Hermed følger 8 Rd. j Penge. Venlig om-
bedes Bøgebinder paa Kongsberg at bringe det vist frem.

78.
===1801, 17. januar.
=====Steenset.
=====Ole Haagensen Vestfossen til Mari Eriksdatter Korsbøen.

Kjære Sødster i Christo Iesu, Mari Eriksdatter Korsbøen.

Lovet være Gud og vor Herres Iesu Christi <Fader>, som ved sin Aand og Ord har kaldet dig til at ville lade dig igienføde til sit Barn, hvilket ieg vil ønske dig saavel som mig selv at maatte ret

overlade os i Guds Haand, saa han kunde faae dannet os efter sit Billede! Hielp os dertil, o naadige Gud og Fader, for din elskelige Søns Skyld! Amen.

Tak for sidste Gang vi var tilsammen, og havde den Glæde med hverandre at handle det særlige (= salige?) Guds Ord! Det er vores Pligt, og bør være det eneste vi skulde lægge Vind paa, at <vi> kunde opmuntre ved Skrivelse fraværende, og ved muntlige Taler nærværende, hinanden til at love og prise Gud for sin store Naade han har bevist os, idet vi haver faaet Smag paa hans hellig Ord, lært at kiende vor forrige Forblindelse i Synden, og nu faae Længsel efter Naaden.

Ia, dette burde stædse ligge os paa Hierte, hvorledes vi paa beste Maade kunde yde Gud vor kjerligste Taksigelse for sin store beviste Gødhed mod os. Men ach, desværre, dertil er vi altfor lunkne [til]. Dog bør vi gjøre hvad vi kan. Og blev der kuns en alvorlig Længsel og Attraa hos os dertil, da blev det vist bedre. Men ieg kiender hos mig at her mangler altfor meget. Og det kommer nok deraf, synes ieg, at Hiertet ikke ret forstaaer dette Gode. Thi kiende vi det, da skulde vi med alle Siels og Legems Kræfter prise og berømme Gud for den allerminste Naade, og ey lade den komme af vore Tanker, men stædse have den i Erindring, og derfor ophøye hans Navn.

Men hvad Raad er hertil, uden at vi maae bede med Propheten Ieremiam: Borttag det steenhaarde Hierte som er i mit Kiød, og giv mig et blødt Kiødhierte! Ia, dette synes ieg at <ieg> behøver altid at bede om; thi ieg kiender det er altfor haardt.

Ieg lovede sist, da vi var tilsammen, at ieg skulde bede for dig og dine Medsødsken hos Amund Korsbøn. Dette talte Anders til mig om siden. Ia, ieg maa nok bekiende at vi er altfor dovne, ia ofte forglemmer dette som er det eneste Fornødne, at bede baade

for os selv og andre. Og det kommer nok deraf at vi ikke kiender ret vor store Nød. Thi kiente vi den fuldkommen, da skulde vi ikke aflade med at bede indtil vi fik Bønhørelse.

Ia, kiære Sødster, ieg vilde gjerne skrive dig nogle Ord til, som kunde være til Opmuntring og mere Bestyrkelse i det Gode. Villien hænger mig vel over; men Kraften dertil finder ieg ikke. Dog glæder det mig at vi (ms.: Di) haver Hans Nielsens Bøger; der er Veyledelse nok at faae, hvilket er Gud at takke for. O at vi ret vilde benytte os deraf til vores Sieles Saliggjøreelse!

Ieg skrækkes over mig selv naar ieg erindrør mig alle de klare og hærliche Guds Ord vi haver nu i Særdeleshed, og de mange kraftige og kiærlige Guds Ord af hans udsent^de Tienere, at det skulde være os til støre Straf, naar vi ikke her ville blive dem lydige.

Til Slutning vil ieg bede dig at hilse begge hos Amund Korsbøn. Og lader dem faae dette Brev at see eller høre! Og hvad vi taler eller skriver til en, det skulde være til alle.

Barmhiertige Gud og kiære Fader, du som i saa lang en Tid har med Bedrøvelse seet over med os i vor Elendighed, og ventet paa vor Omvendelse! Men dette betænkte vi ey; ey heller kiente vi at vi behøvede nogen Omvendelse; thi vi syntes vi vare gode nok. Men eftersom du af din store og forbarmende Naade, og efter megen Arbeyde du har i vor hele Levetid havt paa vore Hierter, og nu faaet vore gandelige Øyne op, og <vi> seer vi haver din Hielp Behov saa slip os ikke, før du faaer draget os ind i din Naades Samfund! Og hold os ved Haanden, at vi ikke kommer ud derfra, men bliver stadig derved, indtil du sætter os i Herlighedens Stand hos dig i Himmelen! Hør og bønhør os, o gode Gud, for Christi Skyld allene! Amen.

Dette ønskes og bedes af mig, deres Broder i Herren.

Steenset d. 17de Januari 1801. Ole Haagensen Westfossen.

79.
===1801, 24. januar.
=====Bergen.
=====Samson ~~Torbiørnsen~~ Traae til vener:

Hierteelskende kiere Medsøskende i Christi Menighed.

Ieg tilønsker eder alle Naade, Visdom og Kraft at vandre Sandheds Vey til det evige Liv. Amen.

Mit Hiertens Lyst er at skrive til hver især, til Bestyrkelse i vort Saligheds Arbeyd, naar ieg kunde formaa det. Men hertil haver ieg ikke Kræfter eller Tid, men sender til eder af vort Samfund, med Bøn at afskrive og læse for de andre, der mindre forstaar, eller ikke har selv Gaver at læse. Dette haaber ieg de efterkommer. Ieg siger det ikke som at befalde, men vil erindr og haaber Kierligheden skulde drive eder dertil. Ieg glæder mig i Haabet at vi skulde blive Søsken i Herren og samles i det evige Liv.

Min kierlige Hilsen er til eder alle Troende, og beder de betragter disse med alle Herrens Ord nøye. Søg efter Pærlen, Guds Kierlighed.

Bergen den 24 Ianvari 1801.

Samson Torbiørnsen.

80.
===1801, 4. og 7. februar.
=====Holla og Skien.
=====Ole Gubrandsen Væraas til Ole Olsen Berge.

Hierteelskende Sødskende i Herren.

Gud styrke og opholde eder og alle til at stride for Livets Krone og modstaa det Onde af ganske Hierte! Thi dersom vi vil tage Deel i det evige Liv, saa maa det gamle Menⁿeske dødes, saa al~~l~~ Tanke kan tages fangen under Christi Lydighed, og med frivillig^e Lyst at træde af fra al~~l~~ Uretfærdighed og træde i Iesu Fodspor, hvilket vi alle maa gjøre. Thi uden Hellighed skal ingen see Gud.

Ach at enhver betænkte det ~~æt~~! Saa skulde de ikke saa lettelig vandre i Synden, men omvende sig her i Naadens Tid, afsige si egen Villie og bøye sig under Gud, og lade Kiærligheden optændes i Hiertet, saa Mørkhedens Magt kunde forsvinde ved den Retfærdighed~~s~~ Soel, ikke lenger blive i sit gamle Vesen, men med Sagtmødighed annamme av det som er mægtig til at giøre vore Siæle kydisk i S^dheds Lydighed. Naar denne Sol eller Morgenstjerne, nemlig Iesus, opgaar i Hiertet, og alle onde Tanker, Ord og Giærninger giør Smerte, da maae al~~l~~ Falskhed aabenbares. Men saa kiendes Dødens Braad.

Omvendelsens Frugter maae da og lade sig tilsyne. Skeer det ikke, da er ikke Hiertet rensset ifra alle døde Giærninger, men Synden beholdes. <Man> kan derfor ikke faae kiøbt den kostbare Pærle, fordi Hiertet henger ved Verden. Lad os derfor, Brødre, nøye tage i Agt og arbeide medens vi har Lyset, at ikke Mørket tilsist skal overfalde, som vist en Gang sker med alle som modstaar Lyset og ikke følger det, men tænker: Her er Fred og ingen Fare. Thi da kan Fordervelsen snart overfalde dem, og ingen skal undflye. Men hvor faae agt~~er~~ sine Giærninger, enten On~~d~~t eller Godt! Saa lader os da giøre Godt den Stund vi har Tid, og blive forligt den Stund vi ere paa Veien! Gud hielpe mig og alle dertil for sin Søns Iesu Christi Skyld, ved Den <Hellige> Aand! Amen.

Vær nu hilset, alle Venner! Gud give at vort Venskab maatte være i Aanden, og med Bestandighed! Thi Verdens Venskab er Guds Fiendskab, Jacobs <Brev 4> C. <4> V. Derfor siger og David: "For lader eder ikke paa Fyrster og paa et Menⁿeskens Barn, hos hvilken er ingen Frelse!"

Alle Herrens Ord er levende naar dem faar Rum i Hiertet og viser en Vei, og den Vei er banet. Men ingen Uren skal gaae der-

paa, og langt mindre indkomme i det nye Ierusalem. Naar vi dette betænker, og troer at Herren er sand^dru, saa maae vi haste med at faae rensset vore Hierter ifra alle onde Lyster. Thi uden vi gjør os rede og bliver oplyste, kan vi ikke blive Naadens Medarvinger til det evige Liv.

Ieg slutter min Skrivelse med Formaning til eder som mig selv, at blive vaagen og styrke de øvrige Ting som vil døe, saa vor Siem daglig kunde tiltage og vedblive at stride for Livsens Krone, og ikke være lade hvor Flittighed udkræves, men løbe, saa vi faar fadt paa det kostbare Klenodi, som vi læste i sidste Søndags Epistel.

Tufte i Holla Sogn den 4de Februari 1801.

Ole G. randssen Wæraass.

Dette Brev havde ieg tænkt at send^d til Raulandstrand. Men nu ved Leilighed kan det gaa til eder, med Begjæring at hilse alle Venner ifra mig. Gud hielpe os til at følge den rette Hyrde og høre hans Røst! Kan det falde din Leilighed, saa skriv til Hierdahl (= Hjartdal), om ieg skulde komme der i Vinter.

Skien den 7 Februari 1801.

Ole Wæraass.

~~Wæraass~~ Til Ole Olssen Berge, a/ Tins Præstegjeld.

81.

1801, 22. februar.

Heisholt.

Johannes Johannessen til Cornelius Corneliusen.

Hiertheelskende Broder i Christo Cornelius Corneliusen, som ieg haaber og arbeider paa daglig at blive alles Broder i Christo.

Han vil give os alle et Sin^d, og vi drives alle af en Aand, naar vi kun søger alle efter Kraften hos Herren og blive tro Arbeidere i det Gode. Men Kraften hos mig finder ieg er svag, og

det formedelåt min egen Uvarsomhed, <saar> at Fienden faar Magt til at krenke det Gode, da ieg kiender mange af hans snedige Anmen haaber dog ved Guds Kraft at overvinde dem. Thi ieg kiender at Guds Langmodighed er stor; men sk at ieg ikke eller nogen skulde misbruge den. Thi ieg finder hos mig selv at <ieg> maa beklage det som Paulus siger: I modstaar altid Den Helligaand. Vi maae altid arbeide paa at blive Husholdere over Guds hemmelige Ting. Ti den Dag kommer og ei gaar os forbi, at Herren vist vil kreve Regnskab, hvorledes vi har aagret med det Pun<d> Herren har betroet os, baade i det Aandelige og Legemlige. Derfor, lader <os> søge Gud om Naade og Kraft til at prøve alle Ting og beholde det Gode! Hertil give Gud os Naade for Christi Skyld! Ammen.

Ieg maa lade dig vide at ieg længtes efter at talze med dig, da ieg hørde du var saa nærze, da han ikke havde over halvtredze Mil[le] til mig, da ieg ventet, men dog overgav det til Herren. Og nu beder ieg dig, du vil lade mig faa Bøger for 12 Rd. — skriver tolv Daler —, 8 Huspostiller og 4 af Christi Forklarelse to af Hans'es alle i et Bind. Eller lad det gaa indtil 20 (ms.: 02) Rd.daler!

Af de andre Slag^ls adskillige Brev, Bøger, Salmebøger, Forsøg til Afhandling om Guds Visdom, be^g Slags Leventes Rægeler, ia alle Slags, — det bedes af mig at ieg maatte^t bekomme disse Bøger, og om der kunde værte nogen som kunde reise her hid over med dem. Skulde dem bringes med Pæsten, da bliver de saa dyre. Thi Hans Nilssen haver skrevet mig til i Brevet med Nils Olssen ifra Nomedal, om ieg skulde behøve Bøger, ieg da skulde skrive til ham om at faa dem.

Her er saa mange som er begierlige og haver bedet mig om Bøger.

Ti ieg tænkte at de Omvankende kunde have^t saa mange at de kunde delet nogle ifra sig. Men naar de har kommet her, haver de ikke havt fler igen^t end de nødvendig maat^t have med sig. Ti beder ieg at maatte^t bekomme det som ieg haver skrevet om. Med hvad Bud de kommer, saa lad det følge Brev med, hvor mange det er og Prisen, hvad hver Saert^t koster og vel forsejet. Om derifra skulde komme nogen med Bøgerne, da skulde de faa sikkert de halve Penger tilbage igien med sig.

Ieg faar ~~(saa: for)~~ slute^t med min Skrivelse denⁿ Gang, at Gud Fader^s Naade, Søns Christo hans Verdskyld og Fortie^este, den verdige Helligaands Kraft maatte^t være og blive med os til at vandr og stride, og førge os i den Rustning som er Guds Ord. Ti derom dersom vi bliver lunken eller ~~søvning~~ søvnig og ikke staar paa vor Sielpeest, saa kom^r Fienden, berøver vor Rustning fra os. Men Gud hielpe os dertil, at være vaagne for Christi Skyld alene! Amen.

Hilses saa meget kierlig fra alle her og til alle der som af Hiertet vil søge Gud, og sist fra mig og min Kone.

Heisholt d. 22 Febrarie 1801.   Johanes Johannessen.

~~(Ustand.)~~ Til Cornelius Corneliussen ved Wasfaasen a/ Eger
K pr: Bragness.

82.
===

1801, 3. mars.
=====

Heisholt.
=====

Gunnil Heisholt, Lisbet Melgaard og Johannes Johannessen
til Paul (Pål?) Holmen.

Hiertelskende kiere Broder i Christo Paul Gundersen H^Slmⁿ.

Den barmhiertige Gud og kierlige Fader, som haver kaldet os til sinⁿe Børnen ved sit Ord og Evangelii Lys og Jesu Kraft, naar vi

selv vil vaage og stride og bær^{ve} Had imod Synden, — dertil ere vi uduelige af os selv. Men Gud give os Kraft til <at> afstaa fra alt det som kan være vores (ms.: kan væres) Siel til Fordærvelse, og at stride imod Fienderne; ti de ere mange! Og vort eget Hierte er bedrageligt. Men Gud hielpe os til at overvinde det alt, og det for Christi Skyld! Amen

Tak for din^{de} kierlige Skrivelser og opbygg^gelige Ord og Formænelser! De er os til Vækkelse og Nytte. Ieg haver bekommen to af dem, den siste af den Dato 11 Maius. Og det Brev du melder i om Bruden og Brudgommen, det haver ieg seet Copiet af, og ieg takker dig for alt. Herren give mig sin Naade, at ieg kunde bruge Ordet og nyde Kraften deraf, og gaa støds^{ve} paa den Vei som før^{er} til et evigt Liv.

(Med onnor, dvs. eigi hand:)   Johanes Johanesen hilser.

Elskelige kier^{te} Ven og Broder i Herren.

Ieg vilde giern^{ve} skrive dig til nogle faa Ord om min Siel^{es} Tilstan^d. Ieg takker dig for den Tid du var hos os, for din^{de} kierlige Formaning^{er} som du baade den Tid og siden har givet os. Du sagde at det vilde meget til at trænge ud ifra sig selv. Det mærker ieg undertiden, og er forskrækket for mig selv og andre som er paa den brede Vei. Dog haaber ieg ved Guds Naade at overvinde, og arbejder i Haabet med mig selv, og beder at ieg maat^t faa mer^{re} Kraft og Kierlighed til at paaminde Menneskene. Ti naar det skal skee at ieg vil paaminde dem, saa skeer det ikke af den rette Kierlighed. Dog haaber ieg ved Guds Naade at faa mer^{re} Kraft <og> Kierlighed.

Du sagde i dit Brev, vi skulde vær^{ve} af de Slags Træer som skulde bær^{ve} de rette Frugter; men det kiender ieg mangler hos mig. Men Gud hielpe mig og os alle til at raabe bestandig og bede uden Afladelse intil Enden, ved vaar Herres Jesu Christi

Kraft og Naade. Ammen.

Gunnil Olsdatter Heisholt.

Elskelige kiere Ven og Broder i Herren.

Ieg vilde gjerne skrive dig til nogle Ord, om Gud giver mig sin Naades Hi^elp dertil. Thi ieg kiender af Guds Naade at af mig selv formaar ieg intet. Ieg kan ikk^e noksom, som ieg burde eller giern^e vilde, takke Gud for alle de kierlige Dragelser som han baade mig og andre haver ~~for~~ tilsent^d, ved sit Ord, Aand og Tienere. ~~Men~~ Og ieg tak^ker dig for dinⁿe kierlige Skrivelser, der formaner og overbevise^r os. Ia, ieg synⁿes de ~~l~~^{ok}ker mig til ved Guds Naade at komme efter i Striden med Guds Børn. ~~Men~~ Ia, ieg synⁿes at Gud giver sinⁿe Børn saadan Naades Kraft at de kan med sinⁿe Ord opløfte en svag Siel til <at søge at komme efter <mod> samme Maal, efterdi ieg ved af Guds Naade at vaar Frelser ikke allen^e beder for sine Discip^{le}, men ogsaa for dem som ved deres Ord vilde tro, og arbeide paa at komme til at følg^e hans Fodspor. Men her fat^tes ieg meget i at stride ret alvorlig imod Kiødets onde Begjæringer. ~~Men~~ ~~og~~ ~~Begjæringer.~~

Du sig^r i dit Brev at det ..... Munden siger ia; men "der der ligger niye Hierte". Det kiender ieg hos mig, at det strider. Gud drive^r og vil have sin Aandens Arbeide frem. Men Kiødet vil tilbage og beha^lde sin gammel Surdei, som Gud Fader ved sin Helligaands Kraft og Naade aabenbar^re mig.

Kiere Ven og Broder beder mig saa <at> haabe ved Guds Naade at overvinde mit for^dærlige Kiød og Blod, der saa længe har været død i Synden^s Baand. Ia, Gud Fader skee evig Lov og Tak for sin ~~for sin~~ Naad^e, som vil opvæ^ke ~~me~~ mig og alle af Syndens Søyⁿ og arbeider paa vorⁿe Siele, og det^x for sin elskelige

kier
~~til~~ Søn Skiy<1>d og Fort^{ie}ynste. Amen.

Hilses da saa kierligt fra mig, der Guds Naade haaber i Troen til Jesum, og vil arbeide paa at blive en Medarving til det evige Liv.

Lispet Melgaard.

Ieg kan hilse dig ifra Brødre^{ne} som her har omvanket siden du fik Skri<velse> ifra mig, da her har været en fra Tin, Ole Herbjørnssen Haugen, og Broder Ole Væraas har været her halv3die Uge før Pinsedag, ~~lag~~ lagt ned nogle Bøger som ieg næsten har la<a>nt ud, fordi dem der ma<n>gler Penger og lidet har at købe for. Da ieg seer og erfarer Guds Kraft, at hvor Bøgerne kommer, bliver Synden merre dødet hos dem af Christi Aand, der findes saa livagtig i Ordet i de Bøger, saa erfarer <ieg> at de kiender og bekiender i alle Delte at Ord, de ~~er~~ Ord der <er> skrevne, er rette. Gud give mig den Sorg i Hiertet, at ieg kunde bede Gud for dem og os alle, og at vi kunde omskabes til nye Mennesker!

Hilses saa kierlig ifra alle Venne<r> her og til alle der, og ifra mig, æders ringe Broder i Christo, Johan<nes> Johannessen.

Høisholt d. 3de Martie 1801.

83.
 ===

1801, 3. mars.
 =====

Nesherad.
 =====

Anund Thorsen til Arne Sørby.

Kier<e> elskende Broder i Christo Arne Sørby.

Det er nu saa lang Tid siden ieg talte med ham, som var paa Sætre i Næsherd. Men da ieg nu har hørt at han skal være kom^men h^em igien, vilde ieg gierne sende ham nogle Ord og lade ham vide min Tilstand, da ieg maa rent ud bekiende at Gud er trofast, som haver icke ladet os fattes paa nogen Naadegave. Tii h^eer haver reist den eene efter den anden som haver h^dolt Samlinger til Opbyggelse i det Gode. Men Gud ved hvor meget det frugter.

Ieg haaber at han skulde finde trofaste Venner iblant os, om Gud vilde <det> saa at han kom her hidover igien, som ieg ønskede gierne. Men ieg haver intet <med> at foresætte ham nogen Vei eller Reise, uden Aanden vilde bringe ham hidover, men beder om <at> han vilde sende mig nogle Or<d> tilbage.

Ieg haver i denne Vinter været med en Broder ved Navn Niels Olsen i nogle Dage. Og da ieg kom hjem igien, kom ieg i adskillige Fristelser og blev <rammet af> en stærk Sygdom. Men ieg kan icke den gode og almægtige Gud fuldtacke, som haver hiulpet mig tilrette igien.

Ieg haver sendt 5 Rd. til Bogbinder Ruka(?) paa Kongsberg, som ieg vilde opofre til Gud<s> Ære, til Bøger eller hvad dem behøvde dem til, hvorpaa ieg haver oppebaaret en Huuspostil af Broder Niels Olsen, som var hos mig idag d. 3 Marsi, og bad mig hilse Dem, da han nu, om Gud vilde, tænkte at reise vestover efter Ole Væraas, og tage over til Nordland.

Hilses fra mig, Dens uværdig og ringe Tiener, Anund Thorsen.

Steenersråd i Næshæret Anex til Soude Præstegield d. 3 Marsi 1801.

~~De omtalte 5 Rd. som skulde været mig tilsendt af Anon Thorsen~~

Til Arne Sørby ad Eger.

Bedes I<om>hanes Klepen at bringe det til Korsbu (Konsbr = Kongsberg?) i størst Hast.

De omtalte 5 Rd. som skulde været mig tilsendt af Anon Thorsen, har ieg icke bekommet og ey nogen Undretning derom.

Bedes Charnelius Charniliusen ved Væstfossen at have den Umag og faae tilrettes de 5 Rd., at dem kunde blive anvendt til det Bedste. Gud befallet, af deres ringe Tiener, Anun Thorsen.

84.

1801, 20. mars.

Trondheim.

Torfinn Madssen til ein ven.

Hierteelskende Ven og Arbeider i Herrens Menighed, som agter arve det evige Liv, som er vor høyeste Vinding at tragte efter her den korte Tid vi haver, som er saa kostbar at forspilde i urene Bedrifter.

O at vi maatte kjøbe Tiden at vandre i medens vi haver Lyset, og Veien er saa klarlig aabenbaret for os naar vi vil betragte den, som bestaar i at fornegte alle Ting paa vor egen Side, men allene søge Guds Ære og vor Nestes Beste! Men den sande Fornegelse er meget kostbar for os at faa og vil koste en sterk Strid. For naar den onde Rod skal udrykkes og Slangens Billede dødes og drebes, som haver Sted i os, — ja, det kommer mest an paa vor Lyst og Villie dertil. Haver vi den og vi følger os uverdlig for at nyde den minste Naade af Gud, saa faar han sin Villie, at fuldkomme vort Løb og drage os til sig.

O, det er stor Naade for os bevist, at Gud har ladet den Dag fremklare, paa ~~h~~vilken han har ladet sit Ords Lys skine saa klarlig for os. Nu kommer det an paa os selv, om vi vil efterfølge det og vedblive i det begynte Gode. Vi er ubekjendt i Legemet, men med Guds Kraft haaber at blive kjendte i Aanden, ~~h~~vortil ieg ønsker dig Guds Naade og den Helligaands Paamindelse, at blive bestandig i det Gode.

Helses saa kierlig fra alle Venner her, som er flere end vi før haver veret, og til alle Venner der, og tilsist fra mig, som ønsker at vere Eders oprigtige Broder i Iesu Christi Menigheds Samfund,

Tørfind Madsen.

Tronhjem d. 20de Marti 1801.

85.1801, 20. mars.
=====Skagnes.
=====Nils Iversen Riis til Cornelius Corneliussen.

Elskelige Broder i Kristo.

Guds Naade, Fred og Styrke være og forblive i og hos os, at vi kunde sammenbindes i Aanden til retskaffen<t> at søge Guds Ære, vor og Næstens aller beste Gavn og Nytte, meere ved Kraft og Exempel end ved Ord og Tale!

Min Fader blev saa længe til Bragnes at han icke kom hiem igien førend Søndags Aften. Og da var jeg rejst til Hadelan<d>, fordi jeg fik Bud fra nogle der, at de endelig ville jeg skulle komme did paa den Tiid, hvorfor jeg maatte føye dem derudi, og saa gjøre Guds Villie. Da jeg kom der, blev jeg længer end jeg havde tænkt<t> formedelst nogles Begierligheder efter Guds Ord at høre og omgaaes dermed, havde og blevet længere, havde jeg icke ogsaa haft dette at bestille. Men <jeg> faaer i Morgen først Bud til Brag<nes?> med Brevet.

Ieg har nu talt med min Fader om Gaarden, hvorpaa han svaret: at han icke kan sælge den ringere end 1500 Rd., siger femten hundrede Rixdahler, naaer han icke skal sælge sig den til Forliis efter nuværende Priis, formedelst han ville faa sig et Brug igien paa et andet Sted. Og endda ville han dette nødigere end at beholde Aaset, da han med Fornuften overlægger at han i saa Maade skulle ombære det, og icke nogen Tiid eller i nogen Maade paatale det igien, og dertil overlægger og betænker at der er adskillige timelige Herligheder eller Fordeele til Gaarden, saasom: Forbedrings-Iord, Skov, der er meget lang og snarvoxten, halv Elv og Dam for MBrønvandet, tvende Pladser, Wigen og Høgfos, 2de Qværnehuus, et ved hver af disse Pladser /: den eene Plads er høyere op ved Elven end som vi var:/, en Stampe, alt med fult Behør, saa og Fiskerie baade paa Grunder i Fiorden, og i Elven.

Skulle han nu, siger han, selge alt dette, saa maatte han have oven bemelte 1500 Rd., frie Malning og Stamping for sig og Efterkommere af Gaarden Schagnes. Saa ville han og beholde Skoven dette Aar, at hugge forsvarlig Saugtømmer udi, men icke til Skade og icke Bielker; thi Skoven er meget tilvoxet. Dog ville han af de største Træer icke tage en halv Tylt, der kunde i Særdeleshed behøves til Møllen. Ligesaa siger han, om det skulde blive saa han kom til at selge det, saae han gierne at Pengene blev at komme med det Første, eller han fik nogle Penge og kunde faae bruge Gaarden dette Aar. Herom ville han og faa vüst hvorledes det skulde blive med det Første som skee kan, at han kunde belave sig dertil.

Lønningen har jeg just icke talt med Manden om; men jeg veed vist at vi faaer den for Betaling. Du sagde at skulle ville <have den? til Stocker til Bord, en[d] 16 a 18 Tommer. Men saadanne bliver icke at bekomme, med mindre det bliver betinget af Walders Tømmer, som kommer dette Vadsdrag.

Jeg veed nu icke meere at erindre herom, men vil bede Gud at han vil give mig Kraft til at rive Hiertet løs fra de verslige Ting, der er en Prøve for os naar vi skal bruge dem flittigt, som altid bør skee Gud til Ære, os og vor Næste til Gavn. Gud velsign os og vejlede os i al Sandhed, vor Siel til Salighed! Amen.

Schagnes den 20de Marti 1801.

Niels Iversen.

Flittig Hilsen fra os alle her, der
vil gierne tage Deel i det Gode.

~~Tutampa:~~ Til Carnelius Carneliusen ved Westfossen paa Eger.

Ombedes Mads Møller i Bragnes
at besørge dette til Ejermanden
saa snart skee kan.

86.

1801, 22. mars.

Bakkerud.

Ottar Carlsen Bakkerud til Ingebrigt Knudsen Snøve.

Elskelige Broder Ingebrigt K. S. S. samt de andre Medstridende og Medarbeidere, som haver lyst til en sand Fornegttelse, at gaa ud ifra det Urene og ikke derved mere <forblive?>.

Herren give at vor Villie maa blive mere og mere oprigtig og ved Alvorlighed, at hade al Synd, at ~~ikke~~ Fornuften ~~heller~~ Kjød og Blod faar Lov at raade i den Sag som allene <er> Guds. Og hans saliggjørende Naade, den skal tugte og oplære os til at forsage, og ey allene det aabenbare Onde, men de kjødelige Lyster og Verdens Kierligheder, som maa gribes an med Magt. ~~Ellers~~ ~~kan~~ de lige skjult i Hiertet saa lenge Guds Aand loker og drager sterkt paa Siellen. Men naar Troen skal staae Prøve, at vi skal forlade vor egen Ting og søge Nesten, at vere opoffret med Gods, Ære og Liv, da gielder det om at have lagt god Grundvol<d> og bygt paa Klippen Iesus Christus, som er Hovedhiørnesteⁿen, ia Veien, Livet og Sandheden for alle troende Siel^e.

Kiere Sødskende, fat derfor et alvorligt Forset at gaa ind i en sand Fornegttelse, bede Gud om Oplysning om alle skadelige Afveie, at I ikke ent^{en} ved Høyhed, kjødelig Ladhed, Ha<r>skhed imod Fienden heller Treldoms Frygt ~~(me.: frygt)~~ og Vantroelader eder fange af <Sløvhed?>! Men eder formanet som mig selv at ^{aa}væge, bede og stride. Thi Fienderne ere mange, og læstige til at søge paa alle Maader at fange os. Men Gud er megtigere til at forstyrre alle hans Andslag, naar vi bliver hans Aan<d>s Mindelse lyd<ig>e, og ^dstese bøye os under Gud og kiender vor Uverdighed, at vi er int^{et} af os selv. Men naar Gud faar danⁿet os til sine Børn, og vi bliver iført den rette Rustning, ~~heller~~ med Kraft til at staa det Onde imod, og da nøye vaage over hver ond Lyst som vil opstige,

at de ikke kommer i Villien, langt mindre i Gierningen, saa blive Christi Aag gavnligt og Byrden let, at vi ikke tiener Gud af Tvan-
~~k~~eller som en frem^med Daglønⁿer, men vi som hans sande Børn med
 Lydighed og Velvil^eighed, med Lyst og Fyrighed daglig grunde paa
 hvorledes vi mest kunde ære Gud og tiene Nesten, at vere troe
 Arbeidere den korte Tid vi ere her i dette Liv. Saa vil Herren
 rigelig belønⁿe sine Børn med Fryd, Fred og Glede i det evige Liv.
 Amen.

Hjælses saa kierlig alle som vil elske Gud oprigtig, ifra mang
 Vener her og fra mig, som ved Guds Naade vil iage efter at blive
 de Oprigtiges Broder.

D. 22. Marsi 1801. Otter Charlsen Bachrud.

87.
 ===

1801, 22. mars.
 =====

Bakkerud.
 =====

Ottar Carlsen Bakkerud til Beraug Siverson Snøve.

Elskelige forønskende Broder og troe Arbeyder i Herrens Vin-
 gaard Beraug Sivers. Sneve.

Din Skrivelse saa vel som de andres Skrivelse modtog ieg med
 Glede og Sorg, Glede over at ieg høre<r> du har lært at kiende
 mange fine Verdens Begierligheder, og haabes at det er din Lyst
 at stride dem daglig imod og blive Seyervindere, og ved Guds Kraft
 at gaa frem fra en Klarhed til en anden, at lyse baade i Ord og
 Gierninger, saa det kunde brende Hyk^lleres Samvittighed, og de
 kunde see at vi var en velsignet Sed. Og Sorg (ms.: sørge) for
 at du skulle lade dig af Fiendens Fristelse tages fangen ~~k~~eller
 besmittes, da han f~~s~~restiller det saa vanskeligt og tungt, og
 vil indskyde at Naaden er forbi~~k~~ og vil føre i Fortvi<l>else, da
 dog Iesu Løfte er i Mattei 11 C.: Kommer hidt til mig, alle I
 som arbejde og ere besverede! Ieg vil vederqvege eder.

Men da maa vi vogte os fra Sikkerhed, og ikke^{ke} tænke at arbej~~y~~de os frem med egen Magt eller at vort Arbejde skulde allene bestaa ved udvort~~tes~~ Øvelser, men at vere besveret med vore Synder, kien~~de~~ vor Mangel, <og> saa at søge Renselse og Aftør~~v~~else i Iesu Blod fornegt~~te~~ alt som for Kiødet smager vel, saa Aandens Lys kunde blive brendendes i eders Siele, til at oplyse og veilede de For~~m~~ørkede og Vil~~d~~farende, saa de og kunde vende om til vor him~~me~~lske Fader nu i Naadens Tid, komme til at gjøre Godt og bere Frugt~~er~~, Gud til Ære og Siel~~ve~~ne til Salighed.

Ia, min Bøn til Gud er for mig selv, eder og alle som Gud ved sin Aand haver kaldet og oplyst om Veien til Livet, at vi ikke maatte blive lunken eler doven i Striden, men gaae stadig frem, ikke^{ke} see tilbage efter Verdens Herlighed, da vi ved at den skal forgaa med alle^{le} sine Lyster. Men den som gjør Guds Villie, skal bestaa til evig Tid.

Fat nu det alvorlige Forset, med Bøn og Strid og en sand Overladenhed i Gud, med Lyst og Lengsel at gjøre Godt af alle Krefter! Saa har vi Fred i Guds Gierninger, blive lykkelig paa Iorden og salig i Himmelen. Ammen.

Ieg kan ikke skrive hver for sig til eder, Vener. Men vi ere alle delagt~~ig~~ i Herrens Ord, som i Sandhed vandre paa Herrens Vey. Helses til eder alle der paa Sneve, og til Miøen og Raney Heffle (= Randi Hevle) med flere. Min Ønske og Bøn er at vi daglig maatte komme nærmere og nærmere sam~~m~~en i Iesu Sind, at undflye alt det som skee skal og at staae for Men~~ne~~skens Søn.

← Otter Charlsen Bakerud.

B. 22de Marsi 1801.

88.1801, 29. mars.Vassbotnen.Knud Stud til Cornelius Corneliussen.

Elskelige kiere Broder!

← Tak for din Skrivelse af 25de Marty, og er mig rigtig inløben den 29de Ditto. Ieg ser i det Brev at du ønsker at Vederqvegelsens Thider maatte komme over mig fra Herrens Aasyn. Disse Ord er vist sande; thi ieg stræber daglig, og ærfarer at ieg ikke af egen Magt eller Størke kan komme til nogen sand Omvendelse, uden Gud af Naade vil hielpe til og lette under, saa ieg i Sanhed kand blive opvagt af denne Synde-Søvn, der bestaar af alle Slags verslige Forføngeligheder <som> daglig omringer mig og holder mig bunden ved det Timelige. Men dog haaber <ieg>, naar ieg af Hiertens Grund daglig holder and med Bøn til Gud, at han dog engang vil udfri mig af D<i>avelens Strikker og Snarer, som Meneskene fanges i.

Dog, Gud være laavet, siden ieg fik Øye paa Hans Nielssen Skrifter, har ieg taget Guds Ord mere i Betragtning, og kiender det er af en Sanheds Aands Drivelse han taler. Og <ieg> finder i hans Bøger mere Iys til Opbygelse, og ønsker at disse levende Guds Ord [h]var grundfæstet i mit Hierte, saa ieg daglig maatte faa mer og mer Afskye til Synden, saa ieg maatte tiltage jo mer og mer i det Gode. Ammen.

Wasbonden d: 29de Marty 1801.

Knud Stud.

P: S: Har du kiøbt saa meget Papir til de 2de Bøger, saa kan du binde in en Bog Papir i enhver Bog. Har du ikke saa meget saa maa ieg dog have en Bog i den ene og ½ Bog i den ande: og ønsker dem med de<t> Snarest at faae dem her opsent. Thi ieg trenger daglig til dem, og væntter en Regning med Bøgerne paa Papiret og Arbeydet. — Endelig tilsist udbedes da at du vilde laane mig Touleri Omvendelse.

~~(Uttampari)~~ Til velagtbar Mand Cornelius Corneliussen,
boende i Westfossen paa Eger.

89.

1801, 1. påskedag = 5. april (eller før).

Ole Olsen Bakke til vener.

Hilses fra mig Ole Olsen Bakke.

Og <ieg> ønsker at eders Hierte maate kome^m til at uddrages ifr Verdens Lyst og Begierlighed til at aname den S^dan^dhedes Aand som udgaar fra Faderen, og berede V^eyen for Faderen og Sⁿen, saa I kunde blive et Gud^s Tempel, iførte med Kristi Retferdighed, toet i hans Blod, salvet med hans Olie, at Slangens Hoved kunde sønderknuses, saa Guds Bile^d kan in^dprentes, at de dag^eligen maat^t fornyes i eders Sins^d Aand, og iføre<s> det nye som er skabt efte^r Gud i san<d> Retferdighed og Hel^lighed. Det ønskes af mig. Og Gud give eder Kraft og Styrke til at gaa frem paa S^dan^dheds Vey til et eviget Liv! Amen.

Thi Lammets Brylbup er kommet og hans Hustru haver beredt sig selv. Og det blev hende givet at føre sig i rene og skinⁿende kostelige Linkleder. Thi de k^ostelige Linkleder er de Hel^liges Retferdighed, Aabenbaringen 19 C. 7 og 8 Vers. Thi Lam^met som er slag^et, er meg^estigt til at tage^r Eren og Prisen i al Evighed. Og da han siger at hans Øxen og fede Qveg er slagtede og Brylbup^e er ferdig, saa maa vi kome^m til at haste at berede os i Tiden, at vi kunde blive hans Brud som skal iføre sig de skinⁿende Kleder, og blive toet ifra Sydens Lyster og Begierligheder.

Thi de som vare komne af den store Trengsel og havde to<e>t deres Kiort^eler <h>vide i Lam^mets Blod, de ere iblant den H^ær som skal ride i Him^elen paa <h>vide Heste, som er deres Kiød, der er toet hvit^t fra Synden og er undertvunget Aanden. Og Aanden er underkastet Gud, saa de elske ikke deres Liv in^dtil Døden, men er overl^at i hans Vilie. Og hans Brud er den kristen Kierke, som her maa altid vere i Trengsel, Fare og Uro. Men his^et skal den

faa Fred, og der kommer intet Urent ind i det nye Ierusalem.

Nu tilbyder Gud os daglig sin Naade og vil iføre os de skinende Kleder, og vil berede os her i Tiden til sit himelske Bryllup. Men [da] den meste Del gjør Unskyldning med de Budgæne til Nadveren, og siger de kan ikke komme, som er at de ikke vil forlade sin iordiske Begierlighed, da Kristus siger at uden nogen bliver fød paa nye, da kan han ikke komme i Guds Rige. Disse Ord flyder de over og lader dem ikke gaa til sit Hierte. Thi dersom de det gjorde, da falt al deres iordiske Begierlighed bort, og <at> søge al sin Roe og Fornøjelse i Synden. Derfor have de ingen Del i disse Ord, og kan heller ikke indkomme i Guds Rige at blive delagtig i den evige Herlighed.

Dise ere de uanfødte Mennesker som sørger alene for Bugens Fylde, bruger Vrede og Skændsord, som Kristus taler om, og derfor vandrer i Mørke. Thi dersom de havde set det Lys som er kommen til Verden, og de havde lært at kiende sig selv og det dybe Fal<d> i Adam, da kom de vist til at søge Opreysningen i Kristo, da ansaa de ikke Personer. Men han saag til Frugten som var paa Tre<e>t; thi et godt Tre kan ikke bære ond Frugt, og et ont Tre kan ikke bære god Frugt.

Dise Kristi Lignelser ere merkelige, og de skulde vi betragte og ind<d>se i hans Ord, som han siger at de<t> skal ske i de siste Dage at han vil udgyde af sin Aand over alt Kiød, at Sønner og Døttre skal profetere, da Herren holder vist sit Ord, og i hans Mund findes ikke Svig. Thi han er sandru, retferdig og hellig, og vil straffe det Onde og belønne det Gode.

Saa ønsker ieg eder, mine kiere Vener, og skriver disse Ord til eder med særifult Hierte over On<d>skaben, som er stor i disse Thider, ia regierer mest hos de som skulde vere Lys for andre og

ere idel Mørkhed, hvorfor vi kan se at Esaias' Ord ere sande, som han siger i det 60 C. 2 V., at Mørket skiuler Iorderige og Dumhed har betaget Folkene, — saa ønsker ieg at disse mine Ord maatte gaa eder til Hiert^e. Thi de ere ikke mine, men af den gode Gud, som af sin Heligaand^e haver oplyst mig og overbevist mig om min egen Elendighed.

Da saa ieg at ieg var med den store Hob paa den brede Vey, og med dem skulde faa Løn. Da bad ieg til Gud at han vilde vere mig naadig. Og saa ser ieg Kristi Ord, at naar du en Gang omvender dig, da styrk dine Brødre, hos Lukas 22 C. 32 V. Da fik ieg inge Roe i min Aand, men vandrede ud at bekiende Herrens Vilie. Og sa ser ieg hans Ord, som han siger, at Høsten er stor og Arbeyderne ere faa; beder derfor Høstens Herre, at han vil uddrive Arbeyder i sin Høst, Lukas 10 C. 2 V. Thi Gud vil have tro Arbeydere i sin Vingaard; thi den som stieler, bliver udtstøt^t som Adam og Eva af Paradis.

Saaledes vil det naek gaa til nu i Thiden, da de som skulde vere hans Hyrder og føde hans Faar, og foregaa andre med et godt Exempel, vandrer nu i Vel^lyyst, søger Ære, Nyt^te og Fornøjelse i den Sted de skulde vandre i Sagtmodighed, Ydmyghed og Kierlighed, hvorfor ieg beder dem alle saa kierligen at de vilde betenke sin udødelige Siel, saa de maatte komme^m til at angre det Onde her i Tiden.

Vorherre siger hos Esaias 59 C. at hans Øre er ikke^{te} tunghørende, og hans Haan^d er ikke^{ke} forkortet til at hielpe. Men Misgierninger gjør Skilsmise^s imellem mig og eder. Og Grunden paa disse^s Ord er at vi skal gjøre en san^d Omvendelse, at vore Misgierninger kunde blive udslet^t her i Tiden, og rensed og toet fra Synden. Saa indkomme vi i hans Rige, hvortil ieg ønsker eder Naade og Kraft

bil at stride imod Synden, og hilser eder paa det Kierligste ifra mig, og ønsker at I maatte^t blive mine oprigtige Søskende i Herren.

Ole Olesen Bake fra Numedal i Opdals (= Uvdals) Kierkesogen.

90.

1801, 1. påskedag = 5. April.

=====

Ole Gålbrandsen til vener.

Elskelige Venner i Herren, som vil være en Gren paa Iesu<m>, som er det sande Vintree, Ioh. 15 C. 1 V.

Vil vi nu indpodes ved en sand Overladelse i Gud, tro paa Gud og følge hans Raad, og lægge Vind paa at udrydde af vore Hierter al// egen Nytte og Behag, som paa Veien vil forhindre og tage til Fange? Ach at ingen af os skulde være eller blive med sin Siæl og Sind hengende ved Verdens Kierlighed, med det Haab at dem dog hører Herren til, som ikke i Sanhed er saaledes, som kan kiendes derpaa at saa lenge de søger sig selv, saa ere de fremmede fra Herren.

Thi vi som ere ved hans Aand levendegiorte, haver ikke vor Lyst eller <vort> Liggendefæe paa Iorden, men i Himmelen. Og vor Mad <er> at gjøre Guds Villie, og Arbeide paa at tiene Næsten og Gud ære, og derved faa Kraft at dræbe al// ond Lyst og fraskille os det Urene, blive en frugtbar Gren, i gode Giærninger og Dyder at lyse for de vantro og i Mørket siddende Siæle, som er bunden med Sorg og Begierlighed til og for de iordiske og kiødelige Ting, som dog forgaar, som er sørgeligt at erfare.

Men Gud hielpe mig og alle dem som vil søge Herren, til at vandre daglig frem i det Gode og lægge det Onde af, saa vore Siæle kunde fyldes med Visdom fra Gud til at udvælge med Maria den bedste Deel, som ikke skal tages fra os, men i Evighed beholdes, naar vi her af alle Kræfter arbeider paa at udrense den gamle Surdei<g>.

hvortil ⁱeg ønsker enhver Lyst og Begierlighed, af Hiertens Grund at hade den minste Synd, som ene er nok til Fordømmelsen.

Herren ledsage eder i al^l Sandhed med sin Aand! Det bedes af mig, eders ringe og skyldige Tiener i Herrens Frygt.

Ole Gulbrandssen,

den 1ste Paaskedag 1801.

Verer ingen noget skyldig, uden at elske ~~var andre~~ ^{hver} andere!

O, var ieg Gud lydlig, saa vilde han vist hielpe mig! O, at Satans Bilede ^lmaat^lte udrydes af min Siel og Hierte, og at Christi Bilede ^lmaat^t kom^me til at lyse der inde!

Dersom du vil give Gud dit Hierte, saa vogt~~sig~~ dig fra at vandr^fuforsigtelig! Vær derfor vaagen og styrk de øvrige Ting som vil døe! Det er: naar du en Gang bliver omvent^d fra de onde og ugudelige Veie, staae stille ved ^hvert Trin og spørg nøye om alle Ting, saa skal Herren føre dig i sit Raad. Men hav ikke Omgang med Verdens ufrugtsommelige Gierninger, men overbevis dem derom som det Onde bedriver! Øv dig selv i Guds frygt, og randsag om Herren har en Tempel, nemlig i dit Hierte, og boer der med sin Kraft!

Disse Iignati Ord vil ieg erindre dig, med Haab at du som Brode i Aanden vil stride mod dig selv, hvortil ieg ønsker dig Drift af Gud. Og brug det du haver selv, som er Villie! Det bedes af mig.

Ole Gulbrandssen.

91.
===

1801, 7. april(?).
=====

Jøsdal.
=====

Birgit Kittilsdatter til Cornelius i Vestfossen.

Elskelige Ven og Broder i Herren Chanelis, Vestfossen.

Gud af sin Aand og Naade give os Kraft til at overvinde os selv og de Onde, og blive enfoldige som Børn, saa vi i Aand og Sanhed ^d

kunde blive Sødskende i Herren! Thi det hører meget til, og ieg finder megen Mangel hos mig paa at være blandt de Tfoendes Samfund, hvilke~~t~~ ieg selv er Aarsag til, fordi ieg icke er Guds Aandlydig. Men ieg vil bede og stride imod Synden, og dagligen afdøe min Egenwillie.

Kiære Venner, bed med mig! Ieg skal aldrig glemme at bede for eder, at vi alvorlig kom til at stride for Livsens Krone, at vi icke skulde blive med dem som søge og dog icke komme jnd.

Hilses fra alle her til alle der som vil elske Gud, og tilsids fra mig, Birgit Kittils Datter.

Iøsdal den 7 April 1801 ,

De smaa Bøger som ieg tog med mig, blev icke noget solgt af. Nogle gav ieg bort, og to Dusin tog Gulbrand Veraas med sig. 3de af Lærdoms Grunder blev ogsaa givet bort.

92.
===

1801, 9. april.
=====

Bøle i Gjerpen.
=====

Ole Herbjørnsen til broren Håvald.

Elskelige Broder, fraværendes i Legemet.

Men mit Ønske er <at> vi maatte kom~~e~~^m nærmere og nærmere i Aandens rene Samfund og Forening i Iesu Sind, som ieg dagligen vil bede til Gud om Kraft at vinde Seier, saa vi kunde bekomme en fuld Løn, og stride mandelig saa vi kunde erlange den himmelske Krone, som ieg ved du er icke uvidende om, kiære Broder, udvortes efter Bogstaven, at vi haver meget talet derom, hvorledes det skulde være. Men saa haver det icke blevet videre iagttaget eller kommet til nogen sand Fornægtelse og Overladelse i Guds Villie.

Da ieg ofte haver talet med dig derom, og du haver sagt det samme som ieg og holdt med med Munden, men Hiertet har desverre

været langt derfra, som icke allene skal siges til dig, men til mig selv ligesaa vel. Og ieg ved nu icke hvad ieg skal skrive dig til, som kunde mest opbygge og komme i dit Hierte til Eftertanke og alvorlig Bøn og Strid. Ieg synes ieg kan intet bedre ønske dig end at du med Asaph i den 73 Psalme 28 Vers <finder> at det er dig godt at du holder dig nær til din Gud, og sætter dit Haab paa den Herre som er over alle Herrer og Tienere, den rette Konge, som er over alle Konger paa Jorden, at om du da er iblandt de Ugudeliges Selskab, som Asaph klager over i den samme Salme, saa kan du dog have mange Tider og Stunder til at tale med din Gud. Ia, vi kan tale enfoldigere med Gud end med Men~~ne~~sker, da Gud er allesteds nærværende. Ia, han er hverken indelukket eller udelukket, men overalt tilstede.

Skulde vi da icke søge flittig at tiene, ære, elske saadan en Konge, der kan hielpe os af Nøden og frie os fra Døden? Ia, ieg beder dig og alle som hører og læser disse Ord, at de fornemmeligen bruger de rette Vaaben, som Paulus siger: tager Saligheden Hielm paa, og Aandens Sværd som er Guds Ord, med hvilke I kunde slucke alle de Ondes gloende Piile. Ia, ieg beder dig, kiere Broder, at du icke overslaar med Kiød og Blod, men giver Tugtens Aand Rum i dit Hierte. Og frygt icke for de Ting du her skal lide, at plage dit Hierte med unyttig Sorg og Verdens Bedrøvelse som gjør Døden! Men udryd Saadant af dit Hierte!

Det verste er at lide Skade paa sin Siel, da vi icke skal frygte for dem som ihjelslaar Legemet, men kan icke ihjelslaa Sielen, men frygte~~de~~ heller for den som, ~~haver Magt~~, efter at han haver ihjelslaget Legemet, kan have Magt til at tage baade Legem og Siel og kaste i Helvede, hvilken er den anden Død. Ia, ieg haaber da, kiere Broder, at du tager Deel med mig i det Gøde

som Gud tilbyder os, da han vil icke forskyde vore Bøner. ~~Naar~~ [✓] Naar vi af gandske Hierte vil søge ham i Aandens og Kierlighedens rene Sind, saa trænger vores Bøner til Gud i Himlen ind.

Men saa maae vi icke en Tid allene elske Gud, og den anden Tid tage Deel i Verdens Glede, da vi icke kan tiene toe Herrer [til tacke], og heller icke kan vi tiene Gud og Mamon. I kan icke dricke Herrens Kalck og Dievel~~ens~~ ^{ens} Kalck. I kan icke være delagtig i Herrens Bord og Dievelens Bord, som ieg frygter meget for dig, at du er for letsindig til at følge med i det Onde, endskiør du kan kiende undertiden at du haver Saar af Sverdet som er Guds Ord, der er vist megtig til at opskiere og aabenbare den mindste Syndelyst, naar det faar Rum i Hiertet. Da er det vist som Ild og Hammer, der kan sønderslaa det haarde Stenhierte.

Ia, ieg beder dig atter, som vor Begyndelses Ord lyder, at du holder dig nær til Gud. Saa vil han holde sig nær til eder. Men forlader vi ham, saa vil han forlade eder. Og forkaster vi Gud og hans Ord, hvad Trøst skal vi da have?

Saa vil ieg nu slutte min Skrivelse denne Gang. Og enten vi da findes mere eller icke i Legemet, saa skal vi omgaaes i Troen her, og hi~~et~~ ^s i Beskuelsen. Naar vi vil være troe indtil Døden, saa skal vi vinde Seier og faa Livsens Krone. Vær nu saa kierlig hilset fra mig og til alle der som elsker Gud og strider i Bønen, at ville blive delagtig i det evige Livs Gode. Og saa beder ieg dig at du vil, om Tid og Leylighed kan være dertil, at du skriver os til med det Første, hvorledes det staar til med dig, baade i det Legemlige, men fornemmelig er det baade det Første og det Sidste, hvorledes det staar til med din Siel. Thi naar Gud er med os, da kan ingen være mod os.

Og skriv nøye alting, hvorledes det er med dig! Er det da

noget som fattes dig, enten i det Legemlige eller Aandelige, som altid fattes os, fordi vi er icke saa flittige som vi burde, — og naar vi da faar vide din Tilstand, saa skal vi søge at være dig medhielpelig saa meget vi formaar. Lev deri vel i Gud! Amen

Bøhle i Gierpen Sogn d. 9 Apr. 1801. Olle Herbiørnssen
i Tinds Præstegæld.

← Sendes fra mig til Haavald Herbiørnssen,
Soldat ved Tinds Compagnie.

93.
===

1801, 23. april.
=====

Reinli.
=====

Ole Christiansen Lapperud til Cornelius i Vestfossen.

Elskelig Medarbeyder i Herren Carnelius, mig ganske ubekiant i Legemet. Gud hielpe os at kiende Herren og os selv, saa havde vi den beste Videnskab!

Ieg skriver dette til eder, som Hans Nielssen haver skrevet til mig (= "Brev frá HNH" nr. 40, 29. mars 1801), og om dette vort Arbeyde i det Legemlige, om Møllen som ieg ikke ved hvad det bliver med nu. Og ieg skulde have reyst til eder med Pengerne; men saa haver ieg saa kort Tid. Thi ieg skal hiem og gaa til Alters, og saa til Bergen igien. Og derfor kommer der nogen anden til dig Ieg beder dig at om det icke bliver af med Møllen, at du da raader dem her, hvad dy synes kunde være best at anvende med dem. Thi Hans siger at det skulde kjøbes Faar eller andre Chreatur for dem. Men dem her tør icke ret vaage det; for det bliver vanskeligt at faa dem igien til Høsten, og <de> vilde derfor heller kjøbe Korn.

Men ieg taledede ved denne Mand paa Semle (= Simle i Nord-Aurdal?) som bad mig hilse dig. Han vilde gierne vide om det bliver af med Møllen, saa han kunde faa samle tilsammen saa meget han kunde til dens Brug. Og <h>vis det icke bliver af, saa vilde han kjøbe Faar

for noget som han havde selv. Og saa havde han noget som var for Bøger han havde ~~sagt~~ ^{solgt}. Han vilde nok hjælpe dem her at faa kjøbt Kreatur; thi han haver meget Forstand paa saadant, og sagde at Menneskene er saa i Nød at dem sælger for billig Pris.

Men jeg frygter for ham, at det ikke kunde blive til lys for Menneskene, men kan give Anstød ved det <at> dem kunde sige vi vil bedrage Menneskene, som maa nøye oplyses Menneskene om at vor Sind er til at gjøre Godt, som det kan vel være Hensigten af alle Men det maa og sees paa at Herren ~~saa~~ kunde komme til at prise derved.

Jeg synes for mig at jeg vilde gjerne være flittig paa hvad Maade jeg kan gjøre, men fattes mig Fattelse paa mange Ting, at gjøre Gjerningen som jeg vilde. Hans havde Sorg for det at Mølle skulde indsee med sin Fornuft, og forhindre at begynde at arbejde paa Møllen, formedelst Urolighed af de Onde. Men havde Hans være tilstede, saa har det vist længe siden været begyndt paa den. Og hvad som Hans befaler os, dette skulde vi gjøre, og ikke agte hvad de andre derimod vilde sige. Thi efter Lyset skulde vi lade os rette og ikke af Mørket. Thi jeg haver set mange Guds Gjerninger af ham, hvor han haver reyst.

De er saa god og gjøre eders Flid at give dem her Underretning hvad dem skal gjøre som kunde være mest til Nytte, og ikke agte paa om vi skulde have aldrig saa megen Arbejde og Besvær; thi vi skal være Guds og ikke vor egen. Og det maa nøye eftersees at ikke noget Uretfærdigt bliver gjort.

Vær kærlig hilset, alle Venner i Herren der, fra os her og tilsist fra mig,

Ole Christianssen Lapperud.

Rensli d. 23 April 1801.

94.

1801, 26. april.

Berge.

=====

=====

Aslaug Olsdatter Berge, Ole Halvorsen Berge og Ole Gulbrandsen
Væraas til korporal Ole Olsen Berge.

Vær hilset fra os! Vi er nu vel alle ved Hilsen og Sundhed i det Legemlige, som vi og hører fra dig. Du beder og at sige dig hvorledes det er med Chreaturene; dem haaber ieg at faae nogenlunde vel fremfød. Men til Folket maa vi nok faae kjøbt os mere Korn. Vi har og leiet Ole Dustrud (= Dusterud, gnr. 67 i Flesberg) fra Sommernatten og til Høsten i halv Tieneste, og skal give ham 7 R.daler. Vi haaber at faa de Penger af Torger Udalen (= Uvdal?) vist, til at berge os med.

Ieg haver og tænkt paa om du kunde kommet hjem igien for at gaae til Alters, om det var mulig, som vi kan faae Underretning fra dig om ved første Leilighed. I det Aandelige synes ieg og at vilde stræbe, men synes, ieg frygter for det bliver altfor liden Fremgang deri. Og <ieg> kan ikke videre sige end hilses fra mig og Børn, og beder Gud vilde ledsage os til det Bæste.

Aslaug Olsdatter Berge.

Elskelige Søn Ole Olsen.

Ieg vil lade dig vide at ieg i det Legemlige er ved Sundhed, og tænker paa at søge Gud, og <at> have ham var nok det Bæste. Men det kan nok blive altfor ~~liden~~ halvt(?) efter Nødvendighed. Og synes ieg ikke har nogen Bekymring i det Legemlige, men udretter hvad ieg kan formaa. Vær dermed hilset fra mig, Eders Fader.

Ole Halvorsen Berge.

Vær hilset fra mig og flere her, til dig og alle der som vil søge ~~KALKEN, KALKEN, KALKEN~~ Herren og annamme ham til Herre, at modtage og villig drikke Lidelsens Kalk for at dødgiøre Kiødet og faa et aandeligt Liv, og være frigiort i Christo Iesu til at

vandre forsigtig, give Agt paa sig selv og Lærdommen, være et Lys iblant den forventede Slægt, som du siger <at det> er ilde at det ikke bliver iagttaget af de som er af den, nemlig forventet. Og jeg tænker paa mig selv, ia og dig med flere. Om vi ikke skulde være flittige i det Gode, saa bliver vi og forvent, og faar en falsk Aand mod Iesum og hans Menighed, som jeg og ofte fristes til. Men Herren bevare mig fra at følge det!

Vi har vel Aarsag til at frygte, men ikke staa stille derved — thi det er daarligt —, men overgaae til Lydighed og blive mere henbrændt af Guds Kiærlighed. Det ønsker jeg du og vi alle maatte blive, og ikke staa ved Klagen og frygte for Straffen og være en Belial, som Broder Hans Nilssen skriver hid at vi ikke skal gjøre, som jeg og tænkte at erindre dig om saavel som mig selv.

Thi vaer din Munds Døre for hende som ligger i dit Skiød! siger Profeten. Thi som vi alle af Naturen ere tilbøvelige til at elske os selv i egen Ære, Høyhed eller nogen anden Synd som i Hiertet vil beholdes, og <som> for Kiød og Blod er godt at holde i Skiødet eller elske, kan <vi> dyrke saadan en Engel som hindrer Kraften. Gid vi ret kunde forstaa og vogte os herfra, og ey samtykke med de som Fienden vil lokke til eller forvende, at det kan skee Gud til Ære, men dog være blandet af egen Visdom eller Fornuften.

Jeg kan nu ikke mere sige, men maa lade dig vide at vi har faaet mange Brev ifra Hans, og <det> siste var skrevet i Bergen den 27 Marti (= "Brev fra HNH" nr. 38). Og jeg skal hilse dig fra Gulbrand; han er nu hjemme.

Jeg er nu her paa Berge, og agter at tage vestover med Bøger. Og Tilstanden her ved jeg ikke noget at sige om, men frygter for at der udvandret noget af den døde Aand, her som andre Steder.

Vær meget kiærlig hilset fra mig og dine Sødskende, O. og G.!

Berge den 26 April 1801.

Ole Gulbrandsen Wæraas.

Til Corporal Berge af det Tiindske Compagni ved Granedererne under Hr. Capitain von Bassøe til Friderichs Wærn.

95.
===1801, 2. mai.
=====Vassbotnen.
=====Knud Stud til Cornelius Corneliusen.

Elskelige kiære Broder.

J det Brev ser ieg du venter Skrivelse fra mig, hvilket ieg maa bekiende at Selvgodhed og Egenkiarlighed vil henge mig altfor meget over, som ieg ved er en Vedersty~~g~~elighed for Gud. Saa ieg fornæmer at de gamle syndige Vaner vil koste Møye for at faa dem udrydet. Thi Kjød og Blod efterkommer saa let det som er on<d>t; men det Gode gaar det sagte med. Ja, en<d>og fra de speede Aar af er vaa<r> Natur saa tilbøvelig til det Onde, men derimod det Gode falder althid besværligt at efterkomme. Saa Synden hænger bestandig over mig, og <ieg> vakler altfor meget i det Gode, som ieg dog burde staa fast ved og aldrig ryg<g>es.

Thi ieg fornæmer her vil mere til, at naae det Maal som Gud har bered for os, end at vandre efter sine egne Lyster og Begierligheder, hvilket ieg har gjort altfor meget, og enu hver Dag lægger Syn^{<d>} til Syn^{<d>}, dog tænker at vogte mig, men er ikke i Stand dertil. Saa ieg maa sige med en Davit i den 38de Psalme, at mine Synder gaar over mit Hoved, og de are blevne svare som en svar Byrde. Thi ieg giver mine Misgjærninger tilkiende og sørger for mine Synder, og derhos bede<r> af Hierte: Min Gud, skab et reent Hierte i mig, og giv mig en nye viis Aand! Og forkast mig ikke fra dit Ansigt, og tag ikke din Helligaand fra mig! Men dan og virk i mig det dig behager! Amen.

Det Papiir hos den Ternemesteren paa Kongsberg faar du kjøbe til begge Bøgerne, og <ieg> saag dem gierne med de Snarreste færdig

Hilses fra os og Forældre, og <vi> er alle friske.

Fra din Broder,

Knud Stud.

Wasbonden d. 2de<n> May 1801.

Til Cornelius Corneliusen, boende i Westfossen.

96.
===1801, 3. mai.
=====Viste.
=====Anna Halvorsdatter Viste og Maria Halvorsdatter til HNH.

Hiertelskende kiere Broder H. N.s.

Den almægtige Gud som haver ved sin ~~XXXXX~~ Aand givet dig at skrive saa megen Sanhed til os, — ak, at det blev taget til Hiertet! Da blev det til Rettelse, som du formaner os ofte til. Men ieg maae klage over mig selv heri, at ieg ikke i saadan Lydighed følger det som Ordet og Aanden lærer mig ieg skulde gjøre, og gjorde naar ieg var hans lydige Disipel der fornægtede sig selv indvortes, som ieg kiender vil mere til end udvortes, da ieg ikke vilde forholde noget som kunde anvendes til Guds Ære, men [at] overvinde ald meniskelig Frygt, Ære og Høyhed, i Sagtmødighed og Ydmyghed at være en Tieners Tjener.

Ak, at det maatte gjøre mig ondt af ganske Hierte, at ieg har ikke overlat mig til Herren, at ære ham baade med Aand og Lemmer! Thi begge hører ham til. Men heri haver ieg undertiden Uroe. Thi naar ieg grunder paa hvorledes ieg skal komme ud at ære Gud og tiene Næsten, da er den indvortes Fiende derimod, saavel som den udvortes, saa ieg mer og mere lerrer at kiende Natturens Sans, der er Fiendskab til Guds Lov. Dog, ieg synes at vilde gaae imod den indvortes <Fiende> i Haab at overvinde, men igien i Kierlighed <at frygte for mig selv og flere, at det ikke sker af en frivilig Aand. Thi naar Menisket søger noget andet end Guds Ære og Næstens Frelse, da er det ikke Gud behagelig. Thi naar end (= man) ikke forke>staar sit eget Hus, hvorledes skal han da forsørge Guds Menninghed?

Du, kiere Broder, beder at vi skal sige vor Grund om det Brev du skriver om den Aands Art der gav sig i Kloster. Da er min <Grund> denne, at det kommer deraf at Meniskerne ikke bliver fast

ved denne Troens Begyndere, at see paa ham der har givet os sit Exempel, at vi skulde efterfølge. Han begynte i Ringhed, men fuldkommede enda mere da han var lydige til den forsmedeligste Korsens Død. Af hannem skulde vi lære at forringe os selv, saa Guds Kierlighed kunde faae Magt over Hiertet, at drive til sin Ær. Saa var vi fornøyet om vi end vare iblant de Groveste, naar vi i Kierligheds Suk, Sorg og Venlighed paamindede med kierlige Ord, og Bøn om selv at følge det en lærer, saa Ordet kunde have sin levende Kraft. Da har han lovet at det skal ikke kome tomt tilbage.

Hilses saa kierlig fra alle Vennerne her og til alle der, og tilsidst fra mig, der af Hiertet ønsker at være din Sødster i Christo.

Viste den 3d^e Mai 1801. Ana Halvorsdatter.

Hiertelskende kiere Broder H. N.s.

Den almegtige Gud som haver kaldet os til sine Børn her i Naadens Tid, at beredes til et evigt Liv —, men ieg kiender at Fiendens List er mange til at forføre vore Siele, ey alene <ved> Kjødets Fristelse, der altid begierer imod Aanden, men <ved> Ære og Høyhed, der haver været og er det største Fald fra Gud, tillige med Verdens Kierlighed, der aldtid følges ad. O at vi vaagede over os selv og søgte Gud i en sand Fornægtelse ifra alle Ting!

Hilses hermed fra mig, der søger Gud om Kraft at blive din lydige Sødster efter Guds Villie. Maria Halvorsdatter.

97.
===

1801, 5. mai.
=====

Hauge.
=====

Ole Nielsen Hauge og Paul Gundersen til HNH.

Kiere Broder Hans.

Herren, vor barmhiertige Gud, fremdeeles bevahre dig og giv<e>

dig Kraft og Frimodighed at vandre frii og ubehindret baade udvortes og jndvortes som et lydigt og gavnligt Redskab i Guds Haand, for at samle til Guds stridende Kierkes hellige Samfund her paa Jorden, hvilk~~et~~ er mest fornøden af alle Ting! Ach, hjælpe os Gud, at dog nogle maatte blive Kaldelsen lydig!

Du seer, kr. Brdr., af vedfølgende Skrivelse af 3de Sidstl., at jeg ikke har seedt din nest forige Skrivelse, ja ikke ennue, og derfor ikke har viidst om denne din Begiering at sandig (= se de dig) disse Beviser. Det er vel til Preventeerskrøbene som ske gaa langs Kysten dem vil comandere dig.

Naar du skriver, da lad os og viide ~~h~~vorleedes det er med Pappiir Møllen, ~~h~~vor den er, og om du vil Gundroe Ramstad skal reyse diid. Mo[h]r viil endelig viide om Karen vil have alle sine Klæder, eller hvilke hun[d] vil have. Strie kan og blive an sendt, samt Lin[d].

Leev i Guds Freed, ønsker O. Nielsen.

Houge den 5te Maji 1801.

Elskelige Broder i Hiertet H. Ns.

Herren være med os! Det er godt at blive en Thieners Thienar, og saaledes tilstope de daerlige Munde og vandre i den brendend~~e~~ Kierlighed, der har den sande Visdom til at bevare Guds frygt i Helliggiørelse til Troens Styrke, der hader al Skiødesynd, hvad det er der vil besmitte Den Helligaands Indfangelse og fører Aanden i Trelldom. Det er godt at blive en aandelig Borger, der kan drive det Minste og derved vise det Største, der ~~er at~~ have Brudgomen i Hiertet og være af hans Vener som ..... at døde al ond Lyst.

Vær hilset med Guds Velsi~~g~~nelse til eder alle Vener fra mig,

Paal Gundersen.

NB. Ieg haver tænkt og spurt Brødre, at nor Bøgerne komet, at tage nogle Hundre og reise til Skien (ms.: skienen), da der er nu stor Be<gie>righed der omkring, <sa> at der kan nu aagres baade aandelig og timelig. Giv os Svar herom! Der er en aaldig (= oldig, gammel) Mand og Søn der nær ved, ved Skien, ved Navn Erik Bøle. Han vil have Binde<t> (= Indbindingen?), og ieg vil hierne reise did og faa det i Arbeyde. Der er stor Begarlighed. Vi haver Skrivelse derfra. Fra Grevskabet hilse <de> dig, der formerer det Gode. ....

(I margen:) Her er ike komet Bøger inu. Vi ventes ver Dag. Giv os Svaar herom! Thi dem venter at faa Binderi der. PGs.

98.

1801, 5. mai.

Hauge.

Attest fra lensmann Ole Nielsen til FNH.

Nærstående ung Kahrl Hans Nielsen Houge her af Thunø Sogn i Smaalennenes Amt har efter vedheftede Sestions Resolutjon for det Borgiske Infantarj Compagnje under det Søndenfjelske Regiment den 6te Martji 1789 — tient mig som Lensmand Kahrl i Gleming Lensmand Districh troe og flittig den bestemte Tiid, fulde tii Aar, og der over saa meget som jndtil Session for samme Compagnje igiend ultj-moe Junji 1799 — da ieg blev afgivet min Broder Michel Nielsen i S<t>eden.

Hvorfor hand ifølge Skatteforordningen af 1738 er frii for all Millitajr-Tieneste. Og derfor herved meddeeler ham denne min skyldige Atest.

Houge paa Rolfsoen den 5te Maji 1801.

O. Nielsen,

Lensmand i Gleming

(Districh ved Fridrik-

std.)

99.
===1801, 5. mai.
=====Saasen(?).
=====Hans Christensen til vener.

Hierteelskelige kiære Venner i Herren.

Ieg ønsker eder som mig selv at Gud af sin store Naade vilde lade os faae see vor store Elendighed og hvad [h]vi har fortient med vore Synder, saa vi engang kunde blive ret bange Synden som for Dievelen selv, og vor Aand kunde blive ret angerfuld og vort Hierte sønderknuset over vore begangene Synder, som er bedrevene fra vor første Ongdoms Tied. Ia, lader os bøye[s] os og blues ved dem for vor kiære Gud og Fader, som haver [h]veret saa langmodig imoed os! O, laed denne hans Kiærelighed drage vore Hierter til at elske ham igien! Thi han elskede os først.

Ia, ak at vi maatte elske ham over alle Ting, og ikke være med dem som frygter Gud for Strafen, og bekiender at dem haver fortient Straf! Men lader os dageligen bede Gud om Naade og Forladelse, og stedse arbejde derpaa at udrydde Synden af vore Hierter, saa Gud kunde faa i-øst sin Kierlighed i vore Siele, saa vi kunde blive ret brændende i Aanden til at tiene Herren! Ia, Gud give os dertil sin Naade for Iesu Christi Skyld! Ammen.

Ac, kiære Venner, vi som skriver hverandre til i Herren, ac at vi vare de rette Venner som ikke gjorde Synd, men altid havde Guds Bud for Øyene, saaledes at vi stedse rettede os derefter i al vor Omgjængelse og Omgang, saa at vi kunde komme til at lyse for andre baade i Ord og i Giærninger, og ikke grave vort Pun<d> ned i Iorden (ms.: gioreden) eller sette vort Lys under Skiepen, men paa Lysestagen, saa det kunde lyse for alle dem som er i Huset, ikke alene i det eget Hus, men hvor du kommer hen i Verden.

Men lad det vere mere af Hierte end i Ord! Og stedse bed Gud om et rensset Hierte og en god Samvittighed! Og altid arbeyd[e]

derpaa selv, saa meget det staar i din egen Magt, og nøye vaag over det bedragelig~~e~~ Hierte, og bed Gud at han vil oplyse det <om> alt som er Synd! Og ver saa villig til at afstaa det alt sammen efter som Gud vil aabenbare det for eder!

Ia, ac at vi vare ret villige til at afstaa fra Synden, naar Gud ved sin Aand og Ord minder os om Synden og tugted os med sin Aand, da at vare villig til at afstaa fra alt ondt Vesen, og nøye prøvem naar Guds Aand tugted os, om vi havde gjort noget Ondt eller efterladt det Gode. Ac, kiere Venner, lad os ret opofre os til Gud med vort ganske Hierte, og arbej~~de~~ daglig paa det Gode! Ia, Gud give os dertil sin Aand og Naade, for Iesu Christi Skyld! Ammen.

√ Nu maa ieg afbryde min ringe Skrivelse, og bede Farvel og begive mig paa Reisen. Thi ieg haver faaet Mars-Aarder, og ieg kan ikke mere sige. Men ieg ønsker eder som mig selv Guds Naade og Syndernes Forladelse, og at den brændende Guds Kierlighed maatte indtage vores Hierter. Det ønskes og bedes saa hiertelig af mig, eders ringest Tiener. Men skal vi faa den, da maa dette gamle Vesen bort, og <vi maa> stædse rense vore Hierter fra al Besmitelse, og daglig træde frem for Gud med et bøyet Hierte og en angergiven Aand. Ia, Gud give os dertil sin Naade for Iesu Skyld! Ammen.

Hilses saa kierlig fra alle Venerne som oprigtig vil frygte og elske Gud. Lev vel i Gud, Venner!

Saasen den 5d Mayi 18001.

Hans Christensen.

Til Iacop Ullebake.

100.

1801, 15. mai.

Kuskebakken.

=====

=====

Anders Christophersen til HNH.

Elskelige Ven i Gud Hans Nilsen.

Efter Eders kjarlige Skrivelse af 25de Aprilj er nu efter Eders Begier skrevet og saavidt udrettet, som og lidet blev skrevet om sidste Post, som ieg haaber I haver faaet. Og ieg skrev til Hoecke i K<i>benhavn> det samme som I havde skrevet, at han ikke havde faaet nogle Penge fra mig. Thi de 220 Rdr. blev sendt til Møller; de (ms.: møler dj) haver vel og Melleemregning med Postp<enger>. Thj de smaa Breve haver ieg ikke betalt naar ieg haver sendt dem, og ikke det første af Manuskraften. Men de 2 sidste Dele betalte ieg med 1 Rdr. 2 S.

De tilsendte 4 Pakker af den gamle Tryk haver vi tallet. Den Pakke med Sandheds Bekiendelse, som er 2500 Bøger, og de indbundne er efter Skrivelsen, og lidet Spon og Pap som er Bind af gamle store Bøger, dog godt det som er. Det andet uindbundne haver vi ikke tallet; thj i fior tælte vi ikke, hverken til os eller fra. Men nu er det vel rettest at tælle, at det ikke skulde blive for meget Uret gjort. Om I vil det, saa vil vi gjerne vide det.

Hilses fra Dyrendal. Vi skal faa af C. Forklarelse det han haver Leilighed til, naar han faar efterseet hvor meget han haver. Saa vi skal faae sendt det naar Skibsleilighed falder. Ieg mener vi faaer vel snart Macheltu (= Makulatur?) og Spender fra Ole Ber. Saa skal det, om Gud vil, komme med første Skib.

Ieg takker Gud og Eder for alt Godt. Ieg ser at de udvortes Fiender haver nu gjort sin største Flid at faa Eder saa høyt de kan; men ieg haaber ved Guds Naade I dog ikke falder. Ieg haver mest at giøre med mine egne indvortes Fiender, haaber ved Guds

Naade at overvinde, kun at ieg blev saa vist Gud ret lydlig.

Vi haver nu intet Brev faaet fra K., og ikke <fra> Eder. Thj deres Post fra Bergen er endnu ikke kommen. Ver nu saa kjerlig hilset fra alle Venner her, til Eder og alle der, og fra mig,

Eders ringe Tiener, Anders Christophersen.

Kuschebachen d. 15de Maj 1801.

101.

1801, 21. mai.

Kuskebakken.

Anders Christophersen til Mads Møller.

Elskelige Ven i Gud M. Møller.

Kjære Ven, I ombedes at bringe indsluttede Sædler til Brødrene og Copie af H. N.<s> Brev, og at det kommer siden til Kongsberg med den Sedel. Og saa siger H. N.: Om det ikke skulde blive noget af med Møllen, saa vil han, om det er nogen Penge til over< saa vil han have dem did, at dem kan bruges til noget nyttigt, til Guds Ere og Nestens Nytte.

Ver saa kjerlig hilset fra alle Venner her til eder samtlig, og <fra> mig, eders ringe Tiener, <som> ønsker det og var af Troens Lydighed efter Guds Vilie.

Kuschebachen d. 21de Maj 1801. Anders Chrestophersen.

NB. H. N. venter paa det Macheltu.

← Til Kiøbmand M: Møller a/ Drammen.

102.

1801, 8. juni.

Verås.

Ole Gulbrandsen til Cornelius Corneliusen.

Herrens Naade og Fred være med eder alle, til at faa et stadigt Sind i den sande Gudfrygtigheds Øvelse, saa vore Hierter kunde fornyes til Guds Billede, og iføre os med Ydmyghed og Sagtmodighed

at være flittige at udrense det Urene saa det Gode kan tiltage, med en frivillig Aand til at vandre paa Sandheds Vey og forlade os paa Herrens Miskundhed! Han er trofast, som ved sin Aand har kaldet os, at vi skulde være hans Eyendom.

Gid vi maatte af ganske Hierte søge at blive lydig, og ey tage Naaden forgiøves, at de Ting vi har arbeidet paa, skulde ikke tabes, men <vi> blive bevaret fra alle Afveye som vil hindre og skiule Sandhedsti at gaa, saa vi ikke Kronen kan faae!

Ver hilset paa det Kierligste fra os her og mig, Ole Gulbrand- sen Wæraas, den 8tende Juni 1801.

Ombedes Cornelius at du med det Første vilde sende den Boge- Pakke til Nils Aaker paa Kongsberg, som skal til Bache, og om der er nogen Hys<s>ing med; ellers saa faar vi kiøbe den. Ieg har havt to Bud efter Bøgerne; men <de> er ikke kommen. Er Gondro eller nogen anden der, er de hilset fra os. O. G.

← Til Cornelius Cornelius<sen> i Wes<t>fossen.

103.

1801, 10. juni.

Larvik.

Peder Olsen til Mads Møller og andre vener.

Elskelige Sødskende i Herren.

Guds Fred og Naade, af Gud vor Fader i Christo Iesu og Den Helligaands Oplysning, vere eder og os alle tilønsket!

Hvormed skal ieg prise Gud som er mig saa naadig, og lader mig ennu see Naadens Tiid til min Saligheds Forarbeidelse? Derfor maa ieg vel fatte et fast Forsæt. Mon ieg ikke skulde kiende at det var mig nødvendigt, da Gud er mig saa god og viser mig sin mægtige Haand i alle Deelee? Da Profeten skriver til de 1. Corinth- ier 15, 58, da skriver han til mig: Bliver faste, ubevægelige,

overflødige altid i Herrens Gierninger, vidende at eders Arbejde er ikke forfængeligt i Herren! Men naar ieg seer hans Formaninger og derimod mine Gierninger, da staar ieg til Skamme. Dog maa ieg haabe paa Herrens naadige Hielp og Bistand. Han fører sine saa viiseligén naar ieg ikke er modvillig.

Hver af eder lægge ned hos sig selv paa den første Dag i Ugen, og samler som et Liggendefæ hvad han faar Lykke til, siger han i 16, 2, at Hielpen ikke da skal blive samlet først naar ieg kommer. Naar vi ikke skulde sanke et Liggendefæ oftere end naar vi var i legemlig Nærverelse, da gjorde vi hverandre til Guder. Og det eene Mennesket kan ikke hielpé det andet i saadanne Ting, uden ved Guds naadige Kraft som af Naade er nedlagt hos dem. Dem er alene paa den Sted hvor Gud fører dem; men Gud er allesteds, hvorfor vi kan ved hans Naade og Hielp samle hvor vi er, uden Forskiel paa Tid og Sted. Dog kommer ofte den eene den anden til Understøttelse.

Ieg maa takke Gud for sin Naade, at han ledsagede digx Paael hid, mig til Opmuntring. Derfor formanés os at kiende dem som arbejder iblant os og ere vores Forstandere i Herren, og paaminder os. Og vi skulde overmaade elske dem for deres Gierninger **S**kyld. C, kunde vi altid giøre Gud Taksigelse i alle Ting, for sin store Kierlighed, at han ikke flytter sine Lysestager af sin Sted, men enu holder mig ilive, da ieg ofte falder i tvilsomme Tanker, og Sætan søger at kaste ind sin Forgift, i Høymodighed, i Tvilraadighed, i Ietsindighed, i **K**oldsindighed og saadanne Laster som ikke Menneskene saa snart kan skiønne førend det bryder ud. Men den klareende Gud seer det alt. Hvis ieg ikke kan takke før han af Naade lærer os saadant at forstaa og leder os selv ved Haanden, og lokker os til at stride derimod!

Dog frygter jeg ofte for mig selv, at jeg skulde stridde med min egen Magt, og ikke efter Loven eller af den Kierlighed som er Lovens Fylde. Jeg kiender mig ofte avmægtig deri. Det er ogsaa en stor Naade af den almægtige Gud og hans langmodige Kierlighed, at han endnu drager mig med sine Snorer. Men da [h]ierder det for mig at betragte om jeg vil blive ved Følelserne og ikke ved Mindelserne, som Hans <Nielsen> skriver. Jeg tør ikke kiende mig værdig til at sige Broder, men forhaabende <Broder>. Jeg haaber dog paa Guds opholdende Naade i det Gode, naar jeg tragter efter at gaa frem, dog (= selv om) det gaar sagte. Men den langmodige og kiere Fader er mig saa meget god, for hvis (= hvilket) jeg ikke kan priise <ham nok?>.

Det kommer mig ofte for at jeg skulde tage eller skrive Herrer Navn lettelig og u-overveiet. Enten det er Mindelser eller Fristelser, veed jeg ikke. Jeg kan ikke saa ret forkaste eller beholde, dog jeg kan ikke sige jeg er ikke lært. Men det er min egen Seendrægtighed til at tage imod eller holde Huusholdning med <det> Betroede, som jeg maa skamme mig over. Dog jeg kan ikke undskylde mig ved nogen Ting. Huusbonden bliver derfor vreed. Heller ikke hielper det at klage for Menneskene. Gud seer paa Villien; han kiender os alle, men ikke for sine.

Her er og nogle iblant os som strider med Munden, og ligevel samler sig et Liggendefæ som Rust fortærer. Og jeg frygter for mig selv, at være af samme <Art>, eller blive. Gud hielpe os alle at blive bestandige i det Gode, og holde fast ved <det> indtil Enden, for sin elskelige Søn!

Hilses paa det Kierligste fra alle her — jeg siger alle, og det var at ønske — og til sidst fra mig, som arbejder paa at blive deres Medbroder i Christo. Ach at jeg ikke skulde hykle

for andre og derved bedrage mig selv!

Lauerviigen d. 10de Juni 1801.

Peder Olsen, Piber

af l. Grena. Com.

Om nogen af Godhed vil, skriv mig til!

Herrens Naade og Fred hvile over dem som antager den! Lev vel!

Til Kjøbmand Mads Møller i Liller-Sund paa Bragnæs i Drammen, a
Drammen.

104.

1801, 11. juni.

Kongsberg.

Ole Nilssen Wamb til vener.

Elskelige Venner i Herren, Gundro og Poul Gundersen, ia alle
forenede Søskende i Herren.

Kristi Kierlighed tilligemed Bønnens Aand vær og blive mere og
mere levende i alles vore Hjerter, til at bede uden Afladelse med
og for de nyfødde Børn i Herren!

Ieg skal hilse eder ifra Vennerne i Vasser Sogn, og ifra Gunil
Ulebak og Siri Andersdatter. Dem er nu meget syge paa Legemet;
dem var saa syge den Tid ieg taledede med dem, at de ikke kunde
udføre sit Spyt, men maatte udtage det med et Tørklede, især Siri.
For mine Øyne syntes ieg hun ikke kunde leve længe; men Gud ved
det best. Dem bad saa inderlig til Gud at han vilde hielpe dem,
og bad mig at hilse til eder alle og sige eder et Farvel, da dem
ikke ventede at se eder mer i dette Liv. Men Siri sagde <at> naar
hun kommer til Gud, saa ved hun hvorledes det er med Brødrene, og
da vil hun bede for os. Hun syntes det var sødt at døe og blive
løst herfra og komme til den evige Sommer, og bad Gud at han vilde
løse hende herfra.

Det er vist gledeligt at gaa Døden imøde naar en er bered. Giv

at vi aldrig maatte lade Hiertet indtages af nogen lyst til dette Liv eller nogen Begierlighed efter dette<s> synlige Ting, men overlade os i Gud og ganske opofre os i ham!

Det var nu denne Tirsdag ieg var der. Ieg vilde gierne bede Poul eller Gundro, om dem havde Tid til at gaa der ud denne Helg, eller om Arne eller Marte Aa<s? kunde>. Det var vist en Glede fo dem at faa tale med en af eder, om dem levede den Tid.

Ieg haver været ma<n>ge Steder; men det er ikke saadanne Eke kub<b>er af som kan være tiænlig.

Skrevet i Hast.

Kongsberg den 11te Junii 1801.

Ole Nilssen Wamb.

Lad dette Brev komme Eli Havos og Ingebør hos "kiarcke Gaad" paa Branes! Dem bad mig at hilse dem. Hils min Søster, Live Magrete pa<a> Saasen!

Til Cornilius Corniliussen i Wes<t>fodsen.

105.
===

1801, 17. juni.
=====

Korning.
=====

Mads Michelsen (danske?) til vener i Noreg.

Elskelige kiære Brødre i Herren.

Ieg takker eder Søskende og Brødre for Bøgerne som I sendte til os. De var os meget kjærkomne, efterdi vi fant det i vor egen Aand, at det var en stor Guds Naade som han beviser eder, at han haver igienfødt eder til levende Haab formedelst Jesum Christum vor Herre. Men det er ikke nok at vi ere omvendte og opvakte af vor Syndesøvn og vor naturlige Fordærvelse. Thi vi maa daglig stride og kiæmpe imod Dievelen, Verden og vort eget Kiød, som er tre mægtige Fiender. Men efterdi vi haver saadan en Anfører som haver overvundet, <er det> som vi med hans Kraft kan faa Seier over alle vore Fiender.

at vi aldrig maatte lade Hiertet indtages af nogen Lyst til dette Liv eller nogen Begierlighed efter dette<s> synlige Ting, men overlade os i Gud og ganske opofre os i ham!

Det var nu denne Tirsdag ieg var der. Ieg vilde gjerne bede Poul eller Gundro, om dem havde Tid til at gaa der ud denne Helg, eller om Arne eller Marte Aa<s? kunde>. Det var vist en Glæde for dem at faa tale med en af eder, om dem levede den Tid.

Ieg haver været ma<n>ge Steder; men det er ikke saadanne Eke kub<b>er af som kan være tjenlig.

Skrevet i Hast.

Kongsberg den 11te Junii 1801. Ole Nilssen Wamb.

Lad dette Brev komme Eli Havos og Ingebør hos "Kiarcke Gaad" paa Branes! Dem bad mig at hilse dem. Hils min Søster, Live Magrete pa<a> Saasen!

Til Cornilius Corniliussen i Wes<t>fodsen.

105.
===

1801, 17. juni.
=====

Korning.
=====

Mads Michelsen (danske?) til vener i Noreg.

Elskelige kiære Brødre i Herren.

Ieg takker eder Søkende og Brødre for Bøgerne som I sendte til os. De var os meget kjærkomne, efterdi vi fant det i vor egen Aand, at det var en stor Guds Naade som han beviser eder, at han haver igienfødt eder til levende Haab formedelst Jesum Christum vor Herre. Men det er ikke nok at vi ere omvendte og opvakte af vor Syndesøvn og vor naturlige Fordærvelse. Thi vi maa daglig stride og kiæmpe imod Dievelen, Verden og vort eget Kiød, som er tre mægtige Fiender. Men efterdi vi haver saadan en Anfører som haver overvundet, <er det> som vi med hans Kraft kan faa Seier over alle vore Fiender.

Ieg lader eder vide, kære Brødre og Søstre, min Siels Tilstand fra Begyndelsen og til nu. I Førstningen, da vi blev omvendt og saa vor store Elendighed og dybe Fordærvelse og maatte raabe til Gud at han vilde forlade os vore Overtrædelser for sin kære Søns skyld, da lovede vi en bestandig Lydighed. Og da nu dette Løfte var givet, og Herren saa at vi mente det af Hiertet, da var Gud strax tilrede med sin ~~XXXXX~~ Aand og Naade, og skienkede os Lys og Kraft til at gjøre hans Villie som kalte os til Hellighed og Dyd.

Men da Verdens Børn saa at vi fik et andet Sind, da bleve de r vrede. Men vi søgte med Flid at overbevise dem om deres Synder og den deraf følgende Straf. Men da blev de saa forhærdet at vi maatte i Forhør hos vor Sognepræst, og han vilde forbyde os vore Forsamlinger. Men jo mere de forbød det, jo mere kom vi tilsammen, og nu lader de os være. Men for deres falske Tanker, som er skarp<e> Sværd, kan vi ej undløbe.

Men nu har vi udvortes Fred med vor Modstandere, hvor længe de kan vare. Men det maa lære os at vaage og bede, efterdi vi ej veed paa hvilken Stund vi ere overfaldne. Thi Fienden veed vel at bruge sig naar vi ere svage. Men lader os være snilde som Slangar, enfoldige som Duer, aarvaagne i Bønnen og i Faste, saa at vi ej gjøre Kiødets Begieringer!

Men ieg som er svag i Aanden, men haver Guds Kiærlighed til eder og til alle Mennesker, ^{at} mange Sieler kunde blive løste af Dievelens Snare og igienfødte ved Guds Kraft, er min største Lyst og Længsel, hvorpaa ieg ved Guds Aands Kraft og Kiærlighed<s> Drift arbejder tilligemed de andre Guds Børn, og vil gierne staa imod indtil Blodet, naar det kan skee Gud til Ære og min Næste til Salighed.

Vær kiærlig hilset ifra mig, deres Broder i Herren M. M. sen og Hustru i Korning. <Vi> hilser fra Hans Jensen og kære Guds Børn,

vi alle som tilønsker eder Jesu Kierlighed, Naade og Fred i hans Gierninger at drive.

Korning d. 17de Juni 1801.

Mas Micelsen.

106.
===

1801, 18. juni.
=====

Christiania.
=====

Jahn Petter Meyer til Mads Møller.

Kiære Ven i Gud og meddelagtig i hans Giærning og Forgiættelse
Mads Møler.

Vær saa god og modtag denne Pakke af Espresen, hvori er 8
Postiler, 12 Testamenter Tillæg, 12 Lærdoms Grunder, 12 Verdens
D., 12 Sanheds Bekiændelse, 12 Christelig LevnsR., 6 Evangeliske
L.R., 6 Salmebøger, da Hans N. har bedet at faa sen<d>t til
Kongsberg Marken til Forhandling, om De vil være saa god og give
Lars Køsstrud Bud, saa beforderer han det, enten <ved> selv at gaa,
eller Arne Saarbye.

Lev vel i Guds Naade og Kierlighed! Det ønskes af mig, Deres
Tiener i det Gode.

Christiania d. 18de Juni 1801.

I. P. Meyer.

Vær saa god og betal Fragten.

Til Kiøbmand Mads Møller i Bragnes.

Arne Sørbye eller Cornelius ville besørge disse Bøger til
Kongsberg, efter denne Sæddels Indhold. Bragernes den
20de Iunj 1801. Mads Møller.

107
===

1801, 28. juni.
=====

Ål i Hallingdal.
=====

Torsten Syversen Breie til vener.

Hiertelskende Brødre i Herrens Gierninger.

Guds Naade og Fred være eder tilønsket af mig, eders ringe Broder, som vil ved Guds Naade blive meddelagtig i Sorg og Glæde i den Strid og Trængsel som møder alle Guds Børn her i Tiden. Iaa ak at vi kunde blive af de enfoldige Faar som følge Hyrden efter, og vandre som lydige Børn for Herrens Ansigt, med et himmelsk-sindet Sind og et Hierte som er opfyldt med alt Godt, til at love og takke vor Herre, og tiene Næsten og give Gud Æren, og være brændendes i Aanden til alle gode Gierninger! Saa følger det af sig selv at Lemmerne drives til Flittighed, til alt det som godt er, til at lyse for Verden, at det kan sees paa os hvem I tilhører og hvor I har hiemme, saa vi kunde ved Guds Naade drage andre med os ind i Faarestien, og formere Faderens Gods ved vor Sagtmodighed og kjerlige Omgjængelse i Ord og Gørdar, saa det kan vise sig at vi ere af de Faar som høre paa Frelserens Røst, som raaber i Ørken at Synderen skal omvende sig.

Ieg maa nu slutte med en Hiertens Bøn til Gud for mig selv og alle tro Søskenne i Herren, at vi kunde efterleve hvad vi lære, og vandre dagligen frem i Helliggiørelsen og ikke see tilbage.

Vær dermed saa kjerligen hilset i Gud, Gundor Viulsen og dine Medarbeydere, Cannellius og Arnt Sørbye, og meget takket for din kjerlige Skrivelse som du os sendte til Efterretning, at vi kunde bringe fornødne Ting til Legemets Ophold. Naar som Leylighed er at de vil, skriv os til om den timelige Tilstand, hvad som behøves til Legemets Befordring, at vi kan indkiøbe i den rette Tid og bringe her ud naar som Leylighed er, at det kan vise sig at vi bruger Faderens Gods til hans Ære og Næsten til Gavn. Og saa sender ieg og min Broder, Aslag Breen, til Guttorm Hoptun 2 Smørstykker, og haaber dem kommer frem til eder.

Og saa er det mit Hiertes Attraa, om Gud vil, at besøge eder

til Vinteren, at see eders gode Gierning, som Gud lærer sine.
 Vær dermed saa kjerligen hilset, alle Venner i Herren!

Breen i Aalsgiæld i Hallingdal, skrevet den 28 Junius 1801.

Tosten Syversen Breen.

Til Cannellius ved Væs<t>fossen. Eller til Paapir Møllen Paa
 Eger.

108.

1801, 2. juli.

Solbjør(?).

Kari Olsdatter Solbjør(?) til vener.

Elskelige Søskende som af ganske Hierte vil arbejde paa at
 blive i Iesu Sind og Samfund.

Gud med sin Aand og Naade oplyse os om alt det os vil hindre
 og holde os tilbage fra den ene og rene Livsens Vey! Herren give
 os Visdom til at ransage os nøye selv, saa vi kan blive fri fra
 al Kjeds og Aands Besmittelse, og blive med de rene af Hiertet,
 som alene skal se Gud! Dette vil ieg i Tro og Haab lægge alvorlig
 Flid paa.

<Vi> kiender meget, strider derimod, kan ikke overvinde uden
 vi bekiender os med Abraham for Støv. Og det maa skee (ms.:
 maaske) med Hiertens Ydmyghed for Gud, "og ikke lade noget skie,
 bekæ<n>de os", dersom vi vil blive bestandig for den alvidende og
 rene Gud. O, at vi maatte give hans Aand Rum til at dømme vore
 Hiertens Tanker, og vi være flittig at give Agt derpaa, saa vi
 hver Tid og Stund kunde kiende hvad Herrens Villie er, og være
 bestandige ved et alvorligt Had til alt Urent, baade hos os selv
 og andre! Saa grundfaster han os i Christi Kierlighed. Og da
 søge vi ikke vort Eget, men elsker andre mere end vor egen Siel.
 Før kan vi ikke være med de Hellige i Lyset.

Hilses saa kjerlig fra mig og mange Venner "som er til ..... her temelige arbejde". Vi tenker at gjøre det alt efter Herrens Villie til vor fælles Glæde. Ieg beder at I sender disse faa Ord mellem eder, til Opdalen, Rendeboe og Medalen, og formaner eder alle som mig selv at tage Tiden nøye i Agt, at iage efter Fuldkommenheds Maal. Lev deri vel! Det hilses og bedes af mig.

Søbier d. 2 July 1801.

K. O. D.

109.
===

(1801?), 2. juli.
=====

Sønset.
=====

Randi Lauvåsen til vener.

Elskelige og af Hiertet kjerlige Søskende, som ieg ønsker maatte lide og leve vel i alle Ting formedelst det Evangelium som os er forkyndt, der er en Guds Kraft til Salighed for hver som tror og vil blive delagtig i den sønlige Udkaarelse og vise Børns Lydighed i hellig Omgjengelse, at give Agt paa Ordet og kiende den Guds Fred og Kjerlighed som oplyser de oprigtige Siele, der gjør <os> fornøyet med Guds Villie i Tiden, for derved at beredes til den Sabbatshvile som er tilovers for Guds Folk,

Og de som har ofret Herren den første Grøde af deres Lebers Frugt, som er at bede af et ydmygt Hierte i den sande Enfoldighed, at lære af vor Frelsere at sige "Ikke vor Villie, men det som er Herrens Villie", — det vil ieg bede maatte skee af os i den sande Oprigtighed og et villigt Forsæt at være trofast i Herrens Gierninger, til et evigt Liv i Kjerligheds Baand at have Kristi Aand.

Det hilses til eder alle som vil arbeide paa at blive i Christi Broderskab.

Randi Løvaas.

Tiden er kort. Herren være med eder alle! Tak for siste Nærvarelse, og Tienstagtighed i kjerlig Omgjengelse. Det hilses fra os alle. Søndset d. 2 July —.

140.

1801, 7. juli.

Bøle.

Paul Gundersen til vener.

Til de elskelige Venner og Medarbejdere.

Naade og Fred være eder tilønsket i vor Herre Iesum Christum.
Amen.

Ved denne Maade skal det gaa til paa den Dag som Menneskens Søn skal aabenbares paa, paa den samme ~~DAAG~~ Dag: Hvo som er paa Taget og hans Redskab <er> i Huset, stige ikke ned at tage dem! Og hvo som er paa Ageren, vende tillige ikke tilbage til det som er bag ham! Kommer Lots Hustru i Hu! Hos Luchas 17de Cp. 30, 31, 32 V.

Disse Iesu Ord maa <vi> betragte, og give nøye Agt paa deres Grund; thi der er baade Lys og Lærdom deri. Men for alle Ting <maa vi> bede Gud om sin Helligaand til at forklare Iesum i vort Hierte, og saa ved Troen paa ham følge med. Thi der staar: Ved den Maade skal det gaa til, NB. naar han kommer. Giver herpaa Agt, kiære Brødre, og lader Vidnesbyrdets Ord vinde: Paa den samme Dag, da stig ikke i Huset!

Huset er nu Hiertet. Taget er den kiødelige Forstand, der dog hører til Huset. Kommer den til at stige ned, da sanser den det Nærværende og vil tage igien sine Redskaber, som er Vrede, Argierighed, Letsindighed, Verdens Kierlighed. Nu kan han ikke blive aabenbaret for os paa Gienfødelsens Dag, dersom disse Redskaber, som er i Huset, tages med, der hører til det gamle Menneske.

Derfor, kiære Brødre, naar Gud sender Bud efter os, at han bøyer vort Sind, da kom Lots Hustru i Hu! Thi betenk: Hun gik med ud af Sodoma med Lot. Saa gaar det vist til nu med mange der vil gaa med de oprigtige Guds Børn paa Veien til Livet, som og kan skee ved at det Grove kan aflægges. Men da Kiødets Sandser

bliver hemmelig ved de fine Lyster, da fordærves disse, idet at de vender om med Lots Hustru og ser tilbage. Derimod gaar en Oprig<tig> med Lot.

Det er Guds Foriøttelser og Aandens Vidnesbyrd der virker Tro til Gud. Og <man> forlader sig paa Iesum og dør saa med ham, dog lig<e> forat beholde Livet og hans levende Aand, der vidner Død for Kiødet og Liv i Aanden, og søger den aandelige Fattigdom, at den Helligaand styrer Villien og Villien følger Aanden. Og disse Vidnesbyrd bliver eet i Gud, og da maa det hede saa, at hvad Gud har sammenføyet, det skal ingen adskille. Men Fiende<n> søger heri, med mange Redskaber, og vi maa betenke at Huset er ure<n>t, som før er sagt. Og derfor søger <vi> Renselse i hans Blod. Der spise<r> vor Aand til Styrke paa den trange Vei, som man haver og føler af Aandens Lugt, at vi blive<r> de Grener der bærer Gud Frugter til hans Ære. Vi forringes, ham at vogse, saa vi maatte blive ydmyge af Hiertet og elske vore Fiender, have denne indbyrdes Kierlighed, der overgaar Kundskaben og forøger Troen og bliver ved i det begyndte Gode.

Giver Agt paa Opsynsmanden, siger Eneatius (= Ignatius?).

Dette tænker ieg og paa, og søger derfor daglig at finde de Feiler der staaer Guds Aand imod. Og naar de da findes, sørg saa til Omvendelse! Bliv ikke staaende ved det Onde eller Feiler, men lad den som har begyndt det Gode, faa Overhaand! Lad det gode Forsæt vinde, og følg saa **D**en Helligaands Virkning!

Men heri bliver mange liggende, <saa> at naar det Onde bliver aabenbaret hos dem, da lægger de sig under de<t> Onde. Og <den> store Veklagen bliver ei undfanget af den gode Aand. Men <man> faar en Samvittigheds-Engstelse i Hiertet, der giver Skrik og ei Lydighed til Undfangelse, at blive en Tieners Tiener og lære af Mesteren Iesum at gjøre Godt og ei lade af fra det Gode. Men

især <maa vi> søge efter Skaden, at finde den, saa vi ikke maa bære Troens Frugter med Harskhed, si heller <med> Kjødets Blødhed men lære at fordrage den haarde Mad, der giver Styrke.

Ia, ieg ønsker at det maatte forstaaes til det Gode, som Meningen er. Der kan vel ikke være saa klare Ord som ieg ønsker og vilde; men <ieg> beder Gud at alt ondt Raad maatte forhindres baade hos mig og andre. Thi Fienden, Satan, gaar omkring at opsluge hvem han kan, som mest skeer ved at det trettet paa at gjøre Godt — som Broder Hans Nilsen har aabenbaret paa mange Maader.

Men betenk at en andens Arbeide vil ikke hielpe naar en ikke selv er med! Dette kiender ieg af Naade, at her mangler meget hos mig paa at være ret levende. Og <ieg> finder at de gamle ~~XXIXXXXX~~ Skjødesynder (ms.: sigge synder!) ere haarde at overvinde; thi de bliver finere og finere i at undskylde Feiler, ia og <i at> sige ia, førend det kiendes ret med Smerte. Saa I vist skal skiønne at 'her er mere at bestille end med Verdens Lyst at spille'.

Vær nu saa kjerlig hilset fra os alle her i Gjerpen Sogn, der attraar det aandelige Samfund, tillige fra Far og Søn her paa Bøle, samt Live, hvor ieg er nu og binde<r> ind Bøger. Og her er Begierligheder efter Samlinger, som ieg har holdt og tænker at holde mer. Lev m<ed> F<amilie> vel i Gud! Det bedes bestandig af mig, deres Medarbeidende Ven og Broder, Paal Gundersen.

Bøle d. 7de Julios 1801.

Send det til flere Brødre og til Eger! Lad os faa af smaa Bøger uindbundet, helst Lærdoms Grunder, nogle Hundre Salmebøger, Enfoldiges Lære og andre smaa, at faa sendt til Halvor Gundersen ved Gamle Kjørregarden(?), med Fragt til ..... med <det> Første.

111.
===1801, 9. juli.
=====Kuskebakken.
=====Anders Christophersen til Ole Simonsen Berg.

Elskelige Ven i Gud, Ole Berg.

Dette Hans Nielsens Brev fik vi 14 Dage siden, og det var ellers ikke noget andet end vel. Jeg maa og lade dig vide at her haver været Bud fra Drammen og Eger, at de skal nu faa Bevillinge paa Møllen. Den er alt kommen fra Kjøbenhavn. Og nu mangler der Penge. Om du eller nogen anden haver nogle, da bedes, om det var mulig, vi maatte sendes nogle.

Efter Hoeckes Skrivelse skal der og være Mangel paa Penge, dog vi veed det ikke vist. Vi haver skrevet til H. N. derom, og nu tænker vi, om Gud vil, paa Fredag at skrive til H. N. om Møllen og alle Ting.

Idag er Vævnen afsendt til Bergen. Den Broder Jørgen Lia trænger til Klæder, og H. N. haver bedet at vi skal lade ham faae det han behøver, om du kunde faae sendt os 9 Alen Vadmæl og nogle Alen Strie til Skjorter til ham, da han trænger dertil.

Vær nu saa kjærlig hilset fra Vennerne her, til dig og alle Venner der. Jeg tænker paa mig selv, om jeg er eller søger alvorlig at blive iblandt de oprigtige Venners Tal, da jeg synes endnu det mangler saa meget. Men Gud være lovet for al sin Godhed han beviser, om vi vil lade os lede til Omvendelse. Vær nu saa kjærlig hilset fra mig, deres ringe Tjener.

NB. Her er nu intet Penge. Vi ere og skyldige for en Kakkeldovn, som er sendt til H. N. til Bergen. Lev vel i Gud.

(Extract No. 19. Anders Christophersen Kudskebakkens Skrivelse til Ole Simonsen Berg, datteret 9de Julii 1801.)

112.
===1801, 9. juli.
=====Breie.
=====Torsten Syversen Breie til vener.

Hiertelskende Brødre i Herrens Gierninger.

Guds Naade og Fred styrke og opholde alle dem som vil arbejde i det Gode, til at blive mere og mere fyrrige til at gjøre Guds Villie, til at love og takke vor Gud og kiære Fader, som giver os alt Godt, synligt og usynligt, til Legeme og Siæl, saa vi derved kunde voxe i Kierlighed, at elske Gud over alle Ting og give hannem alene Eren! Saa bliver det os til Nytte og Gavn.

Ieg kan nu ikke mere skrive denne Gang formedels<t> Tidens Korte. Ieg haver nylig skrevet et Brev og sendt i Veyen, men vedt ikke om de haver bekommet det.

Og saa maa ieg lade dig vide om det Timelige, at denne Koe er ifra mig, og i Penger 8 Rd., og fra Broderen Torgus Olsen Halling 10 Rd., og ditto Webjørn Rounsgard 4 Rd. Og saa beder ieg Vennen om at De skriver til disse B/rødre at I haver rigtig bekommet det samme.

Ver dermed saa kierlig hilset fra alle her og til alle der, og til sist ifra mig, eders Broder kier.

Breen d. 9 Jullis 1801.

Tosten Syversen Breen,

Als Præste hiæld i Hallingdallen.

Til Gunder Viuelsen med de andre,
ved Væs<t>fossen, ved Papir mollen.

113.
===1801, 14. juli.
=====Hauge.
=====Ole Nielsen Hauge til vener.

Elskelige kiære Sødskende i Guds Naade og Kierligheds Samfund.

Den Guds saliggjørende Naade, der kan oplære os til at forsage

112.
===1801, 9. juli.
=====Breie.
=====Torsten Syversen Breie til vener.

Hiertelskende Brødre i Herrens Gierninger.

Guds Naade og Fred styrke og opholde alle dem som vil arbejde i det Gode, til at blive mere og mere fyrrige til at gjøre Guds Villie, til at love og takke vor Gud og kiære Fæder, som giver os alt Godt, synligt og usynligt, til Legeme og Siæl, saa vi derved kunde voxe i Kierlighed, at elske Gud over alle Ting og give ham alene Æren! Saa bliver det os til Nytte og Gavn.

Ieg kan nu ikke mere skrive denne Gang formedels<t> Tidens Korthe. Ieg haver nylig skrevet et Brev og sendt i Veyen, men vedt ikke om de haver bekommet det.

Og saa maa ieg lade dig vide om det Timelige, at denne Koe er ifra mig, og i Penger 8 Rd., og fra Broderen Torgus Olsen Halling 10 Rd., og ditto Webjørn Rounsgard 4 Rd. Og saa beder ieg Vennen om at De skriver til disse B/rødre at I haver rigtig bekommet det samme.

Var dermed saa kierlig hilset fra alle her og til alle der, og til sist ifra mig, eders Broder kiar.

Breen d. 9 Jullis 1801.

Tosten Syversen Breen,

Als Præste hield i Hallingdallen.

Til Gunder Viuelsen med de andre,
ved Væs<t>fossen, ved Papir mollen.

113.
===1801, 14. juli.
=====Hauge.
=====Ole Nielsen Hauge til vener.

Elskelige kiære Sødskende i Guds Naade og Kierligheds Samfund.

Den Guds saliggjørende Naade, der kan oplære os til at forsage

det ugudelige Væsen etc., — ak, at vi ret maatte af vores Hierte
 jnder<ste> Grund ret kiende og betragte den, saa vi lod Guds Aand
 lære os hvor stor og u-udsigelig Guds Kierlighed er mod os, naar
 vi ret sørger over vor Ulydighed mod Gud, og af al vor Villje og
 Magt afstaar Synden! Ja, at Klage med Paulus derover: "Det Gode
 jeg vilde giøre, giør jeg ikke. Det Onde etc." er vi snart færdi
 til, med mere. Men om vi rettelig og i Sandhed kiender den Fliid
 og Strid i vort Hierte og inderste Sind og Villje, som han havde,
 det kiender jeg mangler altfor meget hos mig. Hvorfor jeg maa
 bede eder, kiære Brødre: Beed for og med mig! Jeg vil ligesaa
 med eder, hvortil Gud opvække os af Dovenhed og styrke os til
 Fyrighed for Iesue Skyld!

Børsemager Bruun har skrevet hid ~~til~~ mig at der er en Mand og
 en Kone paa en Avlsgaard, som tilhører en Kiøbmand der vest, hvor
 dem arbejder for at have sit Legems Ophold. Dem er ved Guds naa-
 dige Hielp kommen til megen Synds Erkiendelse og Fortrydelse, og
 derfor hiertelig lenges at komme i Omgang med aandelige Brødre.
 Thi har Manden bedet Brun høre om han kunde blive med paa Møllen
 — hvad enten han kan tømre eller snekre, ved jeg ikke, men for-
 modentlig een af Deelene — hvorpaa Bruun har bedet om mit Svar.
 Men da jeg ikke er vidende at svare derpaa som jeg vil, saa beder
 jeg dig, Broder Gundro Ramstad, at du vil med neste Post skrive
 til Regimentebørsemager Bruun ved det Nordenfielske Regiment,
 logjerende i Svelvigen, og lade ham viide om Mand<en> og Konen
 kan komme til dere eller ikke. Jeg haaber du giør det varsomt,
 for ikke at støde saadanne Nyebegyndere. Jeg erjndrer ikke vist,
 men mener Manden heder Christjan.

Skriv os til det første du kan, baade om det Aandel: og Legeml:
 da vi lenges saa meget at høre noget fra dere!

Vi har her faaet Copje af Breve fra Ole B., I. Gabe^est^ad og E. Hdå. fra Nordland, og fra Hans paa Vos i Bergenhus Len.

Vær alle der kierlig hilset fra alle her og mig!

Houge d. 14de Iullij 1801.

O. Nielsen.

Til Corneljus Corneljusen i Vest-Fosen

paa Eger pr. Bragnes. Betalt.

Recomanderes Kiøbmænd Mads Møller

paa Bragnes til sikker Befordring.

114.
===

1801, 2. august.
=====

Bjørnbakken.
=====

Lars Jansen til vener.

Jeg havde vel for en Tid siden tenkt at skrive nogle Ord til eder om mit Levnets Tilstand. Ia, Gud hielpe mig at døe fra alt det som hindrer den aandelige Kierlighed, & saa ieg kunde blive di oprigtige Broder i Kierlighed og ydmyg Lydighed for Gud, at vandre for hans Ansigt! Det tragter ieg vel efter. Men Jesus siger at ^{mange} skulde søge at komme ind og skulde det ikke kunne. Peder siger at den Retferdige neppe skal frelses.

Disse med flere Ord kiender ieg ere sande, og Gud haver givet mig et klare^{re} Lys paa at kiende min Fordervelse siden dem var paa Gaarden Gravem, hvor dem holdt en Samling for at frembære Guds Ord for beængstede Siele som vilde tage det til Hiertet, hvor ieg og var tilstede ved samme. Da begyndte min Samvittighed lidt at opvaagne, og ^{der} begyndte en Uro i mit Hierte, saa ieg maa sige med David: Herre, alle de som elske din Salighed, skal sige "Gud vare storligen lovet!".

Hvor lykkelig er den som hungrer efter Retferdighed! Han er fri for den umettelige Hunger som [er] Øyenslyst, Kiødslyst, Gierrighed, Hovmod fører med sig.

Hilses fra mig, den ringeste Broder i Christo.
Bjørnbakken d. 2 Augustus 1801. Lars Jansen.

115.

1801, 9. august.

Johan Ofstad til ein prest.

Underdanigst Promemoria.

I Anledning af den Prædiken som I holdt ved Wiggens Kirke den 8te Søndag efter Trefoldighed, da I forklarede om de falske Propheter, og som for os er meget magtpaaliggende at kiende, — og Jesus advarer os saa trolig at vi skal vogte os for dem, da de er os til Skade paa vor Siels Salighed —, saa ønsker ieg at vi alle maatte lære at kiende dem og vogte os for dem. Og Jesus siger at vi skal kiende dem paa Frugterne.

Og ieg hører at I udi Eders Prædiken <siger> at de ere de Mennesker som nu i vore Tider af læge og enfoldige Folk som udgiver sig for Lærere, og I siger at de med sin Lærdom forvilder Folket. Og ieg hører at I ligesom spørger Menigheden hvad de tænker at Gud skal mene dermed, at han leder saadan Vildfarelse opkomme iblandt os. Saa vil ieg og, eftersom ieg og er en Medlem i Menigheden, give Eder min Mening tilkiende, hvad ieg synes derom efter min Enfoldighed, som det mig ved Guds Naade forekommer.

Og naar ieg betænker hvilket Antal af Siele I er sat til Sielesørger for, saa synes ieg at det maatte være Eders største Sorg at se Menneskene vandre paa Syndens og Fordømmelsens Vei, og derimod Eders største Glæde at se dem vandre paa Sandheds og Saligheds, ia paa Livsens Vei, og Eders største Omsorg at faa dem alle omvendt fra Syndens Vei paa Sandheds og Saligheds Vei til Gud. Og ieg hører at I udi Eders Prædiken formaner os saa trolig at holde os til Guds Ord, Bibelen, baade det gamle og det ny Testamente, og at I fornemmelig priser Jesu Lærdom, og formaner os til at holde os til ham, som med sin Lærdom og Levnet har efterlat os et Exempel, at vi skal efterfølge hans Fodspor.

Og naar ieg betragter Guds Ord, ia *Jesu* Lærdom og Levnet som os er efterladt til Exempel og Efterlevelse, saa synes ieg at det bliver modsat, at de skal være de falske Profeter, som I sagde, o ieg ligesom synes at have Aarsag til at tvile, at I ikke har hørt deres Taler eller set deres Skrifter og Bøger. Eller maaske I kan være ført bag Lyset af nogle som hverken forstaar deres Taler eller haver den rette Forstand paa Guds Ord. Thi det naturlige Menneske fatter ikke de Ting som høre Guds Aand til; thi de ere ham en Daarlighed, og han kan ikke kiende dem; thi de dømmes aandeligen.

I siger at de taler egne Ord. Men ieg har hørt deres Taler og ser i deres Bøger at det alt er nøye rettet efter Bibelen. Og altsaa maa det være Guds Ord, da Bibelen er Guds Ord. Og ieg ser i det 3die Bud i Luthers Katekisme at vi skal holde Guds Ord høyt og i Ære, det gierne baade høre af andre og lære andre. Men ieg ser ikke at Gud befaler at vi skal agte Personers verdslige Høyhed og I siger at de kommer ukaldet. Men naar ieg betragter i Guds Or hvad Guds Kald er, saa synes ieg at det strider ikke imod Guds Ord at de er kaldet; men at de ikke er kaldet af Mennesker, det kan vel være sandt. Men saa kræver de heller ingen Betaling for sit Arbeide; men de er fornøyet med hvad Gud til Nødtørftighed tildele dem.

I siger at de haver nedslagne Øyne og ere sagtmødige udvortes, og haver fule Hierter. Men ieg ser *Jesus* priser dem som ere sagtmødige og ydmyg af Hiertet. Og ieg ser i 4 Mosebog 12 Cp. 3 V. at Moses var en saare sagtmodig Mand fremfor alle Mennesker paa Jorden, og Jesus i sine Kiøds Dage paa Jorden var ikke altid vel tilmode. Men de Ydmyge giver Gud Naade, og imodstaar de Hofferdige, 1 Petri Epistef 5 Cp. 5 V: Og I siger: Af deres Frugter

skal I kiende dem. Det siger ogsaa Jesus hos Mattæi 7 Cp. 16 V. Han siger og i det 18 V.: Et godt Træ kan ikke bære onde Frugter og et raaddet Træ kan ikke bære gode Frugter.

Og Jesus siger i Mattæi 6 Cp. 21 V.: Thi hvor eders Liggendef er, der vil og eders Hierter være. Og hvad Hiertet er fuldt af, det løber Munden over med. Og Gud er den som dømmes Hiertet. Sa maatte det være vanskeligt for et Menneske at dømme Hiertet ondt naar Munden ikke taler Ondt, og i de udvortes Gierninger ikke befindes Ondskab.

I siger: Hvorledes kan de lære andre, som ikke selv er lært? Men ieg ser Herrens Ord hos Profeten Esaias 48 Cp. 17 V.: Ieg er Herren, din Gud, som lærer dig hvad nytteligt er, ~~xxx~~ og som fører dig paa Veien som du skal gaa paa. Og ieg ser at Jesus i sine Kiøds Dage altid udvalgte sig til Disiple læge, ringe og enfoldige Folk, og for Verden lidet ansette, og han oplyste dem. Og Iohan Arndt siger i sin "Sande Kristendom" at Gud kan i et Øyeblik oplyse en lydig Siel mer end al Verdens Lærere kan gjøre i lang Tid. Altsaa skulde vel ingen kunne nægte Guds Kraft, at den skulde være mindre nu end da.

Og ieg ser Herrens Ord hos Profeten Joel, i det 3 Cp. 1 V., hvor Herren lover at udgyde sin Aand over alt Kiød, og i det 2 V. baade over Tienere og Tienestepiger. Altsaa ser ieg at Gud lover at oplyse og lære ligesaa vel de Enfoldige og Ringe som de verdslige Store og Høye, og om de ei har gaaet i høye Skoler. Thi Luther siger at de høye Skoler ere brede Porte til Helvede. Men Kristus siger: Hvo mig elsker, den vil ieg aabenbare mig selv for, Iohannes 14 Cp. 4 V. (= 21 V.?). Thi naar en lærer mig Guds Ord, og ieg ser at han selv lægger alvorlig Vind paa med Flid at leve derefter, da synes ieg at ieg ikke kan kalde ham en falsk

Profet. Thi ieg finder allevegne i Den hellige Skrift at Lærdom og Levnet bør følges ad.

Men derimod, dersom en lærer mig Guds Ord, og ieg ser at han selv gjør det som er tvert imod, da synes ieg at have Aarsag til at kalde ham en falsk Lærer og tillige en falsk Profet, som tager sig Guds Ord til Faareklæder og besmykker sig med <det>, og Gjerningerne er tvert imod. Da synes ieg at de bliver som Ulve imod Sielene. Og de tager sig deri Trøst og gjør lige efter deres Gjerninger, og siger saa at det er vel ikke saa nøye om at leve efter Guds Ord, naar vores Lærere ikke selv leve derefter. Dette er sagt til mig af en enfoldig og vanvittig Mand. Men gid vi maatte prøve alle Ting og beholde det Gode! Det give os Gud Naade til!

O hvor ønskeligt og tillige glædeligt var det for os at Lærerne kunde lyse for Tilhørerne, lede i Lærdom og Levnet efter Guds Villie! Og da synes ieg at Tilhørerne havde billig Aarsag til at gjøre sine Lærere (ms.: Tilhørere) al den Tieneste som de kunde til det Gode. Thi hvorledes havde ieg mere Aarsag til at gjøre nogen mere Godt end den som i Oprigtighed underviser mig Saligheds Vei at vendre paa!

Men ak, Ondskaben er bleven aabenbar, og Kierligheden er bleven kold iblant mange, ia de fleste. Enhver gjør efter sit eget Tykke og foragter Guds Ord og Bud, tager sig falsk Trøst i Guds Ord og synder paa Naade. Der prædikkes ofte om Kristi Død og Forsoning. Men en sand Omvendelse i Liv og Levnet bliver ikke ofte nævnt, uden hvilken vi ikke kan komme i Venskab med Gud og fornyes efter hans Billede. Deri tager Tilhørerne sig Trøst og tænker ikke paa en sand Omvendelse, og bliver derved stedse liggende i Synden. Og da synes ieg at have Aarsag til at sige at Hyrden udstrør Forgift iblandt Faarene. Og Guds Rige lider derved Tab, og Dievelens Rige understøttes.

Men Gud give at al Falskhed maa udryddes, og det saliggjørende Ord blomstre og florere iblant os, baade i Tærdom og Levnet, til Guds Ære og Salighed! Det Ord som I sagde, og ligesom spurde Menigheden, hvad de tænker at Gud skal mene dermed, at han lader saadan Vildfarelse opkomme iblant os, gav ieg meget Agt paa. Men saa finder ieg i en af vore Kirkesalmer at hvad Gud vil have frem, det kan ingen forholde. Altsaa bliver det vel for vanskeligt for Menneskene at omstøde det Gud vil opreise. Og det Gud ikke vil tilstede, det kan Menneskene ikke gjøre nogen Fremgang udi.

Men ieg synes ligesom den Ild Kristus lovede at kaste paa Jorden, som maaske tilforn paa somme Steder har ulmet under Asken, nu begynder at blive til en liden Lue, ia begynder lidt her og der at brænde. O, saa lad os da ikke gjøre vor Flid at udslukke denne, men lad os heller, saa meget Gud giver os Naade til, søge at fremme alt det som kan være til Guds Ære og Menneskers Opbyggelse til Salighed! Alt hvad vi ønske og begjære, kan Kristi Levnet os nok lære.

Ieg afbryder nu min ringe og enfoldige Skrivelse med Apost. Pauli Ord: Prøver alle Ting, og beholder det Gode! Første Epistel til de Tessaloniker 5 Cap. 21 V. Og ieg ønsker Eder Guds Naade og Kraft og Den Helligaands Oplysning til at blive en tro og oprigtig Hyrde for de Faar I er sat til at føde med Guds Ord, saa at I ved Guds Naade og Kraft kunde vinde og drage mange Sieler paa Sandheds og Saligheds Vei til Gud.

Det ønskes af mig, Eders ringe og beredvillige Tiener til det Gode — naar I det vil efterfølge —, der af mig selv slet intet Godt formaar at udrette. Men Gud være Ære ~~ixxxx~~ for alle Ting! Lev vel i Gud! Det ønskes Eder af mig, Johan Ofstad.

D. 9 Augusti 1801.

116.

1801, 7. september.
=====

Bergen.
=====

Samson ~~Traae~~ Traae til vener. (Skr. II s. 391 ff.)

117.

1801, 9. september.
=====

Skien.
=====

Paul Gundersen til vener i Christiania.

Elskelige kiære Brødre der i Christiania.

Tak for det hid til os sendte, Bøger fra eder med Fragtemanden Tokom(?) Nilssen, som er rigtig modtaget her hos Halvor Gundersen efter medfølgende Brev fra eder. Og ieg var her nu i det samme, nemlig mig PGS (= jeg Paul Gundersen), og skal hilse eder fra dem alle her som søger efter Guds Villie at giøre, som vel er faa imod den store Hob. Dog vogser det Gode, og her bøyes mange.

Ieg haver været nu paa de Steder hvor dem vidste ingenting af os, men <havde> rigere af Vantro og Ulydighed. Men, Gud alene Aren, der bøyes mange, og <de> bad meget om at ieg maatte komme igien. Og Bøger vilde dem have. Ieg havde mange med; men <det> kunde ikke forslaa. Saa her bliver nok Afgang. Ønsker at ieg <havde> havt en oprigtig Broder eller Søster, der kunde reise til de Bøvelige.

Fienden lader sig tilsyne, men bliver overbevist og drives tilbage ved Sagtmodighed og uforandret Sind og Oprigtigheds Vandel, som vi stedse maa se at fornedres i os selv og tage os Vare for de slemme Avind og det eget gode Tykke om sig selv, saavel som Mistro paa Guds Foriøttelser, men betenke det, at den som er stor og skal igiennem snever Port, maa bøye sig og ei stige anden Sted over; thi ellers er han en Tyv og Røver, Johannes E. 10 C.

Ieg tenker nu at reise lenger vesterover, maaskie det kan blive til Bergen, men venter paa Brev fra Christiansand om Bogen Tauleri.

Og om den skulde komme til eder, da er det 7 R.daler at betale; thi det andet er betalt. 700 er Oplægget som skal komme. Faar ieg ikke Brev, kommer ieg til at reise did. Spender er her Trang paa, haver ingaa (= ingen). Ieg tænker en Broder eller Syster kommer her med dem, eller <de> sendes.

Ieg var til Alters her ved Gierpen Kirke d. 13de Søndag efter Trinitatis, hvor ieg havde meget Tale med Prost Blom, som gav Bifald, og ønskede det Gode maatte lykkes for mig, hvilken Gierning ieg vilde have ham til at gjøre, nemlig en sand Omvendelse og Jesu Fodspor at følge, som han ikke nægtede, men kiendte dem ikke — som ieg søger med Kierlighed at aabenbare, og haver en stor Frygt for at det Gode skulde lide for min Skyld.

Ieg arbejder meget og binder ind Bøger paa Bøle, som dem er tro med, Fader og Søn der, og flere. De beder nu med os alle her, at vi maatte undgaa alt det som skie skal, og blive staaende for Gud. Lev vel i Herrens Velsignelse!

Skienen d. 9 Sept. 1801.

Poal Gu<n>de<r>sen.

Naar de skriver hid, da saa til Halvar Gundersen ved gamle Kiørgarden i Skieen.

Hilses saa kierlig fra os, Halvor og Kone her, som Bøgerne kom til, som er tro i det Gode.

Hilses Mikel og Tørkel og de flere der paa Tugthuset fra mig, Mari, Hustru til Halvor, der haver Ynk over at de skal være saa indebund<n>e, som ikke Ondt gjør. Gud give eder Bestandighed! De bedes af Mari Halvo<r> Hustru(?).

Til Bager Anders Christofersen, Kuskebaken til Christian<i>a.

118.
===1801, 10. september.
=====Berg i Hol.
=====Sven Svenson Berg til vener.

Hiertheelskende Søsken og Brødre i Khristo Iesu vor Herre.

Vor Herre Iesu Khristi Fred være eder tilønsket af mig, eders svage og ringe Broder Sven Svenson Berg i Hols Annex i Aals Gield!

Ak, kiere Venner, lader os se til at vi erindre det som vor Frelser sagde til sine Disiple, og er sagt til os alle: Vaager og beder at vi ikke falde i Fristelse! Ak, dette kiender ieg vel, at ieg falder. Ihvor ieg skal henvende mig, saa er <det> Fienden og mit eget Kiøst som forfølger mig. Og min Magt er liden til at staa Ulvene imod.

Men det ønsker ieg af Hiertet, at det som Gud haver nedlagt i eders Hierte, at det maatte glemmes og ikke spildes, indtil saa længe Eiermanden kalder frem til Regnskab. Ieg haver ingen Ord at opbygge eder med; men Gud opbygger os alle, og han kiender alle Hierters Tanker.

NB. Hertil sendes et lidet Slagtesty<kke> til Brødrene ifra Sven Berg.

Berg den 10. September 1801.

Sven Svenson Berg.

Dette Brev at leveres til Arne Sørby ved Papirmøllen i Vee<t>fosse; tilligemed det medfølgende Slagtestykke.

119.
===1801, 16. september.
=====Kuskebakken.
=====Anders Christophersen til Mads Møller.

Elskelige Ven i Gud M. Møller.

Indsluttet fra vor elskelige Broder H. N. fik vi d. 11 Septembr. Men ieg haver biet efter Tomes Dregne for de Penge skyld, som I selv ser; men han er ikke kommen endnu. Men ieg synes ieg kan nu

ikke bide længer, om Tagten skulde være kommen.

Jeg ved ikke <h>vor<ledes> I nu synes eller hvad Leiligheder <der er> til at faa sendt til Høecke nogle Penge. Faar vi noget af T. D. naar han kommer, saa skal I faa vide det før vi sender.

Den Blaastenfarge kan faaes her for 6 S. Ioddet, dog vel ringere (= billigere?) naar alvorlig Kiøb gjøres paa endeel. Men maaskee I kan bringe den billigst, jeg mener 7 S. Skp. eller maaske ringere. I Bismerpund Kiøb kan jeg ikke vel vide. Paa en Mængde Byg koster <det> nu her 4 Rdr. 3 S. Tønden "s... gaat". Videre faar vi for<e>spørge her naar den kommer.

Ver nu saa kjerlig hilset fra os samtlig til eder og alle Venne i Gud, og <fra> mig, eders ringe Ticner, Anders Chrestophersen.

D. 16de Septembr. 1801.

Nu modtog vi Brev fra Paal Holmen (= Paul Gundersen) fra Skien. Der opvæktes mere og mere Begierlighed efter Gud og hans Ord. Han ønsker gierne om en Broder eller Sødster maatte komme ham til Hielp, og saa at bringe nogle Spænder. Om dette bedes og <at det> maatte komme til Brødrene i Vestfossen, om mulig der var eller kom nogen som den kunde faa til at gaa did. — Nu nylig haver vi modtaget 100 Salmebøger fra Kiøbenhavn.

Hilses saa flittig fra en Ven, Nils Larsen i Fjærdingen. P. Meier kiender ham vel. Han vilde gierne komme til Møllen at arbeide, dog for Betaling. Han siger han kan vel arbeide Tre-Arbeide, hvad det er, og vil saa gierne komme did til de Venner, for aandelig Opbyggelse skyld. Lev nu alle vel i Gud!

Til K^omand M. Møller a/ Bragnes. (Utstroke; ny tilskrift:)

Til Cornelius Corneliusen i Westfossen.

120.

1801, 19. september.

Muschin.

Ole Simonsen Berg: En Overbeviisning og Opmuntring
at iagttage Naadens Tid.

Himmelens og Jordens Skikkelse vide I at dømme, kan I ikke og dømme Tidernes Tegn? Math. 16 C.

Ak! hvorledes er det skeet nu, da det kaldes de oplyste Tide og alle haver den bogstavelige Kundskab? Men de fleste ere deraf blevne opblæste, sikkre, stolte: Der de sagde sig at være Vise, bleve de Daarer, Rom 1 C. 22 V. Ja, nogle af dem, som skal lære andre, ere høilærde og har stor Forstand til at dømme Himmelens og Jordens Skikkelse, da de handler i deres Taler og Prædikener om de jordiske Bedrifter, hvorledes en skal blive timelig herlig i Rigdom, Pragt og Stormodighed, at forlystes med hverandre i Overdaadighed, lærer hvorledes de skal saae for Kjødet, og derfor maa høste Fordærvelse, Galat. 6 C. Ja, de kan med sine Videnskaber udregne, til bestemte Tider, hvad Forandringer der skal skee i de naturlige og jordiske Elementer; ja baade Læg og Lærd kan, som Christus siger, dømme Himmelens Skikkelse. Naar det er Aften, sige de: Det bliver en skøn Dag, Himmelen er rød, o. s. v.

Saa agtpaagiven er Mennesket i det Sandselige, men kan dog være saa forblindet, saavel Læreren som Tilhøreren, at de ikke kan dømme Tidernes Tegn, eller kjende sin Besøgelsestid, eller dømme hvad Ret er, at omvende sig og blive befriet fra Fristelsens Stund, som skal komme over det gandske Jorderige, Aabenb. 3 C. 10 V., der ligger i det Onde. 1 Joh. 5 C. 19 V.

Men hvad Tegn det skal være, naar dette skal skee, det lærer Jesus os i Luc. 2 C. 14 V.: Seer til at I ikke blive forført, siger han; thi mange skal komme i mit Navn og sige: det er jeg,

Øg

og Tiden er kommen nær, saa gaa ikke efter dem, saa I blive forførte, men søg Gud om Naadens Lys ved en sand Omvendelse, at I kan prøve Aanderne! Thi mange falske Aander ere udgangne i Verden. 1 Joh. 4 C.

Læs derfor Jeremias 14 C. <fra> 13 V. af, saa skal I see hvad der staar om falske Propheter, som raabe Fred og ingen Fare, og veed ikke at Fordervelsen kommer hastelig over dem, ligesom Pinen <over> en frugtsommelig Qvinde, og de kan ingenlunde undfly, 1 Tessal. 5 C. 3 V. Thi de ere alle gjerrige, baade Smaa og Store, baade Præsten og Propheten, omgaaes allesammen med Løgn, og de trøste mit Folk i deres Ulykke, at de skulle agte det ringe, og siger: Fred! Fred! og der er dog ikke Fred. Jeremias 5 C. 13. 14 V.

Men naar I faar høre om Krig og Oprør, saa forfærdes ikke, saa I skulle derved lade eder forhindre fra at søge Herren! ~~Thi~~ Thi hans Haand er ikke for kort til at kunne frelse; naar I bare i Sandhed, Bøn og Tro søger ham, saa hører han eders Begjæring, Esaias 59 C. Thi dette bør først at skee; men Enden er ikke endda.

Alt Guds Ord er da aandeligt og kan ikke anderledes forstaaes end ved Troen. Thi om der er nogle som kan begribe det i Forstanden, saa have de dog ingen følbar Kraft og Overbeviisning om de skjulte Ting i Herrens Lov, og derfor maa der høres Strid og Rygte om Strid; thi den Strid imellem Michael og Dragen i Aabenb. 12 C. kan ikke være skjult. Thi hvor der er Troende og Vantro, der er der altid Strid, da de Troende med alle Ting søger Guds Ære og samler med Christo til hans Rige, lokker med hans Kjærlighed, at de skal omvende og forbedre deres Tilstand, om de skal have Deel i Guds Kjærlighed, overbevise de Vantro om deres

farlige Tilstand, saa længe de gaa i deres Ubodfærdighed og lev efter Kjødets, hvorfor de maa dø. Rom. 8 C.

Dette taale de ikke at høre, men strider derimod med mange forventede Grunde, vil ikke adlyde Raad og modtage Tugt, at de kan blive vise, Ordspr. 19 C. 20 V. Og af denne Strid udkommer der Rygter, og mange af dem ere usandfærdige, da de Onde forven- der Guds Sandhed til Løgn og forkaster alle Raad og Overbeviis- ninger, søger at slaa de Gode ihjel, om ei paa Legemet, som vel de verdslige Love og Guds forekommende Naade truer og hindrer dem fra. Men saa søger de paa utallige Maader at myrde Sjelen eller den levende Aand, lokker med falsk Trøst og Fredsraad i Synden, at det ikke er saa farligt.

Naar de da ikke kan overvinde de Gode med det, saa skjælde de dem over med onde Ord og Gjerninger, forfølge med Baand og Fængsel. Ja, det erfares som Jesus siger hos Marcus 13 C.: Mer en Broder skal overantvorde den anden til Døden, og Faderen Bar- net, og forhindre dem fra at gjøre Guds Vilje, og Børnene skal sætte sig op imod Forældrene og slaa dem ihjel, og I skal hades af alle for mit Navns Skyld.

Ja, det skeer, det Jesus siger: De skal udelukke eder af Synagogerne, hvilket skeer nu paa endeel Stæder, da de verdslige Præster, der kalde sig Guds Tjenere, forbyde dem som vil omvende sig, at læse og betragte Guds Ord. Ja, saadanne som tænke at forbedre sin Tilstand, nægte de Sakramentet og de udvortes Naademidler, saa længe de vil blive i det Sind, men skjænker den Ubodfærdige det, der vandrer i sin Hjertens Stivhed og Synds Sikkerhed, saa de drikke sig til Fordømmelse.

Men før dette Rygte og Strid maa I ikke lade eder forskrække. Thi om de forhindre eder fra det Legemlige, saa ei fra det Aande- lige. Naar i have en sand Længsel efter at være og blive i Jesu

Ord, saa ere I sandelig mine Disciple, siger han, og I skal forstaa Sandheden og Sandheden skal frigjøre eder, Joh. 8 C. Thi tro, saa haver du ædet, siger Augustinus.

Vi vil da vende os til vor Textes Ord: Hvorfor dømmer I ikke ogsaa Tidernes Tegn? Thi et Folk skal opreise sig imod et andet Folk, og et Rige imod et andet Rige, og der skal skee Jordskælvelv her og der, og der skal være Hunger og Oprør; disse Ting ere Begyndelse til Smerterne. Marc. 13 C. At det saa skeer aandeligt, er nok overbeviseligt, og ligeledes i det Verdslige, at der skeer store Ødelæggelser, Blodsudgydelser, Uro og Forstyrrelser, at det ene Rige opreises imod det andet.

Disse Tidernes Tegn bør vi eftertænke og deri see Guds retfærdige Straf over Vantroen. Alligevel, vi som ere Troende, begjære ikke Tegn af Herren. Dog lader Herren sit retfærdige Ord stadfæstes med Gjæringer, endog her i Tiden, dem til Straf som vederfares det, og andre til Exempel at blive vise af andres Skade. Dog, disse Straffe ere kun Overbeviisninger om hans evige Straf og Begyndelse til Smerterne; thi et Folk skal sønderknuse et andet og en Stad den anden; thi Gud skal forfærde dem med mangehaande Angester, 2 Krøn. B. 15 Cap. 6 V.

Hvor stor Naade er ikke vederfaret dette Land i lang Tid og særdeles nu, da dette Aar har viist sig noget af Guds retfærdige Riis ved Blodsudgydelse og Hunger; dog haver Herren naadelig afværget det alt og givet rigelig Velsignelse i det Timelige. Dog det agtes ringe altsammen af de fleste, og det kan kjendes derpaa at de vedblive i deres uomvendte Tilstand. O, lad os derfor Elskelige, da vi har smagt Guds gode Ord og de tilkommende Verdens Kræfter, Ebr. 6 C., og følt at Herren er from og har meget Godt beredt for dem som ham frygte og tro aabenbarlig for Menneskens Børn, Psalm. 31, — vi vil da ikke agte Guds Godhed ringe,

~~1801, 19. sept. ... s. 5.~~

Brev fra haugianarar ... s. 167

hverken aandelig eller legemlig, men grunde paa hvorledes vi skulle bruge Guds Gaver til hans Ere, vor og Næstens Tjeneste, Nytte og Gavn, og overalt at blive i Ydmyghed, saa vi ikke skulle af Herrens Gaver, aandelig og timelig blive opblæste, stolte, sikke og følesløse, men kjende vor Uværdighed til den mindste Naade, og betænke Jesu Ord i Math. 7 Cap.: Der skal ikke enhver som siger "Herre! Herre!", indkomme i Himmeriges Rige, men den som gør min Faders Villie, som er i Himmelen. Dertil styrke os Gud med sin Aand og Naade for Jesu Skyld. Amer Muschin, den 19 September 1801. Ole Simonsen Berg.

121.

1801, 22. september.
=====

Bøle.
=====

Paul Gundersen Holmen til vener.

Var hilset, I Søner og Døtre, i vor Herres Jesu Naade og Kierlighed, til Livets Vei at vandre paa!

Vi læser hos Luc. 7 C. at der Jesus kom nær til Nains By og dens Port, blev en Død baaren bort. Det maa vi forstaae paa aandelig Vis, at naar vi samler vort iordiske Sind og vil komme sammen at udbære vore syndige Lyster og staa stille med Baaren — det er Legemet; thi deri er Sielen —, og naar nu vor Herre Jesus kommer med sin Helligaand og tiltaler os ved sit Ord og <ved> dem som er igienfødt af det levende Guds Ord, den uforkrenkelige Sød, 1 Peder Ep. I 1 C. 23 V., saa er det da at stense med Sydens Baare, Kjødet, og holde stille med de fem Sanser, at dem stanser og hører hvad Herrens Tale er.

Saa heder det: Jeg siger dig, du unge Dreng: Stat op! Og i det samme reiste den unge Dreng sig, og han gav ham hans Moder igien.

O, Venner! Glædeligt er det at faa det igien som er borte. Saa

var det med Moderen. Saa er det endnu, at der er Glæde i Himmele over en Synder som omvender sig. Saa er der og Glæde iblandt Gud Børn naar en Ugudelig omvender sig. Og det rygtes i de omliggende Lande, nemlig skeer ved Herrens Gierning som Gud vil have udført, at hvor Christi Lemmer er samlet, der rygtes det i de Ugudeliges Hjerter, og dem udfører alt onde Beskyldninger over os der vil vandre den trange Vei. Thi da vi taler og handler om det at vi ere opvakte af den aandelige Død og den døde Tro og falske Indbildninger, saa høres det Rye.

Thi om en Christen gjør alt det Gode, saa er dog den onde Aand Dievelen, vred, viser sig frem med Foragt, Spot og Forfølgelse, baade aabenbar og hemmelig. Men alt dette driver paa os til at vandre mere frem, og blive besejlet i Hiertet med den Helligaands Vidnesbyrd, der giver vor Aand Vidnesbyrd, at vi ere Guds Børn. Og hvo som klæder sig i de Sørgekklæder, at græde over sine Synder han skal kiende at der kommer en Redsel paa for det Onde. Og dette er den Skaal som Herren skienker enhver der vil indgaa til det evige Liv. Og Iesus siger selv hos Matt. 5 C. at salige er de som sørger; thi de skal husvales.

Og altsaa ere de Vises Hjerter i Grædehuset; men de Daarlige ere i Glædehuset, siger Salomon. Og det finder vi nu at være sandt, at saa længe en skikker sig lig Verden og dens Lyster, da roses en ofte for sine Bedrifter i Syndens Suus. Og derfor siger Iohannes i sin Epistel 1te, og 3 C. 1 V.: See hvor stor en Kiærlighed Faderen har givet os, at vi skal kaldes Guds Børn! Derfor kiender Verden os ikke; for den kiender ham ikke.

Nu da, I elskelige Venner! Bed Gud inderlig om <at han ved> si Helligaand for Christi Skyld vil fuldkomme sin Gierning iblandt os. Og tro det, at de som ere besværede med Syndens Byrde, de vil han vederqvæge og giøre (= give) Hvile. Men <man maa> tage sig vare

for Kiødet, at det ikke faar Deel deri, men at vi skal hvile fra Syndens Arbeide og stride derimod. Thi han har ikke sagt at tage Aaget bort, men at Byrden er let og Aaget gavnligt. Det siger han fordi at vi skal have Fred hos hans Fader naar vi bærer hans Aag, hvorfor vi maa vandre under den Helligaands Tugt, og kiende at Veien er trang, som han var for vor Herre Iesus selv.

Men naar vi ikke følger Iesu Fodspor, da teer Kiødet sig frem med sine onde Fagter, ia siger at de haver en let Vei at gaae paa. Og da kan det skee, som Peder siger, at da de havde udsørget, gav de sig hen til Uteerligheder. Og det frygter ieg for, at naar Christi Skikkelse bortlægges, kommer den urene Aand igien.

Saa formaner ieg eder <og> mig selv at lægge Flid paa at indgaa igiennem den snevre Port og den trange Vei der fører til Livet, som faa finder, og derfor at arbeide paa vort Hierte med Bøn til Gud om Hielp at staa Satan, Verden og vort eget Kiød og Blod imod, der altid er Guds Aand imod, enten det er saa en død Tro eller Overtro eller Vantro.

Og derfor, I Elskelige, er ieg glad at Ordets Dø~~ne~~ oplades iblandt os. Lad det ei udslukkes og fordærves af Ulydighed imod Gud, der giver os saa lang Tid til Omvendelse! Vær derfor ledig for Guds Aand, at han maa faae ledet vor Villie til sig, og vi til ham!

Ieg skilles nu fra eder, Brødre, med Iegemets Nærværelse, men haaber at komme nærmere tilsammen i Gud. Og det skeer naar vi arbeider imod os selv. Ieg gleder mig at ieg er bleven kiendt blandt eder ved Guds Ord, der kan binde os sammen og trolove os i Aanden forat modtage Brudgommen, Iesum Christum. Beder med mig, Brødre, at ieg maatte blive befriet fra Satans Bedrageri, saa at de øde Stæder maatte faa Evangelie Bud at kiende. Ia, ieg seer eder daglig i Troen, og længes i Haabet at samles til Faderens

Ære. Gaa derfor sammen i Huuse og Marker, synger og lover Herrer med Salmer og aandelige Viser, gledes i Gud og tjener ham med Fry Bøvelse, I Hellige, hvortil ieg ønsker eder Faderens Dragelse, Sønnens Igienløselse og Den Helligaands Ledsagelse at leve i! Dette bedes af mig, eders Broder og Ven.

Skien d. 22 September 1801.

Fovl Gundersen.

Ieg sender Copi af dette Brev til Opbyggelse og Formaning i Guds Frygt, da ieg veed at I er begierlige derefter, at høre Guds Ord, og tillige nogle Viser som Herren ved sit Ord og Aand har indgydet i de sønderknusede Hierter, der er bedrøvet over sine Synder og stræber nu dagligen at følge Iesum efter villig paa den trange Vei som fører til Livet, som faa finder. Og endda flere <er der> af dem som ikke engang søger derefter, at komme paa den Vei.

O, give da at vi som have faaet et Glimt af Lyset, ikke skulde lade vore Øyne tilstryges igien, men dagligen see paa Iesu Lære og hans Ord og Gierninger, som han gjorde medens han var i Verden med Legemet! Og nu sender han os sin Aand, der skal lære eder i alle Ting hvad vi skal gjøre og lade. Vær nu hilset fra mig.

Bøhle d. 26de September 1801.

Ole Herbjørnsson ~~og~~

Erik Eriksøn i Gierpen Sogn
ved Skien.

Det bedes af mig at du vil skrive Copie, saa vi kunde faa see hverandres Arbeide, saa Guds Gierninger kunde faa mere og mere Fremgang i os.

Til Ole Olssen Berge paa Thiin.

122.

1801, 27. oktober.

(Berge i Tinn.)

Ole Olsen Berge til vener.

Elskelige Brødre.

Ieg haver stor Længsel efter at tale med eder ~~og~~ og andre, der vil oprigtig elske Gud og fornægte sig selv og Verden. At de Oprigtige i Landet er faa, er altfor sandt desværre, som andre haver klaget over. Saa maa og vi.

Vi haver nylig faaet Brev ifra Paul Gundersen, hvilket er os til stor Opbyggelse. Han siger i sit Brev at det skeer ofte, som Peder siger, at naar de haver udsørget, gave de sig hen til Forkrænkeligheds Tienere. Disse Ord frygter ieg for kan ramme mig. Thi det er saa meget af den onde Begierlighed som vil hindre den rette Kierlighed til Gud og Næsten, <for>uden at søge egen Ære hemmeligt eller aabenbar, enten hos Gud eller hos Menneskene. Saadant med mere haver ieg store Fristelser af.

Men Iacob siger: Glæder eder naar I falder i adskillige Fristelser! I vide at den gjør Tolmodighed. Og Paulus siger at den bringer Erfarenhed. Ach, at vi med Bestandighed og ydmyg Bøn til Gud om at faa Seier over dem alle <holdt ud>! Saa ved vi, efter Iesu og Pauli Ord, at os bør ved mange Trængsler at indgaa i Guds Rige.

Hilses til Gondro og Arne og Cornelius Wes<t>fossen og hans Kone, og til Maren Andreasdatter, om hun er der, og til Birgit Kittilsdatter i Giøsdal og til alle Vennerne der fra alle her, og tilsist fra mig, eders Tiener.

Gunil Ols Datter Berge af Tind, og fra mig, Ole Olssen Berge,
d. 27 October 1801.

Til Cornelius Corneliussen, Wesfossen.

123.1801, 2. desember.Bergen.Kontrakt um jaktkjøp.

Undertiegnede Dags Datto er ieg bleven acoderet med Gasgeberen Nill Thormonsen Sanne af Stavangers Lehn, om hans 4 Aars gamel Bomsalgels Jægt, for den Summa 500 Rd., skriver fem Hunderde Riegsdhaller D Courant. Tillige forbinder ieg mig at Jægtten skal være i alle Dele i god og forsvarlig Stand, som er imellom os afgjort — og som Jnvitarie Lesten udvisser. — Ligesaa forbinder HER Jan Lohse, Mæster Bøkker i Bergen, at afsende een Mand til Sann efter Jægtten, og saa snart at Manden kommer, skal Jægtten være i alle Dele færdig, og at Nill Thom: Sann kand lade i Jægtten med hvad Sortter Vharer som han selv finder forgodt, uden minste Paa-Anke fra min Side. — Hvorpaa leveres Nill Sanne i Hand-Penger 100 Rd., skriver et Hunderde Riegsdhaller til Afdrag paa Capitalen, og saa snart Jægtten bliver mig overleveret, skal den resterende Suma betales til Kiøbmand HER Andreas Busch i Bergen.

Bergen den 2den December 1801.

Dette bekræftes under vores Hender
og Sægel.

Iohan N. Loose

IHL

Nill Thormonsen Sanne

med paa holde Pen

NT

S

Til Vetterlighed underskriver

Jahach P_edersen

med paa holden Peng!

Den resterende Sumen er mig vedbørlig betalt af HER Loss,
for samme ieg hermed qvettere paa Nill Sannis Vægne.

Bergen den 1d. Febr. 1802.

Andreas Busch.

124.

1801, 4. desember.

Christiania Tugthus.

====

=====

=====

Mikkel Nielsen Hauge til vener.

Elskelige Venner i Hallingdal, Numedal og der omkring, hvor de kaldte ere i Frihed, alene misbruger den ikke Kjødet til Anledning.

Nu vide I da, Venner, af Guds Ord og Aandens Overbevisning, så vidt I haver givet Tugtens Aand Rum, at Kjødet gavner ikke; men det er Aanden som levendegjør. Prøv eder, hvilken Vei I følge, efter det aabenbarede Guds Ord som vi haver iblandt os! Og vi skulde lade Ordet og Aanden lokke Villien til sig; thi ved Aandens Efterlevelse overvinder vi alting. Thi intet er skiult som io skal faa at vides, og intet lønligt som io skal aabenbares. Thi Gud med sit Ord og Aand er et Lys, og aldeles ingen Mørkhed er i ham. Og dersom vi omgaaes i Lyset, ligesom han er i Lyset, og haver Samfund i hans Kierlighed med hverandre, saa skal Iesu Christi Guds Søns Blod rense os af alle Synder.

Men dette maa vi nøye prøve os efter, om vi omgaaes i Lyset ligesom han er i Lyset, og haver saadan en brændende Kierlighed baade til Venner og Fiender som han, uden Skrømt, og haver et Øye paa hvert et Fied, om vi vandrer værdeligen efter Christi Evangelium, eller I omgaaes i eders Sinds Forfængelighed. Paulus beder og formaner os i Galater 6 C. at vi skulle omgaaes i Aanden. Saa fuldkommes ikke Kjødets Begjæringer; men <vi> vandrer som det sømmer sig Guds Børn, skikkelig som om Dagen, og lader det udtrykkelig tilsyne i vort Levnet.

O, lader os betænke hvad Iosep(h) sagde til sine Brødre, at de ikke skulde kives paa Veien! Dette maa vi nu bruge til Rettelse for os i Retfærdighed, og prøve os efter, om vi have eet Sind og een Siel og mene eet. Og dette er vor Lyst at høre, om I omgaaes

i Sandhed. Og vi længes efter eder alle i Christo Iesu. Thi vi ihukommer eder alle og vilde gjerne see og høre noget om eders Omgjengelse. Og ieg prøver mig hver Dag, om min Omgjengelse er god, som ieg omgaaes med de faa Venner og de mange Fiender, og mit eget Kiød som altid er ondt og vil altid samtykke med i det Onde.

Dog strider ieg i Haabet at overvinde ved Lammets Blod og de Iesu Vidnesbyrds Ord som ieg har faaet i mit Hierte, at ieg ikke elsker mit eget Liv indtil Døden. Og ieg ihukommer Pauli Ord: Der er ingen Fordømmelse for den som er i Christo Iesu, der ikke vandrer efter Kiødet, men efter Aanden. Og det haver ieg meget at prøve mig selv efter, om de gamle Ting ere forbi og alle Ting ere blevne nye, ia, at være fornyet i sit Sinds Aand, og <have> følt det nye Menneske, som er skabt efter Gud i Retfærdighed og Sandheds Hellighed.

Ia, ieg beder eder at prøve nøye som for Guds Ansigt, om I ere frelste ved Igenfødselen og Fornyelsens Bad, som skeer ved den Helligaand. Thi haver ikke den Helligaand faaet eller faar helliggjort eder, da haver I ingen Deel i Christi Naade. Thi hvad som er født af Kiød, det er Kiød, og hvad som er af Aanden, det er Aand. Og uden Hellighed skal ingen see Herren. Thi der staaer skrevet: Vandrer hellig, ligesom ieg er hellig! Saa vi kunde sige i Sandhed med David: Herren bevarer min Siel. Thi ieg er din Hellige. Og han siger i Salmen 119: Ieg gjemte dit Ord i mit Hierte, paa det ieg ikke skulde synde imod dig. Gjør nu I ligesaa!

Og ieg maa bede eder at ingen tenker hos eder selv, I haver Abraham til Fader eller at Christus er død for eder, naar I lever i Synden og gjør Kiødets og Tankens Villie. Thi han døde en

Retfærdigs Død og blev dødgiort efter Kjødet og levendegiort efter Aanden. Og ere I Abrahams Børn eller Christi Medarvinger, saa skulde I og gjøre Christi Gierninger. Thi at sige det med Munden og nægte det i Gierningen, er ilde og bedrager andre, og selv fordømmes <men> derved. Thi Gud siger: Vee de Trygse i Sion, og den som bygger uden Retfærdighed! Thi naar vor<e> Hiertens Boliger ikke bliver bygt i Retfærdighed, kan ikke Gud boe der; thi han tager sin Hvile i hellige Sieler. Og alt dette veed Forfarenhed, I Guds Udvalgte.

O, at det blev giort efter det en veed, saa de nedbrutte Sions Mure kan blive opbygt, og **at** Sten og Kalk tilredes! Thi Herren bygger Sion og deri aabenbarer sin Hellighed; thi han er herlig og forunderlig i sine Hellige. Den som nu har begyndt og vil begynde at annamme Christi Sind, Ord og Aand og Kierlighed, saa en faar Magt til at holde hans Bud og dem at giemme i sit Herte, holde <dem>, og <som> har annammet den sande Frygt i Hiertens Grund, — og den som har faaet disse Ting, har faaet de rette Ting at bygge med. Og den som bliver deri, den overstryger ikke Væggen med løs Kalk, Ezekiel (ms.: Ieremias) 13 C. 10 V.; men desværre, mange gjør det. O, vaager, at I ikke bliver af dem som hensniger sig til Fordærvelse, men af dem som troer ved Den Helligaands Kraft til Sielens Befrielse!

Jeg beder at hilse alle fra mig og mine medfangne Brødre. Thi vi længes efter eder alle i Christo, og vi haver Sorg for at Sæden ikke skulde komme til at bære fuld Frugt. Thi der er saa meget som vil nedgvele den; thi den staar i stor Fare indtil Høsten.

Jeg hilser alle fra mig.

Christiania Tugthus den 4 Desember 1801. Mikkil Nielsen.

125.

(1802?)

====

=====

Ole Simensen Berg til vener.

Elskelige kiære Venner og forhaabende Sødskende i Christo, som har annammet Naadens Kald.

Men I er overbevist at Kaldelse ikke hielper, dersom ikke Beredelse skeer til Udvalgelse. Og Jesus siger: Dersom nogen vil komme efter mig, han tage Korset op og følge mig efter! Thi saaledes lyder Jesu Lære til os alle. Du skal fornægte og forsage af Hierte alt og sælge alt, forat bekomme den kostbare Perle, som er det skiulte Klenodie de erlanger som Verden forsmaar. I randsager og prøver eder selv herefter, om I har faaet nyt Sind og ny Aand, og den dyrebare Guds Kiærlighed i eders Hierter. Thi den lader eder ikke være ufrugtbare til Jesu Christi Erkiendelse; thi deri er Faderen æret, at I bær ham megen Frugt, Joh. 15 C.

Herre, du afførde min Siel af Graven; du lod mig leve, at ieg ikke for ned i Hulen. Siunger Salmer for Herren, I hans Hellige! Tækker ham til hans Helligheds Jhukommelse! Thi et Øyeblik varer hans Vrede; men Livet er i hans Velbehagelighed. Om Aftenen, ia Natten igiennem skeer Graad, men om Morgenen Frydeskriig. Ieg sagde i min Rolighed: Ieg skal ikke rokkes evindelig, Salmen 30, 4, 5, 6, <7> V.

Vi maa have Aaregg at sige med David: Herre, du afførde min Siel af Graven; du lod mig leve, at ieg ikke for ned i Hulen. Vi som var døde i Synden og var i stinkende Stæder, som de Døde med vor Siel nedgravet med Overtrædelser, og havde kommet til med Naadens Foragtere at fare ned i Hulen og blevet skilt med Gud evindelig, dersom han ikke havde været langmodig og barmhiertig og ladet sit Ansigt lyse over os.

Saa maa det nu hede om os som <om> hine i Christi Tid: Det Folk som sade i Dødens og Skyggens Land, haver nu seet et stort Lys. Om Evangelium har lyst for os i Kundskab og Lærdom, saa var dog Lyset borte i Sielens Kræfter, Sind, Vilie og Forstand, og da kunde det umueligt sees i Liv og Vandel.

Siunger derfor Salmer for Herren, I hans Hellige, og takker ham til hans Helligheds Hukommelse, alle I som have hørt Guds Søn Røst, Joh. 5, og er kommen til Livet og har modtaget Naaden til Optugtelse, taget imod Herrens Ord og Bud eller selv opofret ham igien et sønderknust Hierte og angergiven Aand, og haver giort en ny Pagt med Herren, og haver faaet Loven indskrevet i Hierte og Sind, og haver Loven til en Regel at vandre efter, og formedelst Troen paa Jesum og hans Evangeli Kraft og Kierlighed opfyldte den! Thi Kierlighed er Lovens Fylde. Thi ved Kierlighed bliver vi forenet med Gud.

Thi hvo mig elsker, han holder mit Ord, siger Jesus i Joh. 14 C. Og Paulus siger en (= han) formaar alle Ting i Christo som gjør ham mægtig. Og Christi Kierlighed tvang ham til ei allene at lade sig binde, men og dø for Jesu Navns Bekiendelses skyld. Thi ieg skammer mig ikke ved Jesu Evangelium, siger han; thi det er en Guds Kraft for alle dem som tro derpaa, men en Døds Lugt til Døden for de Vantroee. Og Evangelium skal prædikes i de sidste Dage for alle Folk til et Vidnesbyrd, Marcus 3 C. (= 13, 10). Og Jesu Ord i det 12 C.(?) opfyldes, at mange af dem som sove i Jordens Støv, skal opvaagne, somme til evigt Liv og somme til øvig Skade, — som Erfarenhed lærer, at mange opvækkes af den aandelige Død og haver sovet i Synden og havt sin Vilie i dette iordiske Støv, men har nu faaet Samvittigheds Engstelse og **Den Helligaands** Overbevisnings Vidnesbyrd om Sandheden, og <er> bleven kaldte.

Men det er sørgeligt at det er saa faae som vil komme til Igiennfødelsen og Udvælgelsen.

De (= I) som er af dem som haver omvendt eder og har annammet Naaden til Helliggjørelse, og sat eders Sind til at vandre Hellighedens Vej, I haver kiendt at Herrens Vrede varer et Øieblik mod dem som omvender sig til ham; men Livet er i hans Velbehagelighed Om Aftenen, ia Natten igiennem skeer Graad, "at naar fr.. mod har Banghed og Naadens Unddragelse", og en ikke andet kiender hos sig end Synd og Uret for Gud, ved at speile sig i Loven. Thi Paulus siger: Begjærlighed vidste ieg ikke var Synd, dersom Loven ikke havde sagt: Du skal ikke begjære.

Altsaa maa Hiertens Tanker og Sandser frem for Dommen, Ebræer 4 C. Thi vor Gud er en fortærende Ild imod Synden, Ebræer 18 C. (= 12, 29). Og Herren udvælger os i Elendigheds Ovn, og prøver sine Børn som man prøver Guldet, Jacob 3 C. (= 1, 3?). Læs Forklaringen paa Maria Renselses Dag i Den christelige Lære! Og i dette Mørke eller <denne> Nat skeer Graad og Bedrøvelse, som virker hos de Iydige Salighed. Thi den Troe som skal fatte Christum, maa opvækkes i vor syndige Jammers Følelse, saa at en da levende kan kiende at Jesu Død, Lidelse, Forsmædelse og Fyldestgjørelse er allene Grunden til vor Salighed.

Og der er ikke Salighed i nogen anden, som Propheterne for os vidner. Og Paulus siger, vi bliver salige ved den Gienløsning som er skeed formedelst Troen, i hans Blod. Og denne Naade maa da levende tilegnes og modtages, <saa> at en vasker og toer sig af al Synd, Aabenbar. 7 C., saa at Døden bliver opslugt af Livet, og den Forkrænkelige bliver iført det Uforkrænkelige, og Iys og Aandens Forstand maa op i Sielen istedenfor den naturlige Forblindelse.

Dette er en Saligheds Morgen som følger Fryds Røst med, at

faae da Magt at glæde sig i Herren og fryde sig med Bævelse, og gjøre al Flid med alle opmuntrende Middel til Herrens Lov og Pris og siunge Salmer med hverandre og aandelige Viser, med Tilskyndelse til Kierligheds gode Gierninger, og lege gudelig i Hiertet for Herren. Og David siger: Gleder eder i Herren og fryder eder, I Retfærdige, og siungerx med Fryd, alle I som ere oprigtige af Hiertet! Og de maa sige til Herren i sin Rolighed eller Overladenhed, og forenes med Gud: Jeg skal ikke rykkes evindelig. Elsker Herren, alle hans Hellige! Thi Herren bevarer de Trofaste. Væner frimodige, og han skal <be>skytte eders Hiertes, alle I som haabe paa Herren.

Guds Naade og Kierlighed være eder alle tilønsket, og hans Fred være med eders Aand, at I maatte blive frugtbare og velsignet af Herren i al eders Vandel, I Jesu Christo vor Herre, fra eders medstridende Broder,

Ole Berg.

"Copi af Efterskriften."

Brødrenes Hensigt og Grund med deres Vending og Arbeide, timelig eller aandelig, er intet andet end en kierlig Omgjengelse med Menneskene, at faae kaldet dem til Omvendelse, og overbevise den onde Verden, som siger at det ikke kan gaae an at arbeide sin Salighed og frive Verden. Det er og befaleet at vi <skal> regiøre over den og gjøre os Jorden underdanig. Men det skeer ikke førend en sand Omvendelse er skeet. Thi saa lunge en ikke er omvendt og født paa ny, saa driver Verden Mennesket i Gierrighed, Verdens Kierlighed, Rigdom, Pragt og Hovmod, Fraadseri, Drukkenskab. Saa da og mere maa de uomvendte Mennesker samle, og arbeide til at føde og følge sin Kiøds Begiærighed, og da for alt sit møysommelige Arbeide maa høste Fordervelse. Derimod de som fornægter sig selv og opofrer sig til at tiene Gud og søge Guds Ere i alle Ting,

og forlade sine egne Ting og søge Næstens, de skal høste et evigt Liv.

Give Gud <at> vi maatte være og blive mer og mer bekræftet i Visdom at udsaae den aandelige Sæd, og grunde paa hvad der kunde vinde Menneskens Hjerter til Gud, saa alle maatte faae kiende hvor jldet det er at have sit Liggendefæe paa Jorden, og betænke Prophetens Ord, Esaias 55 C.: Hvi veie I Penger der som ikke er Brød, og gders Arbeide der som I ikke kunne mættes? Saaledes er det med dem som samler Rigdom her, og ikke søger at blive rig i Gud: han haver B_ekymring og Uroe alle sine Dage, og aldrig kan han faae fyldt sin Begierlighed. Og om nogen med hine i Evangelium skulde synes han havde godt Forraad, og vilde sige til sin Siel: Ed, drik og vær glad; thi du haver Forraad i mange Aar! — saa kan det snart hede: Du Daare, i denne Nat skal du døe. Hvor bliver det da af, alt du har samlet? Thi Jesus siger, i Matheum 16 C.: Hvad gavner det et Menneske om han vandt den gandske Verden, naar han led Skade paa sin Siel?

Lad os derfor, Elskelige, beflitte os paa det Gode, og gjøre Hiertet løs fra alle skabte Ting, og blive troe Guds Husholdere over Herrens Gaver baade til Legem og Siel, saa vi paa hin Dag kunde faae høre de gledelige Ord: Vel, du tro Tiener, du har været tro over Lidet. Jeg vil sætte dig over mere. Gak ind i din Herres Glæde!

Lev nu alle vel! Hils Vennerne nær hos og langt fra!

O. Berg.

126.

(1802?)

====

=====

Ole Sivertsen (Bringe) til vener.

Elskelige kjerlige ved Guds Naade Sødskende i Christo ved Trondhiem.

Tak for de tilsendte Guds Ord og <den> kjerkomne Skrivelse, Arnt Solem og Randi Løvaas! Ja, Gud give os alle sin Aand og Naade, <os> som har Villie til at begynde paa Omvendelsens Vei og stride mod Synden, og arbeide paa at gjøre Gud vor Faders Villie som er i Himmelen! Det seer vi og at I vil gjøre, hvilket er gledeligt at see og høre, at nu er Naaden antagen af mange. Og af Gud tilbydes ^{<den>} alle Mennesker i Naadens Tid, hvilket er meget, at vi kan blive frigiort fra Synden ved Guds Naade, som du Broder Arnt siger, naar vi selv vil arbeide paa at være og forblive Retfærdigheds Tienere ved Guds Befaling og vor Daabs Løfte, at forsage alt ugudeligt Væsen og Verden.

Men hvor har dette længe været forsømt hos mig en lang Tid, som ieg dog ved Guds Naade formedelst Troen paa Jesum søger at oprette det hidindtil forsømte Gode, og efterfølge vor Frelser Jesum paa den trange Vei. Og det er mærkeligt og tillige ønskeligt, det som du Randi og siger, at vi maatte drives af een Aand og have eet Sind. Thi saa kunde vi forbindes i Aandens Forening med Kjerligheds Baand, som kan bestaae i Tid og Evighed, naar vi i Oprigtighed søger efter at naae Fuldkommenheds Maal i Retfærdighed. O Gud af Naade for Jesu skyld give os dertil Lyst og Kraft ved den Helligaand! Amen.

Og vi seer og hører af eders Skrivelser om Tilstanden der noget Og I siger at mange søger eder om Legems Føde. Men <for> sin Siel at sørge er fremmed for de Fleste, og at de ikke vil høre noget derom, og at den største Deel troe i Bogstaven. Da maa det blive,

som I siger, gandske umueligt <at det> kan virkes nogen Trøst i Hiertet. Alle disse Ord med mere gav mig megen Opmærksomhed og Agtpaaagivenhed, saa ieg kiender Herrens Ord <at> blive sande. Han siger: Hvor ieg sender mit Ord, der skal det ikke komme tømt tilbage.

Thi og dette som de (= I) siger om det udvortes Arbeide, ved Handel og andet, gav mig megen Ertertanke da ieg kom til mere Erindring om min og andres Tilstand, som har gaaet forbi ved Syndens Sikkerhed, som i Søvn og vist skeer, saa lenge ingen Strid er imellem Kiød og Aand. Thi ieg stod ved Garnisonens Tieneste der i Trondhiem nogle Aar, og nu er bleven frikiendt og <har> faaet Fripas.

Ach, at ieg og skulde alvorlig søge efter at blive fri fra Syndens Slaverie, hvilket ieg vil stræbe efter af inderste Hierte. som er at prøve sig efter Guds Ord nøye og give Tugtens Aand Rum, og tragte alvorlig efter Forbedring, som maa skee daglig uden Afladelse, men stedse vaage, bede og stride, som maa skee i Troen paa Jesum; og ved hans Kraft kan <man> overvinde. Den Kraft mangler mig meget, og det fordi ieg ikke saa alvorlig staar paa min Vagt og Siele-Post som ieg burde, da de aandelige Fiender ere saa snedige og listige. Og de vil myrde vor levende Aand og udslukke Guds Kiærlighed og forandre den til jordisk.

Ieg tænker paa den Vandel og Levemaade som var erholdt baade ved Trondhiem, ogsaa her før. Nu paa en Tid er en stor Naade vederfaret alle som den vil modtage, da Herren har tændt sit Lys i Norden. Og ieg kan nu ikke andet see end det er desværre Sandhed, som Møller og siger, at de fleste Christne ere døbte Hedninger, som de og er der følger Syndens urene Lyster og alle dets Begierligheder, hvilken Sæd er af Slangens, og derfor bør udrenses

og afstaaes fra. Og derimod <maa man> arbeide paa det bedræglige Hierte og Sind, til Forringelse og Fornedrelse, saa det maa blive Gud og hans Ord og Aand lydig formedelst Jesum Christum.

Ach, kære Venner! Eder kiender ieg ikke i Legemet eller har seet eder med legemlige Øyne. Men Herren vor Gud, som har kaldet os fra Mørket til sit herlige Lys formedelst sin egen Søn, han selv giøre os kiendte ved sin gode Helligaands Veiledelse paa Sandheds Vei, og der at opholde os af Naade for Jesu skyld, naar vi selv vil lade os lede og regiere efter hans Villies Forfremmelse!

Mange kiender ieg der i Trondhiem, som ieg har været i Omgang og tillige i Selskab med. Mit Hierte røres naar ieg betænker den Omgængelse som skeede den Tid, og meest ved den Gudstieneste som holdtes om Helligdagene ved Kirken etpar Timers Tid vi af Tvang vare der, og holdt os til Gud med Mund og Isberne, men Hiertet var langt borte, hvilket Saadant er at spotte Herren.

Jeg beder eder: Hils de Ældste af de Gevorbne (ms.: Gevorne) som I træffe, fra mig og andre, saa som Tomas Vattesland(?) og hans Hustru, som var mit Vartfolk! Og hils Sergiant Talborg og fra mig! Ja, vær kærlig hilset fra os alle her, til eder alle Venner der i Herren, med Guds Fred og Kærlighed! Lev vel i Gud! Det ønskes af mig,

Ole Sivertson.

127.
====

1802.
=====

Trondheim.
=====

Redaktør Villum Stephansen um HNH.

Copi af Trondhiems Budstikke.

Den bekiendte Hans Nilssen Hauge anlægger nu, efter at have erholdt Kongelig Privilegium, en Papirfabrik i Christians Stift.

Da Hændelser har lært mig at kiende dette Menneske personlig, gjør ieg mig en Fornøjelse af at lade ham, for min ubetydelige Deel, vederfares den Ret ham tilkommer.

Hans Vindskibeligbed for den Sag han forfægter, er utrættelig; intet standser hans Iver. Ieg har talt med ham da han var fri Mand, og saa da han var berøvet Friheden og indspærret mellem Fængselets Vægge. Hans Miner var uforanderlige, og Veltilfredsheit var i alle Livets Tilfælde. Hans tro Sind, hans Redelighed, kan ingen, som ikkun har havt den mindste Connection (ms.: Konektion) med ham, drage i Tvil. Taalmodighed var ham egen, og han syntes ganske at være Herre over sine Lidenskaber.

Saa strenge hans Imrosetninger end ere, er han dog ikke intolerant eller hader de som ei har lige Meninger med ham. Han har i forrige Aar allene sysselsat alle fire Norges Bogtrykkere og endel af de Kjøbenhavnske, trykket 10.000 og i Trondhiem 2300 Exemplar. Af hans Postiller er og et stort Antal trykket, som han samme Aar har skrevet, og tillige lært et stort Antal unge Mennesker at indbinde Bøger.

Villum Stephansen 1802.

128.
====

1802, 31. januar.
=====

Christiania.
=====

Ole Simonsen Berg til vener i Bergen.

Hierteelskende kære Søskende i Herren i Bergen.

Ieg vilde gierne skrive nogle Ord til eder, men fattes paa Kraft til at skrive noget til Sindets Opløftelse og Sielens Helligjørelse, som ieg haaber og veed at I strider og arbejder paa, at iage efter Fuldkommenheds Maal, at efterfølge Iesum, som vi er kaldet til. Og han er for alle som vil komme til Livet, den rette Læremester, nemlig hans Aand og hans eget Exempel i Iohannes 13 C.

idet han toede Disiplenes Fødder, han som var Herre og Mester, og til Exempel at tragte efter Ringhed, Tienstvillighed og indbyrdes Kierlighed. Saa denne Lære er imod Kjødet, og vor onde Naturs egen ~~XXXXXXXXXX~~ Aand og Villie meget forargelig.

Dog, der den Helligaand formedelst Troens Kraft har faaet Overhaand, er saadan en Lov en Lygte efter det indvortes Menneske. Dette veed ieg baade af Ordet og Aandens Forklarelse. Gud hielpe mig og alle som deri mangler, at søge Gud om Kraft til at fuldkomme det i Gierningen, da det ikke er nok at vide meget om Christo og hans Gierninger, uden de og fuldkommes i os, at vi ikke forhindres ved Vantro og Naturens Formærkelse at forlade sig paa sin egen Forstand, uden fast Haab og Tillid til Herren, <at> see enten paa Forraad, aandelig og legemlig, at fuldkomme Gierninger med, eller forhindres ved at betragte de mange Vanskeligheder som vil møde, og er uvidende om Midler at fuldkomme med, og derover besværes.

Begge disse Deele har ingen Tid været "stark holden af og kan kiende det er ike den rette Grund nogen af dem til Udødelighed"; thi en hindres baade fra at gjøre Godt og gjøre det Onde. Enhver har sin Plage. Dog, alle har den onde Begierlighed som lokker og frister til Guds Buds Overtredelse, og naar den samtykkes, kommer Mørket og Vantroen med Trældoms Frygt, som hindrer Naadens Aand og den sønlige Tillid, at bede Gud om noget. Thi formedelst Vantro bliver Gud ikke anseet som en god og kiarlig Gud, men som en Gud der var idel vred og ubarmhiertig. Ia, han er og en fortærende Ild imod Synden, men derimod god og barmhiertig mod den som omvender <sig> og erkliender sin Misgierning, <og> haster til Forbedring.

Gud hielpe mig og alle dertil, at tro og forlade os paa Guds

usynlige Beskiermelse, aandelig og legemlig! Det vil ieg stride
 <for> og arbeide paa. Hilses fra Vennerne her og flere Steder.
 Guds Gierninger er store og burde prises, æres og ophøyes og ikke
 skiules. Men Dievelen gjør og Flid at saa Klinte, og det vil
 meget nedqvæle Sæden.

Var tilsist hilset fra mig, som vil stride at være eders Broder
 i Herren!

Christiania d. 31te Januar 1802.

Ole Simonsen Berg.

129.

1802, 2. Februar.

Bøle ved Skien.

====

=====

=====

Gunnhild Olsdatter Berge og Pernille Vold til vener på Tinn.

Hiertelskende Broder i Christo Ole Olesen Berge og de andre
 der og der omkring.

Det saarer mig meget at ieg ei før har faaet sendt Skrivelse
 til eder, da de derved kan tabe Haabet om mig, at ieg ei arbeider
 med mig selv eller tenker paa eder, som ieg dog gjør, dog ikke
 saa meget som ieg burde, som ieg daglig sørger over, at ieg ei er
 saa flittig at paaminder i Ord og Exempler som mest kunde drage
 andre. Ieg har og lært noget at kiende mig selv siden ieg var
 hos eder, og har haft mange Fristelser som ieg og frygter for at
 ieg kan være Aarsag i, fordi ieg ikke saa nøye vaager og tager
 Fornuften fangen under Troens Lydighed.

Ieg veed vi kan ikke undgaa Fristelser her i Tiden; thi Gud
 maa overlade os dertil forat holde os i Ydmyghed. Vi taaler ikke
 altid at bære det Gode. Ieg tenker paa dig Ole og det du taledes
 om sist vi var tilsammen. Du taledes om det Gode som Gud kalder
 og lokker dig med. Men Iob siger at vi ikke alene skal tage mod
 det Gode af Gud, men og det Onde. Ia, Gud maa bruge mange Midler
 forat faa os lydige. Gid vi maatte engang blive vise og ikke

henge ved Følelse, men bede Gud om Kraft til at gaa frem efter hans Ord, og være tro i vor Herres Fraværelse, og sige med Profeten: Skulde det være fra Morgenstunden indtil Aftenens Ende, saa skal mit Hierte ingenlunde fortvile eller <sig> fra dig vende Ia, Gud hielpe os til at blive stadige og gaa fra eet forringet Trin til et andet, saa vi kunde blive med dem som vilde lade sig lutre og rense. Gud give os dertil Kraft for Christi Skyld!

Ieg kom her til Bøle den 22 Ianvari, og Live er nu der, og mener Pernille kommer der. Ieg skal hilse dig fra Vennerne der, paa Høysholt og der omkring, <og> fra Lisbet Melgaard. Hun bad at hilse eder; hun har været og menes bliver paa Høysholt, som og var HNS' Grund, da een ikke kunde formaa det alene. Da ieg kom der, blev det meldt for Fogeden, og han sagde at ieg skulde skrive efter Attest. Men ieg synes det kan være for denne Tid; vi veed ikke hvorledes det kan blive i Fremtiden. Ieg vil arbeid paa at være fornøyet med det som Gud og hans Børn vil raadføre mig <til>. De behøver ikke at selge noget af Kreaturene. Ieg tenker at komme hjem til Vaaren, og da kan vi see videre.

Ieg skal hilse eder fra alle Vennerne her paa Bøle. Arne Sørb er nu her; ieg skal hilse eder fra ham og fra Lars Olsen og hans Søster, Marte M. og flere i Skien og der omkring. Vær nu sist kierlig hilset fra mig til alle der og til Søkende paa Giøstdal, Halvor og Bergit.

Hiertelig takker ieg for Skrivelse; den var mig til Oplivelse. Ieg havde gier<ne> vildet skrevet eder til, men fattes paa Tid og Krefter, iser Krefter. Og Tiden er og kort nu, da Broder Svenung skal reise opover. Helses til Søkende Østen og Bergit. Ieg tenker ofte paa eder og de andre der omkring. Gid vi alle maatte blive Søkende i Christo og sammenbindes i Guds Kierlighed! Det

bedes af mig, som vil arbeide paa at blive forringet i mig selv.
Bøle ved Skie<n> den 2 Feberuari 1802. Gunil Olesdatter.

Ieg skulde underrette eder noget mer, men faar nu ikke Tid
denne Gang. De hilser saa kjerlig til Bakka og Tossongdalen. De
skriver mig til med det første, og underretter mig om Brødrene,
Tomas og Knut, er kommen igien fra Hans. Om nogen reiser til
Byen, de vilde bede dem at ieg faar tale ved dem.

Ieg skal hilse alle Vennerne saa meget flittig fra Aslaug, som
tiener hos Halvor ^{de}Gunnsen.

Kjære Søkende paa Tin.

Vi er ukjendt i Legemet; men formedelst Guds Naade er vi dog
kjendte i Aanden, dersom vi bliver <i> ^{Guds} den saliggjørende Naade,
ligesaa <naar> den faar oplære os at forsage alt ugudeligt Vesen,
saa vi kunde lovlig stride imod alle Synder og Lyster tillige. De
beder med os, kjære Søkende, at vi alle maa staa sammen i Enig-
heds Aand. Lad intet forvirre det liflige Baand!

Ieg skal og hilse eder fra vor kjære Broder Erik Eriksen her.
Han siger dig, Søster Bergit Gjøstad, Tak for Skrivelsen. Han
har nu ikke Tid at skrive, men om Gud giver Tid og Leilighed en
anden Gang. Erik Gundersen med de andre Venner her hilser eder
alle. Og tilsist <hilses> ifra mig, som hiertelig ønsker at vi
alle maatte være lydige under Gud. Vor Herres Iesu Christi Naade,
Fred og Kjerlighed være eder alle tilønsket af mig.

Pernille Christensdatter Vold.

Til Ole Olesen Berge paa Tind, a/ Berge.

130.
====

1802, 23. februar.
=====

Trondheim.
=====

Randi Lauvåsen til vener.

Elskelige Søskende i Christi Menighed.

Min Lyst er at skrive nogle Ord til eder, og <ieg> takker for de mange tilsendte Skrivelser vi har modtaget fra eder, men Gud over alle Ting at <give> en fuldkommen Taksigelse med Omvendelse af rene Hierter, som Clemens siger. Og dette kiender ieg vil meget til i Sandhed at gjøre, at vi ikke takke eller tilbede Gud med svigefulde Leber. Thi gjør vi det, saa bliver det, som David siger, at dersom ieg saa Uret i mit Hierte, saa hører ikke Herren os. Thi Synden gjør Skilsmisse imellem Gud og os, som ieg kiende ofte her skeer med mig, at ieg er forført af Fienden, især til Høyhed, Sikkerhed, som og Harskhed.

Thi de som er høye, hastige, sikre, vil heller æres end tiene andre, som er langt ifra Christi Exempel, der var Tieners Tiener til Døden, hvilket ieg med eder og alle Troende vil iage efter at naa, og til Enden bestandig stride. De udvortes Fiender ere mange baade grove og fine. Endeel frister med saa mange Spørgsmaal, andre med Bespottelse. Andre truer med Slag og Fængsel. Nesten hver Aften er <det> fuldt af Folk her hos os, fra den Rin<geste> til de Fornemste.

Men holde Tale, det synes vi ikke <vi> kan gjøre her indi Byen, thi da blev vi nok fængslet og sat paa Tugthuset, og vi bør ikke. Heller vil vi følge Fristelsen at frygte for vor Deel, men tro og see paa <den> høieste Gierning til Guds Ære at befordre.

Lev alle vel i Guds Fred!

Randi Løvaas.

Indsluttet (= Det indsluttede) kom for seent siste Postdag. Derfor maa vi nu sende eder det.

Fra Broder HNS vides intet siden vi sist skrev til eder. Men en Broder fra Leinstranden, Ha<f>tor Moen, som skulde været med til Nordland, blev arrestert to Mil fra Byen. Han kom her og

taledø til Amtmanden, som sagde han skulde sidde paa Arresthuset til Torsdags, saa HNS kunde reise saa langt <at> han ikke skulde naa ham igien. De store Herrer her ere meget forhærdet, ia og de ringe. Og adskillige kraftige Vildfarelser faar de at holde sig til og tro, <de> som ikke i Sandhed vil adlyde Gud.

Vi da, alle kiære Søskende, hvor vi er og i Verden findes adspredte, <gid> vi dog altid maatte vandre i Sandheden, saa den kunde frigiøre <os> og aabenbare falske Vidner og Domme, som gjør Mørket til Lys og Lys til Mørke. Men dette skader ikke vor Siel naar vi vandrer i Lys og altid giver Agt paa os selv og Lærdommen.

Iagten har vi længe ventet fra Bergen; men <den er> endnu ikke kommen eller vides af. Vi driver paa Handel og Arbeide af adskillige Ting som bliver de Ondt til Overbevisning, og de brænder sig paa Lyset som ikke vil vandre derefter. Her er en Broder som vil løse (= læse el. betale for?) Tauleri i Trykken, og det (= I betænker det Bedste, om det er nyttigt eller ei. Lev alle vel i Guds Naade!

Trondhiem d. 23 Februar 1802.

Randi Løvaas.

131.
====

1802, 2. mars.
=====

Bakka.
=====

Hans Hanssen til vener.

Elskelige Brødre, Søskende og alle som kaldte ere til at stride imod Sydens Begierlighed.

Gud hielpe os til at stride saa at vi dog til sist maatte faa Magt derover! Og strider vi i Haabet og det bliver levende følt i os, da staar der at Haabet beskiemmer ikke naar det er oprigtig. Og er det ikke oprigtig, da bliver det ikke levende i os, som er til Prøve for enhver som strider. Og ieg kiender det er meget at prøve naar vi ikke forlader os paa Rørelser og mener at have Livet deri.

Kjære Søskende, bed til Gud med mig at dette med flere skjulte Ting bliver kiendt i vore Sieler, og løst ifra dem alle til at tiene Gud! Ia, det er noget vi havde at arbeide paa, og ingenting <er> saa nødvendig som at vandre i Frygt og faa Kristi Sind. Thi derved overvinder vi og bliver befriet ifra Fiendens Magt. Ieg tænker da paa det vi taledes med hverandre, og er derfor min Lyst at minde eder om det samme, hvorledes vi kunde komme til Opmuntring i det Gode, og vi derfor maatte bøyes til Gud af Hiertet. Det ønskes og bedes af mig, og haabes <vi> vil stride deri.

Vær kjerlig hilset fra mig, som er den Ringeste iblandt eder, hvilket ieg lenges efter og kiender Mangel hos mig, at det er ikk saa alvorligt af Hiertens Grund som ieg vilde. Giv vi prøvde os nu, saa at Hiertet maatte forandres og bøyes under Gud til Lydighed! Lev vel, du Ole og Østen og din Søster, samt alle som elske Gud med os!

Baka d. 2 Marsi 1802.

Hans Hanssen.

Til Ole Børge.

132.

1802, mai.

Christiania Tagthus.

Mari Børge til vener.

Kjære Brødre som i Ringhed tiener, tiener vor Herre Iesu Christo.

I faaer af ham Lys og Liv, Kraft og Frimodighed at udrette hans Gierninger, ia Trængsel og Forfølgelse med frivillig Lyst som i Glæde og Fryd. Dette styrke du os alle, du levende Gud, til for Iesu Skyld! Amen.

Ieg vilde gierne sige eder noget om baade indvortes og udvortes Tilstand med mig. Ieg lever i Sorg og Haab, Frygt og Tvil, dog

blandet med nogen indvortes Glæde og Fryd. Dog sørger <ieg> over mig selv, Venner og Fiender, om ieg og de Første skulde være svigagtige i Herrens Gierninger, og om vi oprigtig har begyndt at vedblive i Bestandighed indtil Enden at stride, og fornægte os selv og det onde Begier, — og de Sidste, om de skulde vedblive og forherde sit Hierte mod Gud, og blive ved i sine vrange Meninger og fortredelige Grunde mod Kierligheds Overbevisninger om Sandhed

Ia Profetens, Esaias', Klagemaal maa sør<ge>lig igientages, at Mørket skiuler Iorderige og Dumhed Folkene, <saa> at de ikke see med Øyne, heller ikke vil høre Livets Ord eller forstaa med Hiertet, at omvende sig og søge Gud medens han vil lade sig finde som en mild og barmhiertig Herre. Ia ach, hvorledes skeer det nu, da de fleste forkaster alt Guds Raad, og Naade til en sand Omvendelse. Dog mere bedrageligt <er det> at mange omvender sig, men ikke til Den Høyeste, da ieg hører at alle vil have Troen, men faa vil stride for den og lade sig igienføde at gaa Sandheds Vei. Ia, der rette Sorg over det Onde hos mig selv og andre mangler saa meget hos mig. Dog ved Guds Naade vil <ieg> iage efter den og <efter> Kierlighed til det Gode.

Og ieg tænker meget paa, kiære Venner, hvorledes vi skal omgaaes som Iesus omgikkes saa kiarlig blandt alle, baade Fiender og Venner. Ieg haver talt med Overinspektøren om mange Ting, ia vel om det Høyeste, hvorledes vi i dette Liv skulde gjøre, elske det, og i Sandhed og berede os til det evige Liv, hvortil han svarer Ia, og vil være meddeeltig deri. Men Guds Villie at gjøre her i Tiden er forargeligt at høre; dog vil <man> til Himlen med et iordisk Sind, som er umueligt.

Han har spurt mig to Gange om ieg vil blive hos ham i Sommer, med mere, og sagde at "du maa gjerne paaminde mig om det Onde, og overbevise mig naar ieg feiler i eet eller andet", hvilket ieg

svarede var min Lyst, i Kierlighed baade at give og tage Paamin-
delsar for det Onde tillige med Opmuntring til det Gode. Da sagde
han at <kunne> lære mig i timelige og han af mig i aandelige Ting.
Da svarede ieg at vi alle skal lære af Gud og vor Frelser ene at
blive som han en Tieners Tjener, følge hans Lære og træde i hans
Fodspor, forsage af Hiertet al Synds Kierlighed.

Men han har ofte sagt at <han> vilde hielpe mig ud herfra, dog
kan ikke uden MY Løfter om aldrig <at> gaa omkring at tale Guds
Ord; thi det er imod Kongens Lov, da han har sagt at ei Saadan
skal skie. Men ieg svarede: "I Guds Lov befales det, og man bør
adlyde Gud mere end Mennesken, og menneskelig Magt stoler ieg ikke
paa." Da sagde han: "Du skal ogsaa være Øvrigheden underdanig",
hvortil ieg svarede: "Ja, i det Gode." Da sagde han: "Du faar
her i Tiden være underdanig under Øvrigheden, hvadenten den er
ond eller god." Ieg sagde Ja, at det tjener os alting til Gode
som elsker Gud. Dog sørgeligt er det om Øvrigheden skulde være
<saar> ond at straffe det Gode og lade det Onde faa Fremgang,
hvilket den som er forordnet af Gud, ikke gjør.

Og [da] vort Arbeide og <vor> Hensigt er at søge Landets Nytte
og Næstens evige Gavn til Sielens Frelse, og over alt at give Gud
Æren, hvorpaa vi vil arbeide af Kræfter — som han og syntes var
godt, naar ikke Oprør eller Forstyrrelse skeede derved. Ieg
sagde: "Ikke andet end at forstyrre det Onde." Ja, vi har talt
meget tilsammen, men bliver ei forligte, da vi haver hver vor
Grund. Dog endnu <er der> Haab til den bestemte Tid, og den Onde
kan og forandres til god.

Ieg er i Frygt og Tvil om at gaa ud, saaledes som de før er
vidende om, da ieg frygter for og synes at Guds Kald og Gierninger
bliver krænket derved. Dog anseer ieg det og for et Middel, naar

<ieg> ei andre Løfter vilde gjøre, en meget kort Tid <at> tage mig i Forsvar. Saa kunde ieg blive løs ifra dem begge, om Herrer Villie i Tiden var, og han fik beredt mig til sin Ares Udbredelse Dog er ieg fornøyet i disse Baand. Herren løse os alle fra de indvortes Baand!

Vær kjarlig hilset, alle Venner der, fra os her!

Christiania TugtHuus den ... May 1802.

Mari Berg.

133.
=====

1802, 12. mai.
=====

(Bergen.)
=====

Bergens politikommisjon dømmer Johan Looce.

Udi Sagen for Bergens Politie Commission af Politie Actor contra Mæster Bødker Jan Lose er den 12 May 1802 afsagt saadan

D o m !

Efter at Mæster Bødker Jan Lose som i denne Sag er tiltalt for ulovlig Handel, den 27de February sistleden ved Politie Kammeret var tilfunden en Mulct af 10 Rd., til Deeling imellem Angiveren, de Fattige og Byen, og 1 Rd. 32 S. i Rettens Gebyhr, er Sagen efter Klagemaal derover til Stiftet, foranstaltet indstevnt til nærmere Paakiendelse for denne Rett, hvor Actor har paastaaet Dommen stadfæstet med Tillæg af Omkostninger, og Losse derimod, at den maae vorde underkiendt.

Den 6 Febr. dette Aar har tiltalte Jan Looce for Politie Kammeret tilstaaet 1. At han i sit eget Huus for Hans Nielsen Hauge, som med sin Jægter paa Reysen til Trondhiem og der handler sælger Salt, Korn og Høkkervahrer ved bemelte Hans Huges Spøster og Dreng /:eller Tieneste Karl:/, 2. At Hans Hauge selv eyer et Huus paa hin Siide Gaden lige over for Looce, hvorudi ogsaa er Vahre tilhørende Hans Hauge, og den Sidstes Tienere i hans Fra- værelse gaar hen og udleverer Vahrenene, endskiønt de opholde sig

og spise hos Looce, og i medens at Hans Hauges Tienere styre Huusholdning for Looce og tilsee hans Børn, arbejder Looce igjen for dem og udleverer Varene, 3. At Looce har kjøbt Korn Varer paa Hauges Vegne og for hans Regning, imedens at denne har været paa Reysen til Trondhiem fra afvigte Michaeli, hvilket deels er skeed paa Auctioner, deels ved Mæglere og hos andre Kiøbmænd, og endelig 4. At Hans Hauge er Eyer af tree Bomseigler Jægter, hvor af tvende ere paa Reysen til Trondhiem og Nordlandene, og den tredie Dagen næst forhen, ved Hauges Søster var expederet med Vahre til Stavanger. —

Den 9de samme Maaned har Karen Niels Datter, en Søster af Hans Nielsen Hauge, for Retten tilstaaet, at hun styrer Handelen paa bemelte hendes Broders Vegne imedens at han er borte paa Reysen, at der sælges i begge Huuse, baade Hans Hauges eget og Jan Loces Huus, at hun ikke veed at Looce er i Compagnie Handel med hendes Broder, men vel at han assisterer med at udsælge eller levere Varer, naar ingen anden er tilstæde, og endelig at hendes Broder har tree Bomseyls Jægter i Farten, den sidste expederet den 5te samme Maaned ved hende og Hans Hauges Drang. —

Vel vil Looce ved de førte Vidner have beviist: at det eene Hans Hauge selv tilhørende Huus ikkun er bleven brugt til Pakhuus for hans Vahre; men foruden de Anmærkninger Politie Kammer Retten med Føye har anbragt over Vidne Forklaringen, som svækker sammes Troeværdighed, maae tillige legges Merke til, at efter di Looce selv var tilstæde for Politie Kammeret den 9 February dette Aar, da Hans Nielsen Hauges Søster Karen Niels Datter aflagde sin første Forklaring, uden derimod at fremføre ringeste Jndsigelse, maae hendes Opgivende paa den Tiid fra hans Siide ansees at være in confesso.

Endskjønt de ved Politimesterens Demonstration af 7de April
 nestleden fremlagde Documenter ikke her i 2den Instance kand komme
 i Bogen Betragtning, maae man dog efter de trykte Tronhiemske og
 Bergenske Adresse Blade antage det for en notorisk Ting, at Hans
 Nilsen Hauge streyfer om som en Fanatiker, og saa uskadelig og
 god som den af Looce foregivne resiproque Tienstagtighed i sig
 selv kunde ansees, at Looce udleverer Varer for Huges Tienere,
 imedens at disse bestyre hans Huusholdning og tilsee hans Børn,
 saa mistænkelig maae saadan Mascapie ansees i Betragtning af at
 slige Svermere gemeenlig forskaffe sig Procelyter, der udgiøre
 lønlige Corporationer til Misbrug for Nærings Veyene, hvorom
 tillige haves Kiendetegn af de trende afsendte Bomseyls Jegter
 med Ladninger, som efter egen Tilstaaelse skal tilhøre Hans Niel-
 sen Hauge og for hans Regning ere expederede, hvilket meeget
 overstiger den ringe Næring Byens Høkkere ellers i Almindelighed
 drive. —

Ligesom det kongelige Rescript af 15 January 1768 forbyder alle
 Handlende at falholde deres Varer andensteds end i deres egne
 Huuse, hvilket sidste dog her er Tilfeldet, efter foranførte Til-
 staaelse af indstevnte Jan Looce og Karen Nilsdatter Haugen, saa
 forbyder og Byens Previllegier enhver at drive anden Næring end den
 hvorpaa han har taget sit Borgerskab, og da Jan Looce i sit Huus
 har udsolgt Handels Vare, uden at det anbragte Foregivende, at
 samme er skeet for Hans Huges Regning, kand komme i Betragtning
 imeedens han endnu vedbliver sin forrige Næring som Master Bødker
 og ikke har godtgiort at staae i ordentlig Tieneste hos sistnevnte
 er han med Føye anseet herfore ved den indankede Dom. Hvilket
 altsaa bliver at stadfæste.

Thi kiendes for Rett: Politie Mesterens Dom af 27 February

dette Aar bør ved Magt at stande, og tilfindes Jan Looce desuden at betale de af denne Appellation flydende Omkostninger med 11 Rd 48 S., hvoraf 5 Rd. regnes for Rettens Gebyr, 5 Rd. til Politie Actor, 1 Rd. for Politie Kammer Actens Beskrivelse, og 48 S. for Jndkaldelsen, at udredes inden 8 Uger fra denne Doms Forkyndelse under viidere lovlig Adfærd.

(Med Looses hand:) Den 15 May Er denne Dom mig for Kiynt.

(Ingi underskrift.)

134.
====

1802, 5. juni.
=====

Tveikra.
=====

Peder Evensen til Jon Olsen Rindal.

Pro Memoria.

Af den for Eder d. 29de forrige Maaned ved min Søn forkyndte Frikiendelsesdom erfares Iagten at være inddragen af Eders Sognepræstes Athest, hvorudi han beskylder Eder for adskilligt, saasom Svarmerie og fantastiske Læresetninger med mere, som skal være imod vores christelige Religion, hvilket alt ved de førde Vidners Forklaring ikke er bleven bevidnet at forholde sig i Sandhed, men tvert imod bevidnet at I ved Aarenes Tiltagelse har øvet Eder i Gudsfrøgt og et christeligt Liv og Levnet, hvilket I for Eder selv har fundet høyst fornødent og for andre Eders Medchristne til et godt og opbyggeligt Exempel, hvorfor I og paa samme Sagens Grund er bleven frikiendt ved Frikiendelses Dom.

Altsaa er det nu tilgaaet med Eder som med Guds egen Søn, Iesus selv. Udi Annas Caiphass Ypperstepræstes Sal beskyldes Iesus for en Oprører og Gudsbespotter, der var skyldig at dø. Men en hedensk Dommer, Pilatus, erklærede ham uskyldig, og sagde han finder ingen Dødsdag mod ham. Saa der og da fandtes større Medynk og Retfærdighed i et hedensk Hierte og Domhus end udi de

Ypperstepræsters Hierte og Sal. Ligesaa og synes mig er det Eder tilgaaet udi denne imod Eder anlagde Sag. Præsten udi sin Athest har tillagt Eder mange Beskyldninger, hvorefter han vist vilde haft Eder straffet. Men vores gode retsindige og retfærdige Dommer har dømt Eder fri som uskyldig for alle Præstens Beskyldninger.

O Herre Gud, hvad skal vi sige hertil? Jeg synes for min Deel at en Præst maatte hellere ville storligen glæde sig over at een og anden i hans Menighed for det første vilde øve sig i Gudsfrøgt som er nyttig til alle Ting, og haver Forjættelse baade paa det nærværende og det tilkommende Livs Gode, dernæst et christeligt Levnet og Vandel som et Lys, der kunde skinne for andre til et saligt og opbyggeligt Exempel, saa at Propheten Joels Spaadom i det 3 <C.> 1, 2, 3 kunde fuldkommes.

Det kan vel være at befrygte at disse Eders paakommende Trusle og Forfølgelser, saa og jøde Tiltale af mange ligegyldige Mennesker vilde gjøre Eder affældig fra Eders gode Forsæt, nemlig at elske Gud over alle Ting og Eders Næste som Eder selv, hvorpaa følger altid et gudeligt og christeligt Levnet. Men jeg vil her ved raade Eder som Ven og Broder i Christo Iesu: Har I engang med Demas begyndt i Aanden, saa fuldkom det ikke med ham i Kjødet! Men har I begyndt med Paulus, saa fuldkom med ham i det gode og stadige Forsæt som han sætter sig fore i Skrivelsen til de Rom., 8 C., fra 35 til 39 V.!

Og frygt ikke omendskiønt Eders Frikiendelses Dom maa indsendes til det høykongelige Cancellies Approbation; men forlad Eder paa Gud! Thi endog Kongernes Hierter ere efter Salomons Ord i Herrens Haand som Vandbække, og han bøyer det efter sin Velbehag. Og naar I nu engang bliver løs af Eders Arrest, da styrk Eders Brødre og Søstre i Christo, og hils dem med et helligt Kys!

Jeg maa nu i denne Hast afbryde med en frimodig og glædelig
Pintsefæstes Forønskning af Eders Ven og Broder i Christo.

TveEjchrem d. 5te Juni 1802. Peder Evensen.

Til Joen Olsen Rindal.

135.

1802, 20. juni.

Gullaholten.

Peder Pedersen til ein prest.

Underdanig Apologia.

I Anledning af at ieg maa være afholdt fra Sakramentet, samt at ieg for Deres Hastighed skyld ikke kunde faa tale med Dem saa meget som ieg gjerne ønskede, saa maa ieg bekiende at det gjør mi hiertelig ondt, da ieg længes derefter, og veed mig ikke skyldig i noget som ieg bør at afholdes fra Sakramentet for. At see hen til Lovens 2den Bogs 5te Cp. 24 Art., — da findes blant andet at de som hænger ved vitterlig Kiætteri, skal afholdes fra Sakramentet. Men dersom ieg hænger ved vitterligt Kiætteri, saa beder ieg i kiærlig Ydmyghed <at> De ville overbevise mig derom; saa vil ieg gjerne rette mig.

Men ieg vil og give Eder min Mening tilkiende, at ieg veed slet ikke at det er noget Kiætteri deri at man elsker Gud og udbreder hans Ære, samt opbygger, opmuntrer og formaner sin Næste dertil eller til det samme. Og ieg mener at den som dette ikke gjør, er ikke en sand Kristen.

Aarsagen hvorfor vi faar Modstand af de fleste, mener ieg er fordi de <er i> sin gode Tro, endskiønt den er død saa længe der ikke følger Frugter med. Og vi beskyldes for at stole paa vore gode Gierninger, og tvertimod bespottes for Sørgmodighed. Dersom vi ere sorrigfulde, da er det over vore onde Gierninger, hvorfor

det er ubilligt at vi beskyldes for at vi stoler paa dem. Og ieg synes det maatte være ligesaa vildfarende at stole paa sin Tro som at stole paa sine Gierninger, efterdi de ere begge Guds egen Gierning, saafremt de ere gode. Saa haver vi intet af os selv at stole paa, da alt Godt kommer af Guds Naade.

Angaaende de mange Løgner som er udgangne om os, da begiarer v med Iustinus martter (= Martyr?) at man døg examinerer (= undersøger) de Ting som vi beskyldes for, og om de samme kan overbevises os, man da vil afstraffe os efter Fortieneste, ia endog haardere end andre Misdedere. Men ere vi uskyldige, saa er det ubilligt at man vil straffe os for et blot Rygtes skyld, og at man har hørt noget at sige om os. Og da de fleste kan kaldes Modstandere, der drives af Løgnens Aand og give falske Vidnesbyr saa er det best (at) ikke tro paa et Menneske strax, men selv forfare Sagens Beskaffenhed. Kunde det ikke anderledes skee, da at give Agt paa det som staar i ovenmeldte Bogs 7de Cap. 1ste Art. angaaende Husbesøg, formedelst det er en vigtig Sag at vide hvad Sandhed er.

Ellers er Guds Ord den upaatvileligste Sandhed, hvilket og sigt at alle som vil leve gudelig i Kristo Iesu, skulde forfølges. Dette kan ieg nok erfare er Sandhed. Thi imedens ieg levede i syndige Lyster eller, rettere at sige, efter Kjødet, da var ieg behagelig for Verdens Børn. Men nu, da ieg daglig vil arbeide paa at gjøre Guds Villie, da seer ieg at Mængden bespotter mig og alle som vil stræbe efter det samme. Og ieg kan i Sandhed sige at ieg finder en Kiærlighed udi mit Hierte til Gud og alle Mennesker, som ieg ikke før kienkte, hvorfor ieg vil takke Gud. Og ved hans Naade vil ieg leve efter hans Ord.

Og skal nu dette være Kiættereri og en falsk Kristendom, saa veed

ieg ikke hvorledes den sande Kristendom og Tro er, hvorfor ieg i kjarlig Ydmyghed beder Dem, at dersom De seer mig i nogen Maade at fare vild, De da som min kiære Sielesørger vil rette og advare mig til det Gode, at ieg maa komme i den sande Faarestie. Det bedes og begiæres af mig, Deres ydmyge og underdanigste Tiener og Tilhører i det samme.

Gullas Holdten den 20de Juni 1802.

Peder Pedersen.

136.

1802, juli(?).

Eiker.

Ukjend vil Margit Hoftun o. fl.

Elskelige Søster i Herren Margit Hoftun i H<allingdal?> med flere.

Den Guds Naade og Kjarlighed som tilbydes ~~wax~~ og skienkes af Gud Fader i Christo Iesu formedelst Den Helligaands Meddelelse og hans saliggjørende Ord og Evangelium, som han nu i denne Tid har ladet forkynde for os, om at løse os fra Syndens Baand og frigjøre os til det evige Liv, det ønsker ieg maatte af eder blive ret annammet og brugt, saa I derved med os kunde blive bevarede i Christi Enfoldighed og Sandhed uanstødeligen, indtil vor Herre Iesu Christi Herligheds Aabenbarelse. Amen.

Deres Skrivelser haver vi modtaget, seer deraf eders Længsel og Begiærlighed at komme i Christi hellige Samfunds sande Forening og Kjarlighed, som og er vor Længsel, at vi samtligen kunde beredes til det evige Liv. De spørger os hvorledes vi lever, om det Onde aftager og det Gode forfremmes. Det kan ieg ei, saa som ieg vilde, give eder tilkiende formedelst adskillige Fiender, som er mange, baade hemmelige og aabenbare. De Hemmelige, som ere de Værste, myrder og skader mest de Troende, som <med> Hellighed og

egen Ære, gode Meninger og Tanker om sig selv, og Kierlighed til det Nærverende, og at en søger sig selv og ikke Guds Ære og Næste. Gavn og Nytte.

Dog, Gud vare lovet for sin Naade! Her i Egers Menighed ere dog mange som kiender disse Fiender, og <ieg> haaber <de> strider saa de faar Seier. Mange er meget begierlige efter at høre Guds Ord, og vi er paa to af tre Stæder hver Søndag, og faar bekiende megen Sandhed. Haaber <det> bliver til evig Nytte for den som Sandheden bliver lydige og af Hiertet omvender sig, hvorfor ogsaa den udvortes Fiende her er urolig og med Forfølgelse vil forhindre Guds Navns Bekiendelse, ia ved Arrester og ellers forbyder os offentlig at tale Guds Ord, eller lære Mennesker Veien til det evige Liv. Men ved Herrens Naade overbevise vi dem igien af det 3de Bud og første Bøn, at vi skal høre og lære af hverandre, og saaledes adlyde Gud mere end Mennesken.

Dog er vor Lyst at lyde og være den menneskelige Orden underdanig for Herrens Skyld, dog saa vi ærer Gud over alle Ting og er hans Befalinger ved Evangelium lydige, hvilket vi, som vor Frelser, veed at hans Befalinger er et evigt Liv, M. 25 C. 24 V. (Jfr. Joh. 12, 50.) Det mest beklagelige her hos os er at Guds Navns offentlige Bekiendelse, i at tale og paaminde med Guds Ord, bliver af Øvrigheden forbudet strengeligen, ia forfulgt med haarde Straffdomme, som nu atter her, hvor elskelig Broder ~~M.~~ ^{Ns.} (= Mikkel Nielsen) blev tagen fra sit timelige Næringsarbeide og dømt anden Gang som Løsgjenger til E.h. (= Tugthuset).

Denne Gierning er vel ond, men tjener dog os tilgode, da det opvækker saa meget des mer i Bøn og Strid og Kierlighedssorg over de Lidende, dog mest ..... (Resten vantar).

137.

====

1802, 10. juli.

=====

Hokksund arresthus.

=====

Mikkel Nielsen Hauge til Guttorm Hoftunx o. fl. vener.

Elskelige Venner i Christo, Guttorm Havton med alle Deelagtige Guds Naade og Fred og Barmhiertighed vare eder tilønsket, og at vedblive i den Guds saliggjørende Naade, som er megtig til at gjøre vor Siel kysk i Sandheds Lydighed! Saa bliver vi befriet fra Overtrædelser og vor Synd i Naadens Hav; thi hvor Synden bliver ofærflødig kiendt, der bliver Naaden megtigere. Gud styre de saa at det maatte skee, for Iesu Skyld allene! Amen.

Ia, mit Ønske, Bøn og Begjæring er til Gud at alle Herrens Folk vare Propheter, og alle bestandige ved at lære af Gud. Ia, min Sorg og Frygt er mest for mig selv og dem som haver lagt Haand paa Plogen, at ikke see tilbage. Thi enhver fristes, lokkes og drages af sine egne Begjærligheder, som vil hindre, at en ikke skal faa fuldendt Løbet, beholde Troen og en god Samvittighed. Ia, giv vi altid vaaget som de der skulde gjøre Regnskab for eders Siele, at I kunde gjøre det med Glæde og ikke sukkende! Thi det er eder ikke gavnligt. Og det er min Begjæring at vi maatte hellige den Herre Gud i vore Hierter, som maa lade sig udvises i Ord og Gierninger.

Ia, gid nu Guds Ord maatte voxte og forfremmes som i fordum Tid! Ia, den Tid blev mange af Præsterne Troen lydig; men hvorledes det nu vil gaa. veed ieg ikke. Thi nu har dem faaet Øvrigheden til at true, at vi skal forlade Guds Ords Tieneste eller arbeide i Fængslet. Læs Ap. G. 6 C. 2 og 7 V.! Ia, at vi alle maatte gjøre Godt mens vi have Tid, ia vandre den Stund vi have Dage! Thi der kommer en Nat vi ikke kan arbeide.

O, giv vi vare af de Vægttere paa Zions Mur, som ikke skal tie

hverken Nat eller Dag, men altid paaminde at Herrens Navn er ~~hellig~~ hellig, og at enhver som vil trøste sig derved, maa aftrede fra en Uretfærdighed. Hielp os, naadige Gud, dertil for Iesu Skyld allene! Amen.

Ieg er nu den 6te denne Maaned dømt her i Haugsund af Iustisraad Stokflet til Tugthuset igien saa længe som Stiftelsens Directioner finder det passeligt og retmassigt at være. Og Iustis R. indførte i Dommen at han ikke kunde faa overtalt mig til at lade af at prædike. Men ieg <fik> indført forud(?) i Dommen, at ieg haver reist min timelig Erinde, og saa gierne hørt Guds Ord af andre og tale<t> dem for andre.

Ia, dem har alle sammen søgt ondt Raad imod mig. Men naar den tænker det til det Onde, da tænker Gud det til det Gode. Thi Ioseph blev og solgt til Egypten af Fiendskab til Gud. Saa skeer det og nu; den Ugudelige omgiver en Retfærdig. Ia, giv vi aldrig maatte afvige fra Sandheden, men blive i den, at den kunde faa frigiort os! Det ønskes af mig, M. Ns.

HaugSund Aræst Huus 10de Iuli 1802.

158.
====

1802, etter 11. september.
=====

Trond Nilssen Grendahl til vener.

Denne forestaaende Formaning (etterskrift til ei avskrift av brev frå HNH 11. sept. 1802) hører ikke allene til de Udnævnte paa Navn, men til os alle som vil adlyde Raad og modtage Tugt for at blive vis. Kiære Sødskende og Meddeelagtige, gjør dog det! Lad det mindste Onde ved Aanden gaa til Hiertet, med Smerte over den Synd som er gjort, ellers og <over> Godt <som er> efterladt (= forsømt), hvilket ofte er den største Synd imod Gud, at Guds Gierninger <mod> mig ved Lædhet ikke bruges, og Forsømmelse,

Dovenhed og Ubetænksomhed lidet <mærkes> i eders Samvittighed og Aands Vidnesbyrd.

Thi <frie?> fra nogle af <de> opnevnte Laster, saa fryd eder fornemmelig om I have et ydmygt Hierte, vaager og haver en munter Aand! Herren give <at> I nu vilde haste med Gierningen til det Maal I er kaldte til! Thi hver Siel er ikke skabt til Forkrænkelse, men til Uforkrænkelse, ikke til at leve i Verden, men i Himmen, ikke at boe hiemme, notabene: hiemme i Legemet, men i Gud.

Saa ifører eder da som Guds Udvalgte, Hellige og Elske<lige> inderlig Barmhiertighed, Fromhed, Oprigtighed, Gavnildhed, og fordrag hverandre i Kiærlighed, flittig til at holde Aandens Enighed i Fredens Baand! Lad da Kiærligheden til Gud og eders Næste ikke aftage, men tiltage og voxe, saa den brænder i en klar Lue til at bortbrænde eller forbrænde al naturlig Kiærlighed, og af Kiødet, Verden og eder selv! Paamind hverandre for Feil, og stræf med Kiærlighed!

Saa vil ieg være eders tienstskyldige Tiener og Broder indtil Døden, efter Guds og vor Faders Villie, som ved Iesum Christum haver udvalgt os til et udødeligt Haab.

Trond Nilssen Grendal.

139.

====

1802, 28. november.

=====

Bergen.

=====

Peder Pedersen Gulla til vener i Surnadal.

Elskelige forhaabende troende Søkende og Medarbeidere i Surnadalen.

Som nyfødte Børn længes efter den usvigelige rene Melk, at I kunde voxe ved [i] den! 1 Pet. 2, 2. Dette skulde være vor Hiertens Lyst og Glæde, ja Drik og Spise, at faae vide Guds Villie, for<at> vi da des bedre kan gjøre den. Det er da megen

Føde for vor Siel at faae Oplysning af hverandre ved Tale og Skrivelse, at lære at kiende sit eget og andres Hierte, Sind og Villie. Ach, at da Visdom og Kraft maatte voxe iblandt os!

Jeg kan intet andet vide end <at> mit Sind og Villie staaer til at stride og arbejde paa et ydmygt Hierte at faae, som jeg kiender <der> er mange Forhindringer, og <som> Broder H. siger er vanskelig at beholde. Jeg tænker paa mig selv og eder, hvorledes de strider og arbejder, haaber de<re> vil tiltage. Og i samme Haab sender <jeg> eder disse Breve fra Broder Hans, og beder de sender til Trondhiem. Jeg synes, ja <har> og kiendt de ere leven de.

Vi fik nu Hilsing fra ham da han var 5 Miil herfra, veed ej om han kommer strax hid eller rejser til Hardanger, dog kommer før Juel. Broder Paul er sørpaa, veed ej om han kommer før Juel. Alle 4 Fartøyerne er nu her, men rejser snart nordover, og H. bliver med den sidste. Broder Elling er og her; kiender jeg elsker ham meget, som og endeel flere.

Jeg skrev eder til den 7de denne M., veed ej om de har faaet det. Hilses kierlig alle fra mig og flere, og hils mine Forældre at jeg lever vel i Legemet! Beder de vil skrive snart, at jeg faaer vide deres Tilstand! Eder forønskes en aandelig Iuleglæde. Og lev bestandig vel i Guds Frygt! Det bedes af deres Tiener,

Peder P.sen Gulla.

Bergen d. 28de November 1802.

140.
====

1802, 27. desember.
=====

Kongsberg.
=====

Gunder Viuldsen Ramstad til vener på Eiker.

Hiertelskende Brødre og Sødskende paa Møllen.

Herren veed at ieg skiltes fra eder med Hiertens Bøn til Gud, at vi alle i Ydmyghed og Hiertens Lydighed vilde vandre.

Der staaar at det var de Hyrder som laae i Marken og holdt Nattevagt over deres Hiord, som hørte Engelens Tale at de skulde finde Iesum i Forringelse, og hørte Hærskarenes Mangfoldighed love Gud for Iesum <som> var fød, der skulde forløse sit Folk fra deres Synder. Gid vi nu ret var saadanne Hyrder, der laae i Marken og holdt Nattevagt over vor Hiord! Læs Davids Ps. den 66de, 67de, 68de! Der ser de hvorledes det skal gøres, saafremt de har en ydmyg Aand, der af Guds Aand kan blive forklaret, og lært den Sandhed som er til et aandeligt Liv. Les Tilskriftet i Guds Visdom! (Skr. I S. 238—247.)

Kiære Brødre, giv ei Samtykke med det Urene af Naturens Fordervelse, saa I skulde være fordervet selv og forderve andre! Thi det kan skee at skiulte Synder af Naturens Vanvittighed kan forderve, som ieg har kiendt hos mig selv, og kiender nu <at> Gud vil faa aabenbaret det, at intet hemmeligt Sind og Villie skulde faa skiult sig hos mig. Gud hielpe mig, at ieg kunde blive lydig og udrydde det Onde, og gjøre Godt af Troen ved Aandens Kraft og Forklarelse! Og da veed ieg det bliver frugtbart, til alle Guds Børns Glæde og Bestyrkelse.

Ieg vilde da gjerne formane alle. Især du Broder Mikkell, <dig> elsker ieg — det veed Gud —, især nu en Tid, da ieg i din Tale har havt kraftigere Føde for min Siel end før. Men saa er der endnu noget af Naturens Hastighed og Letsindighed i Ord og Geberder, som hindrer, at Christi Billede ei saa klart kan skinne i sine Lemmer som det skulde, som ieg kiender hos mig selv.

Kiære Broder, ieg vil formane dig som mig selv: Gjør Vold derpaa! Ia, gid vi det retteligen maatte gjøre, saa vi kunde have

Varsomhed med Bøn og Sorg, at ingen hos os skulde see Ondt giort eller Godt forsømt og deraf tage Exempel, eller at nogen som var Iesu Faar, skulde af os blive tagen fangen! Dette haver ieg Frygt og Sorg for hos mig selv, og tenker ogsaa paa dig Broder Torkel, om det vi taledes ved. Du veed da selv at Treldots Frygt haver havet Pine. Men at annamme en ydmyg Aand, blive lydig og enfoldig og af Kiærlighed frygte for at giøre Gud imod, det bestyrker Troen og giver Lys, Liv og Kraft til at drage hverandre til Gud, hvilken $\langle$ Aand $\rangle$ ieg ønsker de alle vilde annamme.

Du Broder Cornelius, som i Enfoldighed har opofret dig og arbeidet trolig i det Timelige: Lad ei hemmelig naturlig Lyst til det iordiske Arbeide formørke dig, men bed Gud i Ydmyghed at arbeide paa ved Aandens Kraft at lære kiende Guds Navn! Ia, ieg beder og formaner eder alle, baade Brødre og Søstre, at I ei skulle staa **D**en Helligaand imod og være høye hos eder selv, harske, ukiærlige, egenvillige, men i Kiærlighed see nøye til med hverandre, at ingen skulde faa giort efter sin egen Kiøds Villie, saa Sielen skulde fanges i Synden. Og dette maatte enhver annamme for den største Kiærligheds Bevisning, at hans egen Villie blev forhindret, saa Sielen kunde blive løst og komme i Ydmyghed og Lydighed for Gud, at det ikke skulde være mere, hverken hos mig eller eder, i Ord end $\langle$ at $\rangle$ det i Kraft ved et kiærligt Levnet kunde lyse.

Vaag derfor over eder selv, især andet Kiøn, at ei Avind og Misundelse over hverandres Gaver, eller Knur og Strenghed over hverandres Feil og Forsømmelse $\langle$ skader $\rangle$, saa det ikke skulde gaae som iblandt de første Christne i Apostlernes G. 6 C. 1 V. Bed for mig, at ieg ikke skulde føres ud paa nogen Afvei! Ieg vil bede for eder igien, at vi kunde vandre i den rette Forringelse

i os selv, saa vi af Guds Visdom kunde bekiende hans Navn, saa Guds Ære derved kunde befordres. Det hilses fra mig.

Kongsberg d. 27 Desember 1802. Gonder Veiuldsen.

141. (1803.) Trondheim.
 ====

Anne Halvorsdatter Viste til HNH.

Hiertelskende kiære Broder Hans.

Ieg vilde gierne underrette dig om Tilstanden baade her og andre Stæder i Menighederne hvor ieg har gaaet, om indvortes Stri og udvortes Arbeide. Men <ieg> mangler paa Tid, tillige ej erindrer det alt, og især nu da saa mange Tanker strider i mig om Bestandighed, da saa mange falder tilbage af dem som har kiendt Retfærdigheds Vej. Berte ..... synes at m(ange?) V(enner?) samtykker med det Onde ....., som saarer mig, ia alle som troer i samme Menighed.

Ieg haver lidt meget deraf, beder Herren holde mig ilive, fornemmelig efter sit Ord, og staa os bi i Fristelsens Stund som og ellers <naar> en er i Fare for Fienderne. Men da kiendes best <a> vi ingen Magt har af os selv til at modstaa, men <maa> forlade os paa Gud. Han hjælper ud, naar vi ej glemmer vore gamle Synders Renselse.

Broder J. L. S. er nylig kommen hjem fra Jislingen. <Ieg> haver lidet omgaaes med ham endnu, dog haaber til det Beste, at han arbeider paa at være en Tiener og bevare megen Troskab. A. haver ieg Fortrolighed <og> Kiærlighed til, da vi nøye haver prøvet hans Grund, <og> kan ej andet erfare end han er tro og flittig til at betænke, grunde og arbeide paa den Mad som varer til et evigt Liv, <og> haver Sorg for det Onde <som> er giort. Megen

Bespottelse faar han taale, mest af deres Slægt for<di> de ej gaar i Ægteskab.

Ieg, Mali Aas og Arnt var paa Aasten <i> Lænsvigen med Julen og fik talt med Søskende der. Johan og Ingeborg vil være lydige efter dit Raad. Søren haabes arbejder paa at grave dybt, som bekiender haver bygget paa Sand. Gid enhver vilde holde hvad de lover! Saa frelser Gud i sin Tid.

Gunil haver ieg mere Fortrolighed til end <til> Mali, dog <det> kan mangle paa Visdom og Ydmyghed. Thi dersom en havde alle Gaver, saa kunde en foragte andre. Saa det er en Naade vi er sammen, for dem som lærvillige er.

Du siger Mikkell eller ieg skulde blive her. M. er reist nord for en Maanedes Tid. Siden haver ieg staaet i Buer(?) og faar talet med Folket om deres onde Begiarligheder, og at vi vil gjøre ret, som hør<er> Retfærdighed til, hvilket deres Samvittighed vidner; derfor søger dem os.

R. L. er paa Aasten, er meget bedrøvet. Haaber den (= Bedrøvelsen) er efter Gud, og da virker den Omvendelse. Gid den af Hiertet maatte skee!

Ieg veed ikke om det er det Høieste at blive her. Naar ieg tænker paa hvor mange Siele der i Mørket gaar, da røres mit Hierte og drives min Aand til dem at opsøge, men vil blive <her> dersom <det> din Villie er.

Ieg tænker meget paa dig, kiære Broder, beder Herren opholde <og> bevare, saa vi ham kunde ære og Næsten tiene indtil Enden. Det bedes af mig.

Ane Halvorsdatter.

142.
=====(1803.)
=====Trondheim.
=====Anne Halvorsdatter Viste til vener.

Hiertelskende kiære Søskende i Gulbrandsdalen og Hedemarken, ia hvor de ere, der har sin Mad i at giøre Faderens Villie.

Eder elsker ieg, som siges ej alene med Munden, men og af Hiertens Grund, naar vi ere tro til at vaage over os selv, søge Herrens Ære, arbeide flittig hvad vi formaar at giøre Godt, sammenbindes i Kiærligheds Aand, hade det Onde, elske Gud, efterfølge hans Bud.

Lovet være Gud og vor Herres Iesu Kristi Fader, som velsigner med al aandelig Velsignelse i de himmelske gode Ting i Kristo, ligesom han haver udvalgt os i ham før Verdens Grundvold blev lagt, at vi skulde være hellig og ustraffelig for hans Aasyn i Kiærlighed, ej lade os af vort eget Kiød og Blod forføre, som er den farligste Fiende og snarest os kan bedrage, dersom vi ej vaager og haver Troens stærke Skiold til at udslukke med. Thi hver ~~fir~~ fristes og drages af sine Begiærligheder, som ieg kiende <at> Letsindighed, Høyhed, Kreaturenes Kiærlighed er stærke Fristelser hos mig, saa ieg ingen Udvej ser uden i Troen paa din Søns Jesu Navn. Ham maa vi paakalde om Kræfter til at overvinde ved, som I fælles Søskende maa have Del med mig heri, erkiende vor egen Fordærvelse, at i vort Kiød bor intet Godt, og <at vi> derfor ej havde <noget> at ophøye os af.

Men formedelst at en ej vaager ret over sit Hierte, saa bedrøver en Guds Aand. Gud veed ieg dette ej bekiender med bare Mund, men og erkiender af Hiertens Grund, vilde ogsaa bede andre at vedblive bestandig, og lede efter hvad som i Hiertet har Jord og groer. Ieg maa sige med Broder Hans at hvor meget vi udrydder, har vi nok ~~igien~~ tilbage igien. Herren med sin Kraft staa os bi!

Og <naar> vi strider lovlig, da faar ej Synden vort Hierte indtaget; men <vi> kan sige med David: Herren vare lovet! Han lægger os Byrder paa; thi udaf vor Syndevaade kan vi det Gode ej taale.

Ieg skal og hilse eder fra de mange Begjærlige her omkring, som ieg har talet ved, haaber til Bestyrkelse i det Gode. Gid vi vare de tro Hyrder som Faarene føde med Kundskab og Forstand, saa vor Samvittighed kunde vidne med os i Den Helligaand at vi ere hans frigiorte Børn, der havde en frivillig Aand til at lære Overtrædere Herrens Vej af Tro og Kiærlighed, saa han som os haver kaldet i sit Navn, kunde faa danne <os og dem> til sin Ære! Thi naar vi gjorde det vi skulde, saa gjør Gud det vi vil.

Hvad er det vi skal gjøre, elskelige Venner? Ydmyge os og vandre med vor Gud, saa han kunde faa bevist i de tilkommende Tider sin Naades overvættets Rigdom, hvilket han gjør dersom vi taaler det Gode at bære og i Ringhed bliver ved, saa Gud kan æres og vi aftræde fra al Uretfærdighed. Thi da først forstaar vi <at> Herren har Lyst til Sandhed i inderste Hierter.

Ieg skal hilse eder fra de Søkende her i Trondhiem, som I før haver faaet sørgelig Tidende fra. <Vi> maa nu glæde os; for dem lader sig finde og atter i Faarestien kommer. A. kan ej andet erfares <om> nu end <at han> arbejder paa at lægge en fastere Grund end før havde været giort. Gid vi alle maatte bygge saa <at> det ej i Nød og Død [ej] skulde rygges!

Thi det tilkommer en oprigtig og fast Kiærlighed at ikke allene ville vide sig selv salig, men endog alle Brødrene. Thi han haver givet os den Befaling at vi skal elske hverandre ligesom han haver elsket os. Nu sparede han ikke Livet. Er dette Sind i Os, eller Hiertens Begjær at faa <det>, da grunder vi paa hvad Middel kunde udtænkes Sielene at løse fra Syndens Iænke.

R. L. er og bedrøvet, haaber det er efter Gud, men ej haver den troskyldig Aand som Broder A. S. Og J. L. og Gunil Aas haver ieg Fortrolighed til, og nogle flere enfoldige Søskende her, som ej andet erfares <om> end dem arbeider med Frygt. Thi Gud bor hos de Ydmygsindede, ej hos dem som ophøyer sig.

Naade være med dem som elsker vor Herre Jesum Kristum i Ufor-krænkelihood. Det ønskes og bedes at annamme, og vedblive bestan dig at stride indtil Enden.

Ane Halvorsdatter.

143.
====

1803, 18. januar.
=====

Hellevik(?).
=====

Samson ~~Torbjærnsen~~ Traae til vener i Bergen.

Hierteelskende Søskende i Herren i Bergen.

Mit Hierte brænder til eder alle, mest de som troer og vil annamme den Guds Kiærlighed som tilbydes alle. Ieg har Glæde og Sorg, ia meget, saa det har rørt mit Hierte til Øyentaarer naar ieg har tænkt derpaa, hvilken Herlighed de Troende har og faar, og de Vantro Bedrøvelse. <Ieg> beder Gud af Hiertet at han vil bevare, opholde og ledsage os alle til sit herlige Lys, give os Troen eller forøge den med alle Troens Frugter.

Ieg synes <ieg> ser eder i Troen, og eders Kiærlighed til Gud og hans Børn, kiender min Kiærlighed brænder mer og mer til Gud og alle sande Troende, eller de som vil blive delagtig deri og arbeider derpaa. Vi maa ei forsage om vi kiender Mangel paa det Gode. Lad os tro og haabe paa Gud! Han forlader ingen eller støder ifra sig <den> som kommer til ham i Ydmyghed og begiarer hans Naade til Helliggiørelse og vil bruge den til hans Ære.

Ieg sørger for om Fienden skulde faa adskilt os i den rene Guds Kiærlighed, eller <om> det Onde skulde voxe op igien og vi kom

ifra Striden, blev sikre og stolte, eller føres paa nogen Afvei ved Fiendens Lökkelse og Bedrageri, saa Lyset derved skulde udslukkes. Ieg fristes af mange onde Ting og strider imod, kiender Herrens Kraft til at overvinde. Og Gud aabenbare(r) for mig mer og mer Ondt og Godt. <Ieg> frygter ieg ikke taaler at bære det. Dog er det ikke Trældoms Frygt, men en sønlig Frygt, og den opvækker Bøn til Gud, at han vil ydmyge mig. Da faar ieg Kræfter at bære hans Naades Gaver og bruge dem til hans Villies Velbehag.

Ieg har nu seet Guds Frelse indvortes og udvortes, saa ieg er glad i Troen for det som skeet er, da ieg tror og har Vidnesbyrd at det var Herrens tilladelige Villie, men veed ikke om det var efter hans behagelige Villie at Iagten Haabet gik under i det dybe Hav. Ieg tænker at Herren haver en høyere Gierning til sin Ære herved at bringe frem, at frelse Siele fra det dybe Syndens Hav, eller prøve os hermed, om vort Hierte hænger til Godset og <til at glæde os deri at det formeres, og saa forglemmer Guds Ære og Sielene at faae frelst frem til det evige Liv.

Lad os holde <vore> Løfter, eftersom vi siger at vi er fornøyet med Guds Villie, elsker ham og ikke de skabte Ting! Dog, det kan være let at sige. For den som er udenfor, har ei Omsorg for at befordre, men mere Lyst at forøde. Ieg har havt Strid med mig selv <Det> er mest for <at> Guds Ære herved skulde lide og vi bleve til Skamme for Fienden, og saa være selv Aarsag heri, som ieg ikke veed med Vidende er, hvorfor Herren <har> givet mig Magt over den indvortes Fiende, haaber og den udvortes.

Ia, Herren kan bøye dem, og Hyklere aabenbares, som glæder sig over at vi taber enten timelig eller aandelig Gods. De vil og dømme at Herren gjør det for <di> vi ikke vil give dem efter sin (= deres) onde Begiærlighed de iordiske Ting. Dette med mere er

den haardeste Modgang og <det hvormed> Fienden frister mest og trænger vor Siel. Thi at vi taber de iordiske Ting, er ingen Modgang for dem som har sit Liggendefæe i Himmelen, og er under Guds Villie lagt med sit Sind og Villie.

Ieg kunde have meget at skrive om mig selv og Herrens Gierninger ved mig og andre, dog frygter ieg taaler det ikke, eller <at det ikke> kan være nyttig for alle at vide. Ieg har kiendt Seirer over Døden, og var glad i Gud om det naturlige Liv havde druknet i Vand. Ieg har søgt Gud om det som anlagt er, som Brødrene, ia alle Medsøskende er forenet med, som <ieg> haaber, ia troer, <at> endeel arbeider paa Fuldkommenheds Maal.

Hilses alle meget kiærligen fra os her og alle Meddeelagtige i Herren.

Hetvigen (= Helvigen = Hellevik?) d. 18 Januari 1803.

Samson Torbiørnsen T.

144.

1803, 7. februar.

Bøle.

Gunnhild Olsdatter Berge til vener på Tinn.

Elskelige Søskende i Guds Kiærlighed.

Ak at den maatte faa Rum i vores Hierter, saa han kunde faa dannet os efter sin Villie! Ieg kiender det er meget som vil hindre det klare Lys og <den> aandelige Kraft til at forhindre det Onde og gjøre Godt. At sætte sig selv i Fare forat vinde andre, vil i Sandhed meget til, <og> kan ikke skee uden vi annammer Jesu Sind og Kiærlighed.

Kiære Søskende, bed til Gud med mig, at vi alle maatte blive mere henbrændt af Guds Kiærlighed, saa den kunde faa drive os til Herrens Gierninger og <vi> deri have Fred! Hiertelig takker ieg for Skrivelsen som <ieg> dog ikke haver bekommet endnu, men haaber snart.

Ieg faar nu slutte min Skrivelse denne Gang. Vær nu alle
 kjærlig hilset fra Vennerne her paa Bøhle og her omkring til alle
 der, og tilsidst fra mig, som beder til Gud at blive bestandig
 til Enden.

Bøhle d. 7de Februari 1803. Gunil Ols Datter Berge.

Til Ole Ols Sen Berge paa Thiin.

145. 1803, 14. februar. Hemne.
 ====

Ole Simonsen Berg til vener på Hedmark. (Skr. II s. 379 ff.)

146. 1803, 5. mars. Amle.
 =====

Tomas Olsen Amble til ein ven.

Elskelige Broder i Gud vor Fader og Iesu Christo, vor trofaste
 Hyrde.

Ieg er fremmed paa Iorden; skiul ikke dine Bud for mig! er
 Davids Ord i S. 119, 19. De skulle og være mine, efterdi ieg maa
 klage med David at ieg er bleven fremmed; thi de ere mange som mig
 hade uden Aarsag. Ieg vil og gierne være fremmed paa Iorden, naar
 ieg ikkun er forsikkret om at ieg maatte være bekiendt for Herren.
 Derfor raaber ieg med David: Skiul ikke dine Bud for mig! Ia,
 Gud give at ieg maatte holde fast ved det begyndte Gode, og daglig
 rense mig selv fra al Kiøds og Aands Besmittelse! Saa var det nu
 aldrig at frygte for et Menneskens Barn, der skal blive som Høe,
 Es. 51, 12.

Anlangende hvordan det gik med mig hos Præsten, der ieg var hos
 ham, da vil ieg lade dig vide at det blev besluttet at det efter
 denne Tid <ikke> skulde blive Skoleholder <af mig>, uden paa de
 Vålkaar at ieg ei oftere maatte tale Guds Ord. Og da ieg svarede

at ieg ei vilde holde op dermed — thi, sagde ieg, det er Guds Befaling, og intet Ondt kan flyde deraf —, hvorfor de kom frem med mange Løgne forat bevise skadelige Følger deraf. Og da ieg hørte at de af Had løy paa mig, saa bad ieg Gud af Hiertet at han vilde beholde mig ved sin sande Vei, paa det ieg ei skulde falde af fra ham. Og da ieg ei vilde gaa paa de Vilkaar Præsten foreslog, saa blev det besluttet at ieg skulde gaae fra Skolen til Militairtjeneste.

Ieg maa sige med David i ovenmeldte Salme: Dette skeede mig fordi ieg holdt dine Befalinger, 56 V. Ia, Gud give at det maatt være derfor, og at ieg af Hiertet maatte holde hans Befalinger, saa Samvittigheden kunde trøste os med Forsikring om Guds Naade! O, hvor sødt og godt var det da at lide noget for Retfærdigheds Skyld.

Ieg har endnu Lyst at komme i Tale med Provsten en Gang i Enrum. Det kan og vel hende at ieg med det samme foretager mig at reise til dig. Imidlertid bruger ieg endnu Davids Ord i den samme Salme, 133. og 134. V.: „Befæst mine Trin i dit Ord, og lad ingen Uret herske over mig! Forløs mig fra Menneskenes Vold! Saa vil ieg holde dine Befalinger.“ Gud høre mig for Iesu Christi Skyld!

Dermed flittig Hilsen. Og finder du nogen af vore oprigtige Brødre, saa bring dem Hilsen fra mig, deres mindre Broder i det Gode! Hvilket ieg dog ønsker og stræver at blive bestandig indtil Enden, hvortil Gud styrke baade mig og enhver som har Lyst og Villie! Amen.

Amle d. 5te Marti 1803.

Tomas Olssen.

147.

====

1803, 3. april.

=====

Eiker.

=====

Gunder Viuldsen Ramstad til vener på Tinn~~x~~ o. fl. st.

Hierteelskende Kristi Menigheds Samfund paa Tind med flere Steder, som vil elske Gud, saa at de vil omvende eder af gandske Hierte og stride imod det Onde.

De er selv overbeviste om at de skal stride Troens gode Strid og fatte det evige Liv, saa vi bliver af de Udvalgtes Tal, der gjør Vold paa Himmeriges Rige. Men dette er ei nok, nemlig at være overbevist. Med vore Hierters Sind og Villie og Begjær maa <vi> blive underlagt Guds Villie, som i Ordet er aabenbaret til Lydighed, saa at vi fornægte os selv med alle syndige Begjæringer og lade os af Guds Aand drive til helläge og retfærdige og Kiærligheds Gierninger.

Som <den> største er at omvende en Synder fra sin Veis Vildfarelse, er det vidst ogsaa den største Gierning og vanskeligste at ret skee efter Guds Villie, fordi de ere faae som ret vil anamme Sandheds Aand og blive den underlagt i Lydighed. Og det vil da ikke hielpe at kiende Synden, have Sorg og Smerte derover, naar en dog bliver ved sin egen Ære og <sine> naturlige Lyster at følge i Syndens Begjær, kiende Afveiene og dog vandre paa dem.

Men en villig Aand som er af Hiertet ydmyg og har ved Guds Aands Kraft lagt den rette Grundvold, saa han i sig selv er <intet?>, gjør ei saa. Men saa snart Omdt er gjort eller Godt forsoemt, smertes de inderlig derfor, med Had til Synden og Længsel og Begjærighed til at gjøre det Gode, og saa i Aandens rene Sind at følge Jesum efter og hans Børn i Troen, uden at fordre Magt eller søge egen Ære, eller begjære noget til sit eget Gode at have, enten i Tid eller Evighed.

Tak, kiære Broder Ole Berge, Søndre Bacha med flere Steder,

for tilsendte Gode til Siels og Legems Bestyrkelse, især din Skrivelse, O. B., hvoraf erfares du har Villie til at være en frugtbar Gren i Tiden, at samle til det kommende Liv, hvilken vor felles Glæde og Styrke er at mange vilde blive Guds Aand lydige. Du klager meget over Modstand, som du siger ei er aabenbar[et], men hemmelig. Dette maa ei søndre (= sondre) eller giøre urolig; thi saa har Christus sagt at skal skee i et Hus, Luc. 12 C. 53 V. <Vi> sette da vor Trøst og Samvittigheds Rens <i> at vi søger Guds Ære og deres Frelse til Omvendelse fra Synden.

Kjære Broder, lad det udvises i dine Gierninger at du er igienfødt af Guds Aand og Ord, af Guds Kiærlighed giort stærk til <at> modstaae det Onde og giøre det Gode, saa de Onde kunde det see og faae Lyst til at blive med paa den trange Vei til Livet! Det hilses fra mig og de andre Søskende her ved Møllen.

D. 3 Apr. 1803.

Gundro Viuldsen.

148.

1803, 8. april.

Rønsgaard.

====

=====

=====

Samson ~~Torbjørnsen~~ Traae til vener.

Hiertelskende Christi Menigheds Samfund i Nomedal med flere Stæder.

Det samme Sind være i eder som og var i Kristo Iesu! Der han var i Guds Skikkelse, holdt han det ikke for et Rov at være Gud lig; men han fornede sig selv, idet han tog en Tieners Skikkelse paa sig og blev lig andre Mennesker, Philipenser 2 Cp. 5 V. Elskelige Venner i Herren, vi maa ikke agte det for noget Rov at vorde Gud lig i hellig Kiærlighed, Ydmyghed og Sagtmodighed, som Verden haver giort og gjør. Thi den foragter og bespotter Gud og hans Børn, og agter den (= dem?) for et Rov, som de gjorde med Christus.

Han vidste hvorfra han var kommen og hvad Kiærlighed der var hos sin (= hans) Fader og <som> han selv havde Ejendom i. Dog, af Kiærlighed til os forringede han sig til en Tieners Tiener og blev fundet som et Menneske. Men i sig selv var han hellig og retfærdig, uden al Synd. Lad os ikke agte Guds Naade ringe eller skamme os ved Jesu Forringelse, at bekiende hans Navn i Ord og Gierninger! Har vi kiendt at Herren er from, da lad os elske ham og lægge Vind paa Dyderne! Da aabenbares Lasterne.

Vi bør fornægte os af Kiærlighed til Gud, og giøre alle vore Gierninger til hans Ære. Troer vi hans Naade og bruger den ret, da løses vi fra Vantro og Trældoms Frygt, men ikke de som vil leve i Synden. De er under Loven og i Trældom og ikke under Naaden i Kristo. De har heller ikke annammet den levende Tro; thi den giør os selv til intet, og kiærlig som Gud er kiærlig.

Vi kan kiende derpaa vor Villie og Grund, om den er retskaffen i Guds Kiærlighed: Dersom han vilde give os Lov at giøre vor egen Villie og dog blive salige, saa vilde vi helst det; da er vor Tro og Kiærlighed falsk, idet vi søger os selv. Det er befalet at vaage, bede, stride og arbeide vor Salighed med Frygt og Bævelse. Er vi lydige og giøre det, da voxer vi i Visdom og Guds Kraft. Det er at rense Hiertet og giøre Godt af Kræfter, og vogte sig for egen Magt, Visdom og Styrke eller eget Arbeide, hvoraf følger Vantro, Tvil og Frygt, Utaalmodighed, Misfornøjelse, Egen-sindighed, udvortes Fornægtelse, Strengthed, Blødagtighed, Lunkenhed. <Man> skylder paa Afmagt og Vanvittighed, fordrer andre af en nidkiær Aand, blandet med Ukiærlighed og mange Hykleskiul forat beholde sit gamle Væsen, forat undgaa at giøre Guds Villie af Tro og Kiærlighed til hans hellige Navns Lov.

Vil I være med, Søskende, da følg det rene Guds Ords Lære!

Annam Sandheds Aand, som forklarer det levende i eders Aand, saa det Lys i os ikke er Mørkhed og <er> beredt af hans Aand! Det ønskes og bedes af mig, for Iesu Skyld. Amen.

Rønsgaard den 8 April 1803. Samson Torbiørnssen Traae.

149.
====

1803, 15. april.
=====

Tingnes.
=====

Kvittering fra Lars Jacobsen Tingnes til HNH. (Sjå "Brev fra HNH I s. 112.)

Ovenstaaende Summa, 200 D., er til mig undertegnede betalt, og bemeldte Hans Nielsen Hauge er mig intet skyldig herpaa /:uden at elske mig til Omvendelse i Guds Kjerlighed:/ for hvilke to Hundrede Rigsdaler af mig quitteres.

Tengeset (= Tingneset) den 15de April 1803. L. Jacobsen.

150.
=====

1803, 16. april.
=====

Bragernes.
=====

Tollef Olsen Bache til vener.

Elskelige Venner i Opdal med flere Steder der omkring.

Da nu Gud med sin Naade formedelst Sønnen Iesum Christum har opvagt os fra de Døde, paa det vi skulde være Himmelens Arvinger til det evige Liv, og alle de som tror paa ham, skulde ved hans Navn faa Syndens Forladelse, <saa> har vi nu annammet Forriettelsens Ord i os, og den ved **Den** Helligaands Finger er indskrevet i vore Hierter, og Guds Rige er boende i vore Hierter, <det> som bestaar i Retfærdighed, Fryd og Glæde i **Den** Helligaand. Saa maa vi og dagligen arbeide derpaa af Kræfter, søge Gud om Visdom og Forstand, hvorledes vi skal vandre: at ydmyge os under ham, kiende vor Ringhed, at vi af os selv ikke formaar noget Godt at udrette, som kan skee Gud til Ære og vor Næste til Gavn og Salighed, uden

<at> Gud faar Magt over os, at vor Villie bliver lagt under Guds Villie.

Da fuldkommes hans Magt i de Skrøbelige, ei saadanne Skrøbelige som er Synden undergiven, men de som har Herredømme over D<ievele V<erden> og sit eget Kiød og Blod. Thi mange kan tale om Afmagt og at de er skrøbelige, klage over det Onde og at de fristes af mange Ting, dog kan bekiende det af Letsindighed, Høyhed og egen Ere, har ingen Smerte over Synden eller sand Hunger og Tørst efte Iesu Retfærdighed. Nogle kan mene at de har den fordi de kan føl Uro i sin Aand naar de giver Synden Samtykke eller gjør det som ondt er.

Derimod kan og den som har Sorg over Synden og Smerte for det minste Ord, tvile <paa> om han har nogen Smerte. Men naar en undersøger sin Tilstand, som <er at faa> oplyst det ved Troens Lys og Liv, <seer en at> de som ei er forløst fra Synd, faar ikke Seier ved den Uro som de kan føle, men falder i samme Lasten. Og da kan en let overbevise<s?> om at en ikke har den rette Smerte for <at> en har gjort det Onde for Herrens Øyen, men heller Frygt for <at> han skal miste sin Løn baade her og hisset, som er et Bevis for at han ikke har fornægtet sig selv, eller Lyst, Sind og Villie.

Thi naar alt skal fornægtes og ei egen Villie skal faa Fremgang saa falder det besværligt, uden vi annammer hans Aand, fornægter os selv og tager Korset paa. Følg ham efter! Saa bliver det hverken tungt eller besværligt at gjøre Guds Villie. "Thi mit Aag er sødt" og hans Byrde er let, siger Iesus.

Hvad skulde vi da gjøre som er kommen under hans Naades Aag? Rense os selv daglig, at vi kan blive rensede og rene, ligesom han er ren, og leve her et helligt og ustraffeligt Levnet, baade

for Gud og Menneske. Thi om da onde Verdens Mennesker vil beskylde os for meget Ondt, — naar vi lader Lys skinne, saa skal dog mange bekiende Sandheden og prise Fader(en) i Himmelen.

Min Tilstand, Strid og Arbeide kan ieg nu ikke saa meget underrette om, (andet) end at ieg kiender (at) naar ieg holder mig til Gud, saa holder han sig til os, giver den ene Seier efter den anden, og forøger Troens Liv i os naar vi hans Aand her adlyder og Synden af Hiertet udryfder. ~~Da~~ (faar vi) smagt Guds Fred af det Høye som Styrke i Trængsel og Møye. Amen.

Ver kierlig hilset fra mig!

Bragnes d. 16 April 1803.

Tollev Olsen.

Til Lars Bakke i Opdahl.

151.

====

1803, 21. april.

=====

Segleim.

=====

Ingeborg Rasmusdatter til vener.

Elskelige kiære Søskende i Bergen.

Tak for eders kiærlige og opbyggelige Skrivelse! Gud give eder, mig og os alle Fred, Glede og en ~~frivillig~~ frivillig Aand til at lære Overtrædere dine Veie! Thi ieg kiender der vil en Hiertens Ydmyghed og Kiærlighed og Sorg (til) forat drage adskillige Mennesker til Omvendelse. Lad os bede Gud med og for hverandre, at vi maatte være Hyrder som stadig efterfulgte Icsu Røst, saa vi kunde faae Magt til at drage andre til at giøre Guds Gierning og Villie! Thi saa mange som ham annammede, dem haver han givet Magt at vorde Guds Børn. Men der er faae som ret vil overgaae fra Mørket til Lyset; det vil gierne med Munden bekiendes, men Hiertet er langt derfra.

Ieg skulde sige eder (noget) om min Hiertens Tilstand, veed ei

andet end <at ieg> vil være oprigtig til at hade Synden. Men undertiden er det saa skiult for mig at ieg ikke kiender mit eget Hierte, men fordærves af Uforsigtighed, saa Vantro indkommer over Menneskens Ustadighed og Ringeagtelse paa Guds Ord. Thi [da] mange hvor ieg har reist, vil regne sig for vore Venner og ikke vil afstaa fra sit gamle Væsen, og vil trøste sig fast ved Naader. Men <vi maa> aabenbare dem, saa ei de Enfoldige bliver forført. Haaber nogle <er> oprigtige, hvilket maa fylde vor Glæde.

Ieg har nu været her omkring i 8 Dage, og talet med mange Venner om Guds Villie. Ieg tænker snart at reise nord<over> og saa til Stavanger. Det kom nu for mig om ieg skulde reist til Christiansand; men da ieg ikke veed om det er Guds og eders Villie, da har ieg tænkt at tage fra Stavanger til Nedstrand og Etne tilbage. Bed at Herrens Villie maa skee baade i og for mig!

Iegten Øster (østenfra?) har ei været her endnu. Vi tænkte du Broder Samsø havde kommet denne Vei, da der er mange som vilde tale med dig, men vil nu være fornøyet i Haabet at vandre een Vei og veed at naar hver er oprigtig, da er vi delagtig i Sorg og Glæde, Bøn og Tro, Kiærlighed og Forening. Gaar det Tidende, om de da har Leilighed at skrive, saa skriv til Hodnefield og <lad det> nedlægges hos Guri Pottmagers, Stranden (Pottmagersstranden?) i Stavanger!

Ieg har nu ikke mere at skrive end hilses saa kiærlig alle der Kifra os her og mig, der arbeider paa at være og forblive eders oprigtige Søster i Christo.

Segle d. 21de Aprili 1803.

Ingebør Rasmusdatter

152.

====

1803, 24. april.

=====

Skien.

=====

Lisbet Melgaard til Ole Olsen Berge.

Hierteelskende kiere Broder i Herren Ole Olssen Berge.

Herren styrke dig og alle som vil stride for Livsens Krone! Han give os Visdom^{og} Kraft til at søge i Ydmyghed og den sande Enfoldighed, saa vi kunde blive bestandige i at vandre paa Sandheds Vei indtil Enden, og have den Mad til vor Bestyrkelse i at gjøre Faderens Villie! Ia, til det Gode at gjøre kiender ieg mig svag, og Fienden agter stedse at forføre Sielen og sætte den i Fare. Ach at den (= han) aldrig hemmelig skulde forderve os, eller aabenbar!

Ia, Gud være evig Tak, som giver os den Naade til at kiende Fienden, og Magt til at overvinde! Men vi beder Gud om Styrke dertil. Gid vi maatte komme ret til at kiende os uværdig til <det> minste Gode, baade at gjøre og at annamme!

Meget kierlig skal ieg hilse dig ifra Vennerne paa Møllen. Lidt før Paaske var ieg der. Men nu senere er Søster Pernille Vold kommen derifra, og baade Ole Berg fra Hedemarken <og hun?> var nu efter Paaskedagene paa Møllen. Alle Søkende beder at hilse dig, og nu Søster Pernille, som tilsist med dem andre Fellene beder at hilse dig med Tilskyndelse i at løbe i den foresatte Kamp imod Synden, ia stedse vaage, bede og stride imod alt som vil hindre, og altid see paa vor milde Iesu Exempel, i ydmyg Kierlighed at vandre, ia ogsaa <i> sand Sagtmodighed, og dertil at søge efter andre at veilede til det samme.

Ia, Gud hielpe os til at søge Gud om Kraft og Visdom til at vandre varsomt i al vor Omgjengelse, saa vi ogsaa kunde søge efter ethvert vildfarende Faar som af Gud vilde lade sig bøye til Omvendelse, og vi [om] med dem <at> omgaaes i Langmodighed, Kier-

lighed og Mildhed! Ia, Gud styrke os alle til <det> Gode!

Hilse<r> de til Broder Taames Børn, bed ham da at hilse saa meget kierlig til alle Venner i Bergen og der nordover! Ieg vildt saa gjerne skrevet med herfra ei tid (en Tid/itide?), da ieg nu skal reise herfra med Følge fra Skien. Fra din Søster skal ieg hilse; hun kan vel ikke reise fra os førend det bliver mere fremkommelig. Hun er paa Heisholt.

Lidt Un<der>retning skulde ieg sagt, men har liden Tid. Venner har støvnet anden Gang. Første Gang støvnte dem Øvrigheden ind til Overstiftsretten, for der at overhøre og Dom at modtage, som skal skee ved Sanktehansdagstiden, men nu igien har maattet støvnet ind til Skien Byeting, for der at paa Nyt overhøre Ret og Uret som skeer imod Guds Sandhed. Og <det> skal optages Tingsvidner, som skriftlig skal indføres for Overstiftsretten; for der maa ingen mundtlige Vidner komme. Og dette Forhør skal nu skee ~~den~~ d. 23 Mai.

Gid det var saa eller kunde blive <saa> at deres Hierter maatte blive ret dannet som Sandheds Sag skulle føre! Men <det er> vel vanskelig for os. Alle her omkring, Venner paa Bøle og Heisholt, øvre og nedre Heisholt, haaber at dem vil vedblive at vaage og stride. Jons Anderssen Heisholt beder saa at hilse Broder H. Ns. Hauge, om Tomas eller nogen med Brev maatte træffe ham, da at hilse ham saa hiertekierlig ifra os alle her, da vi saa sielden kan træffe ham med Brev, tillige med alle andre Søsken. Hilses fra Broder Lars Olsen Skæden(?) og Søster Marie Mæla, tilsist ifra mig, som ved Guds Naade vil arbeide paa at blive alles oprigtige Søster.

Lispet Mælgaard.

Skien d. 24 Aprilis 1803.

Til Sergiant Olle Olssen Børge paa Tiin.

153.

====

1803, 7. mai.

=====

Bergen.

=====

Samson Traae til vener.

Elskelige kiere Søskende i vor Herre Iesu Christi Kierlighed.

Saa længe vi besidder noget som vort eget, aandelig og legemlig, da er vi ei af Gud igienfødt og hans Børn. Mange kan være meget begjærlige at vide Veien til Guds Rige; men det er faae som har ret Villie at gaae den af Lyst og Kierlighed til Gud. At troe paa Gud og hans Søn Iesum er saa dybt at intet Menneske kan begribe det saa længe han lever i Synden, da det er den Helligaands Værk og Guds Gierning. Den fuldkomne Villie at tiene Gud er at fornægte sig selv og alle skabte Ting frivillig og arbeide flittig derpaa, at det kan vise sig i Gierningen, grave dybt i Hiertet efter alle Synder og aldrig staae stille, men iage frem mer og mer efter Fuldkommenheds Maal.

Det kan kiendes derpaa, om vi har Hiertens Attraa til Guds Villie at gjøre, at det ligger os stedse om Hiertet med Bøn at faae gjøre Godt, har Sorg over det Onde hos sig selv og andre, saa at Synden tugter til Ydmyghed og er den tyngste Byrde at bære, og <at vi> vil gjerne blive fri fra den. Eller <om> vi ere letsindige og uagtsom, har Fred i Verden og Kiødets Lyst; da er det Hykleri og ingen sand Begierlighed.

De som ere stærke i sig selv og saa gjør mange udvortes gode Gierninger, er <det> vanskelig at faae overbevist og komme til Sandheds Erkiendelse, da de forsvare sig med Guds Ord og sine Gierninger, da de forbitres over Sandheden. De ser altid Skiæven hos andre, og bliver ikke Bielken var hos sig selv. Gud betroer enhver sine Gaver, <efter> som vi er troe til at aagre dermed. Den som har store Naturgaver og udvortes Dyder, dertil Gaver at tale og forklare Guds Ord, kan snarest bedrage den enfoldige Oprigtige, og er ikke

let at skille ifra den sande Troende. Dog giver det sig tilkiende for den som har Lyset, paa Røsten, Væsen, Ord og især Frugterne i det Guddommelige, naar Sindet, Villien og Aanden har Drift i det timelige Arbeide.

Da er det nøye at prøve hvorfra den haver sig, om den har sin Virkning af det guddommelige Liv til Guds Ære, saa og <naar det gielder> at tale Guds Ord. En kan lære Ord af andre eller af Skriften og ei selv vide deraf, og ingen Del har <deri?> eller arbeider paa selv at følge Ordet. Det kan ske ved Øvelser; en kan lære meget aandelig og legemlig. Salig er den som bevarer det og gjør Herrens Villie fuldkommen. Den skal høste det evige Liv.

At være troe for Gud er at ikke samtykke i nogen ond Begjærlighed eller Lyst, men stride derimod og ikke aflade førend vi finder Seier over dem. Det er endda mere at være troe, at aagre flittig med det Betroede til Guds Ære.

Samson Torbiørson.

Hierteelskede kiære Søsken*e* i Christi Samfund i Christiania, Tuns (= Tune el. Tønsberg?), Bragnes, Møllen og flere Steder.

Den som har annammet Guds Kierlighed, glæder sig i Aanden for hver Siel som kommer til Omvendelse og vil tiene Herren oprigtig. Ia, <det> er Glæde for det minste Gode som kan ske Gud til Ære, og modsat: Sorg for det minste Onde som bedrives mod Herrens Villie, da han er hellig.

<Vi> takker Gud og eder for eders Skrivelse, især de (= dem?) som Godt beviser i Gierninger. Det er meget vel efter vort Skiøn, hvad du Broder Tolle*v* skriver. Og Havren som du sender, er vel, især naar den snart kunde komme her. Ieg skrev for ^{Lidet} Styk <pris??> om Silden, som du skriver; det var vel Feil af dig at Prisen var 28—29 R. Læsten. Vi tænker naar vi faar Siid, da vil vi lade et Fartø*y*

fare til eder; det bliver ikke saa hastig. Dog, Herrens Veie ere høyere i alle Ting end vores.

Hilses kierlig fra mange her, og saa fra "mens. A. st.", som kom her Bededagen. Hilses nu meget kierlig fra os her og mig, eders Broder i Kristo.

Bergen d. 7de May 1803.

Samson Torbiønsøn.

154.

1803, 13. mai.

Bergen.

Johannes Ausevik kvitterar for betalt skuld.

Ieg Underskreven herved tilstaar at være skyldig til Iohanes Absalonsen Øsevig 46 Rd. 4 Mk. 8 S., skriver sex og fyretve Rexdaler fire Mark og aatte Skielling, hvilke Penge suma skal godvelig betales naar forlanges af mig.

Peder Abrahamssen Stenhovden.

Betalt til mig Johanes Absalonsen Øsevig. Bergen den 13de Mai 1803.

155.

1803, 15. mai.

Bergen.

Samson Traae til vener.

Forhold i de Christnes Samfund aandelig og timelig.

Ieg er i Sorg, Frygt og Strid for mig selv og eder alle, at vi ikke strider ret og søger Guds Ære i alle vore Gierninger. Thi vi maa gjøre dem som for Gud, ikke ansees af Mennesker. Ak, lad os bøye os for Sandheden, som ieg haaber endeel gjør og vil lade sig rette! Dog frygter <ieg> for Forbitrelse naar Sandheden skal føres for Lyset. Vi bør overbevise hverandre for den minste Feil, især naar vi har Vidnesbyrd og den Feilende kan taale det, og den som paaminder, har Magt fra Gud over sin egen Ære og ei gjør det

af Had, Avind og Harskhed, men af Kierlighed til Guds Ære og deres Frelse. Da maa vi ikke tie, men arbeide at drage, lokke, tugte og overbevise dem om det Onde og drive dem til det Gode. Thi ellers kunde vi snart blive døde i Synden igien, om vi var opvagte og havde annammet det Gode; thi den Gren som ikke bær Frugt, borttager han, Ioh. 15 C.

Den som har lagt den sande Grundvold og bygget med Guld og Sølv, han taal_er Overbevisning, enten det er af Ven eller Fiende. Enten han er skyldig eller uskyldig, saa fortryder han det ikke, langt mindre forbitres derover. Er han fri for Guds Dom, da føler han Glæde i sin Aand, og har Vidnesbyrd <om at> det er for Retfærdigheds Skyld, Math. 5 C. Finder han sig skyldig, da _er han glad for <at> det Onde bliver aabenbaret, elsker og holder sig til den som tugter, da hans Villie og Længsel er at forløses fra det Onde og gjøre Guds Villie. Hvorimod de urene Aander forarger sig paa den som taler Sandhed, og aabenbarer deres Grund og Utroskab mod Herren, laster og forfølger den, har Indvendinger forat skiule det Onde og fly fra Lyset.

Vi skal lære at kiende hverandre paa den sande Troskab og Kier_hligh_ed at befordre det Gode aandelig og legemlig. Thi mange er utro, dovne ~~kan~~ og lade, kan tale store Ord og lægge Byrder paa andre, naar de selv kan være fri, ia arbeider med som Øyentienere **XXXI** til sin egen Ære naar den er over som har større Gaver, men ellers ligger døde, har ingen Omsorg for at føde Faarene. Vi bør ei betroet meget paa den som vi frygter for ikke ^{har} fornægtet aandeligt og timeligt Gods; thi vi skal først bevise vor Tienstvillighed og Troskab i det Ringe, før vi sættes over mere, Luc. 15 C.

Den som er begierlig, vil have _e eller styr_e over meget, maa ikke faae efter sit Begier <det> som han vil have, førend han giver sin Grund tilkiende, at det er til Guds Ære. Det bør være ikke i Ord,

men i Kraft, Gierning og Sandhed. Den som har Kiøbmandskab eller skal forestaa den, maatte være særdeles troe og fornægtet, have Forstand aandelig og timelig; thi ellers kunde han forøde Guds Gaver og andres Sved og Arbeide i Menigheden. Dette burde nøye eftersees af andre som havde Lys, og ingen overlader sit timelige Gods til den som ikke havde Vidnesbyrd, søgte Guds Ære, arbeidede flittig, var tro og sparsommelig, som ikke bøyede sit Hierte til Hykleren, at give ham Gaven til sin Ophøyelse, eller føde dem i Menigheden som ikke vil arbeide, men vil alene tale Guds Ord og skiule sig derunder, have Gudfrygtigheds Skin og nægte dens Kraft. Den som ikke er aandelig og timelig tro og flittig, har ikke Guds Kraft og den rette Grundvold i sit Hierte.

Hilses alle Menigheder fra mig, deres Broder i Christo.

Bergen d. 15 Mai 1803.

Samson Traa.

Til elskelige Venner i Herren i Lyster.

Ieg vil bede og arbeide paa Hellighed og Troskab. Har meget at tænke paa, nemlig Guds Villie, som ieg skulde haabe de vilde arbeide paa bestandig af Kræfter. Renser eders Hierter og værer tro i at stride imod eders syndige Begierligheder og søge Iesum, som er det rette Verdens Lys. Lev vel i Guds Fred, <alle> som den vil annamme!

Samson Torbiørnsen.

156.

1803, 5. juni.

Kvåle.

====

=====

=====

Erik Skamsol til Arensen, prest i Skjåk.

Underdanigste Promemoria.

Ieg maa nesten forundre mig over Eders skarpe Straffeprædiken som I holdt ved Skeeager Annexe sidstleden Søndag over disse Samlinger som her har været holdt af fremmede Personer som ieg

tilstaar at have havt i mit Huus, og har med Fornøyelse hørt deres Taler og aandelige Sange, hvilke har været opbyggelige. Og ieg har hørt af dig at du vil ikke straffe det Gode, naar det er og skeer Gud til Ære og Menneskene til Opbyggelse, som er heller ikke billig. Og ieg hørde en Gang i din Prædiken her ved Skieager af dig selv, at vi som Christne bør adlyde og efterfølge ethvert Evangeli Bud.

Nu syntes mig som dette er bleven stridigt. Siger ikke Christus at "hvo som ikke er med mig, han er imod mig, og hvo som ikke samles med mig, han adspredes"? Altsaa bør en Christen vise sin Tro i Ord og Gierninger. <Er> Troens Lys tændt, bør man ikke sætte det under en Skieppe, men paa en Lysstage, saa det ogsaa kan lyse for andre, da vi ser i det tredie Bud i M. Luthers Catechismus at vi skal holde Guds Ord høyt og i Ære, det gierne baade høre af andre og lære andre saa og i den første Bøn, at hvo som ikke lære andre Guds Ord og ei leve efter det foreskrevne Guds Ord, de vanhellige Guds Navn iblandt os.

Og naar vi nu som have Lyst dertil, skal komme tilsammen efter Guds Befaling og tale hverandre til med Salmer og Lovsange og aandelige Viser, at synge og leege for Herren, da blive vi straffet og overskieldede for di vi skal gjøre Ondt dermed, da det maa være som Christus siger, at "hvo som vil komme efter mig, han har ikke allene Kiød og Blod at stride imod, men Fyrstendømmer og Vælde". Og Lutherus siger: Man maa bekiende sin Tro i Ord og Gierninger; ellers er der ingen Tro, uden en død og falsk Indbildning. Og maa man den oprigtig bekiende, siger han, da faar man Helvede, Dievelen og den heele Verden paa Halsen.

Dette maa vi ogsaa beklage nu omstunder. Og aller mest maa ieg forundre mig over dig som min elskelige og kiære Sialesørger, som ieg saa fortrolig har holdt mig til og mangt et trøstigt Guds Ord

har hørt af, saavel som overbevisende. Videre fixeres vi for at vi skal pine vort eget Legeme, hvilket er usandt, da her ikke behøves nogen papistisk Tvang, da Gud har ingen Behag deri. Vi skal blive mishaabende, afsindige, ureene af en Lærdom der er ureen, og at dette er udflydet af en ureen Kilde.

Hvo tør dadle sligt om Guds sande Ord, da det er det eneste Middel hvorved Gud viser os Veien til Livet? Og alle som ret omgaaes dermed og vil af Guds Aand ved Ordet lade sig oplyse, blive derved ikke bedragne, men oplyste til Saligheds reene Kundskab, som maatte være en retskaffen Siæløsrgeres største Fornøjelse, at see Menneskers Omvendelse fra Syndens Vei, og i den rette Omvendelse og Troens Orden at gaa frem i det Gode.

Skeer der noget Ondt i vores Forsamling, da at lade det Onde blive straffet efter Fortieneste, som er billigt og bør være efter Guds og vores aller naadigste Konges gode Love, men lade det Gode blive ustraffet, heller ikke forventet til Ondt. Thi Herren raaber Vee over den som siger om det Gode ondt og om det Onde godt. Og Christus siger at hvad I gjør, Ondt eller Godt, <mod> en af disse mine mindste Smaa som troer paa mig, det samme gjøre I <mod> mig. Mon nogen da kan nægte at disse [ikke] gre af de som tro paa ham, da de ere sagtmodige og ydmyge efter Iesu egen Befaling? Thi han siger til os alle i Almindelighed: Lærer af mig! Thi ieg er sagtmodig og ydmyg af Hiertet. Saa skulle I finde Hvile for eders Siæle

O at vi kunde alle komme til at lære denne Dyd af vor Frelser! Thi dette lære vi ikke af Verden, men af de som gaar ret frem efter Iesu reene Lære. De har korsfastet Kiødet med dets Lyster og Begieringer, og af Guds Aand ved Ordets Middel ere igienfødde til nye aandelige Mennesker i Christo. Og ieg synes at det er os alle høyt fornøden til Salighed, da Christus siger selv: Uden saa er at nogen

bliver fød paanye, kan han ikke see Guds Rige. Vi sige det vi vide og vidne det vi have seet. Her seer vi den Helligtrefoldigheds Vidnesbyrd.

O at vi ikke vare saa fremmede deri som Nicodemus! Endskiønt han var en Lærer i Israel, saa forstod han sig ikke paa den aandelige Fødsel. Ia, Gud give baade mig og alle andre Mennesker den Naade at vi maatte betænke vores Daabs Løfte, at vi ere faldne derfra <i> vitterlige Synder, og nu i Naadens Tid ikke forsømme at oprette Pagten, ia ogsaa stræbe i den rette Orden at holde den i den levende Troe og ret Overladenhed til Gud i alle Ting!

Og naar nu noget Menneske efter det reene Guds Ord ville vise deres Troe i at formane og paamine andre som sig selv, saa heder det at de ere blinde Veiledere og ikke selv ere lærde. Dette kan nok saa være, at de ikke ere lærde efter Bogstavens Væsen; thi Bogstaven dører, men Aanden gjør levende, siger Apostelen. Altsaa kan Aanden oplyse om man ikke er lært i de høye Skoler. Thi Müller siger at i det Hierte hvor Iesus bor formedelst Troen, der kan være mere Lys end i Tusinde Verdens Børn. Dette synes vel umueligt for Verden, at Gud kan boe i de Troendes Hierter. Ia, han siger selv: Jeg bor i det Høye i Helligdommen og i et sønderknuset Hierte paa Iorden.

Vi maa nok vogte os for de falske Lærere, som Christus advarer os saa alvorlig for, som er os høyt fornøden. Men paa deres Frugter skulde vi kiende dem. Saa kan vi see og kiende dem derpaa at deres Lærdom og Levnet stemmer overens. Hvis ikke, saa maa vi frygte og være os at vi ikke bliver bedragen, da en Lærer bør bekræfte sin Lærdom med sit Levnet; thi Frugten vidner om Træet. Dette vil vi nøye undersøge selv, og ikke troe eller adlyde andres Snak, da de taler ofte mest derom som mueligt minst forstaar det.

Og det frygter ieg er skeet, at vi saavel som dem ere forførde af onde Folk, efterdi at ieg troer at han (= presten) ikke har erfaret det selv, men ikkuns hørt <det> af andre, hvorfor han ingen rigtig Grund har faaet derom, da ieg troer ham endnu ikke til at han vil straffe det som godt og gudeligt er. Og ieg synes at Herren vil nu <begynde>, og har allerede begyndt at opfylde det Løfte han har lovet ved Propheten Ioel, at han i de sidste Dage vil udgyde sin Aand over alt Kiød, og at Sønner og Døttre skal prophetere. Og hans Løfte kan ikke feile. Thi han siger selv at Himmel og Iord skulde forgaae, men "mine Ord skulle ikke forgaae". Han siger vider at "det Ord som ieg haver talet, skal dømmes eder paa den yderste Dag", hvorfor vi bør prøve alle Ting og beholde det Gode, ia prøve Aanderne, om de ere af Gud.

O at vi alle kunde komme til Troens rette Liv, som ieg ønsker i mit Hierte at ieg og alle andre af Aandens Kraft kunde vise Troens og Omvendelsens værdige Frugter, Gud til Ære og Lov, ia ved alle Leiligheder at paaminde og tilskynde hverandre til det Gode! Thi hvo som ikke har Paamindelse fornøden, han er endnu langt borte, siger Apostlen. Saa vi kunde aagre flittig med det betroede Pund, hvadenten det er lidet eller stort, baade i det Timelige og det Aandelige, men for alle Ting at vise en hæftig og brændende Kiærlighed til Gud og Næsten, og at agte Guds Ord høyt og i Ære baade i Kirken og udenfor Kirken, som er de Christnes Kiendemærke.

Hvortil min kiære HEr Arønsen ogsaa vilde paaminde og tilskynde, og at han som vores Siælesørger med os som sine Faar, som han af Gud ere betroede, maatte staae som tapre Pillere i Herrens Huuses Forgaard, og stride mandelig mod de aandelige Fiender, ia ved Troens Kraft at overvinde, at han som en troe Hyrde med sine omvendte Faar maatte paa hin Dag frimodig gaa frem og sige: "Herre, her er ieg og

de lydige Faar som du haver betroet mig", og vi da kunde ogsaa sige: "Herre, see her er ieg og de Siæle som vi ved dit Ords Veiledelse har uddraget fra Satan til dig, min Gud".

Dette er min enfoldige Grund som ieg giver dig herved tilkiende, der af mig selv slet intet formaar. Men Gud være lovet for al sin Naade!

Til Slutning ønsker ieg dig Guds og Den Helligaands Oplysning til at føde med Troskab og Oprigtighed og med den usvigelige Guds Ords Melk de Siæle som dig af Gud ere betroede. Lev vel i Gud! Det ønskes af mig, eders ringeste og tjenstvilligste Tiener i det Gode.

Qvale d. 5te Juni 1803.

Erich Skamsar.

157.

1803, 17. juni.

Eiker.

====

=====

=====

Ole Herbjørnsen til vøner på Tinn.

Hierteelskende Søskende paa Tiend, saa mange som ere kaldede af den gode Guds Aand og herefter vil lade sig kalde fra Mørket til Lyset, saa vi kunde faa see de underlige Ting i hans Lov.

Ieg tænker paa eder og mig selv, kiære Søskende, hvor stort Arbeide Gud maa have paa os, og hvor mange Midler han bruger forat faa drag_e alles Hierter til sig fra det nærværende Liv. Gid vi da vilde adlyde! Saa skulde vi nyde Landets Gode. Men vil vi ikke, saa har Herren svoret i sin Vrede at de som vare budne, "skal ei smage min Nadvæere eller indkomme i min Hvile". Dette maatte vi da prøve os efter, Venner, saa vi ikke længere skulde staa ved Kaldelsen, men see at komme til Gierningen, saa vi kunde blive udvalgte til et evigt Liv.

Men det har kommet mig for at det er med mange her som Hans Nilsø skrev fra Skien i Høst, at det smertede ham mest at han ei vidste

noget retfærdigt Arbeide med Lemmerne som Aanden kunde prøves ved: hvad Grund Mennesket bygger paa. Dog, de som har faaet Troen paa Gud og er igienfødt, ikke af forkrænkkelig Sæd, men uforkrænkkelig Sæd, som er Guds Ord, der er det tveeggede Sværd som saarer Menne- skenes Hierter, — naar det modtages i Ydmyghed og Sagtmodighed og i Hiertens Velvillighed at vandre derefter, da bliver Ordet Aand og Liv, som Iesus siger, og er den Føde som aldrig faar Ende, men er for Siælen den dyreste Skat.

Ieg grunder nu meget paa hvorledes vi skulde faa den dyrebare Skat og Perle som Kiøbmanden fandt da han solgte alt sit Gods forat faa den samme. Dette maa og vi giøre: fornægte alle Ting, ia endog vort Liv, som Iesus siger <om> den som vil være hans Disippel. Saa maa vi tage Korset paa og følge ham efter, som hin Simon gjorde, der bar Korset efter Iesum. Dog ikke som han — thi de tvang ham til at bære det, heder det —, men at vi kunde af Kierlighed følge ham efter. Da blev Byrden læt og Aaget gavnligt, som han selv siger. Hvilket den erfarer som har fornægtet sig selv, der ikke er tvungen, men frivillig. Den smager hans Fryd i Grund, som ei udsiges kan med Mund, ei af Fornuft begribes.

Kiere Søsken, hvad Ord eller Middel skulde vi bruge forat op- vække og tilskynde hverandre, saa vi kunde blive forligte nu, medens vi ere paa Veien? Ieg synes ieg vilde da gierne paamine eder som mig selv, men kiender nok ieg mangler paa den fuldkomne Kierlighed til Gud — og saa meget som den mangler, saa mangler den og til vor Næste —, og frygter for at ieg skulde blive af dem som Paulus siger <om>: Du som lærer en anden, hvi lærer du dig ikke selv først?

Dog, ieg ikke andet kan erfare nu, end <at> ieg vil gaa Veien af Kierlighed, og leder dagligen efter de kiereste Skiødesynder, hvad det er som hindrer Guds Aands Arbeide i mig, kiender Veien er trang

som fører til Livet, og seer at det er faa mod den store Hob. Dog, her paa Eger er stor Begjærighed, haaber og <at> mange kommer til at bære Frugt, da Lyset opgaar for de Oprigtige i Mørket. Han er naadig, barmhiertig, retfærdig, Salmen den 121, 4 V. Lad os da prøve os, Venner, om Lyset er opgaaet for os! Og om vi har Del i den stridende Kirke her paa Iorden, saa skal vi blive med i den triumferende i Himlen.

Ieg synes da Lyset skinner klart her, da her kan være ved et Hundrede Mennesker i Samlingen om Søndagene, ia mere. Og daglig er vi en 40, ia mere, i legemlig Arbeide. Og her drives paa mange Ting, legemlig og aandelig. Vi har faaet Brev fra Broder Hans, og skrevet ham til, mange af os, igien. Og han er langt nord, og vilde reise længer.

Glædeligt er det at høre fra hverandre. Dersom vi kiendte det Liv som er i Gud og levede i hans Kierlighed, da var det ingen større Glæde end at vi hørde <at> vi omgikkes i Sandhed og havde Lyst til at giøre hans Villie, og hans Lov var midt i vort Inderste.

Ieg faar da slutte min Skrivelse denne Gang. Vær da saa kierlig hilset fra mange her, og tilsist fra mig, som ønsker og vil arbeide paa at blive en Broder med i det aandelige Samfund.

Olle Herbiørnssen.

Ieg ved ikke enten ieg kan komme hjem i Vaar eller ei, da her er mest fornøden at være. I maa da hilse mine Søkende og min Moder, at ieg haver ikke andet Raad at give dem end at de overlader sig i Gud, tror hans Ord og efterfølger det. Da farer vi ei vild, og om vi ikke med legemlige Øine skulde see hverandre mere, saa var det det samme naar vi kunde samles der hvor ingen Adskillelse skal blive. Men skal dette skee, da maa vi fornægte os selv og alt det som kiert er i Verden.

Jeg tænker da paa eder, Søskende, om nogen af eder vil være med. I er selv overbevist af Ordet. Vil I, saa kom og arbeid i Vingaarden, og tøv ikke til den siste Stund! Og vil I ikke, saa bliver vi adskilt baade her og hisset. I har da Valget, hvad I vil udvælge: den nærværende Forlystelse eller den tilkommende Glæde. Jeg har da ikke mere at sige eder, men vil bede Gud om Naade, at han med sin Aand vil lede os paa Sandheds Vei. Amen.

Egers Pappir Fabrich den 17de Iunji 1803. Ole Herbjørnsen.

Til Sergeant Ole Olsen Berge paa Tiin.

158.

1803, 18. juni.

Bjella i Al.

Ole Olsen Bakke til vener.

Elskelige Søskende i Herren.

Opløs, o Gud, alle de Baand og Syndesnarer hvorved den arme Siæl endnu er bunden fast! Giv at den maatte løses og blive fri, og saa bruge den i Lydighed og Ydmyghed, at vandre for Gud og Næsten! Det bedes om, i Haabet at det skulde skee. Da formeres det Gode i deres Siæle som lyder, til evig Frelse. Amen.

Jeg vil paaminde og opmuntre eder til at blive ved at ransage og prøve eder nøye, efter hvad J gjør, om det er Herren til Ære og vor Næste til Frelse, saa vi ikke skal ynkes over Menneskene for deres bøyelige Natur Skyld, men fordi de ikke vil søge Gud. Og naar vi det Minste kiender af at vi vil udvælge at være paa et Sted, eller at omgaaes med et Menneske, især dersom de ikke har Had til al Synd, da er en besmittet baade af utilbørlig Kiærlighed og Kiødets Behag.

Det er vanskeligt at lægge sig for meget under nogen, og ikke prøve det nøye efter Guds Ord. Thi de kan snart tage fejl, falde og gaa af Veien. Og henger da vort Hierte det Minste ved Personen,

saa kan vi drages langt med før vi seer det. En kan straffe en anden for Ret og støde ham til Uret, og saaledes forderve baade sig selv og andre, naar den anden er svag og har mindre Kraft. Men har han Magt af Gud, saa kan han i Kiærlighed overbevise ham om at han tager feil. Saa kan de begge blive frelst, naar de vil bøye sig. Vi bør derfor søge Gud om Magt.

Den som har en nidkiær Aånd, kan ofte giøre Skade, idet de nedslaaer Menneskene, saa de ikke faaer udsige sin Grund. Vi skal være snar til at høre, men langsom til at tale. Thi om deres Grund var falsk, saa skal vi give dem Tid at udsige den, for da at faae bedre fat i deres Hierter og saa forklare dem derom. En kiærlig Aand har Frygt for at støde Menneskene, gjør al sin Flid for at faae aabenbaret det Onde, og saa formane at vige og ikke røre derved mere.

Det er stor Forskiel imellem den som handler kiærlig med Menneskene forat drage deres Siæl, og de som gjør det enten af Frygt for at lide eller for at de skal blive prisert af andre og ophøye sig deraf; de haver deres Løn borte. Men den som er af Gud, han gjør det af Kiærlighed til deres Frelse. Vi kan og straffe paa 2 Slags Maader og bruge de samme Raad, men ikke have den samme Aand. En bør straffe med Mildhed og Kiærlighed, med Sorg for at faae dem frelst, hvilket er Guds Villie, saa det Onde skal aabenbares, beskiemmes og afstaaes. Andre gjør det af Had og en bebreidende Aand; de kan kiendes paa deres harske Røst.

Somme kan tale med milde Ord, men kan have et Hierte som er fuldt af List og Hevngierrighed. Andre kan af Svaghed og Afmagt overiles, og af Vanvittighed eller Formørkelse tale Ordene mod sin Grund; men er de oprigtige, saa rettes det enten ved Aandens Mindelse eller ved hans Tienere. Men de som ikke har lyst til at see og kiende det, kan faae Mistanke til dem.

Vi maa vogte os, saa vi ikke skal give ondt Exempel for de Svage; thi da kunde vi føre dem paa Afveie. For Exempel naar en elskede os efter Kiødet, og vi viste os let imod ham, og det kunde blandes af Naturen, da drog vi ham til os og ikke til Gud. Men dersom vi var stadige og selv elskede Gud, da sørgede vi over hans Ureenhed. Saa fik han ingen Magt med sin Begiær, blev derved overbevist i sin Samvittighed. Enten maatte han da forbitres eller omvende sig. Ia, paa utallige andre Maader kan en gaae af Veien. En kan være for haard imod dem som en skulde handle varsomt med, fordi de ikke er efter vort Tykke. Men dersom vi søger Gud af ganske Hierte, da skeer det ikke.

Vi kan best kiende vor Troe, hvor sterk den er, om nogen skulde falde fra som vi havde havt Fortrolighed til; thi da kan Sorg og Skræk blive saa stor. Ia, Fienden vil gjøre det umueligt at overvinde og komme frem. Og samtykke vi det Minste med, saa kommer Vantro og formørker vore Øyne, saa en tilsist kunde falde efter, hvilket vi maa frygte for, men alligevel blive ved, om der ikke blev en eneste Siæl frelst.

Naar vi da haster frem paa Herrens Vei, seer hvad Herlighed de Troende har i Vente, tænker da paa den som havde smagt de tilkommend Verdens Kræfter og været iblant den aandelige Sion og har vendt tilbage til Dødens Land, da sørger en inderlig over dem, saa en paa alle Maader bruger alle Midler en kan udtænke at faae ham (= den Frafaldne) opreist. Skeer det, saa tager han ham paa sine Skuldre, eller bruger al Magt som han har af Gud, at faae ham ind i den sande Faarestie og der at finde Føde.

Og derfor seer en Christen Afveien og gaar den ikke, og advarer sin Broder derfra, og seer Veien og gaar den og lærer andre derom. Dog, det er ofte mørkt og tungt for os naar Gud skiuler sig en liden

Tid. Men dersom vi paa Gud ret troer, og ingen Synd samtykker med, men taalmodig overlader os i Guds Haand, bier og venter efter hans Foriøttelser, staar det Onde imod af alle Kræfter, da kommer han igien og viser os en blid og klar Dag i vor Siæl. Saa seer, kiønder føler og smager en Guds overvøttes Naade, lover da Troskab og Bestandighed og derfor faar Magt af Herren.

Gud give os Bestandighed at gaae frem i det Gode indtil Enden! Det bedes maatte skee i Iesu Christi Navn. Amen.

Brølla i Aa<1>s Giæld i Hallingdal Løverdagen før den 2 Søndag efter Trenitatis 1803. Ole Olsen Bache i Opdal.

159.

1803, 31. juli.

Bakke i Jondal.

====

=====

=====

Lars Gundersen Bache til vener på Eiker.

Til eder, mine troe og kiære Søskende i Troen paa vor Herres Jesu Navn.

Ofte tænker ieg paa eder og vort Samfund, hvorledes vi staar tilsammen i et Kald som er til Fornyelse i det Gode, at ei Mistanke, Ukierlighed og Vantroe skulde skille os ad, men at alle Forhindringer maatte under Troens Kraft kvæles. Da faar Kierligheden Magt at drage os tilsammen i aandelig Forening, i Ringhed at tiene hverandre i det Gode.

Ieg kiønder Fiendens List. Han vil paa mange Maader forhindre fra det Gode at giøre, da her er faa sande Troende som tilskynder og vil være med i det Gode, dog haabes nogle som Gud drager paa og vil have tændt sit Lys i. Ach, at det maa annammes af os, kiære og tro Søskende, at vi af hans Naade maa skinne som et Lys blant en ond og forvendt Sløgt, saa vi kunde annamme Magt af Gud at drage dem, og de ikke os tilbage! Dette bedes og ønskes af mig, der længes at blive de Oprigtiges Broder i Christo, L. Ghun. Bache.

Kunde ieg faa vide hvad Tid de mente ieg skulde komme der, enten i Høst eller til Vaaren? De helser til Vennerne der omkring, til Nils G. og Tollef B.

Om Mattrial. Ieg skrev om Plankerne og Indtømret da ieg var i Bergen, og sendte øster. Mener de har faat, uddtagen Ekemattrialen Kiøltræ 16 Al lang<t> hvert Stykke, Tykkelsen som før er opnævnt. Forstævnen 2 Stykker, 6 Alen eet Stykke og 5 Alen eet Stykke, 12 Tom ene Side, 10 den andre, Stilck Træ 9 Alen lang, 10 Tommer Top, Heæx Bialcken 7 Alen, 9 Tom Top, lidet bøygte paa Kanden (= Kanten?) til Rorstammen, 10 Alen lang, 13 Tommer Top.

Indtømret er ei vanskeligt med, men vil være meget af baade langbaagne og braakrogede. Planker er en Tyl<f>t af 12 og 14 Alen lange, 4 Tommer tyk, 2 Tylter 3 Tom tyk, af 10 og 12 Alen. Til udvendes de andre og de som ere bøygte paa Kanten, 2 Tommer og en 4dele Tom tyk. Til indvendes kunde være 8 Tylter af det Ringeste, 2 Tommer tykt.

Ieg venter paa Skrivelse fra eder, eller <at> nogen skulde komme her om. De er alle kierlig helset med igientagende Ord, der længes at blive eders oprigtige Broder i Christo, Lars Gundersen.

Bache i Hardanger i Jondals Kierkesogn d. 31 Julius 1803.

Til Mechel Nilssen Huga paa Egers Papir Møle at Rochebeck.

160. 1803, 2. august.

====

=====

Ole Simensen Berg til vener.

Til Christi Navns Bekiendere og Efterfølgere.

Iesus siger til Peder: Elsker du mig, saa fød mine Faar! Og Peders Ord til sine Medelskte i 1 Petri 5, 2: Føder den Guds Hiord iblant eder og see til <den>, ikke tvungen, men frivillig, ikke for

slem Vinding, men redbon, ikke som de der **drive** Herredom over Herrens Arv, men som de der blive Hiordens Exempel! Og I skal da, naar den Overhyrde aabenbares, bære den uforvisnelige Ærens Krone.

Derfor saa ønsker ieg, beder til Gud at hans Naadgaver maa komme til at brænde iblant os, og Guds Aand maatte faa opvæk~~ke~~t en ret Hunger og Tørst efter Retfærdighed, og ~~at~~ iage efter Kiærlighed og blive derudi. Thi den som bliver i Kiærlighed, bliver i Gud, og Gud i ham. Thi ellers seer vi, Elskelige, af Pauli Lære i 1. Cor. 13, at Tale, Kundskab, Tro, Aabenbarelses, Opofrelse, Lidelse og alt er for Gud Uret, naar ikke Kiærlighed er derhos.

Saa lader os iage efter Kiærlighed og ligne ham, nemlig Iesus, efter! Thi han er Veien, Sandheden og Livet for alle troende Siæle. Hans Liv er Kiærlighed, og derpaa kiende vi Guds Kiærlighed, at han lod sit Liv til for os. Saa er vi og skyldige at lade Livet til for Brødrene, naar Guds Ære udfordrer det og det kan tiene til Brødrenes Frelse. Derpaa skulle vi arbeide, at være opofrede.

Dersom nogen er i Iesu Christo eller vil følge ham efter, han er skyldig at omgaaes ligesom han omgikkes, i sagtmødig Ydmyghed, Langmodighed og Mildhed, og retfærdig og nidkiær, og være i en ren Kiærlighed. Dette tabte Guds Billede er det som vi ved Iesu Naade og igien pryde os med til Guds Børn og Himmelens Arvinger, at de som gaar i Mørket af Synden overvunden, kunde see vi vare en velsignet Sæd, og forstaa at vi vare fødte af Gud, ~~vi~~ som ikke lever efter Kiødet eller vandrer frem i Uretfærdighed, men gaar frem i Lys og Sandhed, og hade det Onde og elske det Gode, og have Frimodighed ~~ved~~ at vore Gierninger vare aabenbarede, fordi de ere giorte i Gud.

Elskelige, haver I smagt at Herren er from som opbygger eder selv som levende Stene? Og vær opofret til at føde den Guds Hiord, I som formaar det og har den Guds Kraft af Herren at vi i Trængsel kan øve

Taalmodighed! I ere skyldige at bære med de Svage. De som fattes Magt, Visdom og Kiærlighed, ere skyldige at søge Gud i Sandhed. Har giver rigelig og bebreider ingen som kommer til ham med Hiertens Enfoldighed, Bøn og Begiæring om hans Naades Meddelelse.

See nu til at ingen syndig Lyst skulde fødes og glemmes i Hiertet som gjør eder tvungen og fører eder i Trældom! Men vær oprigtig til at hade alt, og beholde en salig Fryd og en frivillig Aand til at lære Guds Buds Overtrædere Herrens Veie! Strid oprigtig! Thi uformærkt forgaar den Friheds Aand naar en ikke vaager over sig selv og bestandig vender Troens Øye paa Iesum, det sande Exempel. Thi han forringede sig og gik frem i Ydmyghed, og voxte i Visdom og Naade baade hos Gud og Mennesken.

Saa skulle og vi stedse forringe os og gaa ud ifra os selv, at den Guds Kraft i os kan vises, saa vi med retfærdige Gierninger, milde og kiærlige Ord kunde føde den Guds Hiord, drage de Begiærlige ind i Faarestien, at de med os kunde finde Føde i at giøre Guds Villie, styrke dem med den samme Styrke som vi er styrkede med selv af Gud, drive dem igien med os til Gierningers Fuldførelse, fordre dem til Opofrelse, at tage Deel i Gierningen, at giøre Godt, dog vaage over os selv, saa det ikke skeer for slem Vinding med Begiærlighed for sin egen Ære, at faa meget at styre over og opstaa i Stolthed og drive Herredom over Herrens Arv, at herske med Ord, leve i Ladhed og føde Kiødet i Fraadseri, og have vellystigt Sind i Pragt og Forfængelighed, <saa vi> elsker Venner efter Naturens Behag, gjør Parti og agter Persons Høyhed, foragter den Ringe, haver Gudfrygtigheds Skin med bevægelig Tale, med bløde Ord af en hykkelsk Aand, og deels hersker af et usønderknust Hierte.

Nei, ikke med dem maa vi være, men rense os selv, baade af Aands og Kiødets Besmittelse, og vandre i Hellighed og være Hiordens Exem-

pel i Ydmyghed, Sagtmodighed, Mildhed og Kiærlighed, Flittighed, arbeide og komme de Skrøbelige til Hielp, og komme den Herre Iesu Ord i Hu, at han selv har sagt: "Saligt er det heller at give end tage", saa vi med Frimodighed kunde sige med Paulus: "Ieg har ikke begiæret nogens Sølv eller Guld eller Klædebon; men I vide selv at disse have tient for min Nødtørftighed og for dem som er med mig." NB: begiæret nogens Sølv eller Guld eller noget andet til min Mage- lighed og deres enten timelig eller evig Skade.

Nei, heri havde Paulus Aandens Frigiørelse og Gierningers Vidnes- byrd, da de af hans egen Flid kunde see at han ikke søgte nogen Gave men efter den Frugt som var overflødig til deres Regnskab, Philip. Saa og vi arbeider paa at blive løse fra Verdens Begiær og fra at søge sig selv og have vort Liggendefæ her, hvor Møl og Rust fortærer det, men lader vore Lænder være ombundne og vort Lys brendende, og være tro Huusholdere i Sparsommelighed, og ikke give Hykleren Magter over os og opfylde deres Begiærlighed, men søge Guds ære i alle Ting og Menneskens evige Beste.

Hertil udfordres det Bøn, Aarvaagenhed og Troskab, <at> betænke hvad Guds Villie er. Salig er den som ikke dømmes sig selv i det som han prøver, og <vi som> beviser os som Christi Tienere i megen Taalmodighed, i Trængsel, i Angester, i Forfølgelser, haver en fred- sommelig Aand og søger efter den Fred som Verden ikke kan give, grunder paa hvorledes vi kunde være de Skrøbelige til Bestyrkelse — thi David siger: "Salig er den som handler forstandeligen med den Ringe! Herren skal redde ham paa en ond Dag" —, og betænker hvor- ledes vi kunde føde den Guds Hiord, med Ord og Gierninger at bevise os selv at være levende Grene paa det sande Viintræ.

Thi derudi er Faderen æret, at vi bærer megen Frugt og arbeider flittig i Viingaarden, at vi maatte see Sød deraf, saa Davids Ord i

Ps(almen) den 144. kunde paa os anvendes: Vore Sønner kunde være som Planter der opvoxer i deres Ungdom, vore Døtre som Hiørnesteene som ere hugne efter Templens Lignelse, at vore Hiørner (= Kamre?) kunde være fulde, som kunde udgive en Forraad af Spiise efter den anden, at vore Faar kunde føde Tusinde, ia ti Tusinde paa vore Gade at vore Øxne kunde være vel beladte(!), at der skeer ingen Indbrud, ei heller Udførsel, ei heller Klagemaal paa vore Gader. Saligt er det Folk som det saa gaar; saligt er det Folk hvis Gud er Herren!

Saa ønsker ieg da at vi som har annammet Naadegaverne, maatte være tro til at søge Guds Ære og have vort Liv i Iesu(m), det Verdens Lys. Og deraf flyde levende Vandstrømme, aandelige Taler, hellige og retfærdige Gierninger, som kunde være til Føde og Veiledelse for mange troende og hungrige Siæle, der kommer forat ville gaa paa vore Gader eller Kiærligheds Veie, tage Deel med os i at ære Gud og tiene Næsten, og have [i] Forraad, være fyldte med Kiærlighed og fredsommelige Frugter — thi den Gren som bærer Frugt, renses Faderen, at den skal bære mere Frugt, Ioh. 15m —, og vi da staa saa sammen i Fredens og Kiærlighedens og Enighedens Aand, at ingen Indbrud af Fienden skulde faa vore Gader til at adskilles, eller Udførsel af Fienden skulde faa Magt at regiere med Had, Avind og Vrede, Misfornøjelse, uforvunden Sorg og Græmmelse, Strenghed og Bagtalelse, skammelige og ubillige Sammenbindelse(r) og Ukiærlighed, æde og fortære hverandre med Suk og Klage mod hverandre.

Bevare os Gud derifra! Rens du vort Hierte formedelst Troen til broderlig Kiærlighed, uden Skrømt at elske hverandre af et reent Hierte hæftig! Og før os paa Helligheds Vei, hvor ingen Ureen kommer paa eller noget rivende Dyr! Thi den Vei er banet. Salige er vi naar det os saa gaar at vi bliver i Kiærlighed, og salige er vi naar den almægtige Gud er vor Herre.

Mit Sigtning ønsker jeg eder alle med mig selv Gode (og) Velg-
selse (til) her at være med Gud og Kristus at handle med Frydning.
Befaler eder Gud og hans Ord, hvilket er begyndt til at op-
lyse eder og gøre eder alle til alle de Hellige, at være den
overlyste Jesus påbegyndt, vi da med Kristus bare den uforvild-
lige Åndens Kronen har. Amen.

Skrivet den 22den August 1803. Fra Grendal.

161.

1803, 22. August.

Grendal.

161.

1803, 22. August.

Grendal.

Michel Nielsen Grendahl til vener. (Skr. II s. 367 ff.)

Den 22den August 1803. Grendal.
Gode (og) Velg-
selse (til) her at være med Gud og Kristus at handle med Frydning.
Befaler eder Gud og hans Ord, hvilket er begyndt til at op-
lyse eder og gøre eder alle til alle de Hellige, at være den
overlyste Jesus påbegyndt, vi da med Kristus bare den uforvild-
lige Åndens Kronen har. Amen.

Mit Sigtning ønsker jeg eder alle med mig selv Gode (og) Velg-
selse (til) her at være med Gud og Kristus at handle med Frydning.
Befaler eder Gud og hans Ord, hvilket er begyndt til at op-
lyse eder og gøre eder alle til alle de Hellige, at være den
overlyste Jesus påbegyndt, vi da med Kristus bare den uforvild-
lige Åndens Kronen har. Amen.

Til Slutning ønsker ieg eder som mig selv Guds Naade <og> Velsig-
 nelse <til> her at saae med Graad og hisset at høste med Frydesang.
 Befaler eder Gud og hans Naades Ord, hvilket er mægtigt til at op-
 lyse eder og give eder Arv iblant alle de Hellige, at naar den
 Overhyrde Iesus aabenbares, vi da med ham maa bære den uforvisne-
 lige Ærens Krone herfra. Amen.

Skrevet den 2den Augusti 1803.

Ole Simonsen Berg.

162.

1803, 29. august.
 =====

Bergen.
 =====

Samson Traae til vener i Hallingdal og Numedal.

Hierteelskende kiære Søsken*e* i Hallingdal <og> Numedal.

Ieg glæder mig i Haabet over eder og flere for den Guds Naade
 som er aabenbaret i eders Hierter med flere tro Medarbeidere i den
 store Høst, dog <de> synes at være faae mod Mængden som løber den
 brede Vei. Dog maa vi takke og love Gud, som har begyndt den gode
 Gierning i os ved sit Ord, Aand og Tienere, at kalde os til sit
 Riges Herlighed formedelst sin Søn Iesum Chræstum. Hvo som troer
 paa ham til Retfærdighed og bekiender hans Navn til Salighed, haver
 Delagtighed i Christi Forsoning og Herlighed. Naar vi lider Træng-
 sel med ham, da arver vi Kronen hisset.

Mit Ønske med Bøn er <at> vi maatte troe til Retfærdighed,
 hvilket skeer naar vi bliver løste fra alle Synder der gjør os uret-
 færdige for Gud, og bekiender hans Navn til Salighed. Det bliver
 <I> ved en hellig Kiærlighed, Ydmyghed, Sagtmodighed og en god Siel
 der søgte Gud og Næsten, allene de (= I) arbeider i Troen paa at
 rense eder selv og andre aandelig og legemlig til Guds Ære og Næsten
 evige Vel, eftersom enhver haver annammet Naadegave til <at> troe
 Gud og hans Ord naar vi vil omvende os. Han frelser os fra Fienden,

oppholder os i Faren og friker derfra. Han har sagt vi skal vaage og bede, og ikke blive træt.

Ieg takker Gud og eder for det Siste ieg var hos eder. Herren lære os med sin Aand at vandre frem paa Livets Vei, <noget> som letter mit Sind ved at see og høre, her og andre Steder, det Gode <at> voxe til mer og mer, om ikke hos alle lige snart. Dog kan de Siste blive de Første, og mange af de først Kaldte de Siste. Det kommer an paa Oprigtighed. Thi den Retfærdige kunde og falde, men kan staa op igien, blive mere tro siden at elske og giøre Herrens Villie af Hiertet.

Lad os da ikke være høymodige, men frygte, dog ikke lade den (= Frygten?) forhindre os <i> det Gode at giøre! De er nu af Hiertet hilset fra Vænerne her til alle der, og <fra> mig, som ønsker at blive alles tro Broder i Christo.

Bergen den 29 Augusti 1803.

Samson Torbiørnsen.

162.

1803, 29. august.

Bergen.

====

=====

=====

Samson Træ til vener i Sunnfjord.

Hiertelskende kiære Sødskende i Herren i Syndfiord.

Guds Naade som tilbydes alle, være eder tro Sødskende tilønsket og skienket ved Sønnen Iesum Christum, det sande Verdens Lys!

Det rører mit Hierte naar ieg tænker paa Guds Kiærlighed, hvor stor den er og har været mod mig, <at ieg> dog ikke <har> annammet den ret, at elske ham igien som har elsket os først og bevise den Kiærlighed mod Næsten, at kalde med Evangeli Kald, da det ofte blandes af Dragens Røst med harske og stolte Ord, som <ieg> haaber Herren lærer mig og andre alt mer og mer at kiende til Ydmygelse, Rettelse og Forbedring, at give Agt paa sig selv og Lærdommen. Thi

af Overilelse og Uagtsomhed kan <enhver> fordærves, om han er oprigtig, ia ved Fristelse falde. Og det kommer vel deraf at vi ikke vaager over os selv med Bøn i Hiertet, og bevares i Fristelsens Tid som ellers og altid. Vi er i Fare for Fienden og kan snart komme af Veien.

Ieg kiender mig mest skyldig i letsindige og hastige Ord, som og i overflødig Fritale^enhed baade i Ord og Brever, som kan forvendes endog af de Oprigtige, som ieg hører at adskille (= hør^rer adskillig af?) som saarer mig, da ieg ikk^e andet kan kiende end <at> Herren kalder og arbeider paa mit Hierte, og mit Sind og <min> Villie staar til at følge og blive Aanden lydige, som ieg haaber det samme om ~~eder~~, ia tror, ~~efter~~ eders Frugter baade i Ord og Gierninger, som er det klareste Bevis paa vort Hierte, og en<d> ved <en> Skrivelse som glæder mit Hierte. Og <ieg> takker Gud og eder for tilsendte Guds Ord. Herren give ydmyge Hierter og hungrige Siæle at annamme! Da styrker det Aandens Vidnesbyrd, opvækker Tro og Kierlighed til Gud og hverandre, og at blive bestandig at stride for Livsens Krone.

Ieg kom her d. 20de Augusti, og kan hilse eder fra mange Venner i Christiania, Bra<ger>næs, Papirmøllen, Kongsberg, Numedal, Hallingdal, Vos og Hardanger, og fra mange her i Bergen. Ole Lasrud(?) fik ikke Tid at skrive hvor Herren haver tendt sit Lys i mange Siæle nær og langt ifra, dog det kan blive faae Udvalgte. Vi venter hid Ole Berg fra Hedemarken; maaskee han kunde komme til eder. Og Broder Hans Ns. tenker vi skulde komme, om Herrens Villie er. Om nogen af os kommer til eder, vides ikke nu. Dog har Længsel dertil, ia hemmelig især, været længe, især nu paa Veien hid, da ieg syntes Kierligheden brændte til alle. Dog frygter <ieg>, om noget ^egget Søgende eller Naturen skulde drage mig nogensteds hen mod Guds Villie Ieg vilde nu reist paa Lærdalsøren paa Marken tillands, om ei <noget> Høyere forsømmes, og er fornøyet at de ikke kom her med Iægten, da den ventes fra Lyster.

Vær nu alle meget kierlig hilset fra alle Sødskende og Medarbejdere her til alle der, og fra mig, som ved Guds Naade vil blive Broder i Christo.

Bergen d. 29 Augusti 1803.

Samson Torbiørns(en).

164.

1803, 25. september.

====

=====

Ole Simensen Berg til Maren Andersdatter Meyer.

Hukommende Veninde Maren Andersdatter Meier.

Da du af Herren var begavet med aandelig Viisdom og Forstand,
Da vederqvægede du mit Hierte med Samtale og Bøn,
Opvægte Lyst til at søge den gode Guds Søn,
Som give vil Naade at kiende vor Nød;
Thi han er det himmelske livsalige Brød.

Guds Aand det forklarer naar Villien er vendt
Til Synden at hade; Guds Søn dertil er sandt,
At løse de Fangne af Syndens Baand ud
Og dertil give Naade at blive hans Brud.

Han langmodig venter og sørger for vor Siel
Fordi den er opofret til Syndens Træl.

Han Midlerne bruger at gjøre os fri
Og ønsker hver kiendte sin Besørgelses Tid.

Sine Kiærligheds Arme udstrækker han saa,
Modtager igien de vildfarende Faar
Som Røsten vil lyde og komme igien.

Den vil han annamme som sin kiæreste Ven.

Naar Synden fortrydes af Hierte og Hu,
Saa vil han forlade, ei komme ihu.

Naar Omvendelse vises, at Naaden kan prises,

Til Opmuntring og Tilskyndelse for alle og enhver
At søge i Sandhed og have ham kjær.

Som opsøger de Fortabte og glædes derved
At han os kan faa give den evige Fred.

Vi haver her Vilkaar, vi kan om vi vil

Ham i Troen annamme. Da renses vor Siel.

Men vee om vi gienstridig hans Aand her modstaar!

Det kan ei oprettes i Evigheds Aar.

Det Ord han har talet, det bliver da fast:

Hvo mig har foragtet, han bliver forkast.

Det Ord ieg har talet, det dømmes enhver

Til Frihed eller Fængsel som Vilkaaret er.

O kjær_e Veninde, betenk dig nu her!

Foragt dog ikke din dyrebare Siel!

Du kiender dog Verdens forføngelig Lyst!

Den kan ikke give sand Glæde i dit Bryst.

Hvad Redsler og Trudslers der græmmer din Siel,

Det er ieg bekiendt om og har følt det saa vel.

Mit Raad er du søger den levende Gud;

Thi han dig kan hielpe af Fængselet ud.

Ieg beder dig nu med et sørgefuldt Haab,

Og ønsker du betænkte den evige Graad.

Hvad her kan forlises, oprettes ei der.

Nei, her maa vi søge vor Frelsers kjær.

Ieg vilde og gierne talt muntlig med dig.

O, Gud dig det forlade, om du foragter mig!

Ieg ihukommer dig nu i min Bøn til Gud, at han dig ei vil give
Fred i Synden mere, men med sin Aand og Sandheds Vidnesbyrd give dig
stedse Uroe, saa at din egen Sielenød maatte lære dig at bede. Og

da skulde du fornemme at Aanden kom din Skrøbelighed til Hielp, at istedenfor en bitter Følelse skulde komme til et glædeligt Vidnesbyrd, at kiende <at> Gud er miskundelig og ikke forkaster nogen som opsøger ham i Aand og Sandhed.

Det synes vel for dit Sind at <det at> omvende sig og forlade Kiødets og Verdens Lyster er en trang Vei. Men det er dog ingen anden Vei til evig Glæde. Det er dog en giørlig Gierning ved Guds Kraft og Aandens Bistand naar Troen faar rensset Hiertet og Evangeli Kald faar indtaget Sindet og Villien til at overlade sig i Guds Haand.

Ieg maa nu slutte min Skrivelse, og ønsker at endnu medens det er Naadens Tid, at ieg maatte høre et glædeligt Budskab til min Siels Glæde og Fornøjelse, at høre dit forandrede Sind. Men ingen mere Raad ieg veed, om Iesu store Kiærlighed dig ei kan overvinde.

Fra din tilbydende Broder og Tiener i Christo, Ole Simonsen Berg.
den 25 Septemb^{er} 1803.

165.

1803, 27. september.

Nes i Luster.

====

=====

=====

Johannes Jørgensen har 10 riksdalar tilgode.

Agaaende mig, Johannes Jørgensen.

Eftersom ieg er meget syg og sengeliggende, da vil ieg optegne, omendskiønt Døden skulde indtreffe, at Torger (Halvorsen) Næss er skyldig mig 10 Rd., skriver tie Rixdaler. Dette bekræftes med mine ~~XXXXXXXX~~ Ia-Ord paa min Sygeseng.

Næss d. 27de September 1803.

Johannes Jørgensen Næss.

Til Vitterlighed: Knud Yttri og Christen Tollevsen Næs.

166.

====

1803, 28. september.

=====

Darbu.

=====

M. M. Bomhoff til Tolleu Olsen Bache.

Elskelige kiære Broder i Christo Tolleu Bakke.

Hiertelig takker ieg dig for din store Omsorg for mig, og din kjerlige Skrivelse saavel til min Moster som til mig! Den almægtig Gud vare din og enhvers rige Belønner! Ia, han haver lovet at ikke en Draabe Vand skal blive ubelønnet, naar vi alene søger at udrette alt til hans Ære og af oprigtig Kiærlighed til ham og vor Næste, hvilket ieg troer og haaber er din Lyst. Ia, Gud styrke dig og os alle til at formeres og daglig tiltage i Christi kiærlige og ydmyge Sind!

Du beder at ieg vil søge ^(Guds) Raad i alle Ting, og den Formaning er nyttig. Thi han er den Beste og Nærmeste, alene at vi vil agte paa hans Mindelse. Du veed, kiære Broder, at det er min Hiertens Lyst og Attraa efter at ville komme til dig. Men ieg tenker nu paa om ieg har saa stadig Lyst til at arbeide paa at blive løs fra mig selv, og at blive overladt til Herren og fornøyd med hans Vilie i alle Ting. Gud hielpe mig til at blive det! Da troer og haaber ieg vist at den almægtige Gud seer og veed Udvei til at faa løst Legemet, endskiønt al min kiødelige Slægt er mig imod. Thi det naturlige Menneske kan ikke fatte de Ting som hører Guds Aand til; men det bliver dem en Daarlighed.

Min Moster her siger hun har skrevet dig til og svaret paa dit Brev. Er det saa, da er det mig uvidende, og du har da vel nu faaet det. Ieg har talt med hende paa mange Maader, og bedet at hun vilde give mig Frihed til at reise, om det var bare for en Tid. Men hun siger at ieg aldrig skal faa hendes Tilladelse at reise, saa og forsikrer at ieg aldrig skal faa mine Forældres Samtykke dertil.

Hun tenker nu med <det> Første at reise til Scheen (= Skien) forat tale med dem.

Ieg har tenkt at ieg skulde skrive dem til. Men desverre, ieg veed at de er grove forherdet. Men ieg haaber dog at de ikke faar større Magt over mig end den som bliver givet dem af min Fader som er i Himmelen. Ieg vil da søge ham om Kraft til at taale alt.

Dersom Broder Hans Ns. kommer saa nærme at du kan faa tale med ham, da beder ieg hiertelig at hilse ham. Ieg haaber da og <at> du er saa god og taler med ham om hvad han synes er det beste Raad for mig. Ieg synes her er en Ørken som er øde for alt Godt og ingen Føde at faa for en hungrig Siæl. Ia, gid ieg ret maatte hungre og tørste efter Retfærdighed!

Alle Vennerne her omkring beder at hilse dig. Ia, vær selv med Kone, som ieg haaber vil arbeide paa at blive en Søster, saa hiertelig kiærlig hilset! Ia, hils alle Venner, kiendte og ukiendte, fra mig, der ved Guds Naade vil arbeide paa at blive en oprigtig Søster i det Gode! Lev vel i Christi Sind!

Darbue d. 28 Sep. 1803.

M. M. Bomhoff.

S. T. Hr. Kiøbmand Tolløv Bakke a/ Bragnæss.

167.

1803, 11. oktober.

Bøle.

====

=====

====

Pernille Vold til vener på Eiker og Bragernes.

Elskelige kiere Søskende, alle som søger af ganske Hierte at forringes under Gud, hvilket ieg ved hans Naade vil gjøre.

Ieg langes nu meget at have Tidende fra eder ved Møllen og Bragnes, især om Broder Hans Nilsen, da det var min Hiertens Attraa at faa tale med ham, naar Guds Villie saa var. Haaber det var nyttigt baade for min Siæl og andet Fornøden<t>. Ieg langes meget

at faa høre hvor han er. Og saa har vi ventet Ole her, da han reis til Christiansand.

Broder Hans Bacherud har vi faaet Skrivelse fra, sk<revet> d. 2d<en> September, som han taler om at Folket er begierlig ude paa Landet. Bergit Giørvad paa Tin er nu kommen her, og er i Tanker at møde Hans. Vi har tenkt om hun skulde blive her til vi fik Tidende fra Broder Hans, og ieg da blive med og komme ham imøde. Ieg vil dog være fornøyet om det ei skeer, dog attraar det hiertelig.

Ieg har kort Tid at skrive. Ieg skal hilse eder fra mange som var her 8 Dage siden ifra Slemdal, <og> som søger efter at blive Guds Børn. Ellers var her mange samlet som ellers ikke har været paa Samling siden ieg kom hid. Gid ieg var Gud saa tro og lydig som ieg skulde, at ieg kunde have Magt at giøre Godt! Da er her og Rolighed. Ieg kiender ofte Mangel, men vil dog ved Guds Hielp arbeide og stride og iage efter Fuldkommenheds Maal, og kiender ieg ikke er fuldkommen.

Vær nu alle saa kierlig hilset fra os her og mig! Kan det skeep, lad os vide om B. H. Nilsen! Lev nu alle vel i Guds Kierlighed! Det bedes fra mig.

Bøle d. 11 October 1803.

Pernille Vold.

168.

1803, desember(?).

Eiker.

Peder Povelsen Hagen til Maren Andreasdatter Meyer.

Elskelige Søster Maren Andreasd. Mayer.

Den barmhiertige Gud som haver kaldet dig til sit Barn, haver oplyst dig med sine Gaver, han giver dig Magt til at bruge dem efter sin Villies Velbehag. Hans Naade bliver ved eller optændes i mit og dit og alles Hierter som haver hørt hans Røst der raaber til os som

til Børn: Min Søn, min Datter, giv mig dit Hierte! Det ønskes og bedes af mig, der arbejder paa at blive deres oprigtige Broder i Christi Sind. Amen.

Vaag op, vaag op og før dig i Styrke, du Herrens Arm! Vaag op ligesom i gamle Dage iblant de forrige Slægter! Er du ikke den som haver afhugget en Hovmodig, som saarede Dragen, som udtørrede Havet den store Afgrunds Vande, den som gjorde Havets Dybheder til en Vei at de Gienløste gik igiennem, Es. 51 C.?

Disse Ord synes ieg er passelig til at paaminde dig med, kiære Søster, da ieg veed nogetlidt om din Tilstand nu. Ach, kunde ieg være Middel i Guds Haand, da vilde det blive os til evig Saligheds Glæde, ia endog her i Tiden. Vaag op ligesom i gamle Dage! siger Herren.

Ieg tænker paa de Dage da du var hos os, hvor hæftigt dit Hierte brændte i Kiærlighed til Gud og Næsten. Ia, du har mange Gange født min Siæl med aandelig Føde, som Herren den Tid saa rigelig bespiste dig med. Men alt dette vil vist ikke nytte os dersom vi ikke voxer til i Christi Alders fuldkomne Maade. Sørge ligt er det, Søster, at tænke paa Adskillelsen her i Tiden. Hvad vil <det> da blive i Evigheden?

Det første ieg fik høre at du havde stanset paa Veien, da fældte mit Hierte Taarer. Og dersom ieg er et Guds Barn og er født af Guds Ord og Aand, da ere vi eet. Altsaa veed ieg at Guds Aand græder over hver som forlader ham. Thi naar vi forlader de troende Samfund da haver vi forladt Gud. Ieg talte med Christopher Smaaland, dig vel bekien dt. Han fældte mange Taarer for dig.

Kiære Søster, vaag du op ligesom i gamle Dage! Du er io den som haver afhugget den hovmodige Satans Lyster i dit Hierte med Iesu Kiærligheds Ild, der brændte dig og saarede den gamle Drage. Du

haver io arbeidet paa at udtørre Havet, den store Afgrunds Vande, den Syndens Mangfoldighed der er i et ureent Hierte. Lad den først Kiærlighed komme til at brænde, saa vi holder os inderlig nær til Gud og siger: Ieg vil for dig mit falske Sind bekiende, og hvad de boer udi mit syndig Bryst. En fremmed Ild lod ieg i Hiertet brænde — Hvad mener du, Søster, om disse Ord? Betænk om der ikke er af den fremmede Ild tændt i dit Hierte!

Ieg kiender <at> Fienden arbeider daglig paa at tænde den hos mig. Men ieg vil ved Guds Naade vaage, bede og stride den imod, inderligen holde mig nær til Gud, see i Troen til Iesum. Og naar ieg dette gjør i Haab[et] og Tro, da bespiser han min Siæl med Himmelmanna, aandelig Kraft og Forsmag paa det evige Liv, hvorfor ieg da lover Lydighed, at tiene Gud og min Næste. Og naar ieg det gjør i Kiærlighed, Ydmyghed og Ringhed, kiender mig selv i min Uduelighed til den minste Naade, saa bliver ieg bevaret og min Siæl holdt ilive. Gjør du det samme Løfte, og lad os knyttes saa fast sammen til Gud i Christi Sind at det aldrig opløses af nogen Fiende. Da bliver der evig Glæde foruden Sorg, Fred foruden Strid, evig Hvile for kort Arbeide.

Ieg vilde dagligen ønske og bede til Gud at, som ieg før har sagt, være Middel i Guds Haand til at opvarme dit Hierte med Paaminde-
delser og Bøn, at der kunde være en af alle hendes (= dine?) Børn, som hun (= du?) havde født, der hende kunde lede og tage fat paa hendes Haand, som der staar i det 18de V.

Ieg veed at Ord ikke kan gjøre det; thi du haver nok deraf før. Men lad os adlyde Herren! Thi det er bedre end Offer. Da faar Ordet sin rette Kraft og Virkning hos os, saa det maatte blive levende og mægtigt til at gjøre vore Siæle kydske i sand Hellighed, at gaa frem og gjøre Godt og ikke blive trøtte. Saa skal vi høste vore Idrætters Frugter og da istemme Lammet en ny Sang, et evigt Halleluia.

Det tilønskes af mig, at som vi nu begynder et nyt Aar af Tiden, vi ogsaa maatte begynde det med fornyet Sind, Lyst, Drift og Kraft efter Herrens Villie, see paa Iesum og lære af hans Exempel, træde i hans Fodspor, tage Korset op dagligen og villig overlade os i hans Haand, saa al Egenvillie maatte udryddes og vi saaledes fornye til hans Billede og blive iførte med Kraft af det Høye. Det ønskes og bedes af mig.

Peder PaavelSEN Hagen paa Eger.

169.

1803, 7. desember.

Skien.

Erik Eriksen Bøle til vener på Tinn.

Elskelige Venner paa Tind, Ole Berge, Gunil Olsdatter, Ole Herbiønsen, ia alle Med^{de}delagtige i Striden imod det Onde og Længsel efter at udrette Guds Villie.

Tak for eders kierlige Skrivelse til os, som giver Bestyrkelse naar en hører en andens Flid, og fornyet Lyst til Striden og mere Grundfæstelse paa Livets Vei og Stadighed at vandre frem, som ieg haver kiendt og kiender daglig at mange Billeder vil indfalde, hvorledes det skal være i det Aandelige. Men den sande Strid og Overladenhed til at gjøre Guds Villie med Lyst, den haver ikke blivet søgt med Alvorlighed, og <vi> derfor ikke kan faa den kostbare Perle. Ia, Herren styrke mig, eder og os alle til en Hiertens Ransagelse, saa den Helligaand kunde faa berede Grunden, saa det kunde blive bestandig baade i Tid og Evighed!

Tiden for mig er kort at skrive denne Gang. Men <ieg> faar svare eder paa den Kakelovn som de skriver om. Da haver ieg været her i Byen med den idzg, og taledede med Alv Røslands Broder, og syntes at det vilde blive for kostbart at tage den med, efterat Isene paa sine Steder haver lagt sig. Og da setter ieg ham hos

Lars Olsen eller Christen Mella i Skien. Og <angaaende> den anden til Søndre Bache veed vi ikke om det kan skee. Vi haver flere, men kan nok ikke faa dem. Dog, naar her kommer Vogner hid fra eder, saa kan de tale ved os.

Hans Nielsen haver været her og reist vestover, som de vel veed; men <vi> haver ikke hørt noget fra ham siden. Hans Torsen Bacherud haver skrevet os til fra C<hristiansand>; men han havde heller ikke hørt noget fra ham. Og det som du Sødster G. O. D. sendte hid, det haver vi idag sendt til Christiansand. Thi Iens Nielssen Hauge og Lars fra Hardanger kom her med Trykpapir som skulde vest til Trykkeriet. Og saa reiste Broder Helie og Lars did, og Iens kommer til a reise tilbage til Møllen, <ieg> mener imorgen.

Vi skrev til H. N. S. for en 8te Dage siden, men haver intet Svar faaet. H. T. S. siger han haver faaet Brev fra Sødster Pernille; hun beder at hilse alle Menigheder, og siger hun haver Frygt for de mange Falske der, at ~~de~~ blive bevaret. Vi mener efter B. H. Ns. ... (ei line borte). Vi haver kiøbt Gaard og venter Ole hid strax.

Ieg haver nu meget kort Tid, og faar slutte med en kierlig Hilsen til eder alle fra os her til eder alle der, og tilsist fra mig, der vil ved Guds Naade vedblive at stride.

Skr_evet i Skee n d. 7de Decemb<e>r 1803. Erich Erichs Sen Bøhle.
Til Ole Ols Sen Berge paa Thiin.

170.

1803, ikr. 14. desember.

Åsen i Bygland.

Samson Traae til vener i Bergen.

Elskelige Søskende i Bergen.

Ieg havde Glæde og Strid før ieg naaede Broder Hans, da han var reist fra en Sted til en anden før vi fandt ham. Det erindrede mig

mest om det aandelige Liv, at han gaar foran fra et Trin til et andet, og det vil <koste> Strid og Arbeide at komme ham og alle sande Jesu Efterfølgere efter i den fuldkomne Fornægtelse, som ieg kiender min fuldkomne Villie er til.

<Ieg> tror Gud giver mig og eder Kraft at efterfølge Guds Raad til vor Salighed, naar vi søger ham derom af Hiertet. Lad Fienden ei gjøre eder forsagt! Overslaa heller ikke med Fornuften! Thi der kan ikke forstaa Guds Villie.

Og <ieg> faar nu megen Bestyrkelse af Broder Hans, og er glad og fornøyet i hans Raad. Haaber de er det samme, især naar de faar høre fuld Grund i alt. Grund paa Herrens Lov! Da aabenbares hans Villie for os mer og mer, og han giver Kraft til at gjøre det ham behager, naar vi bliver lydige. Det Evige bliver højest at søge efter; alt andet forgaar.

I det Timelige seer de hvad som skrevet er og før er omtalt. Gjør hvad de formaar, og hav[e] Fred og Føde deri! Besværer eder ikke over Krefter, saa det Aandelige skulde derved nedqvæles; men bed og strid saa vi Seier kunde faa! Det hilses til eder alle i Bergen og andre Steder fra mig. Samson Traae.

(Tid og stad, sjå "Brev frå HNH" I s. 222 ff.)

171.

1804.

Ukjend kvinne til Oleanna Larsdatter Graalum i Tune.

Elskelige Søster i Herren.

Saa haver Gud elsket Verden, at han gav sin Søn den eenbaarne, paa det at hver den som troer paa ham, ikke skal fortabes, men have det evige Liv.

O, denne store Naade som er os bevist, at han ved sin gode Hellig-

aand og Ord lærte os at kiende at vi ere afviget fra ham, vor Saligheds Gud, og laa nedsunken i Synden og al Ulykke; thi vi vare vantroe og ugudelige! Det kunde han ikke bære over sit faderlige Hierte; thi hans kiære Søn har forsonet os. Lader os nu bede vor kiære Frelser at han vil give os sin Helligaand, som hver Dag kan lære os at kiende vor Synd med Smerte, og saa skienke os en daglig Forladelse og styrke os i Troen, saa at den kan voxe og tiltage!

Ia, allerkiæreste Frelser, lad dit dyrebare Blod rense vore haarde Hierter, og lad dem bodes i dine Smerter! Lad det altid sveve for vore Hierter hvor meget du er plaget for vore Synder, at vi aldrig med vort Vidende begaaer nogen Synd, men beder om et ret Had til alle Synder og føler Væmmelse til det Onde i vore Hierter!

Gud hielpe os dertil med sin Naade ved sin Helligaand! Thi uden sand Synsdfølelse og Afstaaelse og Troen paa Iesum kan ingen arve det evige Liv. Herren give os denne Naade for sin kiære Søn, som er den anden Adam! Thi den anden Adam, som er en Opreiser af Faldet han er den sande Verdens Frelsere. Han har forsonet Guds Vrede og forligt os med Gud med sin dyre Død og Forteneste. Han er kommen at søge og saliggjøre de fortabte Syndere; han gav sig derfor i Døden. Thi paa anden Maade kunde han, den velsignede Guds Søn, ikke forhverve os nogen Salighed. Uden Blods Udgydelse skeer ikke nogen Forladelse, heder det. Det kostede hans Liv og utallige Smerter paa Legem og Siæl.

O, at vi ret fattede og skiønnede paa den store Naade! Saa kunde vi ei andet end elske ham og fortroe os alt Godt ifra ham. Men det feiler os meget paa; thi vor Troe er for svag og skrøbelig. Derfor behøver vi stedse at bede om en ret og sand Troe, saa vore Hierter kan stadfæstes ved Naaden, og det søde Evangelium styrke os i al Nød og Modgang, og aldrig lade nogen Ting drage os fra Iesum

Men al Naadens Gud, som kaldte os til sin evige Herlighed i Christo Iesu, han selv skal fuldkommeligen berede, styrke, bekrefte grundfæste eder, som lider en liden Tid. Ham være Ære og Magt i al Evighed! Amen. St. Pet. første Epistel, 5 Cap. 10, 11 Vers.

Hvil i Iesu Vunder, Lev i Lammets dyre Blod, Toe dig alle Stunde I den rige Naades Flod, Skiul dig i hans Side Som dig aaben staaer! Al din Synd og Qvide Døri strax forgaaer.

Fremdeles ønskes af mig, din kiære Søster, at du bestandig maatte hvile i din kiære Frelseres Vunder, til dit Livets siste Ende.

Til Olliana Larsdatter Graalum i Thunø Sogn.

Disse Formaningsord er skrevne i 1804 med Frakturskrift, d. e. med samme Slags Bogstaver som Nærværende ordlydende er trykt i Sarpsborg den 15de November 1873. Nils Andersen Graalum i Thunø Sogn.

172.

1804, 8. januar.

Sørgjeslingane.

Anders Hanssen til vener.

..... Broder Michel N. har nu været her. Vi vare reiste til Menighederne i Julen paa Helgeland, i Qvaløen, G. Steen, hvor der legges flere til Menighederne. Ach, at vi alle maatte blive oprigtige Guds Venner cto.!

I i Trondhjem faaer nu sende dette omkring til Menighederne i Bergen, Bragnæs, ja alle Menigheder. Haaber at <de vil?> gjøre Anstalt at sende hid nord til Vaaren fra de beleiligste og beqvemeste Stæder til Ophold for Menneskene, da her ellers er lidet hos andre at faae til Livets Nødvendighed.

Anders Hansen Skrivelse datteret Søer Gjeslingen den 8d Januar 1804 til hans elskelige kjære Sødskende i Bergen. (Utdrag.)

173.

1804, 10. januar.

Sørgjeslingane.

Mikkjel Nielsen Hauge til vener.

..... Det kommer mig for at dem her nord paa Helgeland m. fl. gjør mere end dem forstaaer, men dem der sør veed mere end dem gjør Thi i det Udvortes var de villige at levere fra sig det de før har betalt foruden Forudring (= Forundring el. Fordring?) frivillig, som var C. Qvaløen. Hans Fader er død, og fandtes efter ham meere Sølvpenge end de vidste. Ligesaa Søster til ~~XXXXX~~ Christi Q. med Mand og Sønner leverede fra sig det dem tilfaldt i Arv efter Faderen Ligesaa paa Aune; <de> leverede det Forbeholdte af Guld og Sølv, og sagde dem vilde ikke være en Ananias. Ligesaa paa Gaupen; Sten overgav det Forbeholdte paa Hambornæsset, har med Fliid arbeidet paa <at> fiske Sild og overladt til Samfundet. Og en Læst er sendt med Sluppen til Bergen, og en Læst har <han> fisket siden, som han vil levere.

Jeg med de fleere Venner fra Gjerslengerne og Sunigen(!), som i alt var Olle og H. G. med Kone, var der paa Hombornæsset, og dem blev med os til Gaupen igjen og havde Opbyggelse tilsammen. Og <jeg> haaber noget Troskyldighed hos dem. De bad mig at hilse B<roder>(?) H. med alle Deelagtige. —

Extract af Michel Nielsen H. Skrivelse, datteret Søer Gjerslengerne d. 10de Januari 1804, til hans elskelige Venner i Bragnæs, Møllen og der omkring.

174.

1804, 22. januar.

Friarbrev med svar og ekteskaps-avtale.

Hiertelskende Søster i Kristo efter den guddommelige Natur og begiærende om du vilde være min Hustru efter den menneskelige Natur, Ingebor ENgelsdatter Mæslo.

Da ieg haver beraad mig med Gud i Himmelen eller overvejet af hans Aand ved hans aabenbarede Ord, de hellige i Bibelen, samt beraad mig med de kristelige Venner og Søkende som lægger Vind paa at leve efter Guds Ord, hvilket de og ieg efter vor Forstand og Visdom efter Natur eller Verdens Skabelse, og dens Brug til Dyrkels skal vi forplante den eller formeres ved at opføde i Verden, for ve Guds Ord og Aand at igienfødes til Himmelen Arvinger, har overveje at det skal være Gud til Behag i en hellig Ægtestand at indtræde me dig, synes mig best at anvende.

Thi er min Begjæring om du vil trolove dig til min Hustru, og være min Medhielp i Medgang og Modgang, Rigdom eller Fattigdom, Sundhed eller Sygdom, efter som Gud behager at tilskikke os, og ser det er gavnligt til sin Ære og vor Salighed, — om du vil dempe dit onde Sind og Kiøds Lyster, som vi alle efter Syndefaldet ere tilbøyelig til, og derimod lægge Vind paa Kristi Sind, og Dyder at udrette i Ydmyghed, sagtmødig, mild, kiærlig, tro og flittig, at Aanden er lagt under Guds Villie og Legemet under Aanden, arbeide flittig efter Kræfter i det Legemlige, ej til vor Giærrighed, men Guds Gode at formere til hans Ære og vor Næstes Vel, som kunde befordre Sielen til Salighed, som vil det Gode annamme.

Og om Gud vilde velsigne os med Sæd, Børn at avle i Kiødet, da <maa> vi samtlig være tro og flittig i at foregaa dem med godt Exempel i Ord og Giærninger, forestille dem at de her i Verden ej skal være, men beredes til et evigt Liv, og derfor Verden ikke elske eller noget som her er; thi de som elsker Verden, ere stolte og onde kommer i Helvedes Pine. Og om vi oplever i Tiden at opdrage dem til Alder, da saa vidt vi forstaar skifte det Meste <af> vort timelige Gods, ia alt, til de Lydige som lever efter Herrens Ord eller søger Gud om Kræfter til at efterfølge det Gode.

Og ellers <maa vi> hver Tid være flittig med hvad vi formaar, ved at giøre Godt imod de Onde efter Kristi Ord, give Fienden Mad naar han hungrer for dermed at opløde hans Hierte, men fornemmelig give Troens Egne, ia i Nødsfald at delc med dem af det vi haver. Om vi ej faar Børn, ellers og naar vi faar, om de ere onde, vi da o i begge Tilfælde at give eller testamentere til de ret Troende vort Gods.

Vil du paa denne Maade med mere af Grund efter Guds Ord, i denne Hovedsum at elske Gud og Næsten, — vil du paa saadan Maade gaa i Egteskabs Baand med mig, saa tilbyder ieg dig Troskabs og Kiærligheds Baand, i Guds Navn at være og forblive en tro Mand i Tiden og en kiar Broder i Kristo baade i Tid og Evighed.

Den 22 Januari 1804.

Iohan Ioensen Ofstød.

Ef.skt. (= Etterskrift):

Da Gud har meget arbeidet paa mig tilforn, saa og nu i dette, forat faa drage mig ud ifra mig selv og ind til sig i Lydighed, og faa min fri Villie opofret til sig og bøyet under sin Villie — ia, ieg har ofte lovet Gud Lydighed, men maa beklage ieg er sendrægtig til at følge hans Villie, ia kiender ofte Modvillie i mig, og har med min egen Magt ofte forhindret det Gode. Men <ieg> veed ikke andet end at ieg vil alvorlig lægge Vind paa ved Guds Naade at blive mere og mere varsom og forsigtig i al min Omgjengelse, og iage efter Hellighed og Hiertens Renselse, mener og <at ieg> vil arbeide min Salighed med Frygt og Bøvelse, i Troskab aandelig og legemlig, veed heller ikke i mit Hierte at <ieg> vil være dig til Byrde og Besvær i nogen Maade imod Guds velbehagelige Villie, ia og ved Guds Naade og Kraft lover det, men vil ved kiarlig Advarsel og Formaning lægge Vind paa at rette mine Feil, ia ønsker at alt maatte skee til Guds Ere og Næstens Gavn, og vor Gierning skee efter Guds Orden og Villie dog ieg kiender undertiden liden eller ingen Kraft over det Onde.

Og undertiden kiender ieg Guds Kraft til at staa det Onde imod og til at gjøre Godt, ia har og somme Tider følt Guds Kraft overalt Men udaf vor Syndevaade kan vi det Gode ej taale. Men ieg vil bede til Gud om Visdom til at vide og Kraft til at gjøre det som er behageligt for ham, og at ingenting maatte forhindre mig derfra, men at dine Vidnesbyrd, o Gud, maatte være mine Ro<r>smænd, og ieg dem i Lydighed følge. Hertil hielpe du mig, o kiære Fader, ved din Helligaand for Iesu Skyld!

I. I. S.

Hiertelskende Broder efter den guddommelige Natur, og antagende Mand efter den menneskelige Natur, Iohan Ioensen.

Efter din Skrivelse af Datto, da haver ieg overvejet med Gud, hans Børn og mit Hierte, at <ieg> vil antage dit Tilbud at indgaa med dig i Egteskab, være dig undergIVEN efter Guds Ord naar du, som du tilbyder, er Gud undergIVEN og tillige opfylder de Pligter med, som du anmoder mig om, ia daglig at stride imod Kiødet i alle Lyster, og ikke herske med Vrede <og> Stolthed, leve i Fraadseri, Drukkenskab, eller at føde Kiødet i nogen Lyst, men stride imod.

Vi bør da ej være værre end et Kreatur; thi de har sine bestemte Tider. Ellers naar det er frugtbart, saa fraholder de sig. Men som vi overgaar dem i Forstand, saa og i dette, at det ene ødelægger det andet af de vilde <Kreatur>, og de tamme ødelægger vi, <de> som vi ej haver Ophold til, hvilket ej maa skee iblant Menneskene. Men Herren haver lagt Forstand i os, at vi ej bør formere os mere end han giver Velsignelse til Legems Ophold at opføde Børn med, uden vi dem hav_er avlet før og han siden tugter os med timelig Skade eller borttager Næring. Vi seer ellers hvor mange Fattige der er nedkvælet af Legems Sorg, saa de ikke erindr_er sin Siæl eller har Tid at sørge for dens Vel. Dertil er vi saligere naar vi kan give end tage.

Paa denne Maade vil ieg love dig at forblive en tro Hustru i Tiden, og kiar Søster i Kristo baade i Tid og Evighed.

Engbor Engelsdatter Mæslo.

(Trulovingskontrakt:)

Efter vores forhen Skrivelse af min Mands Navn, I. I. S., af Datto, saa og min, IED —, paa denne Grund trolover vi hverandre med Hierte, Sind, Mund og Haand, eller Siæl og Legem, Gods og Formue alt det vi har, at være og forblive tro Ægtefolk efter Herrens Villie. Og skulde nogen af os svige eller ond og utro blive, da er det for os begge vitterligt og paalagt at Baandet er opløst, som Gud og hans Kiærlighed har knyttet, saa vi skulde endog her skilles ad naar vi overtræder hans Bud.

Dersom mod Formodning da den Afvigende fra det Gode til det Onde falder og bedriver en eller anden Synd, ia Tid efter anden atter lægger Villie til det Onde, og ikke kiærlige Formaninger vil hielpe, da forpligter vi os, hvem som er afviget fra al Ret, endog i Udvor-tes Gods eller den verdslige Formue som vi ellers haver tilfælles, mindre i Legemet at herske over eller til nogen syndig Gierning at begiære, hvilket i Nødsfald den Forurettede udbeder den kristelige Øvrighed til Hielp, sig at beskytte. Og vi er og underdanig og eftergIVEN som efter denne Trolovelse søger Præsten til Ægtevielse, saa alt kan være aabenbart og klart efter vor Guds og Konges gode Love.

Det bekræftes under vore Hænder og Vitterligheds Vidner.

IIS IED

HSS(?) LHS

175.1804. 31. januar.Trondheim.Anne Halvorsdatter Vister til vener.

Elskelige kjær, Sødskende i Tune med flere Støder).

Ieg siger 'kiære S.sk.', men veed ei hvorledes det er med eder, da ieg ingen Tidende har hørt fra eder, men længe ventet. Ønsker at I elskede Gud og havde en frivillig Lyst at gjøre Godt; thi uden det beholdes ei Livet, om I end har annammet det. Thi naar vi ei gjør hans Villie der har Livet, hvorledes skulde I det beholde? Ieg haver Hiertesorg <for> at nogen af eder skulde med Demas vende tilbage til den nærværende Verden og blive med de Sidste, <de> som dog var de Første. Thi naar vi ei tiltager og bærer Frugt, da maa Grenen borttages.

Ieg haver faaet sørgelige Tidender fra dig, M. V. Hvor vil du hen naar du forlader Gud og hans Børn? Ieg vil dog erindre dig hvad du selv haver sagt: at tiene Synden og følge Kiødets Villie paafører ei andet end Uroe i Tiden. Betænk Evigheden! Men du er ei af mit Hierte udslettet. Men dersom du overlader Villien til det Onde, og ei Guds Kiærlighed dig til Erkiendelse faar, da bliver du udslettet. Her opreises de Faldne, og de Svage bestyrkes, som glæder mig, ia alle som tror i samme Menighed. Men <ieg> frygter for at I med Lots Hustru seer tilbage. Betænk, hun blev til en Saltstøtte!

Ieg haver dog elsket eder, Sødskende i Christo Ellen og Maria, vilde endnu gjøre det, men veed ei om I vil erkiende at I maatte glide fordi I ei trolig stride, som ieg dog kiender <at ieg?> glider formedelst lette Ord, som forderver gode Sæder. Og <det> saarer mig ofte meget, fordi ieg skal være saa ond. Den Synd er dog kiendelig, ia meere, en hemmelig Høyhed som fanger mange, vil og <fange> mig. Men <ieg> haver Vidnesbyrd at <have> været og er Fiende til dem, og undertiden kiendes <det> paa den frivillige Lyst at gjøre Guds

Villie, at hverken Trængsel eller Forfølgelse skulde adskille os fra den Guds Kiærlighed, dersom vi vedbliver at stride og <i> Christi Fodspor at gaa frem, < saa > den som har begyndt, kunde faa Lov at fuldkomme i os.

Du Søster Ingeborg < Aar? > stad haver ieg tænkt meget paa, ønskend < du > maatte gaa frem i din Enfoldighed. Søg Herren om den guddommelige Visdom, saa vi kunde skinne som himmelske Lys iblant den forvendte Slægt! Ligesaa du, Marita Røe, arbeid du paa at fornægte dig selv, og vær levende opofret til Gud! Speil eder i de afvigede Hav! Frygt og grav dybt, og byg paa Klippen! Da skal I erfare en Fred som overgaar den menneskelige Forstand.

Du Ole Røe haaber ieg vil vedblive at gaa frem i Sandheden, hvor til ieg ønsker dig Gud Faders Kraft, der kunde aabenbare vor egen Afmagt, saa vi enfoldig og liden maatte blive i Tiden, som er min Hiertens Længsel at vandre i Ringhed, og ei have noget at hælde mig til uden Gud og hans Bud at følge, som ieg dog kiender Mangel paa. Men Villien er dertil vendt, kiender og Kraft. Men < ieg > frygter for dig, da du er saa seendragtig og ei skriver om din og andres Tilstand, saa vi kunde bygge med hverandre og bære Byrden.

Hils alle Sødskende der omkring! Kan ei nevne eder med legemlig Navn. Gud veed ieg tænker paa eder med Sorg og Glæde, Sorg over den som har kiendt Guds Godhed og ikke vil vedblive at elske ham som har elsket os først. Alle Sødskende paa Bragnæs og Møllen og der omkring, vær kiærlig hilset! Elling fra Bergen skriver hid til os af Davids Ord: Vig fra Ondt og gjør Godt! Lev evindeligen! Th Herren elsker Ret, og skal ikke forlade sine Elskelige; de bliver evindeligen. Men de Ugudeliges Stæd skal udryddes.

Trondhiem d. 31te Januari 1804. Anna Halvors Datter Wiste.

176.

1804, 13. mars.

Trondheim.

Jon Larsen til vener i Bergen.

Underretning til den troende Menighed i Bergen, aandelig og legemlig.

Den som haver Bruden, er Brudgommen. Men Brudgommens Ven som staar og hører ham, glæder sig meget over Brudgommens Røst. Derfor er denne min Glæde opfyldt. Ham bør at voxe, men mig at forringes, Ioh. 3 C. 29 V. og efterfølgende Vers.

O, hvilken Glæde for alle dem som arbejder paa at være og blive Brudgommens Ven, som staar og hører ham, som ei er tvesindede, men jager efter Fuldkommenheds Maal, haver sin Lyst med Iohannes at forkynde Fredens Evangelium, og for alle dem som ~~vil~~ vil imodtage, omvende sig og tro, saa Gierningen kan følge efter!

Jeg ønsker da eder som mig selv denne Naade og Skat, at arbejde paa at faa mer og mer, nemlig Christus at voxe i os som i hin~~e~~, i hans Kiærlighed, Ydmyghed, Sagtmodighed og Venlighed, dog med et retfærdigt Had til Synden og til dem som den vil øve. Saa kan den Aand som er ovenfra komme over os, og vi <blive> rigere og bruge alle Ting i Retfærdighed, da det er vor eneste Lyst at vidne Sandhed. Hvo som haver annammet dette Vidnesbyrd, haver besejlet at Gud er sanddru.

For Tidens Korthed maa <jeg> nu slutte med en kiærlig Hilsen fra os alle <her til> alle der, NB. som elsker Gud.

Jeg skulde sagt eder <noget> om det Timelige, som det Aandelige skal befordre. Vi har ofte talet om at det var nyttig, saa og nødvendig, at have en Brygge. Ligesaa taledo Brødrene fra Hedemark, som reiste nord, og syntes saa. Nu er en meget beleilig Gaard med Brygge paa Kiøb, og koster 3000 D. 800 D. (= 3800 D.); maaske noget kunde gaa af. Vi underretter derfor til eder og Gæslingen samt

Bragnes med Postens Afgang, beder om eders Raad deri. Haaber Broder H. er hos eder, saa han kunde give os Svar tilligemed eder med samme Post tilbage, om det var muligt.

De har og talet om god Kobbermalm sør og øst for Røros. Dog ingen har endnu faaet Tid at komme der sør, men haaber <det> snart kunde skee at enten Broder Arnt eller nogen anden kommer her, saa nogen <kunde reise?> sør.

Vi har endnu ikke faaet Tidende fra Sluppen, om hun er kommen og gaar nord. Du Loøse, Tak for Skrivelsen som vi forrige Post modtog som og glæder os! Og ieg kiender <ieg> vil gierne bære med dem som bærer Christi Aag, dog ofte maa nedslaa min høye Aand, der søger sig selv, som ieg kiendte klart en Gang ieg gik til Aastad og tænkt paa hvorledes det kunde komme sig at det var saa tungt og Byrden trykte saa. Men saa kom mig for <at> naar ieg gjorde alle Ting som for Gud og til hans Ære, saa blev alting let. Og som Taulerius siger: Gud vilde da udrette store Gierninger med os, endog i de ringeste Ting.

Vær nu kiærlig hilset! <Det> ønsker alle som Vilje haver bragt til at tiene Gud, som han og vil give naar den i Ydmyghed bevares, og fra mig som vil gjøre det samme.

Trondhjem den 13. Martti 1804.

Jon Larsen.

Til Mæster-Kipper Johan N. Lossie,
Boende ved Tyske Kierkken a/ Bergen.

177.

1804, 2. april.

Fredrikshald.

Peder Olsen Piber til vener i Tinn.

Elskelige Venner i Herrens Frygt.

Guds Naade og Kiærlighed styrke og opholde alle dem som paakalder ham af et oprigtig Hierte, til at gaa frem i det Gode! Amen.

Ieg vilde gjerne ønske eder som mig selv en glædelig Paaskehøytid. Men, kiere Venner, at vi maatte altid komme ihu at udrense den gamle Surdeig, at vi i Sandhed kunde finde at Iesum Christum er vor Paask og ofret for os. Ieg kiender den gamle Surdeig, men ved Guds Naade søger <ieg> efter at blive en ny, som ieg gjerne vilde ønske at all maatte blive i Sandhed.

Naar ieg prøver mit Hierte end<nu> efter disse Ord, da finder ieg mig skyldig saavel i disse som andre. Dog, Klagemaal kan ikke hiel De ere mange som klager og ingen Mangel føler. Min Nød driver mig, og mit Hierte vil op for mit Bryst naar ieg betænker hvad ieg har efterladt som ieg burde gjøre, og hvad ieg har gjort som ieg ikke burde.

Men Herre, lær os at frygte dit Navn og gjøre din Villie, at vi ikke herefter skulde gjøre Løfter og glemsom tabe, som vi og ere vidende om! Men vi maa bede at Gud af Naade vil styrke og opholde os i Ordet og i Troen, at vi ikke skulde lide Skibbrud saa vi skulde blive beskiemmet.

Kiere Venner, vi ere aabenbaret mange Sandheder. Vi ere salige om vi gjør derefter. Det behøves ikke saa meget at skrive, da vi har saa rigelig Guds Ord iblant os, som er den største Naade af Gud naar vi giver Agt derpaa medens vi har eller kan faa dem. Thi der staar at den Dag skal komme at det skal blive Hunger, ikke efter Brød, men efter Guds Ord. Da er det os høylig fornøden at berede os til Døden imedens vi har endnu Tid.

For Tidens Korthed maa ieg afbryde, og ønske alle at leve vel i Herrens Frygt og Fred. Tak for det Sidste vi taltes ved! Men mest <maa vi takke> Gud. Nu maa vi spørge hverandre saavel som os selv, hvorledes vi har gaaet frem i det Gode. Ieg kiender min Mangel og frygter for den, og haaber at du ikke fortryder at ieg taler saa

frit ud — thi det er vor egen Siæls Vel —, og kommer ihu at ieg skulde fordre dig og ikke mig selv. Men med Taarer maa ieg beklage min Seendragtighed. Vi kunde havt udrettet meget naar vi havde været flittige. Lev vel!

Friderichshald anden Paaskedag 1804. Peder Olsen Piber.

Til Corporal Ole Olsen Bærg
i Attraa Sogn i Tiins Præstegæld.

178.

1804, 20. april.

Sørviken.

Ottar Carlsen Bakkerud til vener.

Dersom de skriver til Papirmøllen, saa faa dem til at giøre til Broder Halvor Farger en 150 a 200 Ark med stort Papir, af de største Former som de haver, af Stoffet (ms.: stofen) til Kardus, 3 Gange saa tykt som Papiret som han vil have til Presningen, da det ellers er meget dyrt at kjøbe og vanskelig at faa.

Send og hid nogle Riis Tobaks P. og noget andet Kast, som behøves til adskilligt at pakke ind med. Og om det var noget Skrivepapir, saa vi havde noget at selge, og om det blev sendt med det Første som skee kunde.

Hils kierlig til de Sødskende paa Møllen med flere fra os alle her og mig, som vil arbeide paa at blive de Troendes Medbroder.

Sørvigen d. 20 April 1804.

Otter Bakerud.

179.

1804, 6. mai.

Bergen.

HNH kvitterar for 21 riksdalar.

Ieg underskreven herved tilstaar at være skyldig til Daniel Høydalen 20 Rd., skriver tyve Rixdaler, hvilken Pengesumma godvillig skal betales naar forlanges af mig. Peder Abrahamssen Stenhovden.

Betalt tilløge 1 Rd. Renter, i alt 21 Rd.

Bergen den 6 Mai 1804.

Hans N. Hauge.

180.1804. 10. mai.Hovtun.Guttorm Hovtun til Margit Hovtun.

Hiertelskende Søster i Christo Margit Guttormsdatter Hovtun.

Tak for siste Gang ieg var tilsammen med Dem! Glæde og Sorg haver ieg havt siden ieg var der, Glæde at vi kunde beredes saa vi kunde være blant Guds Børns Tal, Sorg om vi skulde lade Kiødet raad og formørke det sande Lys, som Gud vil aabenbare for os naar vi bliver lydige i Ydmyghed, Kiærlighed og Flittighed.

Kiære Søster, lad ikke den sterke Natur og Fornuftens Indbildninger faa føre dig paa Afveiene, som fører din Siæl og flere til Fordærvelse! Det er saa mange her som venter paa dit og os fleres Fald. Men naar vi arbeider i Sandhed med et knuset Hierte, i Bøn og alvorlig Strid imod os selv og Fienderne, som staar saa lettelig omkring os, da faar de ingen Magt til at fange vor Siæl.

Kiære Søster, betenk Herrens Gierninger, hvor store de ere imod os alle, som saa flittig har arbeidet paa os, og arbeider dagligen til vores Frelse og Beredelse, at modtage Naaden med et stadig Forsæt at tiene Herren frivillig, med en daglig Længsel og Attraa at fornægte vor egen Villie, som strider mod det Gode. Lader os betænke Herrens Ord og agte dem høyt og i Ære, gierne høre af andre og lære andre, at søge efter et forenet Sind! Saa bliver Herrens Frygt vort Liggendefæ^e, at samle Siæle til Gud.

Ieg tænker endog paa den som hører og omgaaes med mange Herrens Ord. Dersom vi ikke strider flittig at faa et fornyet Sind i Varsomhed at annamme, da faar Fienden dysset os i Søvn, saa vi agter Herrens Føriættelse ganske ringe, og <det> bliver tilsidst en evig Skade.

Hils kjærlig din Mand, som haabes vandrer frem i Lydighed for Herren, og tillige "Ingebor Karn og Loes" hilser du meget, som ieg beder søger at have Guds Venskab og viser Omvendelsens verdige Frugter. Hilses saa meget kjærlig fra os alle her og til alle der som lever i et forringet Sind i Gud.

Hafton d. 10de Mai 1804.

Guttorm Colbiørnsen Hafton.

181.

1804, 18. mai.

<Bakke.??>

Ole Olsen Bakke til Nils Bru.

Elskelige Broder Nils Broe.

"Mig bør at forringes, men ham at ophøyes." De Ord, at ~~forringes~~ forringes, vil ieg lære paa saa lange ieg lever her. Thi de Kiødelige sanser de kiødelige Ting, og deraf kommer Fristelser og i Fristelsens Tider <de> stærkeste at imodstaa. Dog dersom vi ei har hindret Aanden, da faar vi Seier. Ieg veed vi gaar i Fare hvor vi gaar, og ere omringede med mange Fiender der har Lyst til vores Fordervelse. Og derfor maae vi vaage.

Ieg veed intet med mig selv som ieg vil samtykke med i Synd, dog er ofte nær ved at falde. Og de som ikke føle dette, ere faldne. Dog kan en være for dristig og selv styrte sig i Fare; men heri er Forskiel. Thi har en gjort det forat frelse andre, saa opholder Gud. Men gjør en det af Sikkerhed og stoler hemmelig paa sig selv, saa falder en. For derved kunde en komme til at kiende sin Magt ved Saar og Stød.

Ieg kan nu ikke mere sige denne Gang end <om> du med os alle bliver i Ringhed, saa bevares den Naade os er givet. Og det bliver ellers(?) Trængsel, især af de urene Aander som ei vil forsage alt. Og de gjør vel stor Skade og for os Veien mere trang. Men det faar saa være. Vi maa ei forsage, men staa det Onde imod.

Ieg tenker paa det som Christus siger: "Vare I blinde, da havde I ikke Synd." Men nu sige I <at> I ser; nu bliver I i eders Synder Thi den som er natur-enlig blind, kan vel være fri fra nogle Begjær ligheder som optandes ved de naturlige Øyne. Men saa ligger dog det onde Begjær i Hiertet, og maa derfor udryddes.

Ieg hilser dig, med alle som vil elske Gud, og Brevet kan du læse for alle Begjærlige. Maaskee de som nægter, og ei ret kiender sin Syndenød, men ere stolte og harske, kunde ved vor Ringhed lære at kiende sin Stolthed. Amen.

Ole Olsen Bake den 18de Maii 1804.

182.

1804, 27. mai.

Tingnes.

Anne Halvorsdatter Vister til vener.

Hiertelskende Søskende i Tronhiem og Medarbeidere, og der omkring alle som haver faaet stadig Villie med Hiertens Lyst og Livets Kiærlighed til at gjøre Godt af Kræfter, allene det skeede af Troen. Ellers er det Beste af Naturen Synd.

Ieg ihukommer eder ofte, alle Elskelige. Thi saasant Gud haver fornyet Hiertet og virket en stadig Aand indeni os, da elsker vi hverandre saa at det Onde hades, vilde gierne det Gode skulde tiltag med Visdom, ia alle Dyder, baade hos eder og andre Stæder, saa ei Aarsag blev givet til Klagemaal. Naar de skriver, da spar ikke Underretning! Vær ei glemsom, men tag i Agt Ord og Gierninger! Regningerne maa de see vel over, at de Verdslige ei bedrager eder. Vær ei sikker, men frygter, som os er nyttig! Thi udaf vor Synde-vaade kan vi ei det Gode taale.

Ieg kom hid til Svanøyen 8te <Dage> siden, haver været syg i Legemet og <havt> meget tungt indvortes, er nu bedre til begge. Ieg

Du Dordi haver ieg ofte erindret, og <det haver> saaret mig at ieg var for streng mod dig. Thi vi skal være taalmodig, ei oprykke men qvæle det Onde. Lever vi og kommer sammen, da haabes Forbedrin paa begge Sider. Skriver de til Christiansund, da hils dem kiærlig Det glæder mig at Ion Ust siger at <han vil> være mere troe for Gud og lydige under hans Børn. Thi da hielper vi hverandre, ia staaar hverandre bje i Kampen. Du Arnt og I. Larsen, alle som haver Lyst og Gaver dertil, allene de søger Guds Ære deri, driv eder mere med Regning og andet Nyttigt. Havde de været lærvillige, da kunde de lært (ms.: båret) meget af C. Ross, endog udenlands Regning.

Vor elskelige Broder Hans omgaaes fortroelig og lærer endog af Verden, dog han er forstandigere end alle som lærer ham; thi deres Visdom forgaar. Han skrev hid og siger at Ragnhild W. haver sagt at ieg haver forskrækket hende, bad <om at> han det ei maatte faae høre af nogen, men at vi maatte stride saa mod Syndens Attraa at vi kunde blive evige. Thi kommer der ind Splid og Ukierlighed iblant Guds Børns udvalgte Flok med m. ...

Ieg skal nu gaae til Lyster, siden ad Bergen <og> Christiansand efter Broder Hans' Villie. Hvor vi vandrer, da findes <der> mange Svage og Skrøbelige iblant os. Gid vort Hierte, Lyst med Sinds Begiær var stadig i Sandhed at gaae frem! Saa skulde Stærke svækkes og Svage bestyrkes, og vi bygge saa vi fast maatte staae i Enigheds Aand.

Det bedes og formanet i den Herres Iesu Navn at annamme den Aand som forbinder i Kiærligheds Baand, der bedes af mig, der ei andet kiender end <at ieg> selv vil følge det ieg formaner andre til.

Tingnesset den 27de May 1804.

Ane Halvorsdatter Wiste.

183.

1804. 3. juni.

Lauvøy.

Lars Iversen Kvarekvaal til HNH og vener i Bergen.

Hjertelskende Broder H. Ns. og alle Guds Børn i Bergen.

Gjerne vilde jeg skrive mit Hierte og aabenbare det, saa alt kunde komme for Lyset. Saa oplyser Gud sine troende Bøen. Ieg hav i lang Tid været fangen i Vantro og Frygt, som haver Pine, indtil sist ieg var paa Lofoden. Da aabnede Gud mit Troens Øye, <saa> at ieg kiendte ham og overgav mig til at tiene ham frivillig. Da skie ket han mig Troen klarere end nogensinde før, hvorfor ieg vilde saa gjerne gjøre ham noget Godt igjen.

Men saa naar ikke mit Gode til Herren. Men hans Aand vidner og forklarer i mig at ieg skal arbeide og tiene hans Aands Lemmer paa Iorden, som er nu min Lyst og Glæde i hvad jeg end skal lide. Ia, han lider i mig, <han> som er saargiort for alle mine Misgjerninger. Saa Straffen er lagt paa ham for<at> ieg kunde blive fri.

Ieg vil erindre at ingen tager sig Trøst heri som lever i Synden. Om han end kiender dens Byrde og tunge Aag, saa er han ej fra Synder løst, men haver Pine istædenfor den som har Naadens Trøst i sand hellig Kjærlighed.

Du haver nu sendt os saa meget til Siælens Føde, Herrens forklarede Ord og Aand, hvorved han arbeider <paa> at forklare de Troende i Gierninger, saa de Formørkede blive oplyste om de vilde.

I Nat kom her 4 Søskende fra Giæstlingen paa Baad hid. Vi arbejder nu paa at anlægge og raadføre os med hverandre, da her er meget vanskeligt, og Menneskene er her i Trang og begiærlige, saa Vejen bliver trang i Handel og Omgang. Som de Søskende veed, de maa sende hid Gods med <det> Første, noget af hvert Slags.

Vær nu kiærlig hilset fra mig, deres Broder i Herren!

Skrevet 1ste Trinitatis Søndag 1804 paa Løvøen.

Lars Iversen Qvaragvold.

184.

1804, 13. juni.

Gjeslingane.

Ole Pedersen Dramsrud paktar bort sin eigedom i Eiker til Mikkel Nielsen Hauge og Torkel Olsen Gabestad.

Ieg undertegnede Ole Pedersen Dramsrud bortforpagter denne min Eyendom, som er kjøft af Henstad Gaard, som mit Skiøde udviser, beliggende i Egers Præstegield, nemlig de Enge, Hamnhage, Huser og Vandfald, alt som mig tilhører af bemeldte Eyendom, til fri Raadighed og Brug, som de bedst finder for godt, imod at de Eyere af Mølerne og andre opførte Huser som dem tilhører, nemlig Mikel Nilse: Hauge og Torkel Olsen Gabestad, svarer mig og Efterkommere i aarlig Afgift 20 Rd., skriver tyve Regsdaler, hvorfor ieg fraskriver mig ald Rettighed eller Raadighed saa lenge de vil have det til Brug og Benøtelse, som alt bekræftes med min Haand og Signed.

Gieslingen den 13de Juni 1804. Olle Peders' DramserRud.

Til Vidtrerligheds Vidner:

Christofer Olssen Brateng. Ole Gundersen Sæglem.

185.

1804, 21. juni.

Bergen.

Anne Vister til vener i og ved Trondheim.

Hiertelskende Brødre og Søskende i Tronhiem og der omkring, ia alle som vil søge Del med i Arbeide og Strid, beder Herren om Visdom og Magt til at hielpe hverandre; thi naar den ene Lem ikke staar den anden bii i Arbeide og Strid, da er vi ikke indpodet i Vintræet.

Broder Hans har saa mange Byrder at han haver Aarsag at klage for vor Efterladenhed i at tænke troelig. Thi da binder vi Hans, dog han er fri og løs indvortes, om det var at reise i Dag. Men for<di> her er ingen at styre vel, og I lægger Byrder paa, som ei underretter nøye om baade der og nord i Gieslingerne, hvorledes de

styrer. Hvorfor sender I ikke Penger hid, da saa meget Gods bliver sendt nord? Prøv eder, om <I> ikke vil seæ eder selv forsynet, og ei haver den rette Omsorg <for> hvor det mest kunde befordres!

Vær nu alle meget kierlig hilset ifra Menighederne i Lyster! Ie kom derfra i Aftes. End er dem (ms.: dem er) udvortes villige. Gi vi alle Guds Villie maatte forstaa, og saa den arbeide paa af Hiertet at giøre, med en frivillig Lyst som Livet kunde beholde, der i Kierlighed bestaar. Ogsaa indvortes Frygt og udvortes Betænkning maa vi omgaaes i.

Vær nu alle kierlig hilset af mit Hiertes Grund, med Formaning at blive fast i det Gode, afhindre det Onde. Det bedes af mig.

Bergen d. 21 Juni 1804.

Ane Viste.

186.

(1804, 6. juli.)

(Bergen.)

Anne Vister til vener i Trondheim.

Elskelige Søskende i Trondhiem.

Gud veed ieg elsker eder dersom I hader det Onde af Hiertet og haver Livet i det Gode. Men det kan ikke skee førend Sindet bliver løst ifra alle skabte Ting, som best kiendes naar en arbeider trolig og giver Agt paa sit Hierte eller Sind, om det er <villig?> til at gaa ned og blive ydmyg. Da tager I til Hierte alt, og ej lader det gaa eder forbi. Thi naar de som Lys skulde have, gaar hen i Mørke, hvor stort bliver da Mørket! Saa ieg beder Herren bevare <eder> i den sande Frygt og Kierlighed.

A. Wiste.

187.

1804, 1. august.

Bergen.

Etter fullmakt frá HNH skriv Johan N. Loose
leigekontrakt til Elling Hansen Høydal.

Jeg undertegnede bortleier herved i Medhold af min ihænde havende Fuldmagt, fra undertegnede Dato er at regne paa et Aar, 2de Paklofter, No. 1 og 4, og tvende Pakboder, No. 1 og 3, Hans Nielsen Hauge tilhørende, i 3de Rode og under No. 19 beliggende, til Elling Hansen for aarlig Leies Erlæggelse, 10 Rd. for hver Pakbod og 20 Rd. for hvert Pakloft, tilsammen 60 Rd., som bliver at betale til mig, Loose, mod Qvittering.

Heraf tvende ligelydende, hvoraf den ene paa slet Papiir er hos mig, Elling Hansen, beroende.

Bergen den 1 Augusti 1804.

Johan N. Loose.

188.

1804, 5. august.

Kongsberg.

Tolleiv Olsen Bache til vener.

Elskelige Søskende og Medarbeidere i Opdal, Hallingdal, Tin og der omkring, saavidt ieg eder efter Legems Nærværelse er bekiendt, og i Aanden forhaabende at være eller søger at blive.

Ieg vilde nu give eder tilkiende vort Arbeide, Strid, Frygt og Tvil ieg ofte er i Prøve med. Vi hører nu Rygte om at de har i Sigte os at forfølge. Og om Herren saa det best nyttig for os ved Trængsel og Strid os <at> lutre og rense, saa har ieg tenkt paa mig selv, at om Trængsel kom, ieg da kunde blive forsagt og saa fornægte eller om Gud gav mig Magt at overvinde Fienden. Naar ieg allene har Frygt for mig selv og ingen Omsorg bar for andre, saa kunde ieg ingen sand Grund faa efter Døden.

Men undertiden kiender ieg Livet i Guds Kierlighed, med sand

Ydmyghed og Ferringelse i mig selv, og Tro som overvinder Frygten. Fra det Første Gud ved sin Aand kaldte mig, blev mig aabenbaret om Forfølgelse og Trængsel. Mit Overslag var at trenge igiennem (ms.: igen) til Livet. Og den Tid ieg blev arresteret i Hallingdal, tenkte ieg ei var den Siste. Men saa har ieg Frygt for om ieg ikke saa oprigtig søger Gud, hans Ære, saa vi derved kunde undgaa, og Gud sit Raad ei <kan> faa aabenbaret, eller <man> med Uforsigtighed kaster sig selv i Fare, da ieg <mærker ofte?> Overilelse af den onde Natur.

Men saa har ieg betenkt og af Hiertet vil arbeide paa at udrense det Onde og søge Gud om en sand Oplysning og Kraft <til> baade at vide og gjøre hans Villie. Ieg ved da ingen Synd <ieg> har beholde i Hiertet, men i Sandhed den ganske at hade. Og da ieg strider, sa er der ingen som gjør mig Afmagt, men ieg ved Troes Kraft har Seier Men ofte indskyder Fienden heftig Tanke i mig, saa ieg ofte staar i Tvil paa om ieg den Synd har fornægtet. De er da som flyvende Aander under Himmelen. Bliver de samtykt, saa gjør de Skade. Ellers kan de ikke mere gjøre saa længe vort Liggendefæ er i Himmelen.

Ieg kiender og nogen Længsel muntlig at faa tale med eder om vor Siæls Salighed, evig Vel. Og min Frygt, Sorg og Betenkning er mer end den før har vært, hvorledes vi skulde opholde, berede og bevare fra Fald og Snare. Og Gud knuser mit Hierte med sine Velgierninger, saa ieg kiender min Afmagt i mig selv, at ieg er ophold ved hans Miskundhed og Naade. Saa ieg bærer daglig Frygt for mine gamle Egenskaber, at de skulde betage Guds Magt, og ieg ikke ganske skulde igienfødes og blive i Kristo. Ieg arbeider paa at døde mig selv og at være beredt.

Hvad er da eders Strid og Arbeide? Er der nogen Kierligheds Frygt i eders Hierte, saa maa det Onde forbrende ved Ilden. Ieg

vil ei mit Hierte skiule, saavidt det kan tiene til eders Frelse og evige Vel. De ved da vor Længsel, og selv er de af Herren lært, alle der gjør derefter. Det kan en dømme hos sig selv, at saa meget det Onde overvindes og det Gode voxer til i Ydmyghed, Ringhed, Hellighed og Retfærdighed, fri for alle Chreaturs Kierlighed, saa meget gjør vi og hans Villie. Gud er retfærdig i alle sine Veie, og forunderlig i sine Gierninger.

Da nu Tiden er kort for mig, saa faar ieg slutte min Skrivelse og hilde eder alle kierlig fra mig, deres Broder i Christo.

Kons Berg den 5 August 1804.

Tollef Olsen.

189.

1804, 24. august.

Eiken.

Torkel Olsen Gabestad til vener.

Elskelige Søskende i Jesu Samfund i Numedal med flere.

Guds Naade, Fred og Kierlighed, den formeres i eders Hierter ved den Helligaand, at vi kunde bevares i Sandheden og findes ustraffelig, at ingen Trængsel, Lyst eller Nød skulde os gjøre forsagt eller forføre ifra Jesu Fodspor! Thi han er Veien, Sandheden og Livet, naar vi trænger ind med Magt.

De ser nu, Søskende, af vor Broder H.s Brev (nr. 132 i Brev frå HNH), saavel som de er underrettet om før, hvorledes de Onde raadslaar imod os. Gid vi da alle kunde vandre i Frygt og kiende vor Mangel, saa Herren ei i Fristelsens Stund skulde overgive os i vor menneskelige Svaghed. Men naar vi er aarvaagen i Bønnen og søger Herren i vor Gierning, da haaber vi han gjør os visere end vore Fiender, og giver Kraft og mindes os i den samme Time efter sine Foriættelser, hvad som nyttelig er.

Dog kunde de tales ved hverandre om hvad Vidnesbyrd de har om

Guds Vei, Villie og Gierning, og ei paaholder aabenbar at vi vil have alle Ting fælles, ei heller nægter eders Kierlighed og Omsorg for det Gode, men at vi tager Del med hverandre i Raad og Hielp, i Arbeide og Bekostninger, i det som vi med hverandre finder nyttigt til det Gode at opholde og <til> Fattiges Understøttelse, og at vi anser det nyttigere ved Arbeide at skaffe dem Brød end <at> give dem i sin Ledighed m. m.

De er og hermed kierlig hilset ifra os alle, - *hils* til Tind og send dette Brev did —, og tilsist ifra mig, der ofte er overbevist om at være deres ringeste Broder, men beder for mig og eder, at vi maatte ved Herrens Naade vandre saa <at> Lyset kunde skinne i Hellighed og Kraft, med Sandhed. Det ønskes af mig, der efter Forsættet vil arbeide paa det samme.

P.mølen d. 24 Augusti 1804.

Tørchel Olsen.

Vi faar og bede at de sender dette til Hallingdal, da vi har mange andre Stæder at skrive.

190.

1804. 11. september.

Eiker.

Pernille Vold og Kari Bacha til vener på Tinn.

Elskelige og kiære Brødre og Søstre paa Tin.

Herren give vi var elskelige Brødre og Søstre i Christo Iesu, som havde hans Sind og Kierlighed, elskede Gud over alle Ting og vor Næste som os selv til Salighed, saa vor Betenkning var af alle Kræfter at befordre det Gode! Da beholder vor Siæl Livet i Gud, som er Kierligheds Kilde. Men bliver vi lunken, forglemmer at vaage over Hiertet og iage efter Kierlighed, Ydmyghed og Fred med de rene af Hierte, da overvindes en af de gamle Skiødesynder, fornemmelig Høyhed, Hadskhed, Verdens Kierlighed og Kiødets Lyster, som Dievelen

søger at fange Sielen i, saa en kommer under Treldom og taber Livet Glæde som vi kunde have i Gud naar vi var løst fra det Onde.

Ia, kiere Søskende, ieg tenker meget paa eder alle, iser de ieg kiender, og ved har arbeidet paa at lægge Grundvold paa Klippen. Bliv dog ved, kiere Søskende, og lad eder ikke tages fangen af det nærværende Liv, som ieg kiender vi staar i Fare <for> saa længe vi er her i Tiden! Og vi faar arbeide vor Salighed med Frygt og Varsomhed. Og om da nogen af Vanvittighed har Ondt gjort eller Godt forsømt, da lade det gaae til Hierte med Erkiendelse og Ydmyghed under Gud. Saa er hos ham Forladelse at faa, paa det <at> han maa frygtes.

De elskelige Søskende Olle Berge og Gunnil, Bergit Iøstal med flere, ieg længes hiertelig at vide eders Strid og Arbeide, sørger hiertelig for <det>, om nogen af os skulde med Lots Hustru see tilbage, eller forhindres fra at vandre i Guds Kierlighed, som giver Fred til evig Tid. Herren la det ikke skee, men at vi kunde søge. Vi ville med Flid og god Villie ile at fuldbringe alle gode Gierninger, saa vi med Glæde kunde høste vore Idrætters Frugter og arve et evigt Liv. Amen.

Ieg er nu kommen tilbage fra Iylland, er nu her paa Møllen og skal reise til Bergen. Elskelige Broder Hans Nielsen skal ieg hilse eder fra. Han ber (= bærer) en hiertelig Sorg, for os alle at faae til Livet, og ieg vil bede Gud om Naade at tage Del med. Berte Mari og nogle flere Søskende i Iylland, som vi har glædelig Haab om, <de> og hilser meget kierlig til alle her i Norge. Klaus Peders<en> er med hid. Søskende i Almø Sogn og "vøye", Bragnes og her skal ieg hilse eder kierlig fra.

Det har rørt mit Hierte siden ieg kom til Norge og ser <at> Guds Gierninger er store, da saa mange Siæle er kommen til Betenkning og Sorg for sin Salighed. Dog i et stort Hus er ikke alene Kar af Sølv

og Guld, men og nogle af Ler, Tre og Sten, og nogle til Ære og nogle til Vanære. Gid da enhver vilde lade sig rense fra det Onde og beredes til det Gode! Da kunde det blive Kar til Ære, tilberedt og Husbonden nyttig.

De hilser nu alle meget kierlig, med Formaning og Tilskyndelse i det Gode! Og vær selv ikke forglemt, fra mig som med rørt Hierte tenker paa eder. Guds Fred, Naade og Kierlighed være eder alle tilønsket af mig, som ved Guds Naade vil arbeide og stride og blive troe til Døden.

Egers Papirfabrek den 11 September 1804.

Pernille Christensdatter Vold.

Hiertelskende Sødskende paa Tiin.

Herren give os Naade, Lyst og Kraft til at fornægte os selv med alle Lyster og Begieringer som os vil forføre, som ieg kiender er i mange Ting som hindrer fra Guds Kierlighed og vil tage os fangen i Syndens Kierlighed! Ieg kiender og hiertelig Sorg over mig, med Længsel at blive Gud mere lydige, og føler hvor godt det var at vi kunde omgaaes saa<ledes at> Gud kunde blive æret i al vor Omgien- gelse, og <vi> deri have Fred at giøre Guds Villie, som følger evig Glæde.

Gid da alle lagde ret Vind paa at vaage, bede og stride saa at intet skulde skille os ifra Gud, men at det maatte være vor største Lyst at iage efter Guds Kierlighed, som os kan opholde i alle Fristelser og <al> Trængsel som vil møde os her!

Vær da alle saa hiertelig og kierlig hildet fra alle her og ifra mig, som længes efter at blive Gud lydige!

Kari Sondresdatter Bacha.

Skal hilde eder fra Sødster Aglöv Hellechsdatter. Hun er nu kommen til Møllen igien, og er sygelig i Legemet.

Til Sergiant Ole Olsen Berge a/ Tin.

191.1804, 17. september.Øyer.Ole Simonsen Berg til vener.

Elskelige Sødskende i Herren.

Guds Naade og Fred med den Helligaands Raad og Vidnesbyrd og en sand Kiærlighed til Guds Ares Udbredelse vorde eder alle formeret af Gud, vor kiære Fader, som haver igienfødt os ved sin Søns Evangelium, som er Ordets Liv og Lys, der helliger os formedelst Aanden til broderlig Kiærlighed, og sammenbinder os i Ydmygheds og Enighed Aand ved Troens Forvisning og et udødeligt Haab om evig Vederqvælgelse, at staa for Stolen og Lammet at synge den nye Sang, Lammet til Ære i al Evighed, og af denne Troens Hemmelighed samle Kræfter formedelst Bønnen, til at gaa frimodig i den foresatte Kamp, og komme igiennem den store Trangsel og toe vore Klæder hvide i Lammets Blod daglig at tage Korset op og efterfølge Iesum her i Verden, i Hiertens Foringelse, Ydmyghed og hellig Kiærlighed, med lydlig Overladelse i Faderens Haand, at Guds Villie maa skee og ikke vor egen! Dertil hielpe os Gud af Naade! Amen.

"I skal ikke meene at ieg er kommen at sende Fred paa Iorden. Ieg er ikke kommen at sende Fred, men Sværd", Matæ<us> 16 C. Disse Iesu Ord, med al hans Lære, er største Fornødenhed at lægge paa Hiertet og betænke, forat giøre et fuldt Overslag og berede sig formedelst Bønnens Kraft og Guds Kiærlighed til at taale al paa-kommende Fristelse og Lidelse. Mærkeligt er det Iesus siger: Han er ikke kommen at sende Fred paa Iorden, men Sværd. Og det erfares hvor Gud faar indtaget Hiertens Begiær til at tiene sig og optænde sin Kiærligheds Ild. Der bliver det Fiendskab indvortes og udvortes; thi Kiødet begynder da at stride imod Aanden hæftig.

Dog overvindes Kiødet ved den stærke Kiærlighed til Gud af dem som haver lagt den rette Grundvold i sit Hierte til Salighed og vil

etterfølge Frelseren paa den trange Vei. Og da bliver en aabenbare ved Troen paa Ordet og Aandens Lys og Hiertets Følelse, at Guds Kiærlighed var saa stor at Iesus satte Livet til for os der vi vare ugudelige. Saa er vi og skyldig at sætte Livet til for Brødrene, eller opofre os med Legem og Siæl og alt hvad vi har, til at kalde alle Mennesker til Omvendelse, at de kunde komme til Sandheds Erkiendelse og blive salig.

× Og naar denne Ild kommer til at brænde, saa bliver det ikke Fred paa Iorden, hverken indvortes eller udvortes, men Strid og Modstand af Dievelen, Verden, Kiød og Blod, da Sværdet eller Guds levende Or og Kiærlighed saarer dem som lever i Synden. Og Dievelen pines derved at han aabenbares og nedtrykkes af Sandheds Aand, der berøve den Starke sin Rustning som han forlod sig paa, nemlig Løgn og Falsk hed. Men om han en Gang bliver overvunden, saa kommer han dog igjen med fornyet Lyst, lover Fred naar det er største Fare, og ellers vi indiage Frygt og gjøre Arbeidet tungt og Kampen besværlig, forat hindre os fra at iage efter Maalet.

Men lad os lære af Iesum! Han stred og overvandt, og haver sagt vi i ham skal have Fred; men i Verden skal vi have Trængsel. Derfor er det og imod Evangeli Lære og Iesu Sind at samtykke med saadanne kiødelige Tanker, om de end synes at være aandelige og gode, at vi vilde leve her i Fred paa Iorden ved at føle Guds Godhed, modtage hans Velsignelse og nyde den i Fred og finde deri Hiertens Fornøyselse, leve hen i Stilhed og have Iesum i sit Hiertens Kammer, omgaaes i Tanker og Beskuelse med Herren.

Men dette er ikke den sande Kiærlighed til Gud og Næsten, men til sig selv. Thi den sande Troende finder sig skyldig til at lide og stride forat ære sin Gud og tiene sin Næste, og haver ikke Fred paa Iorden med sit Sind, men ofte midt i Lidelsen, <i> Arbeide og

Fare, haver Fred i Himlen og Trøst i Gud og taalmodig Overladelse i hans Haand og Villie. Thi her er tre stormende Fiender: Dieveler Verden, Kiød og Blod, som stedse fører Strid imod Iesu Sind. Derfor siger Iesus, han er ikke kommen at sende Fred, men Sværd. Og Fiendskabet imellem Sæderne(!) maa blive aabenbaret og stadfæste Ordets Sandhed.

Salig er derfor den som hører Ordet og bevarer det og gjør derefter, forsager af Hiertet alt som det vil hænge ved og hælde sig til, saa at han ved ingen skabt Ting er bunden med sit Sind, <noget som kunde hindre ham i Løbet og holde ham tilbage fra Kampen. Thi uden Strid bliver <der> ingen Seier, og uden Seier ingen Belønning. Og dersom man ikke strider lovligen, bliver han dog ikke kronet, thi Loven er dog ikke afskaffet formedelst Troen. Thi den kræver Menneket med ganske Hierte, Siæl og Sind og al Magt til at tiene Herren eller elske ham, som Evangeli Aand og Kiærlighed skal opfylde. Thi derpaa kiendes vi, at vi elsker Gud, om vi holder hans Bud, thi hans Bud er ikke svare, siger Iohannes. Og da skal vi ikke forundres, siger han, om Verden hader os. Thi vi vide at vi ere overgangne fra Døden til Livet, thi vi elske Brødrene.

Altsaa, kiære Sødskende, maa vi ikke være fremmede for den Modgangs Hede som skeer indeni os, men være tilforn betænkte paa at modtage Saadant, saa det ikke skulde være noget Fremmed for os at føle Fristelser, Lokkelser, Dragelser, Indskydelser, Angester, Prøvelser, med udvortes Modstand: Forhæanelse, Bespottelse, Forfølgelser og Overfald. Thi en Tiener er ikke større end hans Herre; have de forfulgt mig, skal de og forfølge eder, siger Iesus. Og han haver sagt: "I Verden skal I have Trængsel, i mig skal I have Fred, og I skal hades af alle Folk for mit Navn Skyld. Men den som bliver bestandig indtil Enden, skal blive salig. Og naar de forfølge eder i en Stad, da flye til en anden!" Matæus 10 C.

Derfor, kiære Brødre og Søstre, lader os være varagtige i Bønne stadige i Troen, faste og oprigtige i Forsættet, lydige under Guds Aands Raad og Vidnesbyrds Tugt og Paamindelse, at staa sammen i Fredens og Enigheds Aand med hverandre bestandig indtil Enden! Amen
Lang Gaard i Øyer d. 17. Septembr 1804. Ole Simensen Berg.

192.

1804, 23. september.

Fennefoss.

Lars Alvsen Kjeverud til HNH.

Hæertelskende Broder og Ven Hans Nilssen.

Ieg kiender Længsel i mit Hierte at skrive til dig om min Strid og <mit> Arbeide, og hvad Synder som ieg kiender vil formørke mit Hierte, som er især egen Ære, at ville agtes høyt og ansee<s> for noget, hvoraf kommer mange flere kiendekige Synder, som ieg nok strider imod. Dog Fienden forstiller sig listig og fin, fanger mig om ieg ikke vil, hvilket merkelig mig haver staaet for, som du skriver, at naar Fuglen kommer i Snaren, saa vil han ikke fanges, men Snaren fanger ham alligevel.

Ieg er da især i Frygt for om ieg i fine Synder kunde være fange: som hemmelig kunde ligge i Hiertet. Har bedet til Gud at han vilde aabenbare mig samme, som <at ieg> og fik kiende at ieg hemmelig søgte Ære af Brødrene, og søgte efter høye og store Ord at tale og skrive, hvilket ieg kiendte kom deraf at Hiertet ikke er ret knuset og Fordærvelsen ret kiendt. Haver nu bedet om et sønderknuset Hierte, hvilket Gud mig nok giver naar ieg vil blive lydig og tro til at stride.

Ieg kiender og en fin Høyhed i at ieg taler om det indvortes Menneske, og Ære i at ieg bekiender Synden, hvilket ieg søger Gud om at <det> maatte skee i Sorg og Erkiendelse til alvorlig Afstaaels og Fornægtelse, at Gud kunde faae rensset mit Hierte og ieg oprigtig

giøre Godt efter hans behagelige Villie. Ia, Herren oplyse os derom for Iesu Christi Skyld allene! Amen.

Ieg var opvagt noget ifra det Første du begyndte at kalde Menne- skene til Omvendelse. Men saa faldt ieg hen til <et> saa stille Levnet, saa ieg var udvortes ærbar og fin. Ieg vilde da paastaae at du ophøiede dig selv og vilde holde dig bedre end andre, hvilket ieg siden fik ved Guds Naade kiende du var fri for, formedelst at du strider imod alt det som er Gud imod. Men ieg fik siden kiende at ieg var saadan og derfor vilde forevende at det var hos dig, hvilket ofte skeer, at de Høye i sig selv vil foreholde at vi op- høyer os, formedelst at de selv ligger fangen deri, hvilket kan kiendes af deres Frugter, at de lever efter Kiødet og derfor maa døe, Rom. 8. Det er da Forskiel paa den som søger efter Renselse og Forbedring, og dem som vedbliver i det Onde. Herren bevare os ifra det Siste!

Tak skal du have for dine Skrivelser og Opmuntringer til det Gode, som kom os til Bestyrkelse i vor Strid og <vort> Arbeide, og <vor> Glæde i at vi hører <at> der og kaldes og drages nogle til Omvendelse, og <i> den store Kierlighed du har til at <faae> aaben- baret Menneskens Hierter ved at fordre til Gierningen, saa ingen kan skiule sig med <noget>, uden han opofrede sig til Herren at tiene med Legem og Siæl, da det er <en> særdeles Naade at Gud giver os Tid at fremme de legemlige Gierninger forat befordre vor Siæl til mere Strid og Arbeide paa Renselse, ifra at søge os selv eller stole paa Gierningen i nogen Del. Hvilket vi beder Herren vilde tugte os <for>, om han ser vi vil noget forlade os paa eller henge vort Hiert til, saa vi i Troen til ham maatte iage efter Ydmyghed og Kierlighed af alle Kræfter.

Du maa ikke tænke <at> de faae Venner som haver været her, har

været efterladen i Gierning, da de haver faaet færdige mange Huus og nu har opbyggt Papirmøllen til første Bjælkelag. Den er meget større end den Første, hvilket er nyttig for Rommet for det legemlige Arbeide. Men fornemst er <det> at den christen Kirke kunde formeres, da mange Siæle her omkring er begierlige efter at høre Guds Ord, og er i Beundring over vore Gierningers Fremme. Dog faae forstaar dets Hensigt og i hvad Betænkning det er giort.

Ieg haver mange Tanker og Grunde <om> hvorledes vi skulle vandre saa at Lyset klarest kunde lyse, at alle kunde faae Vidnesbyrd om at vi vilde søge efter baade vor<e> og deres Siæles Salighed. Ia, Gud give at alle maatte kiende hvor nødvendigt det er at omvende sig og Herren tiene med Flid i Ringhed! Herren give mig Naade til at blive mer og mer forringet, at ieg kan blive iblant de Oprigtige Tal!

Vær tilsist kierlig hilset ifra alle Venner her og ifra mig, som vil ved Guds Naade blive tro og lydig af ganske Hierte!

Fænefaas d. 23 Septæmber 1804. Lars Alvsen Kieverud.

193.

1804, 19. oktober.

Søre Braut.

Anne, Just og Nils Sørbrøden til HNH
ved T. O. Bache. Påskrift av Per Olsen.

Hiertelskende Broder H. N.

Give Gud <at> mit Hierte kunde udbryde med Lovoffer for Herren vor Gud, som sendte dig hid til os til Opmuntning og Bestyrkelse, til det nye Menneskes Fremvæxt i Herren og i gode Gierningers Udøvelse imod vor Næste!

Ieg ihukommer dig ofte, ønsker og beder til Gud at han vilde fuldkomme det Gode hos dig og alle troende Medbrødre, <det> som han haver begyndt iblant os, som ieg haaber han gjør. Men 'saa kommer

det for mig hvad Christus siger, at vi skal i Verden have Trængsel, men "i mig skal I have Fred", hvilken Fred vi maa betænke ei at have i Synden, men i Gud og i hans Gierning at gjøre.

Hilse nu saa meget kiærlig fra os her og mig, der længes at blive stadig under Gud.

Niels Hansen.

Elskelige Broder H. N.

Som ieg af Hiertet attraar og vil arbeide paa at blive din Søster i Christo, <saa> Gud hielp mig og alle at kiøbe den beleilige Tid, kiende hvad vi er og hvad Godt Gud beredet har for dem <som> her oprigtig vandrer!

Hilse saa kiærlig fra mig, og <ieg> beder dig at hilse alle som søger Gud.

Anne Hansdatter Sørbrøden.

Hiertelskende Broder H. N.

Da mit Hiertes Længsel nu er at skrive nogle Ord til dig, men <det> fattes paa Kraft til at skrive noget til Sindets Opløftelse og Sielens Helliggiørelse, som ieg dog ved at du strider og arbeider paa, <saa> Gud hielp mig og alle som vil søge Gud om Visdom, at vi kunde komme dig efter i Jesu Sind, Liv, Lys og Kiærlighed, som er os overflødig meddelt i de siste Dage, som han nu haver forklaret og atter vil forklare det for dem som troer og efterfølger hans Bud! De faar den Glæde som evig vedvarer.

Ieg er skyldig at takke Gud for den Naade at du kom her, som var os til Bestyrkelse, Opvækkelse og Tilskyndelse at søge efter det Liv som kunde opsluge Døden og blive iført med Livets Kraft, som du taledede med os alle om. Ieg tænker paa mig selv og andre, hvorledes vi annammer alt i rene Hierter med lydige Villie at følge derefter. Thi i mig selv bor intet Godt, men <ieg> kiender mig selv udygtig til det Gode. Men da ieg er saa meget eftergivet, saa er ieg meget mere skyldig at elske igien. Men Gud behøver ikke os for sin Del,

Da han er lige hellig; men hvad som han mod os har gjort, det skal vi igien gjøre imod vor Næste. Og dertil behøver han os, at bekier de hans Navn for dem som i Mørke gaae, som er min Hiertens Lyst at gjøre.

De er da kiærlig hilset alle der fra os her, og tilsist fra mig, der langes at blive din Broder i Christo.

Just Hansen Sørbrøden.

Hilses kiærlig de Søskende i Bragnes, at sende dette til Broder Hans, om han er reist fra eder, da han vilde havt Kopi af det først Brev¹ da han var hos os.

Sørbrøden d. 19de October 1804.

Niels Hansen

WAT ¹Skriv frå lensmann Jacob Svane, dagsett Nygaard d. 22de Juli 1804, ei fråsegn um Hauge og haugianarane i Berg prestegjeld. Svane gjev rørsla lovord. -- Kopi av dette skrivet, av brevi frå Sørbrøden og av den fylgjande etter-skrifti i RAH 78.

Dette Brev <skulde> vært lagt <i> Posten den sidste Postdag; men <ieg> vidste ikke han (= Dagen) var forandret. — Ieg maa hilse eder fra Sørbrøn; ieg var der i Gaar. Hils Ioh! Hans Fader har været meget svag paa Legemet og er <det> endnu, dog noget bedre. — Tak for tilsendte **B**rev fra Høyerdsøyen! Du talte om <at> det var nyttigst om du kom hiem og en anden kom ud. Dette faar de ansee og adspørge Herren. Han gjør det Bedste. — Vær alle kierlig hilset! Lev vcl i Herrens Frygt og Fred! Per Olsen.

Til Kiøbmand Tollef Olsen Bache i Bragnes a/ Bragnes.

194.

1804, 28. november.

Kuskebakken.

Ole Simonsen Berg til vener.

Elskelige Brødre og Søstre i Herren i Trondhiem og der omkring.

Tak for eders kiære tilsendte Skrivelæe til Broder Hans, som jeg

nu havde med mig og havde villet lade ham faa. Men da vi paa Hedemarken ej havde faaet at vide at han var arresteret, saa kom vi for sent og fik ikke tale med ham, da han Natten før vi kom til Eger, var tagen Klokken 11 og ført lige til Christiania Raadstue; og siden har ingen faaet tale med ham.

Dog var jeg og Ole Vold paa Raadstuen, og vi havde med os Klæder til ham. Og naar vi kom til Vagtmesteren, sendte han en med os til Byfogden; og han spurgte os strax efter hvor vi var ifra og opskrev vore Navne, tog mod Klæderne og sagde han paa sin Samvittighed vilde love at han skal faa Klæderne. "Men de kan ikke faa tale ved ham. Thi det er kongelig Befaling at ingen maa faa tale ved ham, og det siges at det skal sættes en Commission og holdes en Commission, og ellers at det skal blive holdt Forhør over hele Norge."

Herren give os alle den sande Visdom og Kiarligheds Lys at vidne Sandhed med, og faa bevaret Troen og en god Samvittighed! Skulde de blive spurgt efter Samfund, saa maatte det bekiendes <at> vi hav hver sit, men at vi har hiælpet hverandre forat udøve Kiarligheds-Giærninger til Guds Ære og Næstens Beste, og fundet saaledes for godt at opfylde baade Guds og vor Konges gode Love til sand Dyd og Virksomhed. Ja, Tienester skulle have Løn, og vi betænker det til det Beste.

Broder Hans er meget frimodig, siger de Venner som haver talet ved ham, og <han> formaner til at vaage og bevare sine Klæder, at en ikke skal blive lunken og død, men haste med vore Giærninger til hans Ære og Saligheds Beredelse. Gud hielpe os alle til at overvinde de hemmelige Syndebaand og Snarer eller Skiødesynder! Thi det kiender jeg er de Halsbaand som Sions Datter holdes fangen af.

Jeg kiender megen Svaghed, men vil i Troen paa Gud overlade mig i hans Villie, og beder for mig selv og den hele kristne Kirke at

hans Villie maa have Fremme iblant os, tænker paa min egen Grund om Broder Hans blev borte fra os, om vi da ikke vilde blive ved at søge til det samme Maal og arbeide til Næstens evige Frelse.

De forglemmer da ikke at hilse til alle Meddelagtige. Og skriver de til Sørvigen og Giæstlingerne, da maa de hilse og sige Tak for [#]Skrivelsen. Lev nu alle vel, og vær hilset fra mig!

Kuskebakken den 28 November 1804. Ole Simonsen Berg.

195.

1804. 8. desember.

Morken.

Kars Knudsen Morken til vener.

Hiertelskende Sødskende i Dallen.

Guds Naade og Christi Kiærlighed være eder og os alle skienket af Guds Naade som han forhvervede os formedelst Sønnen Iesum, som kom til Verden at forløse det ganske Adams Kiøn med sin Lydighed!

Det veed de Fleste at stole paa, men vil ikke betænke eller efterfølge hans ydmyge og kiærlige Sind, som skulde oprettes i os igien, hvilket var fortabt, men nu af Naade skulde opreises og komme til Herlighed. Saa mange som Naaden vil annamme og blive lydige, d skal æde af det skiulte Manna, og <det skal> give dig Himmeriges Nøgler, <gaa> at hvad som du faar løst paa Iorden, skal være løst i Himmelen, og hvad som du faar bundet paa Iorden, skal være bundet i Himmelen.

<Det er> Gud som har givet os denne Magt, at vi kan løse hverandre ved Guds Kraft fra Synden, opvække hverandre med Læsen, Sang og Bøn at tiene Gud af Lyst og Kiærlighed, <lige> som ieg har kiendt at de andre Sødskende har ofte aabenbaret mine Feil for mig og sagt mig Sandhed, at det var nødvendigt for mig at blive fri, som ieg selv har kiendt i min Aand at det er nødvendigt for min Sjal at

mit Hierte blev ydmyget for Gud. Og da kiender ieg at de har Himme-
riges Nøgel, har løst op Mørkheds Baand som ieg har været bundet
med, med sine kiærlige Ord og Formanelse, som de har lokket Sindet
og Villien til Gud <med> og været Middel <i> Guds Haand, hvilket
ieg ikke kan belønne dem for. Herren belønne alle som har arbeidet
paa mig! Bed med mig, kiære Sødskende, at det ikke maatte blive
forgiæves!

Ieg erindrer det Første Gud opvagne mig af Synden, og vil minde
dig om det samme, k<iære> M<edbroder>, hvor mange Midler Gud har
brugt til os og bruger dagligen, synlige og usynlige, forat minde
os om det Evige. Naar ieg tænker paa det Første, hvilken Lyst havde
vi da ikke til at tiene Gud, og Attraa i vor Aand til at gjøre hans
Villie! Men <ieg> kiender undertiden Mangel nu paa den rette Kiær-
lighed, Drift og Ydmyghed, som ieg skulde have.

Ieg har og tænkt paa eder siden ieg var der. Ieg vilde gierne
være Middel, men kiender Mangel paa Kraft til at løse, vil dog bliv
ved i Bøn til Gud, at han maatte faa lære os hvor nødvendigt det er
for os at forlade Verden med vort Sind og hænge fast ved Gud i Kiær-
lighed. Ieg frygter om de skulde være for blødagtige med hverandre
hykle med, og <det> er vanske<ligt at undgaa> for Egetsøgende eller
om nogen skulde stole paa sin egen Styrke.

Bed med mig til Gud, at vi maatte lære at kiende Afveiene og faa
Magt til at overvinde og blive forenet i Kiærlighed! Thi det er
Guds Villie at Brødre boe tilsammen i Enighed og Fredens Baand.
Vær kiærlig hilset! Giør eders Flid, nedbryd det Onde og opbyg
hverandre til det Gode! Og bær Byrden med hverandre!

Morchen d. 8de December 1804.

Lars Knudsen M.

196.1804, 25. desember.Knut Kittilsen til vener.

Hierte-elskende Venner i vor Herre Iesu Christi Sind, de paa Rølandstranden m. f. og hvor de findes.

Den barmhiertige Gud som af sin store Naade haver kaldet eder fra Mørket til Lyset, fra Satans Magt til sig, han vedblive at styrke eder i Troens Forsæt, Haab og Kiærligheds Tiltagelse indtil Christi Dag! Amen.

Frygter ikke for Nattens Forskrækkelse! David<s> Salme 91de 5 V Men efterdi du har bevaret mit Taalmodigheds Ord, vil ieg og bevare dig fra Fristelsens Stund som skal komme over det ganske Jorderiget at friste dem som boe paa Jorden. Aabenba<ringen> 3 C. 10 V. Gid at ingen af os skulde være med dem som boe paa Jorden med sit Sind, som Syndens Nat skal evig forskrække, og Frygt betage Hyklere! Men betenker det, Venner, om vi er eller lad<er> os haste at blive ~~med~~ ~~iblant~~ dem som bevares, holde<r> og gjør efter hans Ord! Thi da kan vi have Del i det efterfølgende d- Vers: See, ieg kommer snart, og min Løn er med mig. Hold fast ved er det I har, at ingen skål tage ~~eders~~ eders Krone fra eder!

De ser af Broder Torkel<s> Brev, som vi sender eder, Underret- ninger <om> hvorledes Forfølgelsen vil komme. Ieg haver spurgt dem som haver været <der?>, om nogen af eder haver kommet til at tale i Samling, haver ei hørt <om> nogen, tenker paa hvad som mest hinder, da der er saa mange Begjærlige, tenker paa Naturegenskab og Kiødets Sans, som er Fiende til Gud. See ikke til eders egne Ting, men tro aabenbar paa Gud For Menneskens Børn!

De hilser alle Vennerne, om med Formaning og Tilskyndelse i det Gode at voxe og tiltage som nyfødde Børn i den usvigelige Guds Kiærlighed. Har nu ikke Tid og ei Kræfter at skrive eder <mere> ti

men skal hilse fra mange Venner her til alle i det Gode der, og
tilsist fra mig.

Første iuldag 1804.

Knudt Kittilsen.

197.

1804. 27. desember.

Mo.

Tomas Pedersen Bøn til vener.

Elskelige kiære Venner paa Raulanstranden.

Ia, saa mange som haver kiendt hvor sød Herren er, og <er> komme
til at elske ham af ganske Hierte, saa at denne Verdens Kierlighed
og alle skabte Ting med Menneskers og Kreaturenes Kierlighed for-
svinder. Vandre nu saa at det gives de Vantro Bevis <for> at de <re-
er løst fra alt eget Søgende, at de kan see Lyset, alle som er til
i Huset og haver Naadens Tid, saa de kunde kiende hvad som tiener
til deres evige Velm og Salighed!

Eder er mange Brev sendt, ikke for at ophøie eder som at være
store; da blev intet <opnaaet?>. Men <ieg> formaner eder som mig
selv at bevare<s> j Ydmyghed; thi alt Godt kommer fra Gud uforskyldt
Ia, meget mer haver vi fortient <det> Onde. Derved kan Kierligheder
komme til at brende til ham igien.

Vær saa kierlig hilset, alle de som er og de som vil blive Brødre
j Kristo Jesu, vor Herre at følge, fra mig, der af Hiertet vil blive
eders Broder j det samme!

Moe d. 3 hiuledag 1804.

Tomas Pedersen Bøn.